РЕШЕНИЕ (ЕС) 2025/429 НА КОМИСИЯТА

от 30 април 2024 година

относно мярка за държавна помощ SA.58207 (2021/N), която Чехия възнамерява да приведе в действие в подкрепа на изграждането и експлоатацията на нова атомна електроцентрала в Дуковани

(нотифицирано под номер C(2024) 2858)

(само текстът на английски език е автентичен)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 2, първа алинея от него,

като взе предвид Споразумението за Европейското икономическо пространство, и по-специално член 62, параграф 1, буква а) от него,

като покани заинтересованите страни да представят мненията си по силата на посочената(ите) по-горе разпоредба(и) ([1]) и като взе предвид тези мнения,

като има предвид, че:

1. ПРОЦЕДУРА

(1) С писмо от 15 март 2022 г. Чехия уведоми Комисията за мярката в подкрепа на изграждането и експлоатацията на нова атомна електроцентрала („АЕЦ“) в Дуковани („проекта“). Тя предостави на Комисията допълнителна информация с писмо от 5 май 2022 г. след искане от страна на Комисията за информация от 21 април 2022 г.

(2) С писмо от 30 юни 2022 г. Комисията информира Чехия, че е решила да открие процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, по отношение на мярката (наричано по-нататък „решението за откриване на процедурата“). Решението за откриване на процедурата беше публикувано в Официален вестник на Европейския съюз. Комисията прикани заинтересованите страни да представят мненията си.

(3) Чехия представи мнението си относно решението за откриване на процедурата на 31 август 2022 г.

(4) Комисията получи мнения от трети страни. Тя ги препрати на Чехия, на която бе предоставена възможност да отговори; мнението ѝ беше получено с писмо от 21 октомври 2022 г.

(5) Чехия предостави допълнителна информация на 30 януари 2023 г., 16 март 2023 г., 4 април 2023 г., 24 април 2023 г., 24 април 2023 г., 9 юни 2023 г., 21 юни 2023 г., 3 юли 2023 г., 14 юли 2023 г., 8 септември 2023 г., 8 септември 2023 г., 14 септември 2023 г., 22 септември 2023 г., 6 октомври 2023 г., 18 октомври 2023 г., 18 октомври 2023 г., 19 октомври 2023 г., 22 октомври 2023 г., 25 октомври 2023 г., 20 ноември 2023 г., 20 ноември 2023 г., 16 декември 2023 г., 10 януари 2024 г., 26 януари 2024 г., 7 февруари 2024 г., 7 февруари 2024 г., 9 февруари 2024 г., 12 февруари 2024 г., 21 февруари 2024 г., 26 февруари 2024 г., 26 февруари 2024 г., 1 март 2024 г., 7 март 2024 г., 8 март 2024 г., 11 март 2024 г., 20 март 2024 г., 20 март 2024 г., 21 март 2024 г. и 15 април 2024 г.

(6) На 26 януари 2024 г. чешките органи по изключение се съгласиха да се откажат от правата си, произтичащи от член 342 от ДФЕС във връзка с член 3 от Регламент № 1/1958, както и настоящото решение да бъде прието и нотифицирано на английски език.

([1]) ОВ C 299, 5.8.2022 г., стр. 5.

2. ОПИСАНИЕ НА КОНТЕКСТА

2.1. Производство на електроенергия в Чехия

(7) Както е пояснено в раздел 2.1 от решението за откриване на процедурата, енергийният микс на Чехия понастоящем е доминиран от производството на електроенергия при употребата на лигнитни въглища и ядрена енергия. В таблицата по-долу е показано развитието на мощностите за производство на електроенергия и брутното производство на електроенергия в Чехия в периода между 2000 г. и 2022 г.

Таблица 1

Развитие на мощностите за производство на електроенергия в гигаватове (GW) и брутното производство на електроенергия в тераватчасове („TWh“) в Чехия, 2000—2022 г.

	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Installed Electricity Capacity (GW)	15,3	17,4	20,1	21,9	22,3	22,0	21,4	20,9	20,8
Combustible Fuels	11,5	11,5	12,0	13,0	13,3	13,0	12,4	11,9	11,8
Nuclear	1,8	3,8	3,9	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
Hydro	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Wind	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Solar	0,0	0,0	1,7	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Geothermal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tide, Wawe, Ocean	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Gross Electricity Generation, by Fuel (TWh)	75,3	82,6	85,8	83,8	87,9	86,9	81,4	84,9	84,5
Solid Fossil Fuels, Peat & Products, Oil Shale	52,8	49,5	46,9	41,1	41,2	37,3	31,0	38,6	41,0
Oil and Petroleum Products	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Natural gas	3,9	4,2	4,2	5,0	6,1	7,9	6,6	9,2	6,4
Nuclear	13,6	24,7	28,0	26,8	29,9	30,2	30,0	30,7	31,0
Renewables and Biofuels	2,8	3,8	6,5	10,7	10,5	11,2	13,7	6,4	6,0
Wastes non-Res	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Източник: чешките органи

(8) В своя актуализиран проект за 2023 г. на националния план в областта на енергетиката и климата („НПЕК“) ([2]), Чехия потвърди ангажимента си за декарбонизация на електроенергийната си система и поетапното прекратяване на употребата на въглища при производството на енергия и топлина до 2033 г.

(9) Според актуализирания проект на НПЕК до 2030 г. фотоволтаичните и сухоземните съоръжения за вятърна енергия ще играят значителна роля в декарбонизацията на доставките на електроенергия. Чехия счита, че макар да се очаква значително разширяване на обхвата на непостоянните възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), декарбонизацията на чешката енергийна система няма да може да се извърши само чрез тях, тъй като те не биха могли да покрият очаквания недостиг на доставки. Чешките органи поясниха, че в Чехия тези непостоянни енергийни източници имат относително ограничени коефициенти за използване на мощността — 11 % за фотоволтаична енергия и 22 % за вятърна енергия на сушата. Освен това в Чехия е доказан ограничен потенциал за развитие на вятърна енергия поради ниската степен на приемане от обществото и гъстотата на населените райони. Чехия не притежава и потенциал за вятърна енергия от разположени в морето инсталации или широкомащабно производство на водноелектрическа енергия, което допълнително ограничава възможностите за значителни широкомащабни мощности за производство на енергия от възобновяеми източници.

(10) Чехия не счита природния газ за подходящ заместител на въглищата и лигнитните въглища поради високия си емисионен фактор (499 тона CO_2e/GWh спрямо 29 от ядрена енергия или 85 от слънчева енергия в рамките на един жизнен цикъл) и зависимостта от вноса на газ. Зависимостта от газа обикновено е по-висока през зимата, тъй като ВЕИ не произвеждат достатъчно електроенергия през този период, а отоплението води до увеличаване на търсенето на природен газ. Освен това с оглед на настоящата геополитическа ситуация и нейното въздействие върху доставките на газ за Европейския съюз и по-специално от Русия, чешките органи се стремят да намалят зависимостта от вноса на газ.

([2]) На разположение на следния адрес: https://commission.europa.eu/publications/czech-draft-updated-necp-2021-2030_bg.

(11) През октомври 2019 г. чешкият оператор на преносна система ČEPS представи прогноза за адекватността на ресурсите ([3]), като посочи два сценария — сценарий А: базов сценарий, при който се предполага, че електроенергията ще се произвежда в модернизирани електроцентрали, работещи с лигнитни въглища (Prunéřov II, Tušimice, Mělník I и Ledvice PP) и сценарий Б: сценарий с ниски въглеродни емисии, при който се предполага, че всички електроцентрали, работещи с лигнитни въглища, освен Ledvice PP, ще бъдат поетапно изведени от експлоатация. И двата сценария водят до проблеми с адекватността.

(12) Друго по-скорошно проучване, проведено също от ČEPS ([4]), показва проблеми с адекватността на производството, които започват от 2030 г. поради преустановяване на използването на лигнитни въглища и необходимостта от увеличаване на вноса до равнища над 20 % с цел да се покрие търсенето в Чехия. Проблемите с недостига на електроенергия възникват при всички сценарии, започващи от 2035 г., като особено сериозни са при сценарии, при които пълното поетапно преустановяване на употребата на въглища настъпва или през 2033 г. (централният сценарий, който ČEPS счита за най-вероятен), или през 2030 г. (сценарий за декарбонизация). При тази прогноза (основана на допускане за максимално равнище на нетен внос от 20 TWh поради технически ограничения и ограничения във връзка с безопасността и включваща в допусканията си за след 2035 г. новия ядрен блок) се подчертава, че равнищата на очакваното отпадане на товари (LOLE) ([5]) ще останат незадоволителни. Извършените изчисления за централния сценарий показват, че още през 2030 г. няма да има достатъчно производствени мощности за покриване на потреблението.

(13) В представените от чешките органи проучвания се отчитат очакваните трансгранични потоци между Чехия и съседните ѝ държави. Чешката електроенергийна система е добре свързана със системите в съседните държави членки и се планира този капацитет на свързване да се увеличи допълнително в бъдеще ([6]). Чешкият пазар на електроенергия за ден напред е свързан чрез обединение на всички пазарни зони (Multi-Regional Coupling) ([7]), което се основава на „неявно“ разпределяне на трансграничен капацитет на базата на нетен преносен капацитет. През юни 2022 г. стартира проектът „Core ([8]) Flow-Based Market Coupling“ ([9]) и Чехия напълно интегрира своите пазари „за ден напред“ и „в рамките на деня“, като постигна целевия модел на пазара на електроенергия в Европейския съюз, както е определено в Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването ([10]).

([3]) Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040 (MAF CZ), 2019 г. За повече информация, моля, вж.: https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/elektroenergetika/2021/2/Hodnoceni-zdrojove-primerenosti-ES-CR-_2019__1.pdf.

([4]) Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040 (MAF CZ), 2022 г. За повече информация, моля, вж.: https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/elektroenergetika/2023/5/Hodnoceni-zdrojove-primerenosti-elektrizacni-soustavy-CR-2022.pdf.

([5]) LOLE означава „очакваното отпадане на товари“ и представлява броят часове годишно, през които в дългосрочен план статистически се очаква, че предлагането няма да отговори на търсенето.

([6]) Чешките органи поясниха, че междусистемната свързаност на чешката и съседните на нея електроенергийни системи е много силна от историческа гледна точка и че очакват обменът на електроенергия да се увеличи допълнително поради трансформацията на енергийния сектор. Текущите пазарни мощности за междусистемна свързаност за Чехия са: CZ00— AT00: 900 MW, AT00— CZ00: 900 MW, CZ00— DE00: 2 800 MW, DE00— CZ00: 2 600 MW, CZ00— PLI0: 800 MW, PLE0— CZ00: 800 MW, CZ00— SK00: 2 000 MW, SK00— CZ00: 1 200 MW. С цел укрепване на енергийната сигурност със съседните държави са планирани няколко инвестиции за увеличаване на съществуващите мощности. Следва да се отбележи, че модернизацията на междусистемната връзка между Германия и Чехия е планирана за 2027—2028 г. и ще доведе до увеличаване на капацитета за внос на пазара с 500 MW в двете посоки (т.е. CZ00 — DE00: 3 300 MW и DE00— CZ00: 3 100 MW). Нова междусистемна връзка между Чехия и Словакия (Отроковице—Ладце) се предвижда след 2035 г. и произтичащото увеличение на нетния пазарен капацитет следва да бъде приблизително 500 MW в двете посоки. За повече подробности вж. чешки национален план за развитие за периода 2023—2032, на разположение на следния адрес: https://www.ceps.cz/en/transmission-system-development. Чешките органи твърдят, че Чехия е единствената държава в региона на Централна Европа, която изпълнява минималния марж от 70 %, наличен за критерия за междузонов обмен (посочен в член 16, параграф 8 от Регламент (ЕС) 2019/943 за електроенергията).

([7]) Чрез обединението на всички пазарни зони се свързват пазарите на електроенергия на 19 държави, представляващи около 85 % от потреблението на енергия в Европа.

([8]) Регионът за изчисляване на преносната способност е географска област, където задачите за изчисляване на преносната способност се координират от операторите на преносни системи. Главният регион за изчисляване на преносната способност (CORE) обхваща границите между тръжните зони на Австрия, Белгия, Германия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Франция, Хърватия и Чехия. Регионът CORE е регион, създаден от Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) в нейното решение от 2019 г., на разположение на адрес https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2002-2019%20on%20CORE%20CCM_0.pdf.

([9]) Проектът „Core Flow-Based Market Coupling“ цели разработването и внедряването на ежедневните операции на базирано на потока свързване на пазарите за ден напред в региона CORE.

([10]) ОВ L 197, 25.7.2015 г., стр. 24.

(14) Понастоящем Чехия е нетен износител на електроенергия за държавите от Централна и Източна Европа, но според ČEPS това няма да продължи и в бъдеще. Според прогнозата за адекватност за 2019 г. през 2025 г. износът ще бъде намален до 5,4 TWh с общ баланс от 1,8 TWh в полза на Чехия. Балансът ще стане отрицателен през 2030 г. с внос от 8,2 TWh електроенергия и общ отрицателен баланс от 5,4 TWh в базовия сценарий. При сценария за 2030 г. с ниски въглеродни емисии общият отрицателен баланс ще бъде 9,2 TWh.

(15) Макар че производството на електроенергия се очаква да намалее, през 2040 г. се очаква потреблението леко да нарасне от сегашните около 67 TWh до около 77,5 TWh, въпреки мерките за енергийна ефективност съгласно Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност. Прогнозата на ČEPS за адекватността от 2022 г. предполага измеримо увеличение на търсенето на електроенергия през следващите 15 години във всички очаквани сценарии, като в централния сценарий се посочва 46 % увеличение до 98 TWh годишно в сравнение с текущото ниво от около 67 TWh. Чехия също така очаква по-голямо търсене на електроенергия, отчасти в резултат на преминаването от отопление с газ към използване на термопомпи, както и на общото заместване на газта с електроенергия в промишлеността.

(16) Макар че Чехия е добре свързана със съседните държави, потоците на електроенергия варират значително през различните периоди от годината. В прогнозата за адекватността от 2019 г. се посочва, че в региона на Централна Европа (региона CORE за изчисляване на преносния капацитет) се очаква да настъпят периоди на недостиг на електроенергия в системата в няколко държави едновременно поради сходни климатични условия, планове за поетапно прекратяване на употребата на въглища и недостиг на доставки ([11]). Чешките органи считат, че спадът в промишленото производство в резултат на очаквания недостиг на електроенергия би довел до отслабване на икономическия растеж и конкурентоспособността на чешката икономика, което може да доведе и до големи дефицити в приходната част на публичните бюджети. Всяко прекъсване на електрозахранването или неговият недостиг в по-дългосрочен план може да окаже значително въздействие върху социалната стабилност на държавата, заедно с всички свързани с това отрицателни последици.

(17) Според горепосочените проучвания ядрената енергия се очертава като по-сигурен вариант за бъдещи инвестиции в декарбонизирана енергия в Чехия. Чешките органи поясниха, че решението за инвестиране в нови ядрени мощности се основава на целите за декарбонизация, както и на резултатите от прогнозата за адекватността от 2019 г., която е била основен източник на входни данни за количествено определяне на необходимостта от нови инвестиции в ядрената енергия. Правителството на Чехия планира разширяване с около 4 GW нови ядрени мощности (включително инвестицията, за която е отправено уведомлението) в периода между 2036 г. и 2050 г.

2.2. **Цели и контекст**

(18) Чешките органи предвиждат да запазят или да увеличат ролята на ядрената енергия в производството си на електроенергия, което ще допринесе за декарбонизацията на енергийния им микс, създаването на работни места и конкурентоспособността на промишлеността, както и за преодоляване на посочените по-горе опасения относно сигурността на доставките. Проектът е част от по-широка програма за подкрепа на източници на производство с ниски въглеродни емисии, насочена към производството на ядрена енергия, което представлява приблизително 50 % от общите мощности за производство на електроенергия в Чехия. В действителност засилването на ролята на ядрената енергия вече е разгледано в одобрения през юни 2015 г. национален план за действие за развитие на ядрената енергетика ([12]) в Чехия.

([11]) Според резултатите от моделирането недостигът на електроенергия ще засегне Полша, Словакия, Австрия, Унгария, Белгия, но също така например Италия, Сърбия и Литва, които са част от региона CORE.

([12]) Национален план за действие за развитие на сектора на ядрената енергетика в Чешката република, дата: 22 май 2015 г., https://www.mpo.cz/assets/en/energy/electricity/nuclear-energy/2017/10/National-Action-Plan-for-the-Development-of-the-Nuclear-_2015_.pdf.

(19) Понастоящем в Чехия има шест ядрени енергоблока в експлоатация — в Темелин ([13]) и в Дуковани ([14]). Според Чехия се очаква съществуващите четири блока на площадката в Дуковани да бъдат затворени между 2045 г. и 2047 г., при условие че Държавната служба за ядрена безопасност одобрява изискванията за безопасност на съществуващата атомна електроцентрала на всеки 10 години през целия жизнен цикъл на актива. Чешките органи твърдят, че понастоящем няма конкретен ангажимент за експлоатацията им след този период.

(20) В актуализирания проект на НПЕК ([15]) за Чехия се определят цели за енергийна диверсификация за дела на отделните горива в i) общите първични енергийни източници (с изключение на електроенергията); и ii) в производството на електроенергия. Чешките органи поясниха, че дялът на ядрената енергия за 2022 г. е съответно 15 % и 37 %, докато целевото равнище за 2040 г. е определено на 25—33 % за първичните енергийни източници (с изключение на електроенергията) и на 46—58 % за производството на електроенергия.

(21) Увеличаването на дела на ядрената енергия и възобновяемите източници с цел замяна на изкопаемите горива се счита за съществено в НПЕК с оглед на постигането на дългосрочните ангажименти за намаляване на емисиите на парникови газове. Чехия пое ангажимент да постигне неутралност по отношение на климата до 2050 г. За да се постигне тази цел, структурата на чешкия енергиен пазар и източниците на производство на електроенергия ще трябва да се променят значително. Централите за производство на електроенергия от изкопаеми горива с високи въглеродни емисии ще трябва да бъдат спрени поетапно успоредно с извеждането от експлоатация на остарелите мощности за производство на ядрена енергия.

(22) Чехия счита, че тя ще се превърне в нетен вносител на електроенергия до 2030 г. и липсата на инвестиции в нови ядрени мощности би изострила значително зависимостта на Чехия от вноса на електроенергия. Чехия твърди, че проектът ще играе решаваща роля за гарантиране на енергийната сигурност и надеждността на доставките на електроенергия, като основно условие за преобразуване на производствения микс с оглед постигане на въглеродна неутралност в Чехия. Чехия също така заявява, че понастоящем електроцентралите, работещи с лигнитни въглища и с въглища, които доставят електроенергия на пазара, са в процес на извеждане от експлоатация, като се очаква това да доведе до ориентиран към вноса отрасъл на електроенергията от 2025 г. нататък.

(23) Като се има предвид мащабът на нуждите от заместваща мощност и националните цели за декарбонизация и сигурност на доставките и предвид зависимостта на чешката икономика и промишлена база от енергийните ресурси, Чехия стигна до заключението, че са необходими значителни нови ядрени мощности за заместване. Чешките органи подчертават, че инвестициите в ядрени енергийни източници с ниски равнища на въглеродни емисии заедно с ВЕИ и други енергийни технологии с нулеви нетни емисии ще допринесат за постигането на целите на ЕС за устойчивост и опазване на околната среда ([16]).

(24) Чехия поясни допълнително, че проектът също ще допринесе пряко за целите на REPowerEU, тъй като ще намали зависимостта от внос на изкопаеми горива, които са предмет на ценови колебания и геополитически рискове, както и ще засили енергийната сигурност ([17]).

2.3. **Алтернативни варианти за осигуряване на нисковъглероден енергиен микс**

(25) Чешките органи проучиха няколко варианта за осигуряване на нисковъглероден енергиен микс, а именно инвестиции във ВЕИ, производството на електроенергия от газ, увеличаване на вноса, оптимизация на потреблението и ядрена енергия. Допълнителни подробности относно разглежданите алтернативи са представени в решението за откриване на процедурата, съображения 19—21.

([13]) Двата съществуващи блока на площадката в Темелин с реактори с вода под налягане VVER-1000/320 са пуснати в експлоатация през 2002 г. и 2003 г. с очакван експлоатационен срок от 60 години. Заедно те имат инсталирана мощност от 2,18 GW.

([14]) Четирите съществуващи блока на площадката в Дуковани с реактори с вода под налягане VVER-440/213 са пуснати в експлоатация между 1985 г. и 1987 г. с очакван първоначален експлоатационен срок от 30 години, който е удължен допълнително с 20 години. Заедно те имат инсталирана мощност от 2,04 GW.

([15]) Вж. съображение 8 и бележка под линия 2 по-горе.

([16]) Съобщение на Комисията, Подсигуряване на нашето бъдеще: Целта на Европа в областта на климата за 2040 г. и нейният път към неутралност по отношение на климата до 2050 г. — изграждане на устойчиво, справедливо и просперираща общество, 6 февруари 2024 г., COM(2024) 63 final.

([17]) Съобщение на Комисията, План REPowerEU, 18 май 2022 г., COM(2022) 230 final.

(26) Поради географските особености и трудностите при разработването на широкомащабни проекти за енергия от възобновяеми източници в Чехия ядрената енергия се очертава като предпочитан вариант за чешките органи ([18]), които разглеждат дългия експлоатационен срок, ниските емисии на CO_2, високия коефициент на използване на капацитета, високата концентрация на гориво и нейната стабилна, надеждна и предвидима експлоатация като основни предимства. Двете атомни електроцентрали в Дуковани и Темелин са добре свързани с промишлени обекти и обекти за научни изследвания и иновации. Поради тези причини развитието на ядрената енергия е определено като стратегическа цел, която се добавя към другите цели на Чехия за справяне с енергийната сигурност и устойчивост (увеличаване на дела на ВЕИ, поетапно спиране на електроцентралите, работещи с лигнитни въглища и др.).

2.4. Алтернативни варианти за механизми за финансиране на ядрената енергетика

(27) На 1 октомври 2021 г. Чехия прие Закон за мерките за преминаване на Чехия към нисковъглероден енергиен сектор ([19]) („Закон за ниските въглеродни емисии“ или „ЗНВЕ“). В ЗНВЕ се определя рамката за изграждане и експлоатация след 2030 г. на атомни електроцентрали над 100 мегавата (MW) в Чехия, включително проекта ([20]).

(28) Допълнителни подробности относно разглежданите алтернативи са представени в решението за откриване на процедурата, съображения 24—31.

3. ПОДРОБНО ОПИСАНИЕ НА МЕРКИТЕ

3.1. Промени на мерките от страна на Чехия след решението за откриване на процедурата

(29) В отговор на изразените от Комисията съмнения в решението за откриване на процедурата (вж. раздел 3.13 по-долу), Чехия промени някои елементи от първоначално планираните мерки.

(30) Тези промени са свързани по-специално с:

— продължителността на договора за закупуване на електроенергия („ДЗ“), която е намалена от 60 години на 40 години (вж. съображения 83—85);

— формулата за изчисляване на възнаграждението на бенефициера съгласно ДЗ, която е променена, за да се въведат допълнителни финансови стимули за ефективно поведение при планиране на експлоатацията и техническото обслужване (вж. съображения 83—106);

— обосновката за целевата норма на възвръщаемост на собствения капитал (RoE), където Чехия е премахнала премията за ядрения риск/самостоятелната премия за основния риск („СПОР“) (вж. съображения 120—140);

— механизмът за разпределение на печалбата, при който беше въведен малко по-висок коефициент на разпределение след ДЗ, за да се отразят по-големите рискове, предимно от по-краткия срок на действие на ДЗ (вж. съображения 161—169);

— въвеждането на условия за търговия с електроенергия, произвеждана от АЕЦ през целия ѝ експлоатационен срок (вж. съображения 112—118);

— актуализирани прогнози за разходите за изграждането и оперативните разходи на АЕЦ с цел да се отрази развитието на пазара (вж. раздел 3.6.6).

([18]) Чешките органи поясняват значението на възобновяемите източници за усилията на Чехия за декарбонизация, но също така признават техните ограничения при развитието на широкомащабни производствени мощности в Чехия (вж. съображение 9 по-горе). Освен това Чехия обмисля други алтернативи (като внос за справяне с недостига на производство или производство на природен газ), които бяха представени в решението за откриване на процедурата (вж. съображения 19—21). Въз основа на горепосоченото Чехия реши, че комбинацията от ядрени и възобновяеми ресурси има по-ниски системни разходи и поради това представлява икономически ефективен начин за декарбонизация.

([19]) Чешките органи поясняват, че ЗНВЕ е предшестван от обширен процес на консултация през 2020 г. и 2021 г., показващ широка подкрепа от страна на обществеността (63—65 % в дългосрочен план), както и широка политическа подкрепа.

([20]) Настоящото решение не обхваща възможна държавна помощ за други проекти съгласно ЗНВЕ: то се отнася изключително за подкрепата на проекта.

(31) Горепосочените промени са изложени подробно в останалата част от раздел 3 от настоящото решение.

3.2. **Бенефициерите**

3.2.1. *ČEZ и EDU II*

(32) ČEZ е единственият оператор на атомна електроцентрала в Чехия. То е публично дружество, което се котира на Пражката и Варшавската фондови борси и е дружество майка на ČEZ Group, осъществяващо дейност в няколко европейски държави (по-специално в Чехия, Германия, Полша, Словакия, Франция, Италия, Нидерландия и Австрия). ČEZ Group развива дейност предимно в областта на производството, търговията и разпределението на електроенергия, както и в продажбата на електрическа и топлинна енергия. В по-малка степен ČEZ Group осъществява и дейност в областта на търговията със стоки, разпределението и доставката на газ, услугите, свързани с минното дело и енергийните услуги ([21]). Мажоритарен акционер в ČEZ е Чехия с 69,78 %, а акционерните права се упражняват от Министерството на финансите.

(33) Прекият бенефициер на мярката е Elektrárna Dukovany II a. s. („EDU II“), дъщерно дружество, изцяло притежавано от ČEZ, създадено за целите на изграждането и експлоатацията на новата атомна електроцентрала в Дуковани. EDU II ще бъде бенефициерът на ДЗ, сключен с дружеството със специална цел („ДСЦ“) ([22]), и на възстановимата финансова помощ („ВФП“) ([23]). EDU II и ČEZ се ползват и от защита на инвестициите съгласно механизма за защита при промяна на законодателството или политиката.

(34) Чехия поясни, че проектът ще бъде наблюдаван от два съвета (Съвета на стратегическия комитет за управление на проекта и Съвета на комитета за управление на проекта) и от изпълнителен ръководен екип с опит в областта на атомните и конвенционалните електроцентрали.

— Съветът на стратегическия комитет за управление на проекта ([24]) (включително представителството от ČEZ) е най-висшият орган по проекта в рамките на ČEZ Group. Той се председателства от главния изпълнителен директор (CEO) на ČEZ и се състои от членове на Съвета на директорите на ČEZ и други ключови ръководители на ČEZ и EDU II, като главния изпълнителен директор на EDU II и директора на проекта.

— Съветът на комитета за управление на проекта отговаря за управлението на проекта съвместно с ČEZ и EDU II. Той се председателства от CEO на EDU II и се състои от членове на ČEZ и EDU II, които отговарят за отделните части на проекта. Членовете на съвета на ČEZ имат право да присъстват редовно на заседанията на този съвет.

(35) ČEZ е спонсор на проекта, отговарящ за извършването на стратегически контрол и надзор на проекта, а EDU II е отделен субект, който ще изпълнява всички управленски функции под ефективния контрол и надзор от страна на ČEZ. Чешките органи твърдят, че ČEZ и EDU II ще се управляват независимо един от друг поради следните причини.

([21]) ČEZ Group, Годишен финансов отчет за 2022 г., стр. 2, на разположение на адрес: https://www.cez.cz/en/investors/financial-reports/annual-reports.

([22]) За пояснения вж. съображение 40 по-долу.

([23]) За повече подробности вж. съображения 170—180 по-долу.

([24]) Основните отговорности на Съвета на стратегическия комитет за управление на проекта са да одобрява плана на проекта и периодичните му актуализации и критериите за продължаване и завършване на проекта; да назначава членовете на Съвета на комитета за управление на проекта и да издава указания за изпълнение от посочения съвет; да взема решения по всички въпроси, на които е отдаден приоритет от Съвета на комитета за управление на проекта; да одобрява преминаването към различните етапи на проекта и да определя критериите за приемане за изпълнение на проекта; да оценява условията за безопасност на проекта; да оценява значителните рискове за сигурността и всички значими инциденти, свързани със сигурността на проекта, и съответно да налага мерки за тяхното ограничаване и/или преодоляване; да одобрява окончателната оценка на проекта след издаването на удостоверението за окончателно приемане в края на гаранционния срок.

(36) Първо, Чехия посочва, че ще е налице ясно правно и финансово разделение между EDU II и ČEZ. Структурата на управление ([25]) ще гарантира независимостта на EDU II от ČEZ и ефективното премахване на стимулите за ČEZ за неоправдана намеса в ежедневните дейности на EDU II.

(37) Второ, условията на договора за закупуване ще имат за цел да се защити интересът на държавата за гарантиране на доставките и да се осигурят механизми за санкции в случай на нарушение на договорните задължения от страна на EDU II. Във всеки случай чрез собствеността си в ČEZ ([26]) държавата също би могла да гарантира, че пълната експлоатация на електроцентралата от страна на EDU II няма да бъде възпрепятствана.

(38) Трето, Чехия пояснява, че за EDU II е налице силен икономически стимул да работи ефективно на пазара на електроенергия, който се гарантира от формулата на възнаграждението съгласно ДЗ. Всяка дейност, насочена към намаляване на приходите на EDU II, би противоречала на икономическия интерес на дружеството.

(39) Четвърто, Чехия пояснява, че проектът е от критично значение за производствения портфейл и финансовите резултати на ČEZ Group, особено след прекратяване на употребата на въглища и извеждането от експлоатация на Dukovany I (което понастоящем се очаква да стане между 2045 г. и 2047 г., вж. съображение 19). Съгласно изготвения от ČEZ бизнес план (вж. съображение 76 по-долу) ČEZ Group оценява средната годишна печалба на EDU II преди лихви, данъци и амортизация (EBITDA) през експлоатационния срок на проекта на приблизително [200—500] милиона евро в реално изражение за 2020 г., което, при равни други условия, представлява увеличение от приблизително [10—20] % спрямо текущата EBITDA на групата, ако е напълно консолидирана. В този контекст мащабът на проекта, особено спрямо съществуващите производствен портфейл и счетоводен баланс на ČEZ, означава, че той ще има съществени последици за ČEZ Group като цяло.

3.2.2. *ДСЦ*

(40) ДЗ (вж. раздел 3.6) за изкупуване на произведената от АЕЦ електроенергия е замислен като договор между държавата и EDU II — основният бенефициер на проекта. В предварителните договорености към ДЗ, подписан между държавата и EDU II, се посочва, че държавата ще има право да възлага/делегира определени права и задължения, произтичащи от ДЗ (или конкретна част от него), на правен субект (дружество със специална цел, или „ДСЦ“), който е 100 % собственост на държавата, притежаващ лиценз за търговия с електроенергия съгласно Закона за енергетиката, който ще стане страна по този договор след прехвърлянето/делегирането.

(41) Ако цените на електроенергията надвишават цената на упражняване по ДЗ (пояснена в съображения 94—106), ДСЦ няма да изисква никакви допълнителни ресурси от държавата. Ако обаче цената на упражняване по ДЗ надвишава пазарните цени на електроенергията, държавата ще трябва да финансира ценовата разлика чрез държавни ресурси, а именно чрез държавния бюджет и/или чрез такси за потребление, в съответствие с формулата за изчисляване на възнаграждението съгласно ДЗ (пояснена в съображения 88—93 по-долу). Съгласно член 8 от ЗНВЕ на държавата се предоставя възможност да използва единия или и двата механизма за финансиране. Чешките органи поясниха, че това вероятно ще бъде комбинация от държавния бюджет и специфични такси.

(42) В член 8 от ЗНВЕ се определят правилата, позволяващи на ДСЦ да определя такса, която операторите на преносна и разпределителна мрежа могат да събират от потребителите на електроенергия и да я изплащат на ДСЦ. Националният енергиен регулатор (Регулаторна служба по енергетика) ще определи метода и времето за отчитане и изплащане на таксата за покриване на съответните разходи. Чешките органи потвърдиха също така, че ако се използва такса и приходите от таксата не са достатъчни за покриване на разходите на ДСЦ, останалите разходи ще

([25]) Структурата на управление на ČEZ и EDU II може да бъде разгледана съответно на следните уебсайтове: https://www.cez.cz/en/cez-group/cez/governing-bodies-of-cez и https://www.cez.cz/cs/o-cez/skupina-cez/vyznamne-spolecnosti-skupiny-cez/elektrarna-dukovany-ii/informace-o-spolecnosti. Чешките органи поясниха, че EDU II е отделен стопански субект, който се управлява независимо от своя Съвет на директорите и се наблюдава от Надзорния съвет. По-специално Съветът на директорите на EDU II е задължен да действа в съответствие с дължимата управленска грижа и в интерес на дружеството. Допълнителните механизми за гарантиране на независимостта на EDU II включват ясно определени права и задължения, предвидени в договорните условия, сключени между ČEZ и EDU II, забрана за прехвърляне на акциите на EDU II и забрана за прехвърляне на собствеността на EDU II на ČEZ Group.

([26]) Структурата на акционерите на ČEZ може да бъде разгледана на следния уебсайт: https://www.cez.cz/en/investors/shares/structure-of-shareholders.

бъдат покрити от държавния бюджет. От друга страна, в случай че таксата, ако има такава, генерира приходи надвишаващи разходите, това превишение ще се натрупа в полза на държавния бюджет. Чешките органи заявиха, че всички разходи на ДСЦ ще бъдат компенсирани по мярката до степента, в която са възникнали само при пазарни условия ([27]). Освен това със законодателството в областта на обществените поръчки ще се гарантира и че ДСЦ ще действа според пазарните условия.

(43) С мярка 1 се извършва ефективно насочване на паричните потоци чрез ДСЦ (вж. раздел 3.6.). Поради това ДСЦ ще поеме загубите и ще получи приходи от продажбата на пазара на електроенергията, произведена от EDU II. Следователно при благоприятни пазарни условия ДСЦ ще запази печалбите от дейността по продажба на електроенергия. Чешките органи поясниха, че тези приходи в крайна сметка ще бъдат включени в държавния бюджет (или ще бъдат използвани, за да се финансира подкрепата за инвестиции във възобновяеми енергийни източници, като се намали съответната такса), тъй като ДСЦ ще бъде изцяло притежавано и контролирано от Чехия. Чешките органи поясниха, че съгласно мярката не се предвижда пряко разпределение на приходите към потребителите на електроенергия.

(44) ДСЦ ще притежава лиценз за търговия с електроенергия съгласно чешкия Закон за енергетиката, което ще му позволи да предлага продукцията на EDU II на пазарите на електроенергия на едро. Предвижда се то да бъде предимно отговарящо за баланса лице („ОБЛ“) по отношение на чешкия пазарен участник ОТЕ.

(45) Чешките органи поясниха, че целта на тази структура е да се намали рискът от потенциални нарушения на пазара поради концентрация на пазарна мощ в рамките на ČEZ Group.

(46) Чешките органи предвиждат ДСЦ да създаде свое собствено бюро за търгуване и да извършва вътрешни операции. Те посочиха обаче, че ако с оглед на избрания търговски подход ДСЦ счита, че е по-подходящо и икономически ефективно, то може да проведе конкурентна, прозрачна, недискриминационна тръжна процедура, открита за всички подходящи страни, за да възложи избраните от него функции на външни изпълнители. Това може да включва действие като ОБЛ или търговска функция в бъдеще, когато на съответния пазар са налице достатъчен брой квалифицирани потенциални контрагенти. При никакви обстоятелства обаче извършваната от ДСЦ търговия с електроенергия не може да бъде възложена на ČEZ Group или на субекти, които са част от ČEZ Group.

(47) По този начин ДСЦ ще продава електроенергията на пазара на едро, като използва собственото си бюро за търгуване, или ще изнесе навън дейността си чрез сключване на договор с трета страна, която след това ще се ангажира да продава електроенергията на пазара от негово име. В допълнение към продажбите на пазарите за ден напред и в рамките на деня (спот пазари) ДСЦ може да сключва и двустранни договори за продажба на електроенергия или договори за хеджиране с отделни клиенти.

(48) Чехия поясни, че се очаква ДСЦ да бъде създадено не по-рано от 2030 г., но не по-късно от 12 месеца преди пускането в експлоатация на новата атомна електроцентрала, с цел да се избегнат ненужни разходи предвид несигурността във връзка с пазара и регулаторната среда след 2030 г. Според Чехия ДСЦ ще бъде създадено в съответствие с приложимото национално право и правото на Европейския съюз, т.е. като се гарантират по-специално принципите на независимост, компетентност и прозрачност. Съгласно ЗНВЕ ДСЦ е предвидено да бъде правен субект, 100 % собственост на държавата, който притежава лиценз за търговия с електроенергия ([28]).

(49) ДСЦ няма да бъде част от вертикално интегрирана група, контролирана от ČEZ. Корпоративната структура на ДСЦ ще се тълкува съгласно Закон № 90/2012 Coll. относно търговските дружества и кооперации (Закон за търговските корпорации), включително правилата за управленското задължение за полагане на дължима грижа от страна на членовете на органите на ДСЦ. Надзорният съвет на ДСЦ ще бъде създаден, за да се гарантира спазването на принципите на компетентност и прозрачност. Освен това ще бъде създаден независим одитен комитет, който да наблюдава всички счетоводни и одитни дейности на ДСЦ.

([27]) Чешките органи поясниха, че пазарните условия за оперативните разходи на ДСЦ ще бъдат осигурени чрез сравнение с референтните разходи на други търговци, осъществяващи дейност на същия пазар. Такива разходи ще подлежат на редовен надзор и одит. Оперативните разходи на ДСЦ ще бъдат покрити от пазарни приходи надвишаващи цената на упражняване, ако има такива. В противен случай те ще бъдат покрити от държавата.

([28]) Раздел 6, параграф 1 от ЗНВЕ гласи: Министерството упълномощава правен субект, който е 100 % собственост на държавата и притежава лиценз за търговия с електроенергия съгласно Закона за енергетиката (наричан по-нататък „упълномощеното лице“), да изпълнява задълженията, произтичащи от договора за изкупуване, и свързаните с него задължения съгласно посочения закон.

3.2.3. *Изборът на бенефициер*

(50) Чешките органи поясниха, че изборът на настоящия модел на проекта и на ČEZ като организатор на проекта е резултат от подробна оценка от страна на правителството, но не е предшестван от търг, процедура за подбор или публична покана за изразяване на интерес.

(51) През юни 2017 г. Постоянният комитет по ядрена енергетика е изготвил и обсъдил доклад ([29]), в който е направено обобщение на извършения анализ и оценката на различните инвеститорски модели (включително консорциуми от частни дружества) и модели на финансиране, разглеждани във връзка с проекта. В доклада са описани подробно три варианта. Първият вариант представляваше консорциум от частни инвеститори с три подварианта: i) консорциум от инвеститори, в който напълно се изключва участието на чешката държава или ČEZ Group; ii) консорциум от инвеститори, в който ČEZ Group държи миноритарен дял; и iii) консорциум от инвеститори, в който държавата държи миноритарен дял. Посоченият първи вариант не е бил избран поради слабия контрол, който държавата би могла да упражнява върху завършването на проекта. Вторият вариант е представлявал цялостно реализиране на проекта от отделен държавен субект, на който да бъдат поверени изграждането и експлоатацията на нова атомна електроцентрала. Макар че за този вариант е счетено, че предлага достатъчна сигурност, той е отхвърлен поради голямото въздействие върху бюджета и липсата на достатъчно технически познания.

(52) Чешките органи са счели за оптимален третия вариант, при който ČEZ е организатор на проекта ([30]), тъй като с него се осигурява необходимият държавен контрол (по-специално чрез създаването на ДСЦ) и се използва опитът на ČEZ в изграждането и експлоатацията на атомни електроцентрали. Според чешките органи ČEZ е най-подходящият субект, който да действа като организатор и инвеститор на проекта отчасти поради мажоритарното участие в собственост от страна на Чехия, представлявана от Министерството на финансите, в дружество, което осигурява спокойствие на чешкото правителство по отношение на аспекти, свързани с националната сигурност и наличието на средства за необходимия собствен капитал. Този вариант е одобрен съгласно Резолюция № 485 на правителството от 8 юли 2019 г.

(53) Чешките органи поясниха, че ČEZ има богат опит на пазара като надежден и способен организатор и оператор на атомни електроцентрали в Чехия и е много запознат със законодателната и регулаторната рамка, включително процедурите за лицензиране. Като едно от десетте най-големи енергийни дружества в Европа ČEZ Group има опит и в ядрените изследвания, планирането, изграждането и техническото обслужване на енергийни съоръжения и преработката на странични енергийни продукти. Поради това чешките органи обясниха, че ČEZ разполага с висококвалифициран персонал с опит не само в ядрената енергетика, но и в обществените поръчки и преговорите, което следва да бъде предимство за реализирането на проекта.

(54) Според чешките органи наличието на подходящи площадки за изграждане на атомна електроцентрала и икономическата рационалност на такова строителство представляват други важни аспекти на проекта. Чехия притежава ограничени подходящи геоложки, географски и технически условия за изграждането на нова атомна електроцентрала по отношение на стабилността на геоложката основа, наличието на вода и възможността за пренос на произведената енергия. Чешките органи считат, че най-добрите условия, потвърдени след повече от 30 години експлоатация на съществуващите блокове, са в Дуковани.

(55) Чешките органи описаха подробно подготвителните усилия, предприети от ČEZ досега. По-конкретно ČEZ е придобило собствеността върху предложената площадка за АЕЦ — процес, който е започнал през април 2008 г. и е приключил през 2021 г. Освен това ČEZ е провело техникоикономически проучвания с цел ускоряване на графика за разработване на проекта и намаляване на свързаните с това разходи. Тези действия са предприети с оглед на облекчаването на прогнозираната липса на мощност и гарантиране на сигурността на нуждите от доставки на

([29]) Analýza vhodného investorského modelu pro výstavbu nového jaderného zdroje a návrh možných modelů financování pro zajištění návratnosti investic (Постоянен комитет по ядрена енергетика, Анализ на подходящ инвеститорски модел за изграждане на нова атомна електроцентрала и предлагане на възможни модели на финансиране за осигуряване на възвръщаемост на инвестицията, юни 2017 г.).

([30]) Посоченият модел беше допълнително оценен в допълнителен доклад през 2018 г.: Analýza vybraných investorských modelů výstavby nových jaderných zdrojů a způsobu jejich financování. В настоящия доклад са взети предвид очакваните производствени разходи за единица електроенергия за различни варианти на собственост, подробен SWOT анализ на всеки вариант, начинът, по който всеки вариант отговаря в най-голяма степен на целите на енергийната политика на държавата и националния план за действие в областта на ядрената енергетика; както и фискалното въздействие на всеки модел. В доклада е включена и оценка на риска.

системата. Освен това Чехия подчерта, че непосредствените проблеми с доставките няма да бъдат преодолени адекватно чрез алтернативни проекти с по-дълги времеви хоризонти на развитие. Чешките органи поясниха, че според изчисленията търсенето на подходящо място за АЕЦ в Чехия от друг организатор на проекта би довело до значителни забавяния от до 14 години след изтичане на срока за изпълнение на проекта, придружено от повишени рискове и разходи. Накрая чешките органи обясниха, че в случай на друг организатор на проекта е вероятно да бъдат направени допълнителни разходи в размер на приблизително [200—700] милиона евро, покриващи стойността на площадката на АЕЦ, лицензирането, дейностите за развитие и полезните взаимодействия с инфраструктурата на съществуващата АЕЦ.

(56) ČEZ и EDU II вече притежават редица основни лицензии и одобрения за реализирането на проекта, като оценка на въздействието върху околната среда и разрешение за разполагане съгласно Закона за използване на атомната енергия, както и разрешение от държавата за нова атомна електроцентрала. Процесът за получаване на лицензия за строеж и разрешение за планиране, изисквани съгласно националните правила, също напредва.

(57) Чешките органи обясниха, че икономиката на държавата е изложена до голяма степен на заплахи от външни източници по отношение на доставката на енергия. Публичната собственост върху по-голямата част от акциите на ČEZ е била важен аспект при избора, особено от гледна точка на гарантиране на защитата на интересите на Чехия в областта на националната сигурност.

(58) Чрез разширяване на обхвата на мощностите за производство на електроенергия от ядрена енергия в портфейла на ČEZ Group с оглед на замяната поради бъдещото извеждане от експлоатация на някои от съществуващите производствени мощности с проекта се формира централна част от бизнес стратегията на ČEZ в средносрочен до дългосрочен план.

(59) Накрая, Чехия твърди, че за проекта не може да се използва друга надеждна алтернатива освен ČEZ, без това да има никакво отношение към бъдещи подобни проекти.

3.3. **Общо описание на проекта**

(60) Проектът се състои от изграждането и експлоатацията на нова атомна електроцентрала в Дуковани, Чехия, с капацитет до 1 200 MW.

(61) ЗНВЕ, с който се създава широка рамка за подкрепа на инвестиции в ядрената енергетика, не попада в обхвата на настоящото решение, тъй като ЗНВЕ представлява общоприложим закон, който се различава от мерките за държавна подкрепа, специално разработени и предназначени за проекта.

(62) Държавната подкрепа се състои от пакет от три мерки:

(63) Мярка 1: договор за закупуване на електроенергия („ДЗ“ или „договор за изкупуване“) между основния бенефициер EDU II — дъщерно дружество на ČEZ, изцяло притежавано от него, и държавата, представлявана от Министерството на промишлеността и търговията („министерството“). Електроенергията ще бъде продадена на предприятие, функциониращо като ДСЦ, което да бъде учредено на по-късен етап, да се притежава и да се управлява пряко от държавата (вж. раздел 3.6);

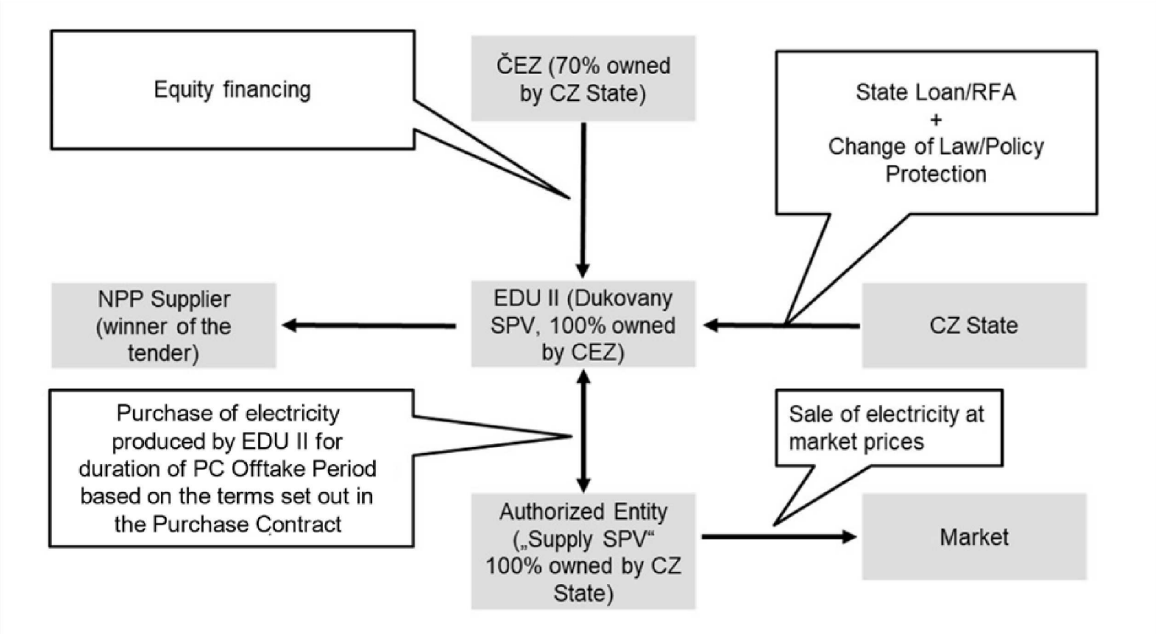
(64) Мярка 2: държавен заем (възстановима финансова помощ; „ВФП“) при субсидиран лихвен процент, покриващ по принцип 100 % от разходите за изграждане (вж. раздел 3.7);

(65) Мярка 3: механизъм за защита при промяна на законодателството или политиката на ČEZ като инвеститор (също понякога се посочва като „инвеститор“; вж. раздел 3.8).

(66) Бенефициерите (вж. раздел 3.2) и структурата на проекта са представени на фигурата по-долу:

Фигура 1

Структура на проекта в Дуковани

Източник: чешките органи.

(67) Проектът е разделен на пет етапа:

— Етап 1: подготовка и избор на доставчик [2020—2025 г.]

— Етап 2: подготвителни работи [2025—2029 г.]

— Етап 3: изграждане и привеждане в експлоатация [2030—2036 г.]

— Етап 4: гаранционен срок [2036—2038 г.]

— Етап 5а: операции [2038—2096 г.]

— Етап 5б: извеждане от експлоатация [2096—2116 г.]

(68) Очаква се новопостроената атомна електроцентрала да бъде въведена в експлоатация през 2036 г. за пробни операции, а започването на търговските операции е планирано през 2038 г. Експлоатационният срок на електроцентралата ще бъде с продължителност 60 години и извеждането ѝ от експлоатация е планирано за 2096 г.

(69) Чешките органи поясниха, че с първия договор за изпълнение, сключен между Чехия, ČEZ и EDU II, се урежда етап 1 на проекта, т.е. до избора на изпълнител на услуги по инженеринг, снабдяване и строителство („ИСС“). С този договор се обслужват, наред с други неща, основните интереси на Чехия в областта на сигурността по време на изпълнението на проекта и се гарантира достъпа на Чехия до информация за проекта, както и изпълнението на изискванията за сигурност за процедурите за подбор. Този етап се очаква да приключи през 2025 г. По отношение на етапи 2 и 3 на проекта (т.е. подготвителни работи, изграждане и въвеждане в експлоатация) в първия договор за изпълнение се предвижда на 31 декември 2024 г. или преди тази дата да бъде подписан вторият договор за изпълнение или ДЗ, който ще замени първия договор за изпълнение. Впоследствие договорните условия включват ДЗ, споразумение с инвеститор и решение на държавата за предоставяне на ВФП.

(70) Чехия заяви, че тъй като проектът е от основен интерес за националната сигурност, държавата е трябвало да включи в договорната рамка условия, с които да се гарантира достатъчен контрол върху проекта. Тези условия са определени в първия договор за изпълнение, включително въпроси, свързани с обмена на поверителна информация и държавната сигурност. В рамките на този договор страните считат, че интересите в областта на националната сигурност представляват основателна причина за дерогация от националните правила за обществените поръчки въз основа на раздел 29, буква а) от Закон № 134/2016 за обществените поръчки ([31]) за избор на договаряща страна за изграждането на електроцентралата.

(71) ČEZ и EDU II са обсъдили организацията на търга с националната Служба за защита на конкуренцията извън режима съгласно Закона за обществените поръчки и на 15 юни 2020 г. са получили положително становище, преди да продължат с поканата за подаване на оферти ([32]).

(72) Доставчикът на ИСС ще отговаря за инженеринга, изграждането и въвеждането в експлоатация на проекта. След решението на държавата да изключи кандидати от държави, които не са били страни по Споразумението за държавните поръчки ([33]), към момента на стартиране на процедурата за възлагане на обществена поръчка е имало три възможни избора на технология:

— Проект за AP1000 на Westinghouse Electric Company LLC (САЩ);

— APR1000+ проект на Korea Hydro & Nuclear Power (Южна Корея); и

— проект за EPR 1200 на EdF (Франция).

(73) Поканата за подаване на оферти за избор на изпълнител на ИСС е публикувана от ČEZ през март 2022 г. чрез неговото дъщерно дружество EDU II, а първоначалните оферти от тримата предварително избрани доставчици са получени през ноември същата година. След двукратно удължаване на срока за подаване на окончателни оферти, тримата предварително избрани потенциални доставчика са предоставили актуализирани оферти на 31 октомври 2023 г. Чехия поясни, че съгласно условията на тръжната процедура съответните оферти е трябвало да включват обвързващи оферти за изграждането на 5-ти блок в Дуковани, което е предмет на проекта и основание за настоящото решение, и необвързващи оферти за 3 допълнителни блока, единият от които ще бъде на площадката в Дуковани, а два ще бъдат на площадката в Темелин.

(74) На 31 януари 2024 г. чешкото правителство е взело решение ([34]) да разшири обхвата на търга за ИСС, като възложи на EDU II да поиска обвързващи оферти за до четири ядрени реактора (включително проекта), с цел да се осигури възможност за продължаване на изграждането на тези допълнителни блокове в даден момент в бъдещето, когато и ако чешката държава реши да го направи. Чехия поясни, че към момента на приемане на настоящото решение не са били определени нито инвеститорът/операторът, нито моделът на финансиране за тези допълнителни блокове. Чешкото правителство възложи на министъра на промишлеността и търговията и на министъра на финансите да представят на правителството до 31 декември 2024 г. предложение за финансиране на допълнителните три нови ядрени блока на площадките в Дуковани и в Темелин. Държавната подкрепа за изграждането на тези три допълнителни блока, ако има такива, попада извън обхвата на настоящото решение.

(75) В случай че държавната помощ бъде счетена за необходима за трите допълнителни ядрени блока освен за 5-ти реактор на площадката в Дуковани, чешките органи поемат ангажимента Чехия съответно да уведоми Европейската комисия за помощта и да изчака одобрението на Комисията преди привеждането в действие.

([31]) https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-134#.

([32]) Вж. Служба за защита на конкуренцията, параграф 29, точка 1, буква а) от Закон № 134/2016 Coll. за обществените поръчки, 15 юни 2020 г., на разположение на адрес: https://uohs.gov.cz/cs/legislativa/verejne-zakazky.html. На 23 януари 2024 г. Службата за защита на конкуренцията потвърди, че това важи и за промените в тръжната процедура, въведени с цел да се поискат обвързващи оферти за 4 реактора.

([33]) Световна търговска организация, Споразумение за държавните поръчки, изменено на 30 март 2012 г. („СДП от 2012 г.“), https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm.

([34]) Вж. Резолюция № 74 на правителството от 31 януари 2024 г.

3.4. **Подготвителни работи за проекта**

(76) С оглед на необходимостта от нова ядрена мощност през 2010 г. ČEZ е одобрило първоначален бизнес план за добавяне на до 1 200 MW капацитет към площадката в Дуковани до 2036 г. През същата година е завършено техникоикономическо проучване за разширяване на настоящите ядрени мощности на площадката в Дуковани. Изготвеният от ČEZ първоначален бизнес план е представен на Комисията през юни 2021 г., а актуализираната му версия е предоставена на 25 октомври 2023 г.

(77) ČEZ е започнало да придобива земята, необходима за проекта още през април 2008 г. Към февруари 2024 г. EDU II е притежавало земята, необходима за проекта, а всички участници в търга (в търга за ИСС) са били информирани за наличното пространство.

(78) Проектът е трябвало да бъде подложен на оценка на въздействието върху околната среда („ОВОС“) с цел да се установи, опише и изчерпателно да се оцени предвидимото въздействие върху околната среда и общественото здраве. Процесът е започнал в началото на 2016 г. и е включвал международни консултации и обществени дискусии през 2018 г. ОВОС е последвана от положителна независима оценка, а през август 2019 г. ([35]) Министерството на околната среда издава положително обвързващо становище относно ОВОС на проекта — необходима стъпка за започване на издаването на разрешения за проекта.

(79) През март 2020 г. ČEZ и EDU II са започнали процеса за оценка на площадката за ядрена инсталация по отношение на ядрената безопасност, радиационната защита, техническата безопасност, радиационната обстановка, мониторинга, управлението на радиационни извънредни събития и сигурността през експлоатационния срок на ядрената инсталация. През март 2021 г. EDU II е получило лиценз за разполагане на ядрената инсталация, което представлява първият лиценз, необходим за нов ядрен блок. Чехия заявява, че са получени всички основни лицензи и разрешителни, необходими за улесняване на навременния напредък по проекта.

3.5. **Технически характеристики**

(80) Проектът е насочен към изграждането на водоводен реактор (PWR) от поколение III+. Счита се, че с диапазона между 850 MW и 1 200 MW се предлагат достатъчно технически решения за избора на доставчик на технологии. Чешките органи поясняват, че партньорите, предоставящи технологии и услуги във връзка с проекта, ще бъдат избрани чрез конкурентна и прозрачна тръжна процедура.

(81) Чешките органи поясниха и че проектът ще отговаря на техническите критерии за проверка, посочени в точка 4.27 от делегирания акт, приет съгласно Регламента за таксономията ([36]). На 11 януари 2023 г. Чехия прие Резолюция № 24/2023 на правителството ([37]), в която се определя задължението на Чехия да изпълни техническите критерии за проверка във връзка с управлението на радиоактивни отпадъци, произтичащи от Регламента за таксономията. По-конкретно съгласно тази резолюция се изисква спазване на точки 4.26, 4.27 и 4.28 от приложение I към Регламента за таксономията, включително изискванията за наличие на документиран план с подробни стъпки с цел въвеждането в експлоатация до 2050 г. на съоръжение за погребване на високорадиоактивни отпадъци и използването от 2025 г. на устойчиво на аварии гориво. Съгласно посочената резолюция министъра на промишлеността и търговията трябва да представи на чешкото правителство до 31 декември 2024 г. предложение за актуализация на националната политика за управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво, включително срок за избор на окончателна площадка и резервни площадки за бъдещото съоръжение за дълбоко погребване.

(82) Освен това чешките органи поясняват, че в съответствие с Регламента за таксономията в края на очаквания полезен експлоатационен срок на атомната електроцентрала ще са налични ресурси, съответстващи на прогнозните разходи за управление на радиоактивни отпадъци и извеждане от експлоатация, както е показано чрез включването на разходите за извеждане от експлоатация и третиране на ядрени отпадъци във финансовия модел на проекта (вж. раздел 3.6.6).

([35]) https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP469?lang=en.

([36]) Вж. Делегиран регламент (ЕС) 2022/1214 на Комисията от 9 март 2022 г. за изменение на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139 по отношение на икономическите дейности в някои сектори на енергетиката и на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 по отношение на специфичното публично оповестяване на информация за тези икономически дейности (ОВ L 188, 15.7.2022 г., стр. 1).

([37]) Вж. Резолюция № 24/2023 на правителството от 11 януари 2023 г., на разположение на адрес https://www.odok.cz/portal/zvlady/jednani-detail/2023-01-11/.

3.6. **Мярка 1: Договор за закупуване (ДЗ)**

3.6.1. *Основни елементи на ДЗ*

(83) Първата мярка се състои от ДЗ между държавата като изкупвач и EDU II като доставчик, чрез който се осигурява подкрепа за приходите по време на първите 40 години от експлоатацията на атомната електроцентрала. Бенефициерът е EDU II, дъщерно дружество, изцяло притежавано от ČEZ Group (вж. раздел 3.2), а контрагентът по договора ще бъде ДСЦ, изцяло притежавано от чешката държава (вж. раздел 3.2.2).

(84) Първоначално Чехия е уведомила за договор със срок от 60 години при изчислена фиксирана цена между 50 и 60 EUR/MWh, действащ като стимул за електроцентралата да увеличи максимално производството.

(85) За да отговори на съмненията, повдигнати от Комисията в решението за откриване на процедурата, Чехия замени посочената в съображение 84 по-горе мярка с ДЗ, включващ формула на възнаграждението, по отношение на който Чехия смята, че ще има резултат, подобен на двупосочен договор за разлика („ДзР“) ([38]), който в допълнение към гаранцията за приходите включва ограничителен таван за пазарните приходи на бенефициера. Чехия поясни, че изменената мярка за подкрепа ще осигури подходящи стимули за EDU II, така че да работи и да участва ефективно на пазарите на електроенергия чрез оптимизиране на производството си в отговор на пазарните сигнали в рамките на техническите ограничения на централата.

(86) Съгласно проекта на ДЗ ДСЦ ще изкупува цялата електроенергия, генерирана и изнесена към електроенергийната мрежа от EDU II („обем на производството“) за период от 40 години („период на изкупуване“) от началото на експлоатацията. ([39]) През периода на изкупуване съгласно ДЗ EDU II ще бъде задължено да продава целия си обем на производство изключително на ДСЦ и ще получава плащания въз основа на „формулата на възнаграждението“ съгласно ДЗ (вж. съображение 88 по-долу).

(87) Всички права на диспечиране принадлежат на EDU II. Ако ДСЦ не успее да изкупи обема на производството или която и да е част от него, тогава EDU II ще продаде електроенергията при това изключително обстоятелство като получател на цената на спот пазара. Чехия твърди, че целта е да се осигури възможност за продължаване на производството на електроенергия до разрешаване на ситуацията. Причините могат да бъдат правни (загуба на разрешение за търговия), финансови (неплатежоспособност, невъзможност за изпълнение на задължения, неизпълнение на финансовите условия за уреждане на отклонения) или технически (загуба на достъпа на ДСЦ до пазари). При тези обстоятелства електроцентралата все още е в експлоатация и електроенергията трябва да се предлага на пазара. ДСЦ ще плати на EDU II компенсация с цел да се покрие всеки недостиг в сравнение с приходите, които EDU II би реализирало при спазване от страна на ДСЦ на задължението му за изкупуване. Чехия поема ангажимент в този случай EDU II да продаде цялата произведена електроенергия на спот пазара (базиран на борсата пазар за ден напред и в рамките на деня) като получател на цената (при което не се определя минимална цена за електроенергията). Чешките органи заявиха, че в тази ситуация EDU II не може нито да избира конкретен купувач (тъй като продажбата се извършва на анонимна борса), нито да определя цената или условията на продажба (тъй като стандартните продукти се продават на пределната цена на борсата). Чешките органи твърдят, че в такъв случай министерството, в качеството си на орган, отговорен за определянето на ДСЦ, ще предприема необходимите стъпки, за да възстанови способността на ДСЦ да изпълнява задълженията си за изкупуване. Съгласно Закона за нисковъглеродната енергия ДСЦ или министерството ще информират АЯР за всяко подобно събитие.

([38]) „Двупосочен договор за разлика“ означава договор, подписан между оператор на съоръжение за производство на електроенергия и насрещна страна, обикновено публичен субект, който осигурява както защита на минималното възнаграждение, така и ограничение на прекомерното възнаграждение; целта на договора е да се запазят стимулите за съоръжението за производство на електроенергия да функционира и да участва ефективно на пазарите за електроенергия.

([39]) Според чешките органи периодът на изкупуване съгласно ДЗ (т.е. периодът, през който се прилага задължението на ДСЦ за закупуване на електроенергия) започва от по-скорошната от следните дати: i) дата на започване на експлоатацията, т.е. денят, в който АЕЦ изнася за първи път електроенергия в електроенергийната мрежа и EDU II е уведомило държавата/ДСЦ, че желае датата на пускане в експлоатация да настъпи при спазване на крайни срокове, които ще бъдат определени в ДЗ; и ii) окончателната дата за изпълнение, т.е. денят след последния ден от планирания период за въвеждане в експлоатация, който е с продължителност пет години, като започва от планираната дата за въвеждане в експлоатация. Планираната дата за въвеждане в експлоатация ще бъде изместена напред във времето, за да се отчетат всички закъснения, причинени от събития, представляващи законни основания.
Чешките органи поясниха, че с всяко забавяне на началото на търговската операция след планирания период за въвеждане в експлоатация, който се определя като 5-годишен период, започващ от планираната дата за въвеждане в експлоатация, ефективно се съкращава срока на действие на ДЗ.

(88) С формулата на възнаграждението съгласно ДЗ се изчисляват сумите, които трябва да бъдат платени от ДСЦ на EDU II, и обратното. Формулата се състои от два компонента: 1) последващ сетълмент и 2) излагане на пазара. Тя е създадена въз основа на следната базова формула:

$$R = \underbrace{(f - p') * k}_{\substack{settlement \\ term}} + \underbrace{\sum_{h} q_h * p_h}_{\substack{market \\ exposure}}$$

включително определени корекции, приложими към компонента на последващ сетълмент, в зависимост от обстоятелствата на пазара и оперативните разходи на централата. По-специално формулата на възнаграждението съгласно ДЗ се определя като:

$$\text{If } p' > c : R = \max [(f - p')* k;\ (\alpha * c - p')* q] + \sum_h q_h * p_h \text{ If } p' \leq c : R = (f - c)* k + \sum_h q_h * p_h$$

Където:

— (R) е възнаграждението;

— (p_h) е пазарната цена, определена като почасова цена на пазара за ден напред на PXE ([40]);

— (q_h) представлява обемът на производството на EDU II в даден час;

— (q) представлява обемът на производството на EDU II, сумиран за периода на сетълмент (периода, за който е определена референтната пазарна цена, т.е. една година);

— (f) представлява цената на упражняване (вж. раздел 3.6.2);

— (p') представлява референтната пазарна цена, определена като последваща средноаритметична стойност на пазарните цени (p_h) през годината, завършваща с датата, на която е изчислена референтната пазарна цена;

— (k) представлява референтното количество, определено предварително като предполагаем обем на производството през периода на сетълмент;

— (c) представлява оперативните променливи разходи на електроцентралата;

— (α) алфа се определя като отношението между цената на упражняване и оперативните разходи ($\alpha=f/c$). Алфа се задава в момента, в който дължимият на EDU II последващ сетълмент се изчислява въз основа на приложимите стойности за (c) и (f).

(89) Чешките органи поясниха, че първият компонент на базовата формула, т.е. последващият сетълмент, ще осигури стабилност на приходите за бенефициера, независимо от осреднените условия на пазара, като същевременно ще се осигури гаранция на държавата срещу свръхкомпенсация ([41]). Последващият сетълмент ще бъде изчислен за периода на сетълмент (периода, през който се определя референтната пазарна цена, т.е. една година) въз основа на действителните стойности за референтната пазарна цена, алфа и други приложими параметри и ще подлежи на плащане два месеца след края на всеки период на сетълмент. Общият принцип на базовата формула е, че когато референтната пазарна цена (p') е по-ниска от цената на упражняване (f), електроцентралата ще получава разликата между цената на упражняване (f) и референтната пазарна цена (p') за референтното количество (k); Обратно, когато референтната пазарна цена (p') е по-висока от цената на упражняване (f), електроцентралата ще бъде задължен да връща разликата за референтното количество (k).

(90) В сравнение с базовата формула формулата на възнаграждението съгласно ДЗ включва определени корекции на компонента на последващия сетълмент в зависимост от обстоятелствата на пазара (p') и оперативните променливи разходи за блок на централата (c), както е определено в съображение 88. По-специално, когато референтната пазарна цена (p') е по-висока от оперативните променливи разходи на електроцентралата (c) през периода на сетълмент, компонентът на последващия сетълмент ще бъде коригиран, така че да се ограничи задължението за възстановяване или отчитане на безвъзмездни прехвърляния, с цел да се осигури защита срещу оперативни загуби в случай на

([40]) Power Exchange Central Europe е енергийна борса, специализирана в енергийните пазари на Централна и Югоизточна Европа; За повече подробности вж.: PXE — Power Exchange Central Europe, a.s.

([41]) Свръхкомпенсацията се преодолява и чрез механизма за разпределение на печалбата (вж. раздел 3.6.7).

непланирани прекъсвания на електрозахранването, когато цените са високи. Ако например референтната пазарна цена е по-висока от оперативните променливи разходи (*c*) и от цената на упражняване (*f*), EDU II ще връща разликата между референтната пазарна цена (*p'*) и цената на упражняване (*f*) за по-ниската от двете стойности — референтно количество (*k*) и обем на производството (*q*). Когато референтната пазарна цена (*p'*) е по-ниска от оперативните променливи разходи на електроцентралата (*c*), стойността на последващия сетълмент ще бъде ограничена до разликата между цената на упражняване (*f*) и оперативните променливи разходи (*c*), умножена по референтното количество (*k*), с цел да се осигури защита срещу прекомерно възнаграждение, когато цените са ниски.

(91) Вторият компонент на базовата формула, т.е. излагането на пазара, има за цел да се осигурят стимули за EDU II, за да оптимизира функционирането си през цялата година въз основа на почасови сигнали за цената на пазара за ден напред (p_h). В края на всеки месец EDU II ще получава съответните плащания от ДСЦ въз основа на сумата от неговия действителен почасов обем на производството, умножен по действителните пазарни цени за всеки час от посочения месец, т.е. $\sum q_h * p_h$.

(92) Съгласно ДЗ EDU II е свободно да взема решения относно своето производство и не е задължено да поддържа предварително определено минимално равнище на производство. Цялата електроенергия, произведена от EDU II, ще бъде закупувана от ДСЦ, което ще я продава на пазара въз основа на стратегия за продажба, която ще отговаря на определени ангажименти (вж. раздел 3.6.4). Всяко отклонение между реализираната на пазара цена от ДСЦ и платената от EDU II пазарна цена се поема от ДСЦ.

(93) Чехия заяви, че ДЗ ще бъде сключен на по-късен етап, след избора на изпълнител на ИСС и на партньори за доставка. ДЗ ще бъде сключен и подписан в съответствие с условията на договора за ИСС. ДСЦ ще бъде учредено по-късно и преди въвеждането в експлоатация на новопостроената централа, като контрагент по договора, определен в ДЗ.

3.6.2. *Определяне на цена на упражняване за ДЗ*

(94) Чешките органи поясниха, че в ДЗ ще се определи първоначалната цена на упражняване, изчислена въз основа на представения от Чехия финансов модел („финансов модел“) ([42]), така че да позволи на инвеститора да спечели целева възвръщаемост на собствения капитал („допустима вътрешна норма на възвръщаемост на собствения капитал“ („ВНВ“ или RoE) в размер на [9—11] % в номинално изражение, след данъчно облагане, преди търговско финансиране, през очаквания експлоатационен срок на проекта (включително разходи за извеждане от експлоатация). Стойността на цената на упражняване въз основа на допусканията в представения на Комисията на 15 март 2024 г. финансов модел е [65—80] EUR/MWh ([43]), а стойността на референтното количество е [75—100] % от референтния капацитет. Стойността на цената на упражняване може да се промени значително в зависимост от различните входни параметри, както е описано по-долу в този подраздел. Ако например очакваните разходи за изграждане след сключването на договора за ИСС бъдат значително по-високи от първоначалните допускания, това би довело до значително увеличение на цената на упражняване, доколкото увеличението на разходите се дължи на законни основания (обяснено в съображение 104 по-долу). Чехия е предоставила общо 35 различни сценария на Комисията, в които се представят различни възможни допускания за развитието на разходите и приходите и които водят до първоначални цени на упражняване, вариращи от [50—80] EUR/MWh (в сценарий 35, въз основа на допускания за висока пазарна цена от [100—200] EUR/MWh) до [100—125] EUR/MWh (в сценарий 30, въз основа на увеличение на разходите за изграждане до [17—18] милиарда евро).

(95) Финансовият модел ще използва като входни данни допускания, включително относно очакванията за пазарни цени, наличността на EDU II, очакванията за следене на натоварването ([44]), очакваните разходи за изграждане, оперативните разходи и разходите за извеждане от експлоатация и други съответни допускания като капиталови разходи и финансиране (включително държавен заем, вж. раздел 3.7), както и първоначалното референтно количество за формулата на възнаграждението съгласно ДЗ. Тези допускания са представени по-подробно в раздел 3.6.6.

([42]) Вж. съображение 124 по-долу.

([43]) Посочената стойност в реално изражение по цени от 2020 г. Чешките органи изчисляват, че еквивалентната стойност в реално изражение при цените през 2025 г. ще бъде [50—100] EUR/MWh.

([44]) В този контекст следене на натоварването се отнася до регулирането на произведената електроенергия на АЕЦ за оптимизиране на производството в отговор на цените на електроенергията, които се колебаят през деня. За повече информация вж. съображение 187.

(96) Финансовият модел позволява да се прогнозира обемът на производството и да се изчисли свободният паричен поток за всяка година от подписването на ДЗ до края на извеждането от експлоатация. Цената на упражняване (която засяга очакваните приходи на електроцентралата чрез компонента на последващ сетълмент) се изчислява във финансовия модел като стойността, която дава нетна настояща стойност на паричните потоци, равна на нула, при допустимата ВНВ на собствения капитал.

(97) Повечето разходни елементи и други входни данни (включително прогнози за пазарни цени) за модела ще подлежат на индексация за инфлация. Цената на упражняване по ДЗ също ще подлежи на индексация за инфлация. Към всички съответни елементи на разходите и други входни данни в модела ще бъде приложен определен индекс или група от индекси. Някои елементи на разходите няма да бъдат индексирани, тъй като се определят чрез законодателството или ВФП (например лихва върху ВФП, разходи за извеждане от експлоатация, изпълнение на сметки за ядрена енергия, минимални резерви). Прогнозите за пазарните цени ще бъдат индексирани на база индекс на потребителските цени в Чешката република (ИПЦ в Чешката република) ([45]). По отношение както на разходите за изграждане, така и на разходите за експлоатация за определяне на индексацията ще се използва група от публикувани индекси. Тази група се основава на претеглянето на четири индекса в Чехия, а именно ИЦП ([46]), ИПЦ в Чехия, ИЦП в ЕС ([47]) и заплатите в Чехия ([48]), както следва:

а) Разходите за изграждане ще бъдат индексирани по следния начин: ИЦП в Чешката република ([30—50] %), ИПЦ в Чешката република ([0—10] %), ИЦП в ЕС ([30—50] %), заплати в Чешката република ([10—30] %).

б) Разходите за операции ще бъдат индексирани по следния начин: ИЦП в Чешката република ([30—50] %), ИПЦ в Чешката република ([10—30] %), ИЦП в ЕС ([0—10] %), заплати в Чешката република ([30—50] %).

(98) Механизмът за индексация на цената на упражняване ще се основава на горепосочените индекси и корекционни коефициенти в зависимост от това дали проектът е на етапа на изграждане или на експлоатация (т.е. цената на упражняване ще бъде коригирана чрез групата от индекси за строителството по време на строителството и от групата от индекси за експлоатацията по време на експлоатацията). С ДЗ ще се осигури механизъм за индексация (със съответния индекс и метод на прилагане), съгласно който предишната приложима цена на упражняване ще бъде увеличена на годишна база. Използваното за механизма за индексация допускане за инфлация ще бъде актуализирано като част от прегледите на свръхкомпенсацията, извършвани на всеки пет години, вж. раздел 3.6.7.

(99) Като пример, въз основа на предполагаем процент на инфлация от 2 % това означава, че в номинално изражение цена на упражняване в размер на [60—80] EUR/MWh през 2020 г. би довела (без да се вземат предвид евентуални промени на входните параметри по време на редовни прегледи) до номинална цена на упражняване в размер на [90—110] EUR/MWh през 2036 г., [130—170] EUR/MWh през 2056 г. и [200—250] EUR/MWh през 2076 г. Чешките органи твърдят, че този подход е насочен към постигане на справедливост между поколенията с цел да се избегнат прекомерно високи цени на упражняване в началото на експлоатацията и (предвид общата инфлация) прекалено ниски цени на упражняване към края на срока на действие на ДЗ. Те твърдят, че макар с входните стойности за изчисляване на цената на упражняване да се отчита и инфлацията, това не води до двойна индексация, тъй като без отделна индексация на цената на упражняване началната цена на упражняване би трябвало да бъде значително по-висока. Въз основа на горепосочения пример те твърдят, че алтернативната неиндексирана цена на упражняване в основния случай би била [100—150] EUR/MWh през срока на действие на ДЗ.

(100) Другите разходи се индексират, както следва: при разходите за разработване и за изграждане се използва горепосоченият строителен индекс. При оперативните разходи и разходите за извеждане от експлоатация се използва горепосоченият индекс за оперативни разходи.

(101) Цената на упражняване и референтното количество ще бъдат определени въз основа на наличните параметри след подписване на договора за ИСС, по-специално по отношение на разходите за изграждане, и ще бъдат преразглеждани само 1) по време на периодичния преглед на параметрите във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ (вж. съображение 102) и 2) когато се извършат корекции на договорената в ДЗ цена на упражняване (вж. съображение 104).

([45]) ИПЦ в Чешката република съответства на увеличение на средния годишен индекс на потребителските цени в Чешката република, публикуван от Чешката статистическа служба, вж. https://www.czso.cz/csu/czso/inflation_rate.

([46]) ИЦП в Чешката република съответства на увеличение на общия индекс на цените на производител в отрасъла в Чешката република, публикуван от Чешката статистическа служба, вж. https://www.czso.cz/csu/czso/ipc_ts.

([47]) ИЦП в ЕС съответства на индекса на цените на производител в отрасъла в Европейския съюз (цени на производител в промишлеността, общо), публикуван от Евростат, вж. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teiis010/default/table?lang=en&category=t_sts.t_sts_ind.t_sts_ind_pric.

([48]) Индексът на заплатите в отрасъла в Чешката република съответства на годишна процентна промяна на средната брутна заплата в отрасъла, публикувана от Чешката статистическа служба (средна заплата в отрасъла, общо), вж. https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_ts.

(102) Първо, периодичният преглед на параметрите във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ ще се извършва веднъж на всеки 5 години, като първият преглед е планиран преди започване на операциите или при писмено искане, подадено от която и да е от страните по договора. При прегледа ще се актуализират (в посока нагоре или надолу, според случая) стойностите на някои параметри във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ, т.е. (*c*), (*k*), (*f*) и (*α*) и някои допускания във финансовия модел, например по отношение на оперативните разходи (OPEX), инфлационните индекси или допусканията за следене на натоварването. Цената на упражняване и референтното количество ще бъдат преизчислени във финансовия модел, като се използват актуализираните допускания с цел да се постигне допустимата ВНВ на собствения капитал за инвеститора. Прегледът ще бъде наблюдаван от независима трета страна, която се очаква да бъде чешката служба за енергийно регулиране.

(103) В предоставения от Чехия проект на договорна документация се предвижда и възможност за преразглеждане на определенията на параметрите, използвани във формулата на възнаграждението. Всички промени в тези определения обаче трябва да бъдат съобщени на Комисията преди прилагането им.

(104) Второ, корекциите на цената на упражняване съгласно ДЗ може да се осъществят в случай на събитие, което води до увеличение на CAPEX/OPEX или загуба на приходи от проекта или друго неблагоприятно въздействие върху проекта, посочено в ДЗ като „законно основание“. ДЗ ще включва изчерпателен списък със законни основания ([49]). В случай че възникне законно основание, стойностите на някои параметри във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ, т.е. (*c*), (*k*), (*f*) и (*α*), и входните параметри за финансовия модел ще бъдат преразгледани и актуализирани с цел да се смекчи въздействието върху EDU II от законното основание. Целта на тези корекции на цената на упражняване е да се позволи на EDU II да постигне най-много същата допустима ВНВ на собствения капитал, която би била постигната, ако не е било налице съответното законно основание. Това означава, че когато са настъпили други промени, които не представляват законни основания, и тези други промени са довели до намалена ВНВ, въздействието от законните основания не позволява да се компенсира въздействието от основания, които не са законни, и целевата ВНВ на собствения капитал е под допустимата ВНВ на собствения капитал в размер на [9—11] %.

(105) В случай на законни основания вместо корекция на цената на упражняване EDU II и държавата могат да се договорят, така че EDU II да получи компенсация под формата на еднократно плащане (или на няколко вноски), която се изплаща в рамките на договорен период от време от настъпване на съответното законно основание.

(106) Освен това чешките органи поясниха, че законни основания се прилагат, при условие че EDU II не може да преодолее неблагоприятното въздействие чрез полагане на „дължимата грижа“.

3.6.3. *Финансиране на договора за закупуване и използване на приходите от договора за изкупуване*

(107) Както е посочено в член 9 от ЗНВЕ, финансирането на подкрепата за ядрената енергетика ще се покрива от министерството от фондове, които се създават с: i) приходите от продажби на електроенергия на ДСЦ; ii) такса ([50]), начислявана от мрежовите оператори на крайните потребители на електроенергия, подобна на съществуващото финансиране за ВЕИ; и iii) вноски от държавния бюджет.

(108) Чехия твърди, че изборът между използването на данъкоплатци или потребители за всякакви такси или отстъпки е въпрос на водене на политика и трябва да остане по преценка на държавата. Чешките органи поясниха, че възнамеряват да използват всички потоци от приходи, посочени в член 9 от ЗНВЕ. Средствата, предназначени за финансиране на мерки за преход към нисковъглероден енергиен сектор, ще се държат от министерството или от ДСЦ отделно в специални сметки в банки, намиращи се в Чехия.

([49]) Въз основа на предварителните договорености за ДЗ за законни основания се считат следните събития: промени в разходите за финансиране на ВФП или едностранни отмени или промени във ВФП, забавено окончателно инвестиционно решение, промяна в закона, нарушаване на задължения от страна на държавата или държавни субекти, изисквания за сигурност, изисквания на органите, природни бедствия или подобни на тях събития, събития извън контрола на EDU II, проблеми с инфраструктурата и мрежата.

([50]) Възможната такса и възможните освобождавания от нея попадат извън обхвата на настоящата процедура.

(109) Чешките органи потвърдиха, че ако начислената от мрежовите оператори такса не е достатъчна за покриване на дефицита между средствата, събрани от таксата, и приходите от продажби на електроенергия на ДСЦ, за покриване на дефицита ще се използват вноските от държавния бюджет на Чехия в съответствие с член 9, параграф 1, буква г) и член 9, параграф 9 от ЗНВЕ. Ако обаче след покриване на разходите по мярката остане излишък, този излишък ще влезе в държавния бюджет.

(110) Освен това чешките органи поясниха, че макар таксата да може да допринесе за финансирането на мерките, то няма да зависи от тази такса и държавният бюджет ще покрие потенциални дефицити, когато това е необходимо. По-специално Чехия е поела ангажимент за намеса на държавата с цел да се покрие всеки недостиг между средствата, събрани от потенциалната такса, и планираното равнище на подкрепа по проекта.

(111) Що се отнася до потенциалните приходи от ДСЦ от последващите плащания със сетълмент, в съответствие със Закон № 367/2021 относно мерките за преход на Чешката република към нисковъглеродна енергия, те ще бъдат използвани i) на първо място, за финансиране на бъдещи плащания със сетълмент към бенефициера, ii) на второ място, за финансиране на възобновяеми енергийни източници съгласно Закон № 165/2012 Coll. за насърчаване на енергийните източници (на недискриминационна основа чрез намаляване на сумата за финансиране чрез регулиран компонент от цената на електроенергията), или ще бъдат върнати в държавния бюджет.

3.6.4. *Ангажименти за търговия с електроенергия*

(112) Чехия се ангажира да гарантира, че най-малко 70 % от общата произведена електроенергия от EDU II ще се продава на пазарите за ден напред, пазарите в рамките на деня и фючърсните пазари през целия експлоатационен срок на АЕЦ. Поради това този ангажимент се прилага по отношение на ДСЦ през целия срок на ДЗ и впоследствие по отношение на бенефициера EDU II, както и по отношение на всяко лице, на което ДСЦ или EDU II може да делегират своите търговски дейности (всяко позоваване на ДСЦ/EDU II в посочения раздел 3.6.4 включва всеки субект, на който са делегирани търговските дейности).

(113) По принцип ДСЦ/EDU II ([51]) ще търгува на пазарите за ден напред и в рамките на деня на краткосрочната борса, организирана от оператора на чешкия пазар на електроенергия (OTE) и фючърсните пазари на Чешката енергийна борса (PXE), и само по изключение и при предварително съгласие на службите на Комисията, на други борси.

(114) ДСЦ/EDU II ще продава останалата част от общата произведена електроенергия от EDU II (т.е. най-много 30 %) при обективни, прозрачни и недискриминационни условия чрез търгове. Наборът от правила и/или рамка за тези търгове трябва да бъдат предварително прегледани и одобрени от чешкия енергиен регулатор в съответствие със задълженията и компетентностите на регулатора съгласно чешкия Закон за енергетиката. ДСЦ/EDU II трябва да уведоми чешкия енергиен регулатор за всеки търг не по-късно от един ден преди публичното му обявяване.

(115) Чехия се ангажира да гарантира, че търговете за ядрена енергия ще бъдат открити, ясни, прозрачни и недискриминационни, като ще се основават на обективни критерии, определени *предварително* и свеждащи до минимум риска от стратегическо наддаване. Търговете се провеждат на широко разпространена платформа с цел да се осигури достъпност, като същевременно се премахнат географските пречки и се предостави възможност за широко участие на разнообразен набор от участници на пазара. Платформата е проектирана по начин, с който се опростява тръжната процедура и се подобрява използваемостта за всички участници, като същевременно се гарантира поверителността и целостта на данните за търга. Тя отговаря на съответните регулаторни изисквания и стандарти, с които се уреждат

([51]) През срока на действие на ДЗ ДСЦ или субект извън ČEZ Group, на който ДСЦ делегира тази дейност, ще отговаря за продажбата на произведената енергия. По изключение, ако ДСЦ не успее да изкупи обема на производството или която и да е част от него, тогава EDU II ще продаде електроенергията като получател на цената на спот пазара (вж. съображение 83). След изтичането на срока на действие на ДЗ EDU II или субект, на който делегира търговската дейност, ще бъде пряко отговорен за продажбата на произведената енергия. Ангажиментите за търговия с електроенергия се прилагат по отношение на всеки от двата субекта, продаващи електроенергия, произведена от АЕЦ през очаквания експлоатационен срок, както и по отношение на всички субекти, на които те могат да делегират своите търговски дейности.

пазарите на електроенергия, включително правила за структура на пазара, функциониране, прозрачност и лоялна конкуренция. Участието в търговете е еднакво достъпно за всички лицензирани и регистрирани търговци при еднакви условия. Не се налагат ограничения върху крайното използване на електроенергия, продадена чрез търгове. Критериите за търговете се публикуват достатъчно време преди крайния срок за подаване на оферти, очакваният брой оференти следва да е достатъчен, за да е възможна ефективна конкуренция, а обемът на продадената на търга електроенергия ще представлява обвързващо ограничение. Следва да се избягват *последващи* корекции на резултата от процедурата по наддаване. Чешкият енергиен регулатор ще наблюдава тръжния процес и ще контролира спазването на одобрените правила за търга. Освен това той ще докладва за всяко несъответствие на Европейската комисия.

(116) Чехия поясни, че предвидените параметри на бъдещите търгове за ядрена енергия ще включват прогнозни размери на партидите от 1—10 MW и договор със срок от една година, едно тримесечие или по-кратък срок. Търговете ще бъдат организирани според правилото за ценообразуване въз основа на офертната цена с предварително определена минимална цена, която ще бъде обявена не по-рано от един-два дни преди приключване на наддаването. Освен това честотата на търговете се определя на тримесечна до годишна база, като има прозрачни правила за период на обявяване, който е 30 дни преди началото на търга. И накрая, продължителността на търговете няма да надвишава период от седем календарни дни, като резултатите се обявяват в рамките на седмицата след тяхното изтичане. Това важи както за търговете в рамките на срока на действие на ДЗ, така и в периода след ДЗ.

(117) При изключителни обстоятелства ДСЦ/EDU II може да се отклони от посочените по-горе търговски правила. Поради това, ако коефициентът на отлив ([52]) за борсата, на която ДСЦ/EDU II е задължен да продава най-малко 70 % от общото производство на електроенергия на EDU II, падне под 40 % („прагът“) за период от 30 последователни дни, ДСЦ/EDU II ще има право да продава до 50 % от общото производство на електроенергия от EDU II чрез търгове, които отговарят на посочените в настоящия раздел условия за период от 30 дни, който започва на тридесет и първия ден, след като чешкият енергиен регулатор установи, че коефициентът на отлив е под прага. За да се избегнат съмнения, при тези обстоятелства Чехия поема ангажимент поне 50 % от общото производство на електроенергия от EDU II да се продава на борсите в съответствие със съображение 113.

(118) Чехия ще уведоми службите на Комисията без неоправдано забавяне, когато коефициентът на отлив падне под прага и когато ДСЦ/EDU II възнамерява да продаде чрез търгове до 50 % от общата електроенергия, произведена от EDU II.

(119) В случай че ДСЦ се възползва от изключението, за да продаде чрез търгове в рамките на една календарна година до 50 % от общата електроенергия, произведена от EDU II, Чешката република представя на Комисията годишен мониторингов доклад относно това изключение, като посочва подробно причините за това изключението и продължителността му.

3.6.5. *Норма на възвръщаемост*

(120) Първоначално Чехия бе уведомила ([53]) за целева ВНВ на собствения капитал (или допустима ВНВ на собствения капитал) в размер на [9—11] % ([54]), обоснована от оценка на модела за оценка на капиталови активи (МОКА) за изискваната RoE в диапазона […] %—[…] %. Това се основаваше на пазарни данни и данни на дружества аналози от същия период и включваше премия за изграждането и експлоатацията на ядрени мощности с цел да се вземат предвид рискове, свързани конкретно с АЕЦ.

(121) В решението за откриване на процедурата ([55]) Комисията изрази съмнения дали допусканията, използвани за оценка на изискваната RoE, отразяват правилно излагането на инвеститора на риск. По-специално Комисията имаше съмнения по отношение на премията за изграждане и експлоатация на ядрени мощности предвид по-слабото излагане на риск на бенефициера.

(122) За да отговори на съмненията, повдигнати от Комисията в решението за откриване на процедурата, Чехия предостави няколко становища и актуализира RoE въз основа на:

a) Последните данни за пазара: в резултат на това Чехия актуализира безрисковия лихвен процент, премията за пазарния риск и допусканията за коефициента *бета*; и

([52]) Коефициентът на отлив е мярка за пазарна ликвидност и се определя като общия търгуван обем на пазара, изразен като кратно на физическото потребление.
([53]) Съображение 67 от решението за откриване на процедурата.
([54]) Съображение 71 от решението за откриване на процедурата.
([55]) Съображения 207 и 208 от решението за откриване на процедурата.

б) Изложеност на риск на проекта: за да се признаят защитата на приходите и други мерки за държавна подкрепа, включени в договорната и търговска структура на проекта, от изчислението на RoE на Чехия беше премахната самостоятелната премия за големи проекти (наричана по-рано премия за изграждане и експлоатация на ядрени мощности) в размер на 3 %–3,5 %.

(123) Чехия твърди, че изменената RoE или целевият собствен капитал в размер на [9—11] % през целия експлоатационен срок на проекта ще осигури подходящо възнаграждение на акционерите на EDU II.

(124) Чехия представи редица документи в подкрепа на своето мнение. Освен това чешкото правителство представи и финансов модел. Последната версия на този модел е представена на Комисията на 15 март 2024 г.

(125) В решението за откриване на процедурата се предоставя оценка на позицията на Чехия по всеки ключов въпрос, отразен в нейните становища до датата на решението за откриване на процедурата ([56]). В останалата част от този раздел се предоставя преглед на позицията на Чехия по ключовите въпроси, повдигнати след публикуването на решението за откриване на процедурата, отнасящи се до оценката на RoE, цената на дълга и средната претеглена цена на капитала (WACC), както и до собствения капитал и BHB на проекта.

3.6.5.1. Възвръщаемост на притежателите на собствен капитал

(126) Целта на изложения в раздел 3.6.2 финансов модел е да се оцени цената на упражняване съгласно ДЗ, необходима за постигането на целевата RoE в размер на [9—11] %.

(127) Чешките органи поясниха, че са оценили необходимата RoE в съответствие с приетите пазарни практики. По-специално Чехия проведе т. нар. анализ отдолу нагоре въз основа на MOKA и го сравни, като разгледа други проекти и инвестиции с подобни рискови профили.

(128) Стандартната формула за MOKA е следната:

$$R_e = RfR + \beta * (R_m - RfR)$$

Където:

1) RfR е безрисковият лихвен процент, т.е. очакваната възвръщаемост от инвестиране на безрискови активи;

2) R_m е очакваната възвръщаемост на пазара, която включва така наречената рискова премия за държавата (CRP), за да се отрази риска от инвестиране в определена държава;

3) $(R_m - RfR)$ е премията за пазарния риск (ППР); и

4) β (или коефициент *бета* с ливъридж) е мярка за несистемен, неподлежащ на диверсифициране риск за проекта ([57]).

(129) Чешките органи са изчислили, че пазарната RoE за проект, подобен на този в Дуковани, попада в диапазона от […] % до […] %, с включването на самостоятелна премия за основен риск (СПОР) ([58]) и в рамките на диапазона от […] % до […] %, с изключение на тази премия. Показаните числени данни и свързаните с тях основни допускания са представени в *таблица 2* и са обяснени по-долу.

([56]) Раздел 4.4.2.5 от решението за откриване на процедурата.

([57]) Вж. становището на Чехия от 1 март 2024 г. Чешките органи поясниха, че за изчислението на коефициента „бета“ с ливъридж са използвали подхода на Harris-Pringle. При този подход лихвеният „данъчен щит“ (т.е. намалението на данъка в резултат на допустимото приспадане от облагаемия доход) не се използва при корекциите на коефициента „бета“ за ливъридж. Формулата на Harris-Pringle е следната: $\beta_L = \beta_U + \frac{D}{E}(\beta_U - \beta_D)$, където β_L е коефициентът „бета“ с ливъридж, β_U е коефициентът „бета“ без ливъридж, β_D е коефициентът „бета“ на дълга, D е дългът, а E е собственият капитал. Освен това Чехия заявява, че този подход съответства на финансовия модел, при който всички парични потоци, които са дисконтирани с цената на капитала, са след данъчно облагане и включват всички данъчни щитове.

([58]) Тази премия е „премията за изграждане и експлоатация на ядрени мощности“, посочена в решението за откриване на процедурата и преименувана от Чехия на „самостоятелна премия за основния риск“, или „СПОР“.

Таблица 2

Оценка на Чехия на възвръщаемостта на собствения капитал

Цена на собствения капитал	Актуален безрисков лихвен процент		Дългосрочни средни стойности на безрисковия лихвен процент за минали периоди	
	Ниски	Високи	Ниски	Високи
Безрисков лихвен процент	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Премия за пазарен риск	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
Коефициент „бета“ без ливъридж	[…]	[…]	[…]	[…]
Ливъридж	[…] %	[…] %	[…] %	[…] %
RoE (норма на възвръщаемост)	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**
Коефициент „бета“ на дълга	[…]	[…]	[…]	[…]
RoE (норма на възвръщаемост) — с коефициент „бета“ на дълга	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**
Самостоятелна премия за основен риск	3,0 %	3,5 %	3,0 %	3,5 %
RoE (норма на възвръщаемост) — със самостоятелна премия за основен риск	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**	**[…] %**

Източник: чешките органи.

(130) За безрисковия лихвен процент ([59]) чешките органи са използвали 2-годишни и 20-годишни средни стойности на 30-годишни държавни еврооблигации и германски 30-годишни държавни облигации, както и европейски 10+годишни корпоративни облигации с кредитен рейтинг AAA ([60]). Чехия заявява, че са взети под внимание актуалните и дългосрочните осреднени данни, за да се гарантира надеждността на анализа, тъй като той дава представа за това какво представлява безрисковият лихвен процент както в краткосрочна, така и в дългосрочна перспектива ([61]). Вследствие на този избор чешките органи са разработили два сценария, като при единия се вземат предвид актуални данни, а при другия се отчитат по-дългосрочни средни стойности на безрисковия лихвен процент. Освен това Чехия твърди, че след като е избрала за аналог на безрисковия лихвен процент еврооблигации и германски облигации, трябва да се направят корекции с цел този безрисков лихвен процент да се преобразува в безрисков лихвен процент за Чешката република, т.е. трябва да се добави премия ([62]). Тази премия е равна на чешката осреднена двугодишна рискова премия за държавата ([63]). В този анализ се предвижда безрисков лихвен процент в диапазона [2—5] %.

([59]) Вж. становищата на Чехия от 1 март 2024 г. и 26 февруари 2024 г.

([60]) За еврооблигации с кредитен рейтинг AAA, облигацията с най-дълъг падеж е 10-годишната облигация.

([61]) Чехия пояснява, че докато краткосрочните- средни стойности дават по-точно отражение на преобладаващите пазарни условия и очакванията на инвеститорите, предвид наблюдаваната в данните за държавните облигации променливост, простото базиране на безрисковия- лихвен процент на променливи спот данни може да не е разумно за много дълготрайни инфраструктурни проекти, като например АЕЦ. С използването на по-дългосрочна- средна стойност се смекчава свързаната променливост на данните и може да се осигури по-балансиран изглед и се допуска случай на корекция на пазарите (като например връщане към средната стойност). Вж. становището на Чехия от 9 януари 2024 г.

([62]) Подходът на чешкия регулатор за определяне на безрисковия лихвен процент се основава на група от държавни облигации, емитирани от Чешката република със среден остатъчен срок до падежа от 10 години. Тези облигации са деноминирани в чешка крона. Тъй като обаче всички финансови данни за проекта на EDU II са представени в евро, безрисковия лихвен процент се основава на европейски държавни и корпоративни облигации с висок рейтинг.

([63]) Вж. финансовият модел на Чехия и становището на Чехия от 9 януари 2024 г., в които е посочена премия от 0,6 %. Damodaran (юли 2023 г.), https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctrypremJuly23.xlsx.

(131) За ППР Чехия приема диапазон [5—7] % ([64]). […] % е средната стойност от основания на суапа за кредитно неизпълнение подход на Damodaran ([…] %) и основания на кредитния рейтинг подход ([…] %) ([65]). […] % е средната стойност на: а) числените стойности в размер на […] % на проф. Damodaran; и б) най-новото проучване на проф. Fernandez за ППР, публикувано през юни 2022 г., в което се посочва средна и междинна ППР от съответно […] % и […] % ([66]).

(132) По отношение на оценката на коефициента „бета“ ([67]) Чехия е взела предвид коефициентите „бета“ на извадка от референтни дружества. За тази извадка Чехия е взела предвид редица котирани дружества за енергийни комунални услуги, като е доуточнила списъка, за да се вземат предвид предимно коефициентите „бета“ за дружества, които има в своите портфейли операции в областта на ядрената енергетика ([68]). Този анализ води до коефициент „бета“ без ливъридж от […] ([69]). Чехия обяснява, че макар това да са най-подходящите дружества за съпоставка с EDU II, те предоставят само прогнозна оценка на коефициента „бета“ за изцяло ядрен проект и че този диапазон от коефициенти „бета“ е консервативен. По-специално Чехия пояснява, че много от тези избрани референтни дружества предприемат няколко други стопански дейности, различни от ядрени операции. В този контекст Чехия освен това заявява, че като се има предвид, че някои от данните отразяват риска, относим към регулирани свързани с преноса и разпределителни активи (а не чистия риск от атомна електроцентрала), данните трябва да се тълкуват с елемент на преценка. Поради тази причина Чехия твърди, че е вероятно коефициентът „бета“ за атомна електроцентрала в Чешката република да е по-близо до горния край на диапазона на коефициентите „бета“ на референтните дружества ([70]).

(133) За оценката на коефициента „бета“ на дълга ([71]) Чехия е сметнала за подходящо да приеме нулева, както и ненулева оценка от […] ([72]), съгласно приетото при последните регулаторно определени данни в секторите на водоснабдяването и енергетиката в Обединеното кралство ([73]). Целевата RoE в размер на [9—11] % е получена въз основа на коефициента „бета“ на дълга в размер на […].

([64]) Вж. становищата на Чехия от 1 март 2024 г. и 26 февруари 2024 г.

([65]) Посочените числени стойности са от глобалната база данни за рискови премии върху собствения капитал от юли 2023 г., разработена от проф. A. Damodaran (Damodaran) от Нюйоркския университет (https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctrypremJuly23.xlsx). За тази цел Damodaran използва имплицитната рискова премия върху собствения капитал за S&P 500. След като определя премията за развит пазар (5 % в този набор от данни), Damodaran оценява спреда за неизпълнение или рисковата премия за държавата на въпросната държава. Премията за пазарния риск за Чешката република се получава от сбора на дългосрочната рискова премия върху собствения капитал на държавата (5 %) и рисковата премия за държавата на Чехия (от 0,3 % и 0,9 %). Рисковата премия за държавата на Чехия се изчислява чрез следните две методики. Първата методика, при която се получава премия от 0,3 %, се основава на CDS (или суап за кредитно неизпълнение) между Германия (0,22 %, в таблица „10-годишни спредове за суап за кредитно неизпълнение“ от горепосочения файл във формат Excel) и Чехия (0,45 %, в таблица „10-годишни спредове за суап за кредитно неизпълнение“ от горепосочения файл във формат Excel), който след това се умножава по коефициент 1,4, както е показано в набора от данни на Damodaran. Втората методика, при която се получава премия от 0,9 %, се основава на кредитния рейтинг на Чешката република Aa3, което води до спред от 0,64 %, който впоследствие се умножава по коефициента 1,4, както по-горе.

([66]) База данни, разработена от проф. P. Fernandez (Fernandez) от Бизнес училище IESE към Университета на Навара. Тази база данни е резултат от проучване, проведено от Fernandez и др. относно безрисковия лихвен процент и премията за пазарен риск, използвани през 2023 г. за 80 държави (вж. Fernandez и др. (2023 г.), Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 80 countries in 2023 (Проучване: Премията за пазарния риск и безрисковия лихвен процент, използвани за 80 държави през 2023 г., 2Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 80 countries in 2023 (Проучване: Премията за пазарния риск и безрисковия лихвен процент, използвани за 80 държави през 2023 г.) от Pablo Fernandez, Diego García de la Garza, Javier Fernandez Acin: SSRNhttps://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4407839).

([67]) Вж. становището на Чехия от 1 март 2024 г.

([68]) Разглежданите дружества са: RWE, ČEZ, Fortum, EDF, Engie, Iberdrola, Uniper, Centrica, Nuclearelectrica. Вж. становищата на Чехия от 27 февруари 2024 г.

([69]) Чехия обяснява, че при техния анализ се следва подходът на Modigliani и Miller, при който за получаване на оценка на коефициента „бета“ без ливъридж (актив) на EDU II се използва предвидената област за сравнителен анализ. Впоследствие ще се определи повторно-ливъриджът, за да се достигне до съответната оценка за коефициента „бета“ (въз основа на допускане за коефициента „бета“ при нулев дълг) с ливъридж (собствен капитал). За да изчисли коефициента „бета“ без ливъридж, при извършването на своя анализ Чехия е поставила акцент върху двугодишни- и петгодишни- седмични оценки. По-специално коефициентът „бета“ е изчислен с помощта на подхода Damodaran, който се състои в избиране на коефициентите „бета“ за дружества аналози за 2-годишни седмични цени (с тежест от 66,7 %) и 5-годишни седмични цени (с тежест от 33,3 %). Вж. https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/variable.htm. Вж. становищата на Чехия от 27 февруари 2024 г.

([70]) Становището на Чехия относно възвръщаемостта на собствения капитал (RoE) от 10 януари 2024 г.

([71]) Коефициентът „бета“ на актива може да бъде разделен на коефициента „бета“ на собствения капитал — излагането на акционерите на системен риск, и коефициента „бета“ на дълга — излагането на притежателите на облигации на системен риск. При изчисляване на коефициента „бета“ на актива коефициентът „бета“ на дълга и коефициентът „бета“ на собствения капитал се претеглят спрямо дела на дълга и дела на собствения капитал в структурата на капитала.

([72]) Вж. становището на Чехия от 9 януари 2024 г.

([73]) Източникът на Чехия е регулираният сектор на водоснабдяването в Обединеното кралство, където се използва коефициент „бета“ на дълга от 0,15 до 0,05 (вж. методиката за окончателен преглед на цените от регулатора на сектора на водоснабдяването, Ofwat, декември 2022 г., https://www.ofwat.gov.uk/wp-content/uploads/2022/12/PR24_final_methodology_Appendix_11_Allowed_return.pdf).

(134) За оценката на ливъриджа ([74]) Чехия използва числената стойност […] %. Това отразява средноаритметичната стойност на ливъриджа (коефициента дълг/капитал) през експлоатационния срок на АЕЦ и целевия ливъридж по проекта ([75]). Чехия отбелязва, че това допускане е консервативно, тъй като, първо, структурата на капитала по проекта предвижда 98 % дълг, и второ, тъй като „ефективният ливъридж“ по проекта е в диапазона 67—78 % ([76]).

(135) За СПОР Чехия твърди, че АЕЦ са самостоятелни големи проекти с някои уникални характеристики и рискове в сравнение с други проекти за производство на електроенергия, което трябва да се вземе предвид чрез включването на СПОР в получената чрез МОКА RoE. Оценката на чешките органи от 3—3,5 % отчита тези рискове, които не са обхванати от оценките на коефициентите „бета“ на диверсифицираните енергийни комунални услуги ([77]). Предвид обаче значителните мерки за ограничаване на риска, въведени в предложената финансова и договорна структура, включително защитата на дългосрочната цена на упражняване, СПОР не е включена в целевата RoE.

(136) От горепосочените допускания Чехия получава приблизителен диапазон за целевата RoE от […] до […], без да е включена СПОР. Чехия твърди, че целевата RoE е определена като долната граница на диапазона поради следните причини: тя е по-близо до средната част на диапазона на референтните показатели (вж. параграф 137) и проектът има надежден рисков профил поради защитата на приходите и на други мерки за смекчаване, включени в търговската структура.

(137) За да сравни извършения от нея анализ, Чехия съпоставя целевата норма на възвръщаемост на проекта в размер на [9—11] % с тази на аналози, включително други проекти за ядрени мощности, големи търговски инфраструктурни проекти, чешки регулирани дружества за комунални услуги и YieldCos от Обединеното кралство. Тези резултати са представени в следната таблица ([78]).

([74]) В този контекст ливъриджът се определя като дълг върху капитал, където капиталът е сборът от дълг и собствен капитал.

([75]) Вж. становището на Чехия от 21 март 2024 г.

([76]) В представеното от Чехия становище от 9 януари 2024 г. тя обяснява, че съгласно финансовата структура на EDU II нивото на ливъриджа по проекта варира във времето. По време на строителството то е имало ливъридж над 90 %, който е намалявал през целия експлоатационен срок на проекта, тъй като е погасявана ВФП. Освен това Чехия пояснява, че от променливия във времето ливъридж на EDU II може да се заключи, че съгласно стандартния МОКА между изискваната възвръщаемост на собствения капитал и ливъриджа трябва да съществува положителна корелация, тъй като инвеститорите в капитал са склонни да изискват по-висока възвръщаемост, когато се увеличи ливъриджът. В резултат на това в МОКА би се очаквало RoE да варира във времето, за да се отрази тази относителна динамика между възвръщаемостта на собствения капитал и ефективния ливъридж. В последствие Чехия заявява, че тъй като в настоящия механизъм на финансовия модел се предполага постоянна годишна RoE през целия експлоатационен срок на проекта, това не съответства на начина, по който трябва да се оценява RoE, предвид променливия във времето характер на годишния ливъридж на EDU II. За да се преодолее това, постоянното „ефективно“ годишно ниво на ливъриджа ще трябва да бъде калибрирано, за да се гарантира, че 1) развитието на експозицията на риск от капиталови инструменти през експлоатационния срок на проекта на EDU II е точно оценено и 2) постоянна годишна RoE се използва в МОКА, съответстващ на механиката на текущия финансов модел. Следователно средноаритметичната стойност на ливъриджа във времето не отразява действително нивото на риск, на което е изложен проектът, и същевременно равнището на възвръщаемост на собствения капитал, което би се изисквало от инвеститорите. Например, като се има предвид едно и също равнище на средноаритметичната годишна стойност на ливъриджа, експозицията на риска от капиталови инструменти за проекта, който има по-висок ливъридж през етапа на изграждане, би била по-голяма, отколкото по време на етапа на експлоатация, при който има по-нисък ливъридж. Това се дължи на значително по-високия риск за инвеститорите в собствения капитал от етапа на изграждане, отколкото от операциите. С оглед на това Чехия представи трите алтернативни подхода като аналог на ефективния ливъридж, който се използва в оценката за RoE. Тези алтернативни подходи са подробно описани в становището на Чехия от 9 януари 2024 г., както и в становището на Чехия от 8 ноември 2023 г.

([77]) Вж. становището на Чехия от 9 януари 2024 г.

([78]) Вж. становищата на Чехия от 09 януари 2024 г.

Таблица 3

Референтни показатели на Чехия ([79])

Референтно дружество	Ливъридж (%)	Възвръщаемост на собствения капитал с ливъридж (%)
Проекти за производство на ядрена енергия		
Hinkley Point C ([1])	Не се прилага.	11,0 — 11,5
Paks II ([2])	40,0 — 50,0	10,9 — 12,5
Големи търговски инфраструктурни проекти		
Германски каменни въглища ([3])	60,0	11,0
Германска газотурбинна инсталация с паро-газов цикъл ([3])	60,0	10,0
Вятърна енергия от разположени в морето инсталации ([4])		7,0— 9,0
Чешки регулаторен контрол на цените ([5])		
Електроразпределителни и електропреносни мрежи (2021-25 г.)	48,9	7,9
Газоразпределителни и газопреносни мрежи (2021-25 г.)	48,9	7,8
YieldCos, Обединеното кралство ([6])	34,0 —65,0	7,2 — 11,0

([1]) Вж. Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“.

([2]) Вж. Решение на Комисията от 6 март 2017 г. относно мярка за помощ SA.38454 (2015/C) (ex 2015/N), която Унгария възнамерява да приложи в подкрепа на изграждането на два нови ядрени реактора в атомната електроцентрала Paks II.

([3]) Fraunhofer ISE (2021 г.), Levelized cost of electricity renewable energy technologies (Изравнени разходи за технологии за енергия от възобновяеми източници), https://www.ise.fraunhofer.de/en/publications/studies/cost-of-electricity.html.

([4]) World Forum Offshore Wind (2022 г.), Financing Offshore Wind (Финансиране на вятърна енергия от разположени в морето инсталации), WFO_FinancingOffshoreWind_2022.pdf (wfo-global.org).

([5]) ERÚ (2020 г.), стр. 154, (https://www.eru.cz/en/price-control-principles-2021-2025-regulatory-period-electricity-and-gas-industries-and-market). ERÚ (2020 г.), стр. 154, (https://www.eru.cz/en/price-control-principles-2021-2025-regulatory-period-electricity-and-gas-industries-and-market).

([6]) Чехия съобщава, че YieldCos са клас активи на публично търгувани дружества, които са насочени към оперативни активи за енергия от възобновяеми източници. През периода от юни 2022 г. до юни 2023 г. са разгледани шест дружества, от които две са публикували отчети през 2023 г. и са посочили съответния ливъридж и стойности на възвръщаемост на собствения капитал с ливъридж. Долната граница на ливъриджа е взета от представянето на портфейла, а горната граница се отнася до максималния размер, предвиден в рамките на тяхната инвестиционна политика: Ливъридж на TRIG: https://www.trig-ltd.com/wp-content/uploads/2023/08/TRIG-H1-2023-Interim-Results-Presentation.pdf; RoE с ливъридж на TRIG: https://www.trig-ltd.com/wp-content/uploads/2023/02/TRIG-2022-Annual-Report.pdf; Ливъридж и RoE с ливъридж на UKW: https://www.greencoat-ukwind.com/~/media/Files/G/GreenCoat-UKWind/documents/Results/2911%20Greencoat%20Interim%20Report_CL.pdf.

Източник: чешките органи, становище от 9 януари 2024 г.

(138) Чехия заявява, че констатациите от това сравнение показват, че оценките на RoE за предложената АЕЦ в Дуковани са в съответствие с тези на други АЕЦ и проекти за енергийна инфраструктура. Освен това Чехия заявява, че се очаква RoE на EDU II да бъде по-висока от тази на другите наскоро изградени атомни електроцентрали, предвид, наред с другото, по-високия ливъридж на EDU II. Коригирането на регулираната възвръщаемост за енергийните комунални услуги в Чешката република чрез отчитане на разликите в баланса между риска и възвръщаемостта (т.е. чрез добавяне на СПОР от 3—3,5 %) ще доведе до сравнима възвръщаемост ([80]).

([79]) Освен това Чехия отбелязва, че като цяло резултатите съвпадат с анализа на риска, като проектите за ядрени мощности са в горния край на рисковия спектър и съответно показват високо равнище на възвръщаемост; референтните дружества в областта на ядрената енергетика се припокриват с оценения диапазон на RoE; Чешкият регулаторен контрол на цените показва относително стабилна възвращаемост през контролните периоди 2021—2025 г. Това е един от най-ниските референтни показатели за сравнение и е в съгласие с категоризацията на риска „нисък“ в резултат на извършения анализ на риска. Освен това два от референтните германски проекти за производство на електроенергия (каменни въглища и газови турбини с комбиниран цикъл) имат равнища на възвръщаемост на собствения капитал, които са в съответствие и са малко по-ниски от проектите за производство на ядрена енергия, главно поради значително по-ниския риск, свързан с изграждането и експлоатацията. Вж. становищата на Чехия от 9 януари 2024 г.

([80]) Становище на Чехия от 9 януари 2024 г.

(139) Чешките органи стигат до заключението, че целевата ВНВ на собствения капитал в размер на [9—11] % е подходяща предвид пазарния риск и свързаните мерки за смекчаване. Освен това Чехия заявява, че целевата RoE от [9—11] % е отражение на предложената финансова структура за проекта, като EDU II носи отговорност за дейностите преди изграждането, като изграждането се финансира от държавния заем и 40-годишен договор за изкупуване ([81]).

(140) Освен това чешките органи пояснява, че чрез прилагането на реалистичен сценарий с 10 % превишаване на разходите по причини, различни от законни основания, ВНВ на собствения капитал ще падне до […] %.

3.6.5.2. Цена на дълга

(141) Чехия пояснява, че разходите за ВФП по време на изграждането и гаранционния срок е 0 % годишно, докато по време на търговските операции разходите за ВФП ще бъдат равни на разходите за държавно дългово финансиране плюс 1 %, но не по-малко от 2 % годишно. Освен това Чехия пояснява, че с оглед на последните движения в разходите за държавни заеми, както и инфлацията, цената на дълга се равнява на 3,5 % по време на операциите ([82]). Чехия изчислява, че общата цена на дълга (CoD) за проекта е равна на [2—4] % ([83]).

3.6.5.3. Обща норма на възвръщаемост

(142) Чехия се позовава на следната формула за „стандартна“ WACC ([84]):

$$WACC = CoE\ x\ \left(1 - \frac{D}{D+E}\right) + CoD\ x\ \left(\frac{D}{D+E}\right)$$

Където:

1) CoE е цената на собствения капитал, или възвръщаемостта на собствения капитал, в размер на [9—11]%, както е разгледано в раздел 3.6.5.1;

2) CoD е цената на дълга в размер на [2—4] %, разгледана в раздел 3.6.5.2; и

3) $\left(\frac{D}{D+E}\right)$ е съотношението на ливъриджа по проекта в размер на […] %, разгледано в раздел 3.6.5.1.

([81]) Становище на Чехия от 9 януари 2024 г.

([82]) Чехия пояснява, че цената на дълга от 3,5 % е изчислена с помощта на последните данни за кривата на доходност на държавните облигации на Чешката република. При използване на линейно приближение между наличните котировки за 20 и 50 години съответният процент за 30 години е 4,04 % в чешки крони. Тъй като чешкото правителство не притежава дългосрочни облигации в евро, съответният курс в евро е изчислен с помощта на ценови котировки на форуърдните валутни курсове CZK/EUR за изчисляване на фиксирания лихвен процент. Въз основа на този анализ съответният фиксиран курс в евро е приблизително 2,5 %. Добавянето на горепосочения марж от 1 % води до прогнозна цена на дълга от 3,5. Вж. становищата на Чехия от 1 март 2024 г. и 7 март 2024 г.

([83]) Вж. становището на Чехия от 7 март 2024 г. Чехия пояснява, че след ДЗ през периода от 2081 г. до 2095 г. по проекта може да се натрупа търговски дълг в размер на 304 милиона евро или 3 % от ВФП с цел да се отрази очакването, че инвеститорът ще се стреми да рефинансира проекта след изтичането на ДЗ, за да управлява по-ефективно портфейла си от активи. Очаква се търговският дълг да бъде усвоен след изтичане на срока на действие на ДЗ на цена от 5,5 %. Тази числена стойност е изчислена с помощта на цената на дълга за ВФП (т.е. 3,5 %) като референтен показател. Като се има предвид излагането в пълна степен на пазарни цени към края на експлоатационния срок на проекта, към стойността 3,5 % е добавен марж от 2 %, за да се изчисли цената на дълга при пазарни условия на този етап. Вж. също финансовия модел на Чехия.

([84]) Вж. становищата на Чехия от 13 октомври 2023 г. и 1 март 2024 г.

(143) Тази формула води до WACC в размер на [4,5—7] %. Чехия пояснява, че във формулата за WACC не е отчетен ефектът на осигуряване на данъчен щит, тъй като всички данъчни ефекти са признати във финансовия модел и са включени в паричните потоци, използвани за изчисляване на коефициентите на финансовия модел ([85]). Ако обаче осигуряването на данъчен щит би трябвало да се включи и се използва ефективна данъчна ставка от 21 %, WACC би била [4—7] % ([86]).

3.6.6. *Приходи и разходи по проекта*

(144) Както е обяснено в раздел 3.6.2, представеният от Чехия финансов модел се основава на няколко допускания по отношение на очакванията за пазарни цени, разполагаемостта на централата, разходите за изграждане, оперативните разходи и разходите за извеждане от експлоатация, както и други подходящи допускания, като например относно капиталовите разходи и финансирането на проекта.

(145) Приходите на електроцентралата се изчисляват, като се вземат предвид прогнозите за пазарните цени и се допуска ограничена операция по следене на натоварването, при което електроцентралата коригира своята произведена електроенергия, в рамките на определени технически ограничения, като се вземат предвид почасовите цени на спот пазара, в съответствие с финансовите стимули, предоставяни по описаната в съображение 88 формула на възнаграждението.

(146) Чешките органи поясниха, че способността за следене на натоварването на централата ще бъде ограничена от технически ограничения, които отчасти ще зависят от избраната технология. При моделирането на диспечирането на централата в отговор на пазарните цени Чехия приема, че централата ще отговаря най-малко на европейските изисквания за комунални услуги за атомни електроцентрали с реактор с лека вода. ([87]) Ако техническите възможности на централата надхвърлят тези минимални изисквания, това ще бъде отразено в прогнозите за приходите, използвани за изчисляване на цената на упражняване след сключването на договора за ИСС. Подобно увеличение на гъвкавостта би позволило по-добро оптимизиране на следенето на натоварването и по този начин ще е налице ефект на намаляване върху цената на упражняване.

(147) По отношение на оценките на цените на централния пазар Чехия се позовава на търговските допускания на ČEZ за развитието на средногодишните пазарни цени на електроенергията в Чешката република в периода между 2035 г. и 2050 г. С цел да се обхване целият очакван експлоатационен срок на централата, за периода 2051—2096 г. чешките органи приемат, че пазарните цени постепенно ще намаляват с постоянен темп от […] % годишно, за да се отразят очакванията за низходяща тенденция при пазарните цени в дългосрочен план поради по-големия брой ВЕИ в системата. Без корекции на инфлацията допускането за цена на централния пазар започва от […] EUR/MWh през 2036 г., като до 2050 г. намалява до […] EUR/MWh и постепенно се понижава до […] EUR/MWh през 2076 г. и […] EUR/MWh през 2096 г.

(148) Чешките органи са представили анализи на чувствителността на цените в рамките на финансовия модел с помощта на допълнителни сценарии, при които се приемат очаквания за постоянна средногодишна пазарна цена, вариращa от –10 EUR/MWh до 150 EUR/MWh. При сценариите с пазарни цени от –10 EUR/MWh, 10 EUR/MWh и 20 EUR/MWh, те очакват централата да бъде затворена след изтичане на срока на действие на ДЗ. В обхвата на всички сценарии за чувствителност на цените чешките органи оценяват, че диапазонът на цената на упражняване, необходим за постигане на целевата възвръщаемост на собствения капитал в размер на [9—11] % през целия експлоатационен срок на проекта, трябва да бъде между [50—80] EUR/MWh и [75—90] EUR/MWh. Ако се приеме фиксирана цена на упражняване от [65—80] EUR/MWh (реална цена за 2020 г.), очакваната ВНВ на собствения капитал при различните изчисления на чувствителността би била: […] % дял преди печалбата през срока на действие на договора, […] % дял преди печалбата срока на изпълнение на проекта и […] % след печалбата при пазарни цени от 150 EUR/MWh, […] % както преди, така и след печалбата при 40 EUR/MWh, […]% както преди, така и след печалбата при 20 EUR/MWh, и […]% както преди, така и след печалбата при 10 EUR/MWh, както и при минус 10 EUR/MWh.

([85]) Чехия пояснява, че този подход е различен от подхода на корпоративните финанси, при който се извършва оценка на свободния паричен поток към дружеството и корекцията на данъчния щит в WACC (при която цената на дълга (CoD) се умножава по коефициент (1-t), където t е данъчната ставка) се изисква, за да се установи влиянието на финансовата структура върху данъците, които не са пряко отразени в модела. Поради това тази корекция не се прилага за използвания в настоящия случай модел на финансиране на проекта. Вж. становищата на Чехия от 21 февруари 2024 г.

([86]) Становище на Чехия от 1 март 2024 г. и финансовия модел на Чехия.

([87]) На разположение за членове на адрес https://europeanutilityrequirements.eu/.

(149) Както е пояснено в съображение 145, Чехия е разработила годишен модел на приходите, при който приходите на електроцентралата за всеки час работа се изчисляват въз основа на прогнозните почасови пазарни цени и се допуска оптимизиране на производството в отговор на пазарни ценови сигнали, като същевременно се отчита планираното и непланираното техническо обслужване. Почасовите ценови криви са установени въз основа на волатилността на цените през 2035 г. според централния ценови сценарий на ČEZ, който е приложен към годишните прогнози за цените през целия жизнен цикъл на актива. Впоследствие приходите на централата за всяка почасова ценова крива се изчисляват с помощта на посочената в раздел 3.6.1 формула на възнаграждението, като се приема, че производството е оптимизирано, за да се отговори на пазарните сигнали в рамките на техническите възможности на АЕЦ.

(150) Чехия е оценила въздействието върху рентабилността на централата, като е приела операция по следене на натоварването, съгласно описаното по-горе, в сравнение със сценарий без операция по следене на натоварването, при който производството се поддържа при средна годишна наличност от [75—100] % от капацитета на централата. При следене на натоварването чешките органи изчисляват, че електроцентралата ще работи при средна наличност от [70—90] % от капацитета на централата (в резултат на очаквано намаляване на производството до 75 % през периоди, когато пазарните цени *p* са под разходите *c*), като ще постигне средно 101,24 % от приходите и 96,59 % от разходите, които централата би постигнала без следене на натоварването през експлоатационния срок на проекта. Чешките органи подчертават, че резултатът от анализа се определя до голяма степен от профила на предполагаемите пазарни цени, които са хипотетични по своята същност и могат да се разглеждат само като теоретични показатели за производителността на централата.

(151) Представената в съображение 88 формула на възнаграждението осигурява стабилност на приходите на EDU II независимо от средното пазарно условие през срока на действие на ДЗ (2038—2078 г.).

(152) Тъй като към момента на приемане на настоящото решение резултатът от тръжната процедура за ИСС не е известен, Чехия представи прогнозни оценки на разходите въз основа на сравнителен анализ и публично достъпна информация от разработването на проекта и експлоатацията на съществуващи инсталации. Чехия признава, че надеждността на прогнозите за разходите е ограничена, тъй като в Чехия няма такива пряко сравними предходни проекти и проектантската работа все още не е достатъчно подробна. Чехия обаче твърди, че очаква при конкурентната тръжна процедура за изпълнител на ИСС да се постигне икономически най-изгодното решение, с което разходите следва да бъдат сведени до минимум.

(153) Съгласно базовия сценарий общите капиталови разходи, т.е. разходите за строителство („овърнайт разход“), се оценяват на […] EUR/kW, което съответства на […] милиарда евро в реални цени за 2020 г. (и […] милиарда евро в номинални цени).

(154) Освен това Чехия твърди, че предвид сложността и техническите спецификации на атомните електроцентрали не е необичайно да се наблюдават много по-високи разходи за изграждане от първоначално предвидените. Чехия предвижда, че при най-песимистичния сценарий на превишаване на разходите, подобен на този, възникнал в АЕЦ във Vogtle (САЩ) и Hinkley Point C (Обединеното кралство), овърнайт разходите по проекта могат да достигнат [14 000—15 000] EUR/kW, или [17—18] милиарда евро (реални разходи по цени от 2023 г.).

(155) Прогнозите за оперативните променливи разходи включват разходи за гориво, плащани на държавата такси за управление на отпадъците, разходи за операции и техническо обслужване, с изключение на разходите за гориво, и текущо изискване за осигуряване на разходи за извеждане от експлоатация. Като цяло чешките органи оценяват оперативните променливи разходи на приблизително [10—15] EUR/MWh (с оценки за разходите за доставка на гориво от […] EUR/MWh, за разходите за извеждане от експлоатация и управление на отпадъците от […] EUR/MWh и за променливи разходи за експлоатация и техническо обслужване от [...] EUR/MWh). Оперативните променливи разходи се използват като входна променлива (*c*) във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ и за оценка на операцията по следене на натоварването въз основа на почасови цени на спот пазара.

(156) Общите оперативни разходи във финансовия модел покриват и текущите разходи за жизнения цикъл в размер на […] EUR/MWh, които според чешките органи са разходи за замяна и основно обновяване на компоненти в електроцентралата, но не включват разходите за удължаване на експлоатационния срок. Освен това оперативните разходи във финансовия модел покриват фиксирани оперативни разходи в размер на [10—20] EUR/MWh, които според чешките органи включват надници и заплати, закупени услуги, застраховки и данъци, такси, разходи за проверки и прегледи, надбавки за извеждане от експлоатация и други разходи.

(157) За да се отрази въздействието на разходите от следенето на натоварването, чешките органи са добавили оперативни разходи в размер на […] EUR/MWh. Според чешките органи допълнителните разходи, свързани със следенето на натоварването в атомните електроцентрали, включват повишена оперативна сложност, техническо обслужване и проблеми с горивната ефективност, като същевременно се определят от фактори като специфичния проект на атомната централа, нейната възраст, регулаторната среда, в която се експлоатира, и нейните оперативни практики. Текущото допускане за […] EUR/MWh представлява първоначално мнение и ще бъде преразгледано след тръжната процедура за ИСС и като част от периодичните прегледи.

(158) След приключването на тръжната процедура за ИСС Чехия ще актуализира някои от горепосочените допускания относно разходите (вж. приложението). По-специално овърнайт разходите, оперативните променливи разходи (разходи за гориво, разходи за експлоатация и техническо обслужване, разходи за извеждане от експлоатация и управление на отпадъците), разходите за жизнения цикъл, фиксираните оперативни разходи, разходите за следене на натоварването и допусканията за наличност ще бъдат актуализирани и използвани във финансовия модел за изчисляване на първоначалната цена на упражняване.

(159) По време на периодичните прегледи някои допускания могат да бъдат актуализирани (т.е. коригирани в посока нагоре или надолу), включително прогнозите за инфлацията, оперативните променливи разходи, разходите през жизнения цикъл, фиксираните оперативни разходи, разходите за следене на натоварването и прогнозите за рентабилност на следенето на натоварването (вж. приложението). Прегледът ще бъде наблюдаван от независима трета страна, която се очаква да бъде чешката служба за енергийно регулиране.

(160) Освен това някои допускания могат да бъдат актуализирани поради законни основания, както е посочено в раздел 3.8.

3.6.7. *Контрол на свръхкомпенсацията*

(161) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, първоначално чешките органи за предложили механизъм за контрол на свръхкомпенсацията, състоящ се от разпределение на капиталовата печалба с праг, определен на равнището на целевата RoE в размер на [9—11] %, и коефициент на разпределение 50:50.

(162) След предложените по отношение на мярка 1 промени, по-специално предвид намаляването на срока на действие на ДЗ от 60 на 40 години, което според Чехия излага бенефициера на риск във връзка с пазарните цени през последните 20 години от експлоатационния срок на актива, чешките органи твърдят, че леко променен дял от капиталовата печалба би бил подходящ, тъй като би отразявал по-точно излагането на бенефициера на по-висок риск, свързан с пазарната цена, след края на срока на действие на ДЗ. Поради това дялът от печалбата в собствения капитал ще гарантира, че:

а) всички печалби над равнището на RoE в размер на [9—11] % (в номинално изражение, след данъчно облагане, преди търговско финансиране) ще бъдат разпределени в съотношение 50:50 между бенефициера и ДСЦ за период от 40 години, който започва на датата на въвеждане в експлоатация на АЕЦ.

б) всички печалби над равнището на RoE в размер на [9—11] % (в номинално изражение, след данъчно облагане, преди търговско финансиране) ще бъдат разпределени в съотношение 60:40 между бенефициера и ДСЦ за период от 20 години, който започва автоматично след горепосочения 40-годишен период.

(163) Чехия поясни, че действителната възвръщаемост на проекта ще бъде оценявана на 5-годишни интервали в хода на експлоатационния срок на проекта, за да се провери дали са реализирани прекомерни печалби. Тази оценка ще бъде извършена i) първоначално след края на финансовата година, през която влиза в сила лицензията, получен за експлоатацията на АЕЦ, или, ако настъпи на по-ранна дата, след края на финансовата година, непосредствено предхождаща изтичането на 5 години от началото на доставката на електроенергия от АЕЦ към електроенергийната мрежа („първоначален преглед за свръхкомпенсация“) и ii) впоследствие на 5-годишни интервали („последващ преглед за свръхкомпенсация“), до прекратяване на търговските операции по проекта.

(164) Оценката ще се основава на последната версия на финансовия модел, актуализирана в съответствие с края на финансовата година, предхождаща оценката („дата на оценката“) с действителни числени стойности за приходите и разходите.

(165) При оценката ще се провери дали действителната възвръщаемост на собствения капитал („действителната ВНВ на собствения капитал“) надвишава прага на ВНВ на собствения капитал („прага на ВНВ на собствения капитал при свръхкомпенсация“). Действителната ВНВ на собствения капитал ще бъде нормата на възвръщаемост, постигната при цената на упражняване и пазарните приходи, както и други параметри на формулата на възнаграждението, приложими към датата на оценката. Определянето на действителната ВНВ на собствения капитал ще отразява действителното представяне на проекта от началото на проекта до момента на съответната оценка. Прогнозните парични потоци до края на проекта няма да се вземат под внимание. Прагът на ВНВ на собствения капитал при свръхкомпенсация е определен предварително в размер на [9—11] % за продължителността на експлоатационния срок на проекта (т.е. както по време на, така и след периода на изкупуване съгласно ДЗ).

(166) Ако действителната ВНВ на собствения капитал надвишава прага на ВНВ на собствения капитал при свръхкомпенсация, се счита, че е настъпила свръхкомпенсация на собствения капитал („събитие за свръхкомпенсация на собствения капитал“). В случай на събитие за свръхкомпенсация на собствения капитал, на държавата и на ČEZ ще бъде върната еднократна парична сума („размер на свръхкомпенсацията на собствения капитал“). Всеки размер на свръхкомпенсацията на собствения капитал ще бъде изплатен единствено пряко след преглед на свръхкомпенсацията, а не в годината, в която е настъпила свръхкомпенсация на собствения капитал.

(167) Ако се счита, че е настъпило събитие за свръхкомпенсация на собствения капитал, размерът на компенсацията на собствения капитал ще бъде изчислен, както следва:

(168) първата стъпка включва количествено определяне на този размер в брой, което се равнява на разликата между действителната ВНВ на собствения капитал и ВНВ на собствения капитал при свръхкомпенсация, като се вземе предвид графикът на паричните потоци и се изключат всички суми за компенсация на собствения капитал, изплатени преди това на държавата.

(169) Втората стъпка включва умножаване на тази сума по коефициента на разпределяне, за да се определи плащането, което се извършва към бенефициера, а остатъкът се изплаща на държавата. Освен това Чехия потвърди, че корекциите на свръхкомпенсацията могат да бъдат под формата на еднократно плащане или корекция на цената на упражняване по ДЗ.

3.7. **Мярка 2: Държавен заем (ВФП)**

(170) Чехия възнамерява да предостави държавен заем — ВФП — за финансиране на етап 2 (разработване на проекта) и етап 3 (изграждане). Чехия твърди, че очакваните капиталови разходи за етапи 2 и 3 съгласно базовия сценарий са в размер на […] милиарда евро (в номинално изражение, по цени от 2020 г.). Чехия обаче предостави и сценарии, които се основават на по-високи капиталови разходи. Въз основа на предходни проекти за ядрени мощности с най-високите разходи за завършване (т.е. Vogtle и HPC) капиталовите разходи за етапи 2 и 3 са оценени на [17—18] милиарда евро (в реални стойности за 2023 г.). Точният размер на заема ще бъде определен въз основа на резултата от търга и подписването на договора за ИСС с цел финансиране на развитието на проекта.

(171) Чехия твърди, че предоставянето на заем има следните предимства в сравнение с предоставянето на държавна гаранция по съобразен с пазара заем. *Първо*, с ВФП се изключва рискът от липса на търговски пазар за осигуряване на финансиране за проекта. *Второ*, ВФП предлага по-навременно решение за организиране на цялостния пакет за финансиране в сравнение с механизъм за отпускане на търговски заеми. *Трето*, ВФП ще доведе до по-ниска цена на дълга с оглед на прякото кредитиране от държавата, както и до по-ниски такси във връзка с организирането и поемането на ангажименти за финансиране през целия период на изграждане. Чешките органи поясниха допълнително, че предвид големия размер на дълга и подхода на пазара на непоемане на риск по отношение на проектите за ядрени мощности по-високата цена на потенциалното пазарно кредитиране би довела до по-висока цена на упражняване в ДЗ. Освен това чешките органи посочиха, че държавата разполага с по-голяма гъвкавост при вземането на решение относно крайната сума на финансиране в сравнение с пазарните кредитори и тази гъвкавост е необходима предвид факта, че договорът за ИСС все още не е сключен.

(172) Очаква се ВФП да покрие 100 % от разходите през етапи 2 и 3 (вж. съображение 67). ВФП ще бъде обезпечена от активи на EDU II и няма да е необходимо участието на ČEZ или гаранция от страна на ČEZ за ВФП. По време на етапа на изграждане на проекта бенефициерът ще плати лихвен процент в размер на 0 % ([88]). Впоследствие годишният лихвен процент ще съответства на разходите за държавния дълг, определени от Министерството на финансите като процент за съответната година, който е увеличен с 1 процентен пункт, но не по-малко от 2 % годишно ([89]). ВФП ще бъде предоставена след приключването на тръжната процедура за договора за ИСС.

(173) ВФП ще може да бъде усвоена от датата на влизане в сила на ДЗ, споразумението с инвеститора и условията за ВФП. Усвояването ще се извършва периодично (например всяка година) в съответствие с актуализирания бюджет на EDU II.

(174) ВФП ще бъде амортизирана въз основа на конкретни междинни етапи, фази и очаквани промени в проекта за период от 30 години. Амортизацията на ВФП ще започне с предоставянето на лицензия в съответствие със Закона за атомната енергия. До настъпването на този момент ще бъде създаден резерв за обслужване на дълга единствено за амортизация на ВФП и плащане на лихви („резерв за обслужване на дълга“) през периода до началото на амортизацията, който след това ще се съхранява от EDU II през периода на амортизация и ще се използва единствено за амортизация на ВФП и плащане на лихви в случай на недостиг на парични средства. Ако не бъде използван през периода на амортизация, резервът за обслужване на дълга ще се използва за последните вноски и лихвени плащания.

(175) В случай че EDU II уведоми държавата, че проектът налага спиране на амортизацията на ВФП с цел да се предотврати финансовото неизпълнение ([90]), че EDU II е изразходвал резерва за обслужване на дълга и че ČEZ не е в нарушение на задълженията си по ангажимента за собствения капитал ([91]) („известие за спиране“), амортизацията на ВФП и плащането на лихвата ще бъдат спрени за периода, необходим за предотвратяване на финансовото неизпълнение.

(176) Доброволното предсрочно погасяване на ВФП и/или рефинансиране ще бъде разрешено съгласно условията на ВФП.

(177) В случай на промяна на контрола върху EDU II, EDU II ще бъде задължено да изплати размера на заема, заедно с лихва, в рамките на посочения в решението за ВФП срок, освен ако всички акции на EDU II не бъдат придобити от чешката държава.

(178) EDU II ще има право да разпределя дивиденти от началото на ДЗ в съответствие с договорените параметри и в зависимост от предварителното плащане на всички падежни вноски за погасяване на ВФП. EDU II ще получи и разрешение да плаща на ČEZ свободни парични средства по други канали (като например чрез плащания по дълг на акционер или чрез дълг между дружествата, предоставени от EDU II на ČEZ).

(179) До пълното изплащане на ВФП от страна на EDU II (включително всички дължими лихви) от EDU II към ČEZ или към който и да е член на ČEZ Group не могат да се извършват каквито и да е разпределения или плащания, с изключение на плащания за възнаграждението за доставки или услуги в рамките на групата, необходими за EDU II и/или за експлоатацията и техническото обслужване на АЕЦ. До посочената във ВФП степен обаче, ако EDU II участва в някаква концентрация на парични средства на ČEZ Group, предходното изречение няма да забранява или ограничава каквито и да е плащания от или към EDU II във връзка с такава концентрация на парични средства.

(180) И накрая, при възникване на превишаване на разходите не може да се изключи възможността изплащането на ВФП отчасти да изисква рефинансиране чрез частни заеми при пазарни условия. При този сценарий изплащането на инвестиционните разходи вече няма да бъде пряко свързано със срока на ВФП.

([88]) Тази лихва ще се прилага до издаването на лицензията за експлоатацията на АЕЦ. *Вж.* раздел 9, подраздел е) и раздел 4, точка 2 от Закона за атомната енергия (експлоатацията на ядрена инсталация).

([89]) Тази лихва ще се прилага след издаването на лицензията за експлоатацията на АЕЦ от бенефициера. *Вж.* раздел 9, подраздел е) и раздел 4, точка 2 от Закона за атомната енергия (експлоатацията на ядрена инсталация).

([90]) Понятието „финансово неизпълнение“ е определено в точка 6 от предварителните договорености към споразумението с инвеститор.

([91]) Съгласно предварителните договорености към споразумението с инвеститора, задълженията на ČEZ по отношение на собствения капитал се отнасят до задължението му да предостави договорено условно капиталово финансиране за проекта до общ таван от 1,95 милиарда евро.

3.8. **Мярка 3: Механизмът за защита при промяна на законодателството или политиката**

(181) Третата мярка за подкрепа на проекта е защита за възстановяване на разходите за ČEZ, в случай че Чехия реши да промени националната си политика относно ядрената енергетика или да не предостави мярка 1 или 2, или в случай на възникване на законни основания („Механизъм за защита при промяна на законодателството или политиката“) ([92]).

(182) Механизмът за защита при промяна на законодателството или политиката се състои в пут опция ([93]) за ČEZ или кол опция ([94]) за държавата, в случай че възникнат определени обстоятелства. Тази мярка е посочена в договор между чешките органи и ČEZ и EDU II заедно със задължението на ČEZ за осигуряване на капиталово финансиране за проекта.

(183) До подписването на споразумението с инвеститора, в първия договор за изпълнение се определя рамката за сътрудничество по проекта, включително механизма за защита при промяна на законодателството или политиката за първия етап на проекта. По-специално в първия договор за изпълнение се определят процедурите и условията за предоговаряне на условията на договора в случай на законни основания и за продажбата на дялове на държавата при законни основания по време на етап 1 на проекта. В първия договор за изпълнение се уточняват условията на договореностите за закупуване на акции с оглед на гарантиране на неутралността на операцията и за двете страни (например като се гарантира, че стойността на покупната цена съответства на инвестираните в EDU II средства, че няма трансфери на приходи от EDU II към ČEZ и др.).

(184) Чешките органи пояснява, че покупната цена за продажбата на всички акции на държавата до края на етап 1 е фиксирана на 4 509 591 000 CZK с възможна допълнителна такса поради законни основания, която не надвишава 200 000 000 CZK, съответстваща на общия размер на капиталовите вноски, които ČEZ ще предостави. В отделно споразумение страните са определили условията, при които тези суми ще включват икономическа възвръщаемост на инвестицията, и условията, при които няма да включват. Като общо правило, ако проектът бъде затворен поради законни основания, на ČEZ ще се дължи и възвръщаемостта на инвестицията.

(185) Освен това чешките органи пояснява, че механизмът за защита при промяна на законодателството или политиката ще гарантира защитата на EDU II във връзка със събития извън контрола на дружеството (например в случай на „законни основания“ ([95])), както е посочено в ДЗ (вж. съображение 104). По-конкретно, в случай на законни основания, които възпрепятстват или забавят производителността на EDU II, правните задължения на EDU II, дружеството ще бъде извинено за такова неизпълнение или забавяне на изпълнението на своите задължения. По същия начин, ако законно основание доведе до забавяне на изпълнението на проекта, планираната дата за въвеждане в експлоатация ще бъде удължавана всеки ден. И накрая, в случай на възникване на законно основание, EDU II ще има право на парично обезщетение.

(186) Чешките органи пояснява, че целта на тази мярка е да се сведе до минимум размерът на необходимата помощ при определяне на цената на упражняване чрез създаване на приемлива рамка за разпределение на риска. Въздействието на тази мярка се изразява в ограничаване на риска за инвеститора, като в същото време се намалява обхвата на възвращаемостта на инвестицията. Целта е да се осигури защита на EDU II срещу определени рискове (вж. приложението към решението за откриване на процедурата). В същото време EDU II ще поеме риска от превишаване на разходите по проекта по причини, различни от законни основания. Чешките органи предоставиха преглед на

([92]) Вж. съображение 104 по-горе за определение на законни основания.

([93]) „Пут опцията“ се отнася до правото на ČEZ да продаде на държавата всички акции на EDU II при настъпване на определени събития.

([94]) „Кол опцията“ се отнася до правото на чешката държава да купува от ČEZ всички акции на EDU II при настъпване на определени събития.

([95]) „Законни основания“ означава събитията и обстоятелствата, които ще бъдат посочени в ДЗ (и които вече са залегнали в първия договор за изпълнение), които са свързани с промени в условията на ВФП, забавено окончателно инвестиционно решение от страна на чешкото правителство, приемане, промяна или отмяна на който и да е свързан с проекта приложим закон или наредба, нарушение на определени задължения от страна на държавата или държавните субекти, с които се предоставя разрешение за проекта, и проблеми с инфраструктурата и мрежата, изисквания на държавата, свързани с интереси в областта на националната сигурност, и свързани с тях последици и др.

промените, които биха били приети като законни основания. Те включват промени във входните данни за изчисляване на цената на упражняване в зависимост от резултатите от тръжната процедура за ИСС (по отношение на капиталовите разходи, продължителността на периодите на изграждане, периодите на наличност ([96]), разходите за експлоатация, техническо обслужване, гориво и разходите за жизнения цикъл ([97]) и по отношение на капацитета, както и на техническите възможности на централата) или от окончателното определяне на ВФП (лихвения процент, размера на заема и условията на плащане, определени съгласно условията за ВФП (вж. съображение 172), както и допусканията за търговски заеми въз основа на сумата и условията на ВФП). В това отношение чешките органи потвърждават, че финансовият модел се основава на изискваната от централата законна минимална гъвкавост и че всяко увеличаване на гъвкавостта би довело до допускания за по-ефективно следене на натоварването, с което се намалява цената на упражняване.

(187) Те също така включват промени по време на експлоатационния срок на проекта, които, доколкото се основават на законни основания, ще бъдат актуализирани при редовните прегледи на условията на ДЗ, включително оперативни разходи и промени в инвестиционните разходи (както увеличения, така и намаления) и промени в законодателството като параметри за извеждане от експлоатация и данъчни ставки. Чешките органи признават, че използването (или не) на техническата гъвкавост на инсталацията за оптимизиране на произведената електроенергия с оглед на променящите се пазарни цени (следене на натоварването) не е законно основание за оправдаване на допълнителни увеличения на разходите извън общата актуализация на оперативните разходи, която се извършва при редовния 5-годишен преглед (вж. раздел 3.6.7). По този начин техническите ограничения за следене на натоварването са изключени от списъка със законни основания. Целта на механизма за защита при промяна на законодателството или политиката е да се гарантира цялостна приемливост на проекта за инвеститора и за държавата.

3.9. **Правно основание и прозрачност**

(188) Националното правно основание за тази мярка е Закона за мерките за преминаване на Чехия към нисковъглеродна енергия и за изменение на Закон № 165/2012 ([98]).

(189) Чешките органи поясниха, че помощта ще се урежда и от Закон № 218/2000 Sb., Закона за бюджетните правила и за изменение на някои свързани закони (Бюджетни правила), изменен, както и от различните договори и споразумения с бенефициера, при описаните по-долу условия.

(190) В рамковото споразумение за сътрудничество при изграждането на нови ядрени източници в Чешката република, подписано между министерството, ČEZ и EDU II на 28 юли 2020 г., е установена обща рамка за иницииране и последващо развитие на сътрудничеството между страните по проекта за изграждането на нови ядрени източници в Дуковани. Той не съдържа конкретни правно обвързващи задължения на страните. В рамковото споразумение проектът е обвързан с условие за предварително одобрение на държавна помощ.

(191) В първия договор за изпълнение между министерството, ČEZ и EDU II се съдържат правно обвързващи договорености относно правата и задълженията на страните за първия етап на проекта, т.е. до избора на изпълнител на ИСС. Той е подписан на 28 юли 2020 г. и впоследствие е изменен на 24 декември 2022 г., 20 декември 2023 г. и 30 януари 2024 г.

(192) На 26 януари 2024 г. чешките органи предоставиха копия на:

а) проектът на предварителните договорености към ДЗ, в който се определят правата и задълженията на страните във връзка с проекта и който, след като бъде подписан, ще замени рамковото споразумение и първия договор за изпълнение. По-специално в договора ще се определят условията за задължението на чешката държава за закупуване на електроенергия (включително по отношение на изчисляването на цената на упражняване и нейните корекции и условията на задължението за дял от печалбата), задължението на държавата да създаде ДСЦ, задължението на EDU II да развива, изгражда и експлоатира АЕЦ, както и приложимите условия при смяна на собствеността.

([96]) Като база за възнаграждение е определена целта за наличност в диапазона [75—100] %. Разликите в графиците за наличност според избраната технология могат обаче да окажат влияние върху финансовия модел.

([97]) Разходите в рамките на целия експлоатационен срок покриват подмяната и основното обновяване на компонентите в АЕЦ. В спечелилата търга оферта за ИСС ще се описва подробно очакваният график за подмяна и основен ремонт. Тези разходи не включват разходите за удължаване на експлоатационния срок.

([98]) Законът е последно изменен през 2023 г. и е на разположение на адрес: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-165.

б) проектът на предварителните договорености към споразумението с инвеститор между чешката държава, ČEZ и EDU II, в което се определят задълженията относно финансирането със собствен капитал на ČEZ за проекта, прехвърлянето на дялове на трети страни, както и подробности за кол и пут опции.

в) проектът на предварителните договорености към възстановимата финансова помощ, която ще бъде предоставена с решение на Министерството на промишлеността и търговията.

(193) Чешките органи декларират, че условията на горепосочените договори ще бъдат окончателно уточнени, след като приключи процедурата за възлагане на обществена поръчка за избор на изпълнител на ИСС и след като бъдат потвърдени инвестиционните и оперативните разходи по проекта, както и неговите технически характеристики. По същата причина някои входни данни за финансовия модел, които ще бъдат използвани за преизчисляване на цената на упражняване по ДЗ, ще бъдат актуализирани, за да отразяват условията на договора за ИСС (вж. приложението).

(194) Освен това чешките органи декларират, че в останалите условия на договорните документи, посочени в съображение 191 по-горе, както и в окончателните финансови документи, ще се съдържат стандартни клаузи, които всеки инвеститор би потърсил и въз основа на които би могъл разумно да очаква да постигне споразумение за подобен проект. Ако със съответните окончателни договорни документи се подобряват договорните условия, като балансът на рисковете, очакваната норма на възвръщаемост или покриването на разходите, свързани с проекта и свързаната с него инфраструктура, се изместват в полза на бенефициерите, или по друг начин се съдържат допълнителни елементи, които могат да представляват държавна помощ, чешките органи се ангажират да уведомят Европейската комисия за тях преди изпълнението.

(195) Чешките органи поясниха, че информацията за проекта ще бъде публикувана на уебсайта на министерството https://www.mpo.cz/cz/energetika/.

3.10. **Структура на финансирането на проекта**

(196) Общото изискване за финансиране на проекта съгласно първоначалния случай е оценено на […] милиарда евро (в реално изражение, по цени от 2020 г.) или […] милиарда евро в номинално изражение, и ще бъде финансирано чрез 0,18 милиарда евро първоначален капитал от ČEZ през етап 1 и чрез държавен заем в размер на [9,8—10,8] милиарда евро — ВФП, през етапи 2 и 3.

(197) ČEZ ще предостави допълнителни 1,77 милиарда евро предвиден условен капитал за финансиране на всякакви потенциални превишения на разходите, които не са в резултат на законни основания. Подробностите относно подхода за финансиране на всяко превишаване на разходите ще бъдат съгласувани между ČEZ и държавата. Общият максимален ангажимент от страна на ČEZ за собствения капитал за проекта през етапа на развитие и строителство ще бъде в размер на 1,95 милиарда евро.

(198) Чешките органи пояснияват, че горната граница на превишаването на разходите е резултат от търговски преговори между страните и резултат от ефективно и оптимално разпределение на риска по проекта. Те считат, че проектът не може да бъде реализиран с безсрочен финансов ангажимент.

(199) Както е посочено в раздел 3.6.6, чешките органи предвиждат разходите за изграждане на проекта да бъдат […] EUR/kW (овърнайт, следователно без лихва през периода на изграждане, на ценово равнище от 2020 г.) и приемат, че оперативните разходи са около [25—50] EUR/MWh (при ценово равнище от 2020 г.), включващи разходи за гориво, експлоатация и поддръжка, удължаване на експлоатационния срок и разходи за извеждане от експлоатация и управление на отпадъците. Оценката на чешките органи при алтернативен сценарий ([99]) е, че разходите за изграждане за проекта, които не са свързани с превишаване, причинено от законни основания, ще бъдат по-високи с 10 %.

(200) Както е посочено в съображение 154, чешките органи поясниха, че при най-песимистичния сценарий на превишаване на разходите, подобно на този в случаите на Vogtle и Hinkley Point C, овърнайт разходите по проекта могат да достигнат [17—18] милиарда евро (реални разходи по цени от 2023 г.), или […] милиарда евро в номинално изражение. В такъв случай, ако превишаването на разходите е породено изцяло от законни основания, размерът на ВФП ще достигне […] милиарда евро в номинално изражение.

([99]) „Реалистичният случай“ е терминологията на ČEZ за алтернативен сценарий, който предполага +10 % увеличение на овърнайт разходите за проекта, като разходите не се класифицират като законни.

(201) На този етап разчетите за разходите са прогнозни и са разработени въз основа на прецеденти. Действителните разходи ще се определят от резултата от тръжната процедура за ИСС и избраната технология.

3.11. **Натрупване**

(202) Мярката не може да се натрупва с друга помощ, получена за покриване на същите разходи, които ще бъдат направени по проекта.

3.12. **Прозрачност**

(203) Чешките органи заявиха, че цялата съответна информация относно мярката ще бъде публикувана на национален уебсайт ([100]), както и в регистъра за прозрачност на Комисията.

3.13. **Основания за откриване на процедурата**

(204) Комисията прие решението за откриване на процедурата на 30 юни 2022 г. Комисията стигна до предварителното становище, че мерките представляват държавна помощ, и изрази съмнения относно съвместимостта на мерките с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС. По-конкретно в решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмнения във връзка с целесъобразността, пропорционалността на помощта и с потенциалните нарушения на конкуренцията и търговията.

(205) Що се отнася до съмненията относно целесъобразността в решението за откриване на процедурата, Комисията прецени дали комбинацията от първоначално предложения договор за изкупуване на фиксирана цена, заедно с ВФП и механизма за защита при промяна на законодателството или политиката, е подходящ инструмент за предоставяне на помощ, особено в сравнение с други инструменти, които са били счетени за подходящи за минали инвестиции в ядрена енергетика. Комисията изрази своите съмнения дали по-висока степен на риск за бенефициера не би била по-подходяща. По-конкретно, в решението за откриване на процедурата Комисията отбеляза, че изолирането на бенефициера от важни пазарни рискове може да е попречило на някои стимули за конкурентно поведение и счете, че трите мерки (т.е. разпоредбата за промяна на законодателството, договорът за изкупуване и ВФП) заедно намаляват значително пазарния риск. С оглед на гореизложеното Комисията счита, че не е ясно дали балансът, предложен от Чехия при използването на трите мерки, е правилен и дали може да са необходими алтернативни инструменти или промяна на предложените инструменти, за да се осигури по-висока степен на излагане на пазарен риск ([101]).

(206) Що се отнася до пропорционалността на проекта, в решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмнения дали продължителността на договор за изкупуване от 60 години е ограничена до необходимия минимум, за да се гарантира осъществяването на проекта. По-специално, Комисията отбеляза, че продължителността надвишава значително срока за изплащане на финансовата помощ (30 години след датата на въвеждане в търговска експлоатация в този случай), както и продължителността на помощта, приемана в предишни случаи ([102]). Освен това Комисията отбеляза, че макар дългосрочните договори да са често срещано изискване за осъществяване на големи дългосрочни инвестиции, не е задължително срокът на договора да обхваща целия икономически експлоатационен срок на проекта.

(207) Освен това в решението за откриване на процедурата Комисията изрази допълнителни съмнения дали допусканията, използвани за оценка на изискваната възвръщаемост, отразяват правилно експозицията на инвеститора на риск. По-специално, Комисията изрази съмнения относно премията за изграждането и експлоатацията на ядрени съоръжения, която е добавена в оценката по МОКА, като се имат предвид намалената експозиция на риск на бенефициера поради трите мерки за помощ, както и възможностите за корекция на цената по СЗЕ. След това

([100]) На разположение на следния адрес: https://mpo.cz/cz/energetika/novy-jaderny-zdroj/rozvoj-novych-jadernych-zdroju/.
([101]) Вж. съображения 191—193 от решението за откриване на процедурата.
([102]) Пак там, съображения 197—198. По-конкретно, договорът за изкупуване при Hinkley Point C е сключен за 35 години, докато срокът за изплащане на ВФП при Paks II е само за 21 години и мярката не е придружена от друга форма на оперативна помощ.

Комисията изрази съмнение дали изискваната RoE отразява правилно рисковете, поети от бенефициера, и дали тя съответства на разумна възвръщаемост за инвеститор при такава дейност, тъй като договорът за изкупуване прехвърля както ценови, така и пазарни рискове на дружеството със специална цел, а оттам и на държавата ([103]).

(208) Освен това в решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмнения дали предложения от Чехия, механизъм за разпределяне на капиталовата печалба ще предотврати в достатъчна степен свръхкомпенсацията, по-специално тъй като той включва коефициент на разпределение 50:50 между държавата и EDU II ([104]).

(209) В допълнение Комисията отбеляза по отношение на ČEZ като организатор на проекта, че провеждането на открита процедура за избор на организатор на проекта е можело да доведе до намаляване на подкрепата, необходима за осъществяването на проекта ([105]).

(210) Що се отнася до съмненията във връзка с възможни отрицателни последици за търговията и конкуренцията, Комисията постави под въпрос избора на ČEZ като бенефициер на проекта и факта, че ČEZ е било избрано без търг или процедура за подбор и вероятно без действително разглеждане на други потенциални оператори. Вследствие на това Комисията повдигна въпроса защо ČEZ би било най-ефективният оператор, защо не е проведен търг или друг механизъм за подбор и на какви технически или икономически основания е избрано ČEZ. Изборът на ČEZ поражда съмнения относно потенциалното изкривяване на структурата на пазара с оглед на силната позиция на ČEZ на чешкия пазар на електроенергия ([106]).

(211) Освен това Комисията посочи, че не могат да бъдат напълно изключени възможностите за манипулиране на цените и задържане на мощности от страна на ČEZ. Например в периоди, когато пазарните цени са по-високи от фиксирана цена по СЗЕ, не е изключено ČEZ Group да има икономически стимул да намали производството на EDU II, така че други блокове на ČEZ да могат да продават повече енергия на по-високите пазарни цени. Комисията е на мнение, че не може да се изключи възможна манипулация на пазара, по-специално поради настоящата силна пазарна позиция на ČEZ по отношение на мощностите за производство на електроенергия, както и на действителното производство в Чехия. С оглед на гореизложеното Комисията изрази съмнения дали ČEZ или EDU II не биха имали стимулите или способността да манипулират пазара ([107]).

(212) Накрая Комисията изрази съмнения относно ролята на ДСЦ на пазара. По специално, Комисията отбеляза, че след като ДСЦ може да балансира загубите си със средства от държавата, не е ясно дали ДСЦ ще има достатъчно стимули да действа като частен субект, който се стреми към максимизиране на печалбата, освен ако тази роля не се поеме от отделно предприятие, което се ръководи от стратегия за максимизиране на печалбата, избрано чрез открит търг, който не води до реинтеграция на търговските дейности на ДСЦ с ČEZ. Освен това Комисията счита, че съществува риск помощта за ДСЦ да се прехвърли върху големите потребители на електроенергия. Този риск може да бъде допълнително изострен от факта, че ДСЦ ще бъде под контрола на държавата. Тъй като все още не е напълно ясно как ДСЦ ще продава електроенергията и на кого, не може да се изключи възможността ДСЦ да сключи двустранни договори при изгодни условия с промишлени потребители ([108]). Накрая, Комисията посочи, че е възможно да възникне нарушение на пазара, тъй като не е сигурно дали структурата ДСЦ—СЗЕ може да попречи на пазарните сигнали да достигнат до оператора на електроцентралата ([109]).

([103]) Пак там, съображения 207—208.
([104]) Пак там, съображение 205.
([105]) Пак там, съображение 209.
([106]) Пак там, съображение 215.
([107]) Пак там, съображения 217—218.
([108]) Пак там, съображения 221—223.
([109]) Пак там, съображение 224.

4. ПОЗИЦИЯТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ЧЕХИЯ

(213) На 30 август 2022 г. Чехия изпрати своя отговор на решението за откриване на процедурата. В изложението на Чехия бяха представени няколко анализа в отговор на съмненията на Комисията, изразени в решението за откриване на процедурата, по отношение на целесъобразността, пропорционалността и въздействието на мярката върху търговията и конкуренцията.

(214) Следва да се отбележи, че в отговора на Чехия на решението за откриване на процедурата се обсъждат мерките за подкрепа чрез държавна помощ, както са описани в решението за откриване на процедурата. Настоящите мерки за подкрепа, които включват промени в сравнение с първоначално планираните мерки, въведени в отговор на съмненията, изразени от Комисията в решението за откриване на процедурата, са подробно изложени в раздел 3 от настоящото решение.

(215) Изложените от Чехия доводи са описани по-подробно по-долу.

4.1. Позиция на Чехия относно целесъобразността на помощта

(216) В отговора си на решението за откриване на процедурата Чехия твърди, че в настоящите несигурни и бързо променящи се пазарни условия и трите мерки по проекта са необходими за преодоляване на неефективността на пазара, свързана с развитието на ядрената енергетика (т.е. мащаба на капиталовите изисквания, дълготрайността на излагане на пазарни ценови сигнали, които сами по себе си са нарушени от намеса, и дълготрайността на излагане на политически решения), както е признато от Комисията в решението за откриване на процедурата ([110]). Според Чехия са необходими отделни, но взаимосвързани намеси от страна на държавата, за да се преодолее гореспоменатата неефективност на пазара.

(217) На първо място, при липса на финансиране при пазарни условия от частни източници поради значителния мащаб на инвестициите и други рискове, свързани с разработването на проекти за ядрени мощности, значимият мащаб на риска във връзка с капиталовите изисквания ще бъде смекчен от ВФП.

(218) На второ място дълготрайността на излагането на риск от пазарни ценови сигнали излага проекта на висок риск по отношение на приходите, свързан със значителни фиксирани разходи, водещ до много висок оперативен ливъридж, който частните инвеститори не намират за привлекателен. Този риск ще бъде преодолян чрез дългосрочната защита на цените, предлагана съгласно условията на ДЗ ([111]).

(219) На трето място, дълготрайността на излагането на риск, породен от политически решения, който е налице по време на всички етапи на проекта (а именно от разработването до извеждането от експлоатация), ще бъде преодоляна чрез механизма за защита при промяна на законодателството или политиката, включително защитата от „законни основания“, заложена в ДЗ.

(220) В подкрепа на горното чешките органи предоставиха списък на проекти за ядрени мощности, които са били изоставени в резултат на една или повече от горепосочените неефективности на пазара, свързани с разработването на проекти за производство на ядрена енергия. ([112])

(221) Чешките органи обясниха още, че в допълнение към тези фундаментални неефективности на пазара настоящите пазарни условия са увеличили значително рисковете за организаторите на нови проекти за ядрени мощности. Сред тях са: i) текущото технологично преориентиране към, например, възобновяеми енергийни източници и водород, което може да доведе до заменянето на ядрената технология с източници с минимални пределни разходи за производството; ii) макроикономическата обстановка, в която се наблюдават инфлационен натиск, както и промени в

([110]) Пак там, съображения 182—184.

([111]) В решението за откриване на процедурата терминът „споразумение за закупуване на електроенергия“ („СЗЕ“) е използван за описание на договора за изкупуване. По време на официалното разследване Чехия актуализира този термин в договорите си и избра термина ДЗ. За целите на последователността в настоящото решение се използва актуализираният термин, който правилно отразява настоящата мярка.

([112]) *На първо място*, чешките органи посочиха няколко примера за изоставяне на проекти в резултат на значителния мащаб на неефективността на пазара по отношение на капиталовите изисквания. По-конкретно, те определиха Horizon в Обединеното кралство, Белене в България и Virgil C. Summer project в САЩ. На второ място, чешките органи твърдят, че проектът Temelín II (блокове 3 и 4) в Чехия е бил изоставен отчасти поради липсата на механизъм за държавна подкрепа, който да намалява рисковете от волатилност на пазарните цени. На трето място, Чехия обясни, че новите проекти за ядрени мощности са изложени на политически промени през целия експлоатационен срок на проектите и тези промени могат да окажат отрицателно въздействие върху жизнеспособността и финансирането на проектите. Чешките органи споменаха проектите Olkiluoto 4 и Hanhikivi 1 във Финландия, които са били изоставени в резултат на политически решения.

лихвените проценти и обменните курсове на чуждестранните валути, наред с други; iii) волатилността на пазарните цени на суровините, която води до волатилност на цените на електроенергията, и събития от типа „черен лебед“ — като руската агресия срещу Украйна, довела до смущения на пазара и на веригата на доставките.

(222) Освен това чешките органи представиха съпоставителни сценарии, според които, ако някоя от трите мерки за подкрепа на проекта бъде премахната, основните рискове, описани по-горе, ще останат неовладяни, като по този начин ще се подкопае жизнеспособността на проекта и ще се стигне до неприемлив риск за организатора на проекта и в крайна сметка до провал на изпълнението.

(223) В първия съпоставителен сценарий чешките органи обясниха, че ВФП осигурява капитала, необходим за изграждането на новия ядрен блок, и намалява риска от неефективност на пазара, произтичащ от много значителния мащаб на капиталовите изисквания и високата степен на риск, свързан с изграждането. Чешките органи твърдят, че при липсата на ВФП организаторът на проекта не би могъл да си набави капитал чрез търговските дългови пазари за етапа на изграждане поради горепосочените рискове, което би довело до провал на проекта. Освен това Чехия твърди, че ако изобщо може да се набере капитал на търговските дългови пазари, е много вероятно достъпът до това частно финансиране да изисква значително по-висока цена на дълга в сравнение с мярката, предложена от държавата; което в крайна сметка ще доведе до по-високи равнища на подкрепа чрез държавна помощ. По-специално, за да се постигне същото равнище на възвръщаемост на собствения капитал, ще е необходима по-висока цена на упражняване в ДЗ.

(224) Във втория съпоставителен сценарий чешките органи посочиха, че ДЗ действа като ключов фактор за смекчаване на много значителния мащаб на капиталовото изискване и дълготрайността на излагане на волатилността на пазарните цени. По мнение на Чехия, ако ДЗ бъде премахнат, инвеститорите няма да имат интерес да разчитат на пазарна възвръщаемост през целия експлоатационен срок на проекта и пълното излагане на риска от това цените на горивата/оперативните разходи да изпреварят цените на електроенергията, от нестабилността на паричните потоци и от допълнителните разходи за хеджиране по време на експлоатацията допълнително ще обезкуражат инвеститорите.

(225) И накрая, в третия съпоставителен сценарий чешките органи обясниха, че промените в законодателството, политическите и регулаторните промени са извън контрола на организаторите на проекти за ядрени мощности и че тези промени представляват значителен риск за новите проекти за ядрени мощности с оглед на тяхната дълготрайност и различните възгледи за ролята на ядрените технологии. Чешките органи твърдят, че при липса на механизъм за защита при промяна на законодателството или политиката организаторът на проекта вероятно би се оттеглил от проекта, което би довело до забавяне на сроковете за въвеждане в експлоатация и/или до провал в изпълнението на проекта.

(226) По време на официалното разследване Чехия реши да измени мярката с оглед на внасянето на повече пазарен риск в проекта, като замени фиксираното ценово възнаграждение по ДЗ ([113]) с актуализирана формула на възнаграждението, която отразява пазарните условия и отговаря на пазарните сигнали. За подробно описание на формулата на възнаграждението вж. съображения 83—106 по-горе.

4.2. **Позиция на Чехия относно пропорционалността на помощта**

4.2.1. *Продължителност на подкрепата*

(227) В отговор на съмненията на Комисията относно продължителността на ДЗ, повдигнати в решението за откриване на процедурата, чешките органи, на първо място, твърдят, че ДЗ трябва да бъде съизмерим с настоящата среда за рискови инвестиции. По-конкретно чешките органи обясниха, че инвеститорската среда за развитие на ядрената енергетика е претърпяла значителни промени в резултат на рязко нарасналите рискове, произтичащи от недостига във веригите на доставките в световен мащаб, инфлационния натиск, нестабилните валутни пазари и влошаването на геополитическата обстановка в Европа (като например руската агресия срещу Украйна). Енергийните пазари са

([113]) Вж. съображения 60—65 от решението за откриване на процедурата.

податливи на такива геополитически рискове, които напоследък доведоха до висока волатилност на цените на енергията. Инвеститорите в ядрена енергетика са особено засегнати от тези промени поради дълготрайността на проектите и значителния капитал, необходим в началото на експлоатационния срок на проектите. С оглед на гореизложеното Чехия твърди, че предложеният 60-годишен срок на действие на ДЗ съответства на настоящата рискова среда и всяко намаляване на срока на действие би довело до по-висока експозиция на риск за инвеститорите и съответно до по-висока RoE. Според чешките органи това би довело до по-висока цена на упражняване по ДЗ, което би подкопало целта на проекта да доставя електроенергия на достъпни цени.

(228) На второ място, чешките органи обясниха, че колкото по-дълъг е срокът на договора за изкупуване, толкова по-ниска е цената на упражняване по ДЗ и толкова по-малък е рискът от поскъпване на електроенергията. Чехия твърди, че ДЗ с продължителност, по-кратка от 60 години, би изложила проекта на повишени рискове. Към такива рискове могат да бъдат включени необходимостта организаторът на проекта да изисква значително по-висока цена на упражняване по ДЗ, за да изгради по-големи резерви от оборотен капитал, както и да направи по-големи вноски в резерва ([114]) за извеждане от експлоатация за по-кратък период, с цел да управлява рискове при неблагоприятни пазарни условия (като например волатилност на пазарните цени) след изтичането на договора за изкупуване. Чешките органи също така подчертаха важността цените на електроенергията за потребителите да бъдат стабилни и достъпни, което би могло да бъде постигнато чрез ДЗ с дълъг срок. Накрая, Чехия заяви, че срокът на ДЗ, който надхвърля 30-годишния срок за изплащане на ВФП, ще бъде необходим, за да се гарантира, че проектът няма да бъде застрашен от повишени рискове и че цената на упражняване по ДЗ остава разумна и стабилна в дългосрочен план.

(229) Трето, органите на Чехия заявиха, че разпределението на оперативната подкрепа през целия експлоатационен срок на АЕЦ предотвратява риска от извънредни приходи за бенефициера. По-конкретно, Чехия обясни, че механизмът за предотвратяване на свръхкомпенсация заедно с механизма за коригиране на цената на упражняване по ДЗ на регулярни интервали, за да се осигури пропорционално възнаграждение, гарантират, че рискът от извънредна печалба е сведен до минимум. Чешките органи допълнително посочиха, че 60-годишната продължителност на ДЗ също така би ограничила евентуална извънредна печалба, която би могла да възникне след изтичането на договора за изкупуване, в случай че срокът е по-кратък.

(230) Четвърто, Чехия обясни, че поетапното разпределение на подкрепата през целия експлоатационен срок на АЕЦ минимизира специфичното влияние върху цените и намалява риска от несправедливо прехвърляне на икономически негативи между поколенията. По-специално, чешките органи посочиха, че договорите за закупуване са важен инструмент за защита на потребителите от променливи пазарни условия. Освен това продължителност на ДЗ по проекта, която съответства на експлоатационния срок на АЕЦ, би осигурила по-голяма стабилност по отношение на доставките и цените за потребителите на енергия, за разлика от договор за изкупуване с по-кратка продължителност, който би изложил организатора на проекта и потребителите на енергия на несигурност относно цените и доставките. В случаи на продължителност на ДЗ, по-кратка от 60 години, би се увеличил рискът от несправедливо прехвърляне на икономически негативи между поколенията, което би могло да произтече от несигурност относно цените или доставките. Освен това Чехия посочи, че оперативната подкрепа по време на експлоатационния срок на АЕЦ е обичайна в много случаи на ВЕИ. Подобен подход намалява инвестиционния риск, тъй като осигурява гарантирано равнище на възвръщаемост за инвеститорите.

(231) Пето, чешките органи допълнително заявиха, че дългата продължителност на ДЗ би укрепила доверието в това, че АЕЦ ще продължи да функционира през целия си експлоатационен срок, и би подпомогнала енергийната сигурност на Чехия. По-конкретно, чешките органи обясниха, че дълга продължителност на ДЗ би осигурила пазарен сигнал, показващ ангажимента на държавата за енергийна сигурност с ниски въглеродни емисии в дългосрочен план. Тази увереност би могла да се изрази в по-ниски разходи за проекта.

([114]) Вж. член 51, параграф 2 от Закона за използване на атомната енергия, на разположение на адрес: https://sujb.gov.cz/fileadmin/sujb/docs/legislativa/zakony/Act_263_2016_web.pdf.

(232) Шесто, накрая, Чехия твърди, че мерките (включително предложената продължителност на ДЗ) позволяват максималното жизнеспособно разпределение на риск към организатора на проекта и изпълнителя, което тези страни могат да понесат. В рамките на предложения пакет от мерки за подкрепа чешките органи посочиха, че съществени рискове остават върху организатора на проекта (като забавяния, превишаване на разходите, проблеми с веригите на доставките, производителността на съоръжението и прекъсвания на електрозахранването, както и промени, които не са обхванати от законни основания). Следователно, по мнение на Чехия, предложените мерки представляват пропорционална помощ, която е определена в минимален размер, който не надхвърля необходимото.

(233) В хода на официалното разследване Чехия реши да съкрати срока на ДЗ от 60 на 40 години, вж. съображения 83—85 по-горе.

4.2.2. *Риск от свръхкомпенсация*

(234) В отговор на съмненията на Комисията по отношение на риска от свръхкомпенсация, повдигнати в решението за откриване на процедурата, чешките органи заявиха, че предложеният механизъм за предотвратяване на свръхкомпенсация е достатъчен за нейното предотвратяване. Предложеният механизъм за предотвратяване на свръхкомпенсация се състои от три основни инструмента, които осигуряват силна защита: а именно: i) механизъм за разпределение на печалбата, който според Чехия надхвърля и е по-строг от еквивалентните разпоредби в предишни одобрени проекти за ядрени мощности; ii) тръжна процедура за ИСС, която ще допринесе за калибриране на цената по ДЗ ([115]); и iii) изолация от енергийните пазари чрез структурата на ДЗ, която не позволява на EDU II да получи свръхкомпенсация в резултат на значителни промени в дългосрочната цена на енергията.

(235) Що се отнася до първата мярка, чешките органи споменаха, че предложеният механизъм измерва ефективността на проекта през целия му експлоатационен срок и гарантира, че всички случаи на приходи, по-големи от очакваните, попадат в неговия обхват. По-специално, цялата възвръщаемост, надхвърляща договорената такава за първоначалния случай на EDU II, подлежи на 50 % коефициент на разпределение. Чешките органи подчертаха също така, че предложеният механизъм за разпределение на печалбата насърчава EDU II да постигне по-голяма възвръщаемост и предлага на държавата възможността да получи приходи от разпределение на печалбата в случай на по-големи от очакваните резултати по проекта.

(236) Освен това чешките органи твърдят, че предложеният механизъм за разпределение на печалбата се основава на механизма от решението Hinkley Point C, който е одобрен от Комисията. Те обаче твърдят, че механизмът за разпределение на печалбата по проекта предвижда разпределение на по-голям дял от печалбата между държавата и оператора при по-ниска възвръщаемост на собствения капитал в сравнение с решението Hinkley Point C. По-конкретно, механизмът за разпределение на печалбата по проекта има значително по-нисък праг за разпределяне от този при Hinkley Point C ([116]). Освен това механизмът за разпределение на печалбата при Hinkley Point C се активира едва когато ВНВ на проекта (средната претеглена цена на капитала WACC) надхвърли 11,4 % (WACC за базовия сценарий 9,02 %), докато механизмът за разпределение на печалбата по проекта ще се активира при много по-ниска икономическа възвръщаемост на проекта (WACC за базовия сценарий 3,7 %). Освен това механизмът за разпределение на печалбата по проекта има по-висок първоначален коефициент на разпределение от този при Hinkley Point C (50 % спрямо 30 %).

Фигура 2

EDU II спрямо механизмите за разпределение на печалбата при Hinkley Point C [...]

Източник: чешките органи.

(237) По отношение на втората мярка чешките органи твърдят, че с тръжната процедура за ИСС в процеса на определяне на допусканията се залага конкурентен пазарен механизъм. Този механизъм гарантира, че всеки потенциален ръст, заложен в дългосрочните допускания, е сведен до минимум вследствие на резултата от тръжната процедура. По подобен начин, по мнение на Чехия, тръжната процедура за ИСС ще гарантира, че всяка свръхкомпенсация от

([115]) Според Чехия това ще се случи въз основа на допусканията, преразгледани в рамките на пазарната тръжна процедура за ИСС, в която най-новите виждания на пазара са залегнали във всички използвани дългосрочни допускания.

([116]) Чехия твърди, че докато при Hinkley Point C възвръщаемостта трябва да се увеличи с 26,7 % над първоначалната възвръщаемост по ВНВ (9,02 %), преди да има каквото и да е разпределяне, механизмът за разпределение на печалбата по проекта се прилага за всяка свръхкомпенсация над първоначалната възвръщаемост по ВНВ.

потенциални неоправдани непредвидени обстоятелства в основните допускания е ограничена. Чехия твърди още, че тръжната процедура в проекта се различава от процедурата за подбор при Hinkley Point C, където организаторът на проекта е имал повече инструменти за управление на свръхкомпенсацията ([117]).

(238) По отношение на третата мярка чешките органи обясниха, че предложената структура на ДЗ прекъсва връзката между организатора на проекта и излагането му на пазарните цени и по този начин премахва възможността организаторът да получи свръхкомпенсация в резултат на пазарни промени (структурни или свързани с цените). Теоретично такъв риск може да възникне след края на срока на действие на ДЗ и според Чехия това е допълнителна причина в полза на CZE с по-дълъг срок на действие от 60 години, което съответства на експлоатационния срок на АЕЦ. Въз основа на предложената структура на ДЗ EDU II може да получи свръхкомпенсация само в случаите на по-големи от очакваните приходи от гледна точка на производителност на мощностите.

(239) Освен това чешките органи обясниха, че възможността организаторът на проекта да получи известна ограничена печалба над целевата RoE има желателен стимулиращ ефект и ще насърчи EDU II да се ангажира с пазарно икономическо поведение. Чехия разработи и договори подкрепата за проекта с цел прехвърляне на максималния поносим риск към EDU II, от една страна, и запазване на стимулите за насърчаване на правилното икономическо поведение на EDU II и ČEZ, от друга. Стимулите, включени в предложената структура, позволяват на EDU II ефективно да управлява рисковете, да въвежда иновации, да осигурява ефективност и да реализира проекта в рамките на договорените условия. И накрая, Чехия твърди, че допълнителни механизми за предотвратяване на свръхкомпенсация, които да ограничат потенциалните печалби, биха увеличили нетната рискова позиция на EDU II и по този начин може да не са в съответствие с настоящата позиция за минимална помощ. По-конкретно чешките органи споменаха, че предложеният механизъм за разпределение на печалбата предпазва от свръхкомпенсация чрез намаляване на потенциала за печалби и това е отразено в настоящата RoE и в цената на упражняване по ДЗ, договорена между Чехия и организатора на проекта. Всяка допълнителна мярка за намаляване на потенциалните печалби може да доведе до по-висока експозиция на риск за организатора на проекта и съответно до по-висока RoE и цена на упражняване по ДЗ.

(240) По време на официалното разследване Чехия преразгледа формулата съгласно ДЗ за възнаграждението на ČEZ (вж. съображения 83—106 по-горе), за да отрази пазарните рискове, и актуализира механизма за разпределение на печалбата (вж. съображения 161—169 по-горе), за да предотврати свръхкомпенсацията.

4.2.3. *Норма на възвръщаемост, изчислена на минималното изисквано равнище*

(241) Чешките органи обясниха, че предложеният диапазон за RoE е оценен, като са взети предвид рисковете, пред които е изправено EDU II, в сравнение с други големи проекти за енергийна инфраструктура. По-конкретно, рисковете на проекта са оценени в шест категории: а именно: разработване, изграждане, експлоатация, приходи, финансиране и регулиране. Референтните проекти са разделени на три раздела: а именно: i) проекти за производство на електроенергия от ядрени централи (EDU II, HPC и Paks II), ii) големи търговски инфраструктурни проекти (проекти за конвенционални електроцентрали и разположени в открито море вятърни паркове) и iii) чешки регулаторен контрол на цените. Качествената оценка на риска, извършена от Чехия, показва, че проектите за производство на електроенергия от ядрена енергия се считат за „високорискови“, докато другите категории се считат за „среднорискови“ и „нискорискови“. Таблицата по-долу обобщава сравнителния анализ на риска по всички рискови фактори и референтни проекти, разгледани в шест рискови категории.

([117]) По-конкретно, чешките органи твърдят, че в случая с Hinkley Point C организаторът на проекта е бил и доставчикът на технологии, доставящ голяма част от оборудването и инженеринга, които са били осигурявани чрез повече от 180 преки договора. Като се има предвид, че организаторът на проекта е също така важна фигура във веригата на доставките на технологии, Чехия твърди, че той осъществява по-голям контрол и има възможност да стимулира свръхкомпенсирането чрез основните допускания и разходите за прехвърляне.

Таблица 4

Обобщена оценка на риска по всички рискови фактори и референтни проекти

Project	Development	Construction	Operational	Revenue	Financing	Regulatory	Overall
EDU II	High	High	High	Medium (40-year PPA)	Medium	Medium	High
				Low (i60-year PPA)			
HPC	High	High	High	Low	High	Medium	High
Paks II	High	High	High	Medium	Medium	Medium	High
Conventional power plant projects (IPPs)	Medium	Medium	Low	High	Medium	Low	Medium

Project	Development	Construction	Operational	Revenue	Financing	Regulatory	Overall
Offshore wind	Medium	Medium	Low	Low	Low	Low	Low
Czech regulated distribution	Low	Low	Low	Low	Low	Medium	Low

Източник: чешките органи.

(242) Според Чехия типичната възвръщаемост на тези референтни проекти изглежда съответства на основните рискове. За проектите за производство на ядрена енергия възвръщаемостта варира между 9 и 12,5 % (за Hinkley Point C тя е 11—11,5 % (с ливъридж), 9,02 % (без ливъридж), а за Paks II — 10,9—12,5 %). При проектите за конвенционални електроцентрали възвръщаемостта от ливъридж е между 10 и 11 %, а при проектите за разположени в открито море вятърни паркове — между 7 и 9 %. И накрая, за чешката регулирана дистрибуция на електроенергия и газ възвръщаемостта варира между 7,76 и 7,94 %.

(243) Освен това чешките органи обясниха, че за изчисляване на необходимия диапазон на RoE за EDU II е използван подробен анализ, основан на пазарни променливи. Този анализ показа, че RoE варира между [...]—[...] %, което е в съответствие с качествената сравнителна оценка на риска и възвръщаемостта на проектите, обект на сравнителен анализ. По-конкретно, за оценка на параметрите на MOKA бяха използвани пазарните променливи от чешкия и европейския финансов пазар, включително безрисковия лихвен процент, премията за пазарен риск и стойностите на коефициента „бета“. Освен това трябва да се включи ядрена премия в сравнение с конвенционалната енергия или регулираните мрежи с оглед на повишения риск за проектите за ядрени мощности. Това е така, тъй като проектите за ядрени мощности са свързани със съществен риск при изграждането и експлоатацията и според Чехия това се доказва от миналия опит и практическите трудности при изпълнението на проекти за ядрени мощности в срок и в рамките на бюджета. Чехия твърди, че предвид защитата, предоставена от проекта, премия от 3—3,5 % е подходяща и е включена в оценката „от долу нагоре“ по MOKA.

(244) Освен това чешките органи споменаха, че предложените механизми за подкрепа са предназначени да прехвърлят максималния риск на EDU II, като същевременно са достатъчни за преодоляване на основните неефективности на пазара.

(245) По време на официалното разследване Чехия предложи актуализирана ROE, както е описано в раздел 3 (вж. съображения 84—99 по-горе).

4.3. **Позиция на Чехия относно избора на ČEZ**

(246) В отговора си на решението за откриване на процедурата чешките органи обясниха, че са били разгледани алтернативни решения за ролята на организатор на проекта и ČEZ е било избрано като предпочитан вариант (съображения 147—148). Преди да бъде избрано дружеството ČEZ за организатор на проекта, бяха извършени подробни анализи на трите разглеждани варианта (а именно: i) консорциум на частни инвеститори, ii) по-голямата част от проекта да бъде собственост на и под управлението на чешката държава и iii) вариант, при който дружеството ČEZ е организатор на проекта) (вж. съображение 51 по-горе). Чехия избра третия вариант.

(247) Чешките органи обясниха още, че ČEZ е най-подходящият избор за организатор на проекта с оглед на неговите възможности и стимули за осъществяване на проекта, както и с оглед на сигурността на енергийните доставки, интересите на националната сигурност и технологичната неутралност. По-конкретно:

— ČEZ като организатор на проекта е в уникална позиция да реализира този проект поради големия си опит на пазара като надежден организатор и оператор на АЕЦ в Европа и като съществуващ производител в Чехия. Освен това ČEZ Group е едно от десетте най-големи енергийни предприятия в Европа, както по отношение на инсталираната мощност, така и по отношение на броя на клиентите. Освен това ČEZ ще предостави капиталова инвестиция в размер на до 1,95 милиарда евро в EDU II и това ще създаде силен стимул за ČEZ да реализира успешно EDU II.

— С оглед на целите на Чехия за въглеродна неутралност до 2050 г. съображенията за сигурност на доставките изиграха важна роля при избора на инвеститорския модел за проекта. ČEZ е напълно ангажирано да реализира проекта в срокове, които да гарантират сигурността на доставките в Чехия, и досега е предприело всички необходими действия в тази посока (например, придобило е площадката, получило е необходимите одобрения и разрешения за планиране).

— ČEZ, в качеството си на публично търгувано предприятие с мажоритарна собственост на чешката държава, което има важно влияние на чешкия енергиен пазар, гарантира защитата на интересите на националната сигурност на Чехия — особено в среда, в която чешката икономика е изложена до голяма степен на външни заплахи по отношение на доставките на енергийни ресурси.

— И накрая, докато ČEZ е било избрано за организатор на проекта, доставчикът на ядрени технологии ще бъде избран чрез конкурентна тръжна процедура. Доставчикът на ИСС ще отговаря за изграждането и пускането в експлоатация на проекта и следователно ще носи значителна отговорност за успешното изпълнение на проекта.

(248) Освен това чешките органи обясниха, че изборът на ČEZ води до значителна ефективност, избягват се допълнителни разходи и не се изисква отделно разработване на площадка. По този начин този избор създава значително предимство по отношение на сроковете за изпълнение на проекта, което не може да бъде възпроизведено от алтернативни структури.

(249) Чешките органи обясниха още всички подготвителни дейности, които ČEZ е предприело до момента. ČEZ Group е собственик на предложената площадка за АЕЦ (EDU II). Процесът на придобиване на земята, необходима за строителната площадка, е започнал през април 2008 г. и е приключил през 2021 г. (съображение 77). Освен това ČEZ предприе техникоикономически проучвания с цел да намали времето и разходите на Чехия за разработването на проекта.

(250) Освен това от началото на 2021 г. ČEZ е получило всички основни лицензи и разрешителни, необходими за напредъка по проекта в съответствие с плана на проекта (като например лицензи за разполагане на ядрената инсталация и ОВОС (съображения 78—79). Лицензът за разполагане на ядрената инсталация обикновено отнема 6—7 години, а ОВОС - 3—5 години.

(251) Освен това чешките органи обясниха, че ČEZ като собственик и оператор на атомна електроцентрала има задълбочени познания и разбиране на регулаторните изисквания, включително изискванията за издаване на лиценз за нова АЕЦ, и на законодателството в Чехия (съображение 149). Освен това ČEZ и EDU II членуват в няколко международни организации, включително Световната асоциация на ядрените оператори („WANO“) ([118]), European Harmonised Requirements for New Nuclear Power Plants(Европейските хармонизирани изисквания за нови ядрени електроцентрали)(„EUR“) ([119]), Института за научни изследвания в областта на електроенергията („EPRI“) ([120]), Световната ядрена асоциация („WNA“) ([121]) и Nuclear Generation II & III Alliance (Алианса за ядрени поколения II и III) („NUGENIA“) ([122]), и като такива имат достъп до стандарти и процеси, които са признати и насърчавани от регулаторните органи по целия свят с цел насърчаване на непрекъснатото усъвършенстване.

(252) Чешките органи подчертаха също така ключовата роля на проекта за сигурността на електроснабдяването в Чехия в бъдеще, особено с оглед на извеждането от експлоатация на въглищните електроцентрали. По-конкретно, чешките органи обясниха, че по-краткият период на развитие на проекта ще допринесе за преодоляване на прогнозирания недостиг на капацитет ([123]). Разработването на друг проект на друго място със значително по-дълъг времеви хоризонт няма да отговори на непосредствените нужди на системата за сигурност на доставките.

(253) Освен това като обосновка Чехия обясни, че ако някой алтернативен организатор на проекта би трябвало да се сдобие с потенциално подходяща площадка за атомна електроцентрала на територията на Чехия, това щеше да доведе до значително забавяне на осъществяването на проекта в сравнение със сценария при ČEZ. По-конкретно, в този алтернативен сценарий чешките органи оценяват забавяния до 14 години (спрямо проекта), без да има гаранции, че етапите на характеризиране на площадката или планиране, които са били успешни за EDU II, няма да срещнат проблеми, като по този начин се увеличават рисковете и разходите за развитието на проекта. Във всеки случай чешките органи твърдят, че в Европа няма данни за технологично неутрален оператор с опит в областта на ядрената енергетика, който да развива АЕЦ извън собствената си страна.

(254) В случай че друг организатор на проекта, различен от ČEZ, трябва да разработи проекта, Чехия смята, че ще бъдат направени допълнителни разходи в размер на поне около [200 до 700] милиона евро, които ще трябва да бъдат финансирани. Тези разходи се състоят от техникоикономическите проучвания, главно от стойността на площадката за АЕЦ, лицензионните и развойните дейности, които ČEZ е извършило досега, както и от полезните взаимодействия със съществуващата АЕЦ Dukovany.

(255) Накрая чешките органи споменаха, че изборът на ČEZ за организатор на проекта е в съответствие с предишни случаи на ядрени проекти, оценени от Комисията, при които не са били проведени открити конкурси за избор на организатори на проекти поради спецификата на тези проекти ([124]).

(256) В допълнително заявление от 16 март 2023 г. Чехия изтъква опита на ČEZ в изграждането и експлоатацията на атомни електроцентрали. В миналото ČEZ е разработило и построило два блока с инсталирана мощност от 1 125 MW в Темелин (Чехия), които са въведени в експлоатация през 2000 г. и 2002 г., както и първата атомна електроцентрала в Дуковани с настояща инсталирана мощност от 2 040 MW. Тези блокове са пуснати в експлоатация между 1985 и 1987 г. и Чехия подчертава, че WANO счита тези блокове за едни от 20 % от най-добре работещите електроцентрали.

([118]) https://www.wano.info/.
([119]) https://www.europeanutilityrequirements.eu/fr.
([120]) https://www.epri.com/.
([121]) https://www.world-nuclear.org/.
([122]) https://snetp.eu/nugenia/.
([123]) Симулациите на чешкия оператор на преносната мрежа на средносрочните прогнози за адекватност при три сценария (а именно: i) прогресивен сценарий, при който извеждането от експлоатация на производството на електроенергия чрез изгаряне на въглища е планирано за 2033 г., ii) консервативен сценарий, при който извеждането от експлоатация на производството на електроенергия чрез изгаряне на въглища е планирано за 2038 г., и iii) референтен сценарий, при който извеждането от експлоатация на производството на електроенергия чрез изгаряне на въглища е планирано за 2040 г.) показват значението на навременното пускане в експлоатация на нов ядрен източник за гарантиране на сигурността на доставките на електроенергия и независимостта на Чехия.
([124]) Като пример чешките органи посочват, че определянето на дружеството EDF за Hinkley Point C е станало след консултация за изразяване на интерес, на която EDF е било единственият участник в консултацията, докато за Paks II MVM Paks II е било определено без конкурс на общо основание, тъй като по това време на пазара не е имало други надеждни алтернативи.

(257) Освен това, освен съображенията, свързани със сигурността на доставките и националната сигурност, Чехия подчертава и перспективата за финансова сигурност, тъй като ČEZ се ползва от висок държавен кредитен рейтинг ([125]).

(258) И накрая, Чехия уточни, че търг за избор на организатор на проекта, който може да бъде потенциално различен от ČEZ , би довел до значителни недостатъци. По същество Чехия подчертава, че в този случай конкуренцията на това равнище на проекта не би дала никакви резултати с оглед на избора на най-ефикасния оператор. Като изтъква горепосочените причини, Чехия изразява мнение, че тъй като не би имало свързани с конкуренцията предимства да се иска изразяване на интерес от страна на други участници или да се организира търг, следователно недостатъците на този процес, по-специално закъсненията и допълнителните разходи, както и опасенията за сигурността, свързани с всеки друг потенциален кандидат, не биха могли да бъдат компенсирани. Чехия също така заявява, че на нито един етап от планирането на проекта трета страна не е подала жалба или възражение срещу определянето на ČEZ за организатор на проекта, включително отговорите на третата страна на решението за откриване на процедурата.

4.4. **Позиция на Чехия относно въздействието на проекта върху търговията и конкуренцията**

4.4.1. *Потенциално манипулиране на цените и задържане на мощности от страна на ČEZ*

(259) В отговор на съмненията на Комисията, изразени в решението за откриване на процедурата, във връзка с възможното задържане на мощности от страна на ČEZ, чешките органи обясниха, че ČEZ Group няма да има нито икономически стимули, нито възможност да завишава цените на едро чрез ограничаване на производството на EDU II.

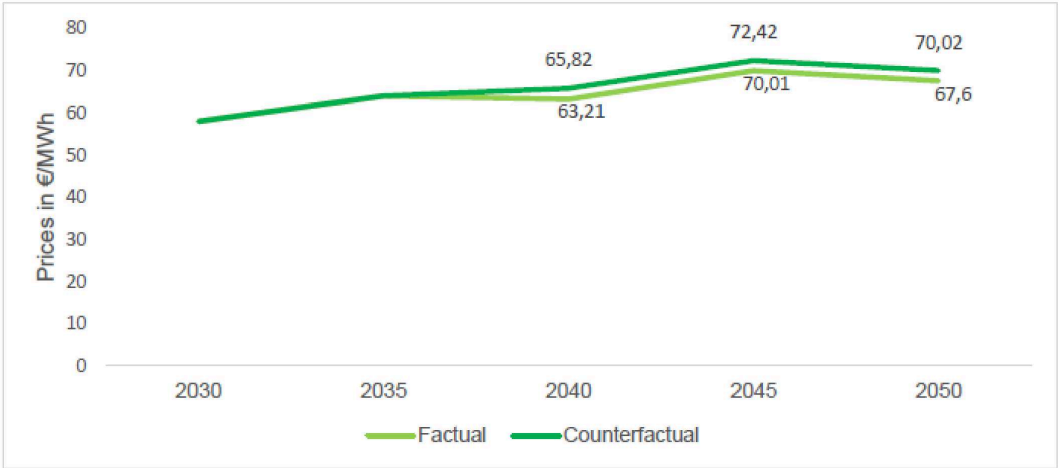
(260) На първо място, чешките органи твърдят, че това се дължи на независимостта на EDU II от ČEZ Group в структурата на управление на проекта; по този начин ефективно се ограничава възможността на последната да се намесва неправомерно в ежедневните операции на АЕЦ.

(261) Второ, според доклада на Oxera ([126]) *„пускането в експлоатация на EDUII има малък, но забележим ефект върху цената на електроенергията в Чехия“*. Прогнозите в този доклад показват, че пускането в експлоатация на EDU II би намалило цените на електроенергията в Чехия с около 2 EUR/MWh между 2040 и 2050 г. (съображение 170). Вследствие на това чешките органи изчисляват, че ако EDU II бъде напълно изключено за една година, това би довело до загуба на приходи в размер на около 450 милиона евро за EDU II ([127]), докато ČEZ би натрупало само около 17 милиона евро допълнителни приходи от продажбата на нехеджираната част от производството за следващата година ([128]), което би довело до значителна финансова загуба за ČEZ Group.

([125]) Позоваване на отговорите на CZ от 16 март 2023 г., отговор на въпрос 20.
([126]) Oxera Consulting LLP, 2021 г., Въздействието на Dukovany върху пазара на електроенергия в Централна Европа („докладът на Oxera“).
([127]) Изчислено на базата на годишно производство от 9 TWh, умножено по 50 EUR/MWh.
([128]) Изчислено въз основа на 21 % от годишното производство от 40 TWh, умножено по 2 EUR/MWh, завишено до реалните цени за 2020 г.

Фигура 3

Разлика в цените на едро на електроенергията в Чехия между фактическия и съпоставителния сценарий (2030—2050 г.)

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual and counterfactual) scenarios. (In the factual scenario, the planned support measures for the construction and operation of Dukovany II are implemented, while in the counterfactual scenario, the planned measures are not implemented.)

Source: Oxera report

(262) Трето, чешките органи обясниха, че макар теоретично да е възможно известно малко намаление на производството на EDU II ([129]), такава промяна едва ли би довела до значимо изменение на цените на електроенергията, като се има предвид колко голяма междусистемна свързаност имат енергийните пазари в Европа. По-конкретно, Чехия и нейните непосредствени съседи с пазари на електроенергия с междусистемна свързаност са Австрия, Германия, Полша и Словакия. Чехия твърди, че проектът няма да има никакво или ще има много ограничено въздействие върху определянето на цените в Чехия между 2030 г. и 2050 г. Всъщност тя изчислява, че пазарната цена на електроенергията за региона с междусистемна свързаност се определя въз основа на цените на електроенергията, произведена извън Чехия (до 98 % от часовете от чуждестранни производители). Енергията, произведена в Чехия, ще бъде покрита от природен газ и лигнитни въглища, с нарастващ брой ВЕИ. Тези технологии, базирани в Чехия, ще определят цените само за малък брой часове.

(263) Чешките органи твърдят още, че ČEZ ще бъде негативно засегнато, ако ДСЦ инструктира EDU II да ограничи производството — дори по основателни причини, като например балансиране на системата — тъй като такова ограничаване ще доведе до по-ниски парични потоци за ČEZ. При всички случаи Чехия твърди, че веднъж след като АЕЦ са пуснати в експлоатация, те имат ниски пределни разходи за експлоатация и не са добре оборудвани, за да модулират в голяма степен обема на производството си.

(264) Четвърто, чешките органи обясниха, че икономически рационалният начин на действие както за EDU II, така и за ČEZ Group е винаги да произвеждат максималната възможна мощност от АЕЦ, тъй като EDU II ще получава приходи само за доставената електроенергия ([130]). Чешките органи се позовават на доклада на Oxera, в който се казва, че *всяко намаляване на производството на EDU II ще означава загуба на парични потоци и потенциални финансови проблеми за EDU II, като се има предвид колко ниски са възможностите за рентабилност, при които проектът функционира при предложената понастоящем цена по СЗЕ от 50 EUR/MWh* ([131]). Те обясняват също така, че оперативният марж на EDU II е средно [40—50] %, като спада до 6 %, след като се включат разходите по и изплащането на ВФП. Намаляването на коефициента на натоварване от очакваните [75—100] % до под [70—90] % би довело до загубата на наличните парични средства за обслужване на дълга и потенциално до невъзможност EDU II да обслужва ВФП. Намаление под [40 до 60] % би довело до това, че паричните потоци няма да са достатъчни за покриване на оперативните разходи.

([129]) Конкретната степен на модулация на АЕЦ се определя от избраната технология за ИСС.

([130]) Обратно, чешките органи обясниха, че за EDU II не би било икономически рационално да произвежда под долната граница (т.е. 84 %), която е сумата, при която паричните потоци за обслужване на дълга са недостатъчни.

([131]) Вж. доклада на Oxera.

(265) Що се отнася до съмненията на Комисията относно потенциалното манипулиране на цените от страна на ČEZ, изразени в решението за откриване на процедурата, чешките органи обясниха, че пазарният дял на ČEZ в Чехия и съседните пазари ще се увеличи само незначително в резултат на инсталираните диспечируеми производствени мощности на EDU II и ще има ограничено въздействие върху пазарната мощ на ČEZ. Чешките органи обясниха още, че увеличаването на пазарния дял чрез инвестициите в ядрена енергия по проекта ще бъде компенсирано от намаляването на пазарния дял в резултат на по-ниските инвестиции в електроцентралите, работещи на въглища и планираното извеждане от експлоатация на съществуващи АЕЦ. Във всеки случай, Чехия твърди, че ДСЦ е специално пригодено да предотврати всякакви възможни нарушения на конкуренцията.

(266) Чехия също така оспорва, че съответният пазар обхваща единствено територията на Чехия. Поради продължаващото прилагане на механизми за свързване на пазарите и целта за декарбонизация на Европа с помощта на интегриране на ВЕИ Чехия твърди, че се очаква да се увеличат междусистемните връзки между електроенергийните системи на държавите членки ([132]). Следва да се има предвид и потенциалът за бъдещи прегледи на пазарните зони и възможността за презграничните сливания на пазарни зони. Поради това Чехия заключава, че съответният пазар е по-широк от собствения ѝ пазар, което се отразява на пазарните дялове на ČEZ, както следва:

(267) По-конкретно, чешките органи твърдят, че капацитетът, който ще бъде генериран от EDU II, няма да повлияе значително на пазарната мощ на ČEZ Group в Чехия ([133]). По-специално, те изчисляват, че диспечируемите производствени мощности на EDU II ще се равняват само на 4 % от чешкия пазар и на приблизително 0,8 % от съответния географски пазар за проекта през 2040 г. ([134]). Според Чехия прогнозираният пазарен дял на ČEZ Group намалява значително между 2030 г. и 2050 г. и ако EDU II започне да функционира, пазарният дял на групата ще се увеличи само с 4,08 % / 0,76 % (през 2040 г.) и 6,97 % / 0,76 % (през 2050 г.) съответно в Чехия и на съответния географски пазар. Не се очаква такова увеличение на пазарния дял на групата въз основа на капацитета на EDU II да има съществено въздействие върху пазарната мощ на групата в Чехия или на съседните пазари.

Таблица 5

Пазарен дял на ČEZ по отношение на инсталираните диспечируеми производствени мощности (2020—2050 г.), фактически сценарий

Year	Market shares in Czech Republic	Increase in market shares in Czech Republic due to Dukovany II	Market shares in Czech Republic incl. import capacities	Market shares in Czech Republic and four neighbours incl. import capacities	Increase In market shares in Czech Republic and four neighbours due to Dukovany II
2020	80,20%	-	60,29%	6,50%	-
2030	70,37%	-	50,64%	5,89%	-
2035	70,82%	-	49,25%	5,67%	-
2040	71,43%	4,08%	45,06%	5,38%	0,76%
2045	70,40%	5,37%	42,92%	4,86%	0,77%
2050	44,17%	6,97%	28,40%	3,46%	0,77%

Note: Dispatchable capacity includes all thermal, nuclear, and pumped storage hydro plants. Data for 2020 were provided by ČEPS. Market shares 2030–50 is based on the Oxera model, which takes the ČEPS and TYNDP 2020 data as a basis. Projections taken from the Oxera model baseline (factual) scenario.

Source: Oxera report

([132]) Вж. съображение 13 и бележка под линия 6.

([133]) ČEZ Group притежава 61 % от активите за производство на електроенергия в Чехия, 35 % от доставчиците и 53 % от добива на лигнитни въглища към декември 2023 г.2022 г. Вж. ČEZ Group, Clean Energy of Tomorrow (ČEZ Group, „Чиста енергия на утрешния ден“), Investment Story, декември 2023 г. https://www.cez.cz/webpublic/file/edee/ospol/fileexport/investors/investment-stories2022.

([134]) Съответният географски пазар за проекта се състои от Чехия и съседните ѝ държави с пазари на електроенергия с междусистемна свързаност (а именно Австрия, Германия, Полша и Словакия).

Таблица 6

Оценка на бъдещия пазарен дял на ČEZ по отношение на производството според Чехия

Year	CEZ market shares in Czech Republic incl. net imports	Dukovany II market shares in Czech Republic incl. net imports	CEZ market shares in Czech Republic and four neighbours	Dukovany II market shares in Czech Republic and four neighbours
2019	70,48%	-	7,32%	-
2020	64,29%	-	6,94%	-
2030	73,02%	-	5,29%	-
2035	71,24%	-	4,92%	-
2040	45,15%	12,83%	2,89%	0,82%
2045	42,61%	12,40%	2,76%	0,80%
2050	18,98%	10,27%	1,40%	0,76%

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual) scenario.

Source: ČEPS, ENTSO–E Transparency platform, CEZ, APG, SMARD Strommarktdaten, Oxera model.

(268) Освен това чешките органи твърдят, че основната стратегическа цел на ČEZ Group е била ефективното управление на атомни електроцентрали, както и на мини за добив на лигнитни въглища и електроцентралите, работещи на въглища. Планира се обаче електроцентралите, работещи на въглища (които през 2019 г. представляват 45 % от инсталираната мощност в GW и 39 % от общото количество произведена електроенергия в TWh) да бъдат преустановени в съответствие с изискванията на ЕС за декарбонизация. ČEZ се ангажира да постигне въглеродна неутралност до 2050 г. и планира да намали капацитета на мощностите за производство на електроенергия, работещи с изгаряне на въглища почти наполовина до 3 GW до 2025 г. и до 2 GW до 2030 г. В момента в Чехия въглищата представляват приблизително половината от производството на електроенергия и ще бъдат частично заменени от ядрената енергия и в по-малка степен от възобновяеми енергийни източници ([135]).

Таблица 7

Дял на отделните горива в брутното производство на електроенергия в Чехия

	2016	2040 target level according to the State Energy Policy
Coal and other solid non-renewable fuels	50%	11-21%
Nuclear energy	29%	46-58%
Natural gas	8%	5-15%
Renewable and secondary energy sources	13%	18-25%
Total	100%	100%

Source: Czech Republic (2019), 'National Energy and Climate Plan of the Czech Republic', November.

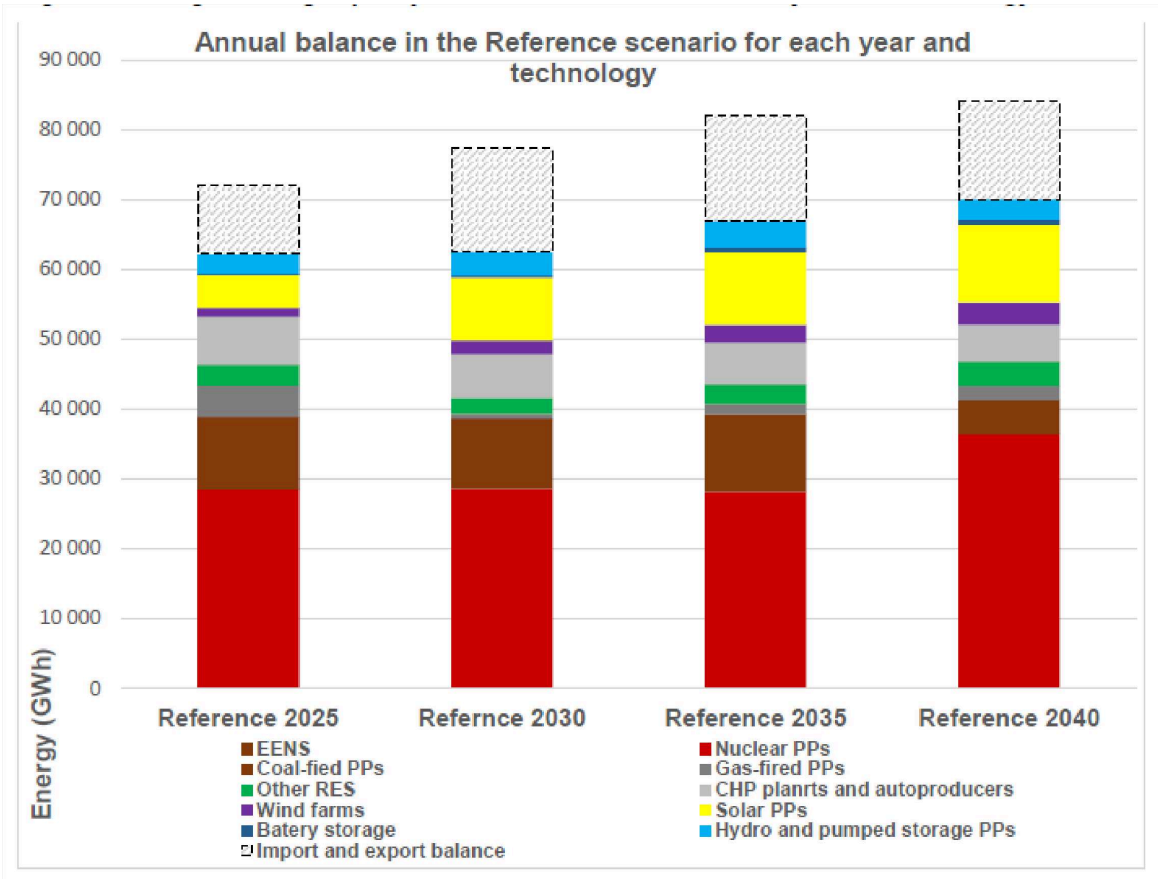
([135]) Чешките органи обясниха, че макар Чехия да се стреми към внедряване на възобновяеми енергийни източници, страната има ограничен потенциал по отношение на разширяването на производството на енергия от ВЕИ в по-голям мащаб поради географското положение, геологията и климата, както и поради високата цена на наличните технологии.

(269) Като резултат от целите за намаляване на емисиите в Чехия ще бъде преустановено производството на електроенергия от въглища, като за запълване на недостига ще са необходими нови инвестиции в ядрени мощности, ВЕИ и природен газ ([136]). Очаква се производството на електроенергия от антрацитни и лигнитни въглища да бъде напълно преустановено през 2037 г., което представлява намаление на мощностите с около 6,5 GW ([137]).

(270) Чешките органи обясниха, че EDU II играе значителна роля за постигане на целите на чешкото правителство за намаляване на емисиите, като същевременно допринася за необходимата сигурност на доставките в Чехия. Новите ядрени блокове са предназначени да заменят част от сегашните мощности за производство на електроенергия от лигнитни и антрацитни въглища, както и ядрените блокове на площадката в Дуковани, които ще бъдат изведени от експлоатация в периода 2045—2047 г ([138]). Чехия твърди също, че проектът няма да измести инвестициите в производството на вятърна енергия от разположени на сушата генератори. Същото количество енергия, произведена от мощностите за производство на енергия от вятъра, ще бъде инсталирано между 2030 г. и 2050 г. при сценариите със и без проекта, макар че инсталирането ще се случи малко по-късно, ако проектът бъде реализиран.

Фигура 4

Нетен производствен капацитет при референтния сценарий за всяка година и с каква технология

Източник: чешките органи.

([136]) Всички мощности за производство на електроенергия от лигнитни и антрацитни въглища, евентуално с изключение на някои централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (ТЕЦ), се очаква да бъдат затворени до 2038 г. като част от неотдавнашния план за поетапно затваряне на най-замърсяващите електроцентрали. Вж. Чешката Комисия за въглищата, 2020 г., „Протокол от 7-ото заседание на Комисията за въглищата“, 4 декември 2020 г., стр. 6—7, на разположение на адрес: https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/ministerstvo/kalendar-akci-vse/2021/2/Zapis-z-jednani-UK-_4-12-2020_.pdf.

([137]) Това е основано на данни, предоставени от ČEPS.

([138]) По данни на ČEPS четирите съществуващи ядрени блока в Дуковани (всеки с мощност от приблизително 510 MW) се планира да бъдат изведени от експлоатация, както следва: един блок в края на 2045 г., един блок в края на 2046 г. и два блока в края на 2047 г.

(271) Шесто, Чехия твърди, че поради задължението на ČEZ по ДЗ да продава цялата продукция на EDU II на ДСЦ, както и поради ангажиментите на Чехия относно търговията с електроенергия, произведена от АЕЦ по време на нейния експлоатационен срок (вж. раздел 3.6.4), не се очаква увеличението на производствените мощности, свързано с тази инвестиция, да доведе до увеличение на електроенергията, която може да се продава на клиентите на ČEZ.

(272) И накрая, Чехия твърди, че ключовата важност ([139]) на ČEZ според показателя residual supply index (индекс на остатъчните доставки, RSI), който е индекс, често използван за оценка на способността на производителя да действа независимо от своите конкуренти, ще намалее значително в бъдеще:

Фигура 5

Ключовата важност на ČEZ въз основа на RSI според Чехия

Figure 6.10 Share of hours in which CEZ' RSI is below 1, factual and counterfactual scenarios (2030–50)

Note: Projections taken from the Oxera model baseline (factual and counterfactual) scenarios.

Source: Oxera model based on TYNDP 2020 and ČEPS data.

4.4.2. *Роля на ДСЦ на пазара*

(273) Що се отнася до ролята на ДСЦ на пазара, чешките органи твърдят, че търговското споразумение, свързано със ДСЦ, е умишлено оставено отворено и гъвкаво, така че да бъде подходящо проектирано, за да се предотвратят всякакви възможни изкривявания на пазара.

(274) Чехия обясни, че ДСЦ ще бъде напълно независимо от EDU II и ČEZ Group и ще има отделна структура за управление и контрол. То ще извършва сделки с EDU II (и с ČEZ, ако е приложимо) при справедливи пазарни условия. Чешките органи споменаха, че тази управленска структура разделя вземането на решения за търговската стратегия, което е в правомощията на ДСЦ и оказва влияние върху конкуренцията и търговията на пазарите на електроенергия, от една страна, от развитието и експлоатацията на АЕЦ, които са в правомощията на EDU II, от друга.

(275) Чешките органи освен това правят разграничение между подхода на ДСЦ, представен в проекта, и мерките в други случаи с инсталации за ядрена енергия по отношение на търговската структура и механизмите за изкупуване на АЕЦ. Чешките органи обясниха, че новаторството на подхода на ДСЦ в сравнение с другите случаи се състои в създаването на отделна структура, която е независима от оператора на АЕЦ. EDU II ще притежава и експлоатира АЕЦ и ще произвежда електроенергия, като притежава само лиценз за производство на електроенергия. Генерираните мощности на EDU II ще бъдат изцяло иззети от ДСЦ, което ще притежава лиценз за търговия с електроенергия. ДСЦ

([139]) В анализа на ключовата важност се разглежда дали електроцентралите, притежавани от дадено предприятие, са необходими за задоволяване на търсенето в конкретен период, т.е. дали е необходим поне един мегават от тяхното производство. Ако случаят е такъв, предприятието може да се възползва от тази пазарна мощ. Ключовата важност се отнася само до възможното наличие на пазарна мощ на пазара като цяло, а не до това дали пазарна мощ може да възникне в специфични ситуации, например когато са налице ограничения в електропреноса.

ще продава продукцията на EDU II на пазара на едро и също така ще бъде отговарящо за баланса лице („ОБЛ“) на ОТЕ като търговец на електроенергия. В резултат на това EDU II няма да търгува с други участници на пазара (освен със ДСЦ) и няма да бъде изложено на пазарните условия. Чешките органи подчертаха, че целта на тази структура е да се ограничи рискът от потенциални изкривявания на пазара, произтичащи от пазарната мощ.

Таблица 8

Съпоставка на търговската структура на EDU II (в таблицата по-долу наричано Dukovany I“), HPC и Paks II

	Owner/operator of assets	Trading entity	Price mechanism for the offtake of generated electricity
Dukovany II	State support **recipient** (EDUII)	The Supply SPV, wholly owned by the State [**Counterparty** to some of the state support]	Power Purchase Agreement *(pre-determined PPA price for the full generation volume)*
Hinkley Point C	State aid **recipient** (the NPP)		Contracts for Difference *(market price topped up or reduced to match the pre-determined Strike Price)*
Paks II	State aid **recipient** (the power plant)		Market price *(with the condition that at least 30% of the generation must be sold on the open market and bilateral contracts must be limited to less than 70% of the output)*

Източник: чешките органи.

(276) Чешките органи обясниха още, че се предвижда ДСЦ да създаде собствено търговско звено и операции, но ако се сметне за по-подходящо и рентабилно, ДСЦ може да обмисли провеждането на конкурентна тръжна процедура за възлагане на търговската функция на външен изпълнител в бъдеще.

(277) Освен това чешките органи споменаха, че ДСЦ ще възприеме стратегия за свеждане на риска до минимум за търговия и подходът му ще бъде да избягва всяко отрицателно въздействие върху пазара. По-специално, предвиденият търговски модел се очаква да стимулира максимални постъпления от продажби на електроенергия от ДСЦ за чешката държава и впоследствие да сведе до минимум размера на помощта, насочена към проекта. Що се отнася до търговската му стратегия, ДСЦ ще работи предимно на чешкия пазар на електроенергия на едро, но с разбирането, че в региона съществува висока степен на междусистемна свързаност и единно свързване на пазарите за ден напред със съседните държави. Тъй като се очаква пазарите да се разраснат и нивата на ликвидност да се увеличат в бъдеще, особено като се има предвид, че пазарите за ден напред завършиха свързването между регионите Германия—Полша—Австрия и Чехия—Унгария—Словакия—Румъния през юни 2021 г., стратегията за търговия ще бъде редовно оценявана, за да се приведе в съответствие с най-новите пазарни условия. Окончателната стратегия за търговия, основана на прозрачен и минимизиращ риска подход, се очаква да бъде приета след 2030 г.

(278) В хода на официалното разследване Чехия реши да предложи търговски ангажименти с ядрена енергия (както е описано в съображения 112—119 по-горе).

5. **МНЕНИЯ НА ТРЕТИ СТРАНИ**

(279) По време на консултацията относно решението за откриване на процедурата, която продължи до 5 септември, Комисията получи становища от 18 участници в консултацията. Следва да се отбележи, че повечето от становищата на трети страни (а именно 12 от 18-те) бяха в подкрепа на проекта. По-долу е представено описание на мненията, които са от значение за оценката на държавната помощ.

(280) Бяха получени мнения от държави членки, предприятия, асоциации и неправителствени организации („НПО“). Мненията от трети страни ще бъдат разгледани в съответните части на оценката, без да се прави специално позоваване на конкретното мнение.

(281) Наблюденията от трети страни ще бъдат описани чрез групирането им по теми.

5.1. **Мнения относно наличието на помощ**

(282) Не бяха получени мнения относно наличието на помощ.

5.2. **Мнения относно съвместимостта на помощта**

5.2.1. *Мнения във връзка с целесъобразността на мярката*

(283) Две трети страни потвърждават подкрепата си относно опасенията на Комисията, изразени в решението за откриване на процедурата, във връзка с целесъобразността на мярката.

(284) Освен това един от участниците в консултацията заяви, че настоящите тенденции на европейския пазар на електроенергия и техните бъдещи последици все още не могат да бъдат оценени. В резултат на това би било много трудно да се направи конкретна оценка на целесъобразността на мярката.

(285) В същото време много от участниците в консултацията заявиха, че не споделят опасенията на Комисията относно целесъобразността на мярката. Според тях предложената мярка е подходяща, тъй като се състои от подходяща комбинация от инструменти за постигане на предвидените цели на проекта, като същевременно се гарантира, че не съществуват политики или инструменти, които да нарушават конкуренцията в по-малка степен и да могат да доведат до същите резултати. Освен това някои трети страни заявиха, че съставните елементи на мярката (а именно договорът за изкупуване, заемът и механизмът за защита при промяна на законодателството) са неделими и необходими за преодоляване на неефективността на съответния пазар по проекта.

(286) Освен това някои участници в консултацията отбелязаха, че в окончателното решение на Комисията по делото Hinkley Point C е била одобрена подобна комбинация от мерки (т.е. договор за разлика, държавна гаранция и механизъм за защита при потенциално вредоносни решения на политиката) и рискът, поет от организатора, е бил подобен.

5.2.2. *Мнения по отношение на пропорционалността на мярката*

(287) Двама участници в консултацията повтарят, че споделят опасенията на Комисията, изразени в решението за откриване на процедурата, относно пропорционалността на мярката.

(288) Освен това един от участниците в консултацията твърди, че настоящото развитие на европейския пазар на цените на електроенергията и бъдещите му последици все още не могат да бъдат оценени. В резултат на това би било много трудно да се направи конкретна оценка на пропорционалността на мярката.

(289) Обратно, много трети страни отговориха, че не споделят опасенията на Комисията по отношение на пропорционалността на мярката. Според тях предложената мярка е пропорционална.

(290) Няколко участници в консултацията заявиха, че допусканията, използвани за оценка на RoE по проекта, правилно отразяват експозицията на риск на ČEZ и риска, поет от бенефициера.

(291) Освен това Комисията получи няколко мнения в смисъл, че предложеният периодичен преглед на цената на упражняване по ДЗ въз основа на пазарни оценки действа като достатъчен автоматичен стабилизатор за предотвратяване на свръхкомпенсация и следва да осигури достатъчно финансови стимули както за EDU II, така и за ДСЦ за максимално увеличаване на производството и сключване на изгодни сделки за търговия с енергия.

(292) Една трета страна отбеляза, че предложеният срок на действие на ДЗ (а именно 60 години, обхващащи периода на експлоатация на централата (според ЗНВЕ — 30 години, който може да бъде удължен с 10 години няколко пъти) с преоценка на пропорционалността на цената на упражняване, регулирана от Министерството на търговията и промишлеността на Чехия) е определен така, че да отразява конкретните технически, регулаторни и финансови условия.

5.2.3. *Мнения относно необходимостта от държавна намеса*

(293) Един участник в консултацията коментира, че енергийните доставки могат да бъдат гарантирани и чрез по-евтини технологии, и изтъкна, че субсидиите в ядрения сектор ще забавят напредъка на други по-евтини, по-бързи и по-щадящи климата технологии. След това той изрази мнение, че производството на електроенергия от АЕЦ не следва да се субсидира, тъй като тази технология е зряла и не е рентабилна.

(294) Комисията получи едно мнение, в който се посочва, че държавната намеса за производството на електроенергия от АЕЦ не е оправдана с оглед на последните пазарни развития. По-конкретно този участник в консултацията заяви, че високите цени на електроенергията, които са резултат от неотдавнашните сътресения на пазара, ще се задържат на високи нива през следващите десетилетия и в резултат на това размерът на помощта за мярката няма да служи на една от целите ѝ — да осигури по-ниски цени на електроенергията на пазара.

(295) В едно от представените становища се посочва възможността Чехия да инвестира в развитието на ВЕИ и да произведе 5,3 TWh от нови вятърни и 4,9 TWh от нови фотоволтаични централи до 2030 г., вместо да насърчава развитието на АЕЦ Dukovany. Освен това тя твърди, че държавната подкрепа за развитието на вятърната и слънчевата енергия ще бъде много по-малка в сравнение с ядрената енергия.

(296) В противовес на тези мнения няколко трети страни заявиха, че държавната намеса е необходима, за да може мярката да постигне своите цели.

(297) Някои участници в консултацията отбелязаха, че при липса на участие на държавата не би било възможно да се осъществи проект за нова ядрена електроцентрала на настоящия европейски пазар на електроенергия. Освен това те допълнително изтъкнаха, че поради съществуващата неефективност на пазара (излагане на мащаба на капиталовите изисквания, волатилност на пазарните цени в дългосрочен план и правни, политически и регулаторни рискове) и високата степен на несигурност, свързана с проектите за ядрени мощности, частните инвеститори са възпрепятствани и държавната намеса е необходима, за да се осигурят инвестиции в ядрени електроцентрали с нисък въглероден отпечатък.

(298) Освен това някои трети страни изтъкнаха, че неотдавнашната нестабилност на енергийните пазари показва необходимостта от схеми за подпомагане с държавна помощ, които да компенсират нарушенията на пазара. Освен това тези участници в консултацията споменаха, че пазарните условия не стимулират развитието на мащабни проекти за енергийна инфраструктура.

(299) Един от участниците в консултацията посочи, че новите проекти за ядрени мощности трябва да се анализират от гледна точка на новата перспектива за сигурност на доставките и да се приоритизират, като се има предвид потенциалът за намаляване на зависимостта от руския внос. Освен това той отбеляза, че неотдавнашното включване на ядрената енергетика в таксономията на ЕС за устойчиво финансиране е ключова стъпка в проправянето на пътя за по-нататъшното развитие на ядрената енергетика.

5.2.4. *Получени мнения относно избора на ČEZ*

(300) Някои трети страни изрично заявяват в своите забележки, че не споделят опасенията на Комисията относно избора на ČEZ без търг или консултация. По причини, свързани както с държавната и енергийната сигурност, така и с други причини (като например експертния опит, ноу-хау и ефективността на действащия оператор), тези страни считат за напълно оправдано да се възложи на държавно енергийно предприятие задължението да разработи сложна задача като изграждането и експлоатацията на нова ядрена електроцентрала, като отбелязват, че това отразява по-широката международна практика.

(301) Нито един конкурент или друга трета страна не изрази загриженост по отношение на избора на ČEZ за организатор на проекта.

5.2.5. *Получени мнения относно потенциално неоправдано нарушаване на конкуренцията и търговията между държавите членки*

(302) Един от участниците в консултацията потвърждава в своето становище съпричастността към опасенията на Комисията, изразени в решението за откриване на процедурата, във връзка с възможното нарушаване на конкуренцията на пазара. Освен това той счита, че производството на електроенергия от ядрени технологии е свръхсубсидирано и в резултат на това не е конкурентно, и твърди, че всяко субсидиране би довело до значително нарушаване на конкуренцията на пазара.

(303) От друга страна, няколко трети страни отбелязаха, че съществува ограничен риск мярката да наруши или да заплашва да наруши конкуренцията на пазара.

(304) Някои от участниците в консултацията изтъкнаха, че структурата на ДСЦ може да има ограничено въздействие върху пазара, тъй като ČEZ и EDU II са два отделни икономически субекта, които ще бъдат напълно независими един от друг. Вследствие на това те твърдят, че ще има ограничени възможности за манипулиране на пазара.

(305) Един от участниците в консултацията посочи, че ČEZ разполага с голям парк за производство на електроенергия от въглища, чието извеждане от експлоатация е планирано за 2030 г., както и че съществуващите четири блока в площадката в Дуковани се очаква да бъдат затворени между 2045 г. и 2047 г. Въз основа на това той твърди, че пазарните дялове на ČEZ в производството на електроенергия няма да се увеличат значително.

(306) Освен това една трета страна изрази мнение, че рискът от манипулация, при която пазарните цени са по-високи от покупната цена на ДЗ и ČEZ Group би могло да има икономически стимул да намали производството на EDU II, така че другите блокове да продават повече енергия на по-високи пазарни цени, изглежда малък. Това е така, защото EDU II ще бъде обвързано с висок коефициент на натоварване (90 %) и икономическият стимул на EDU II е да предоставя целия си наличен обем на пазара, за да гарантира, че ще получава компенсацията си и ще може да обслужва дълга си. Освен това е налице разделение между ČEZ Group и EDU II. Освен това Регламентът REMIT забранява поведение, свързано с манипулиране на пазара.

(307) Освен това една трета страна заяви, че АЕЦ Dukovany има за цел да генерира нови мощности и да запълни дефицита в производството на електроенергия, който се очаква през 2030—2040 г., което ще доведе до положителни последици за сигурността и диверсификацията на доставките за съседните държави. В съответствие с това тя твърди, че тези положителни ефекти от мярката надвишават отрицателните ефекти от мярката, ако има такива.

(308) Накрая, една трета страна отбеляза, че всяко предполагаемо въздействие върху конкуренцията следва да се оценява, като се има предвид липсата на истински равнопоставени условия в енергийния сектор, тъй като нови производствени мощности почти никога не се разработват единствено на пазарна основа. Тази страна спомена, че например възобновяемите енергийни източници се възползват не само от схемите за пряко подпомагане, но и от редица мерки, въведени с пакетите на ЕС „Зелен пакт“ и REPowerEU.

5.2.6. *Мнения във връзка с нарушение на правото на ЕС*

(309) Една от третите страни твърди, че използването на ядрена енергия за производство на електроенергия е в нарушение на принципа „замърсителят плаща“ и на принципа на предпазните мерки, посочени в член 191 от ДФЕС.

(310) Освен това две трети страни отбелязаха, че принципът „замърсителят плаща“ не се гарантира от проекта, тъй като управлението на отработеното ядрено гориво не попада в обхвата на мярката, което поражда съмнения дали в края на прогнозирания експлоатационен срок на атомната електроцентрала ще има налични ресурси, съответстващи на очакваните разходи за управление на радиоактивните отпадъци и извеждане от експлоатация. Тези участници в консултацията смятат също така, че ако прилаганата понастоящем система за режим на такси в Националния фонд за атомна енергия не бъде значително променена, тези средства няма да бъдат на разположение, като по този начин не се спазва принципът „замърсителят плаща“.

(311) Комисията получи мнения от друг участник в консултацията, който заяви, че публичните изявления на чешки длъжностни лица показват, че те ще се опитат да изменят или отложат условията на таксономията, засягащи въвеждането в експлоатация на дълбоко хранилище за погребване на високорадиоактивни отпадъци, до 2050 г.

(312) От друга страна, някои участници в консултацията заявиха, че мярката не нарушава правото на ЕС.

5.2.7. *Мнения, получени по отношение на сигурността на доставките*

(313) Двама участници в консултацията изразиха мнение, че ядрената енергия не би могла да предложи никакви предимства пред другите енергийни източници от гледна точка на сигурността на доставките, като отбелязаха, че наличността на уран и торий е ограничена и че ЕС има много голяма зависимост от вноса.

(314) От друга страна, една от третите страни твърди, че ядрената енергия е слабо зависима от вноса, като посочва, че суровините представляват максимум 10 % от производствените разходи, и освен това отбелязва, че международният пазар на уран е добре регулиран и стабилен.

(315) Освен това на Комисията бяха представени много аргументи в подкрепа на мярката с оглед на опасенията относно сигурността на доставките, декарбонизацията, достъпността на енергията и развитието на пазара, свързано с руската инвазия в Украйна. По-конкретно, участници в консултацията отбелязаха, че ядрените реактори са технологията, която най-добре може да гарантира пътя към въглеродна неутралност, като същевременно поддържа сигурността на доставките в ЕС. Освен това те изтъкнаха, че ядрената енергия е и стабилен и контролируем начин за производство, който позволява надеждно управление на електроенергийната мрежа и допринася за висока сигурност на доставките.

(316) Няколко забележки се отнасяха до разработването на проекти за ядрени мощности в целия ЕС, за да се постигнат целите на ЕС във връзка с изменението на климата, както и да се гарантира сигурността на доставките със стабилна, надеждна, устойчива, нисковъглеродна и конкурентоспособна енергия.

(317) Много мнения се отнасяха до геополитическия контекст (включително прекъсванията в доставките на нефт и газ и волатилността на цените) и значението на сигурността на доставките за по-нататъшното намаляване на енергийната зависимост на ЕС от Русия. Освен това една трета страна отбеляза, че агресията на Русия срещу Украйна подчертава необходимостта от ядрена енергия, за да се постигне независимост от доставките на горива от Русия.

5.2.8. *Други мнения от трети страни*

(318) На Комисията бяха представени аргументи относно съображенията за безопасност и сигурност. Някои участници в консултацията изразиха загриженост във връзка с безопасното управление на високорадиоактивни отпадъци и тяхната устойчивост като цяло. Освен това те се позоваха на потенциалната опасност от ядрени централи при въоръжени конфликти, както и на рисковете, свързани с големи ядрени аварии. В някои от наблюденията се твърди, че настоящата ситуация в Украйна показва допълнителните рискове, които ядрените централи пораждат по отношение на безопасността и сигурността.

(319) Освен това някои участници в консултацията изтъкнаха, че поради голямото водопотребление за охлаждане атомните електроцентрали са много чувствителни към повишаването на температурите. Освен това те твърдят, че река Ихлава осигурява твърде малко вода, за да могат допълнителните нови блокове на централата в Дуковани да бъдат надеждно снабдявани с охлаждаща вода, като отбелязват, че това е било признато още по време на планирането на чехословашката ядрена програма и е довело до ограничаване на мощността на инсталираните на площадката блокове. С оглед на изменението на климата някои трети страни прогнозират, че експлоатацията на новите атомни електроцентрали няма да бъде толкова стабилна, колкото е предвидено, и че използването им няма да достигне планираните нива.

(320) В някои становища се изразява загриженост относно водоснабдяването на новата атомна електроцентрала и по-специално относно въздействието му върху река Ихлава, като се посочва също, че понастоящем липсва план за управление на водополването и опазването на водите.

(321) Две трети страни изразяват загриженост, че проектът няма да бъде завършен в срок, тъй като трима потенциални доставчици на технологии може да не са подготвени от техническа гледна точка да работят в Европа, което може да доведе до забавяния. Участниците в консултацията смятат, че това може да доведе до икономически последици и да окаже въздействие върху опазването на околната среда и климата. Участниците в консултацията повдигат и въпроса за покачването на цените, което е характерно за проектите за ново строителство на ядрени мощности.

(322) Един от участници в консултацията отправи критики за липсата на прозрачност при подготовката на проекта за нов реактор, като се позова на чешкия клон на Transparency International, който поставя под въпрос прозрачността на проекта ([140]). По-специално третата страна споменава, че Чешкото министерство на търговията и промишлеността е отказало да предостави достъп определени документи относно анализа на моделите на инвеститорите и процедурите за подготовка и изпълнение на проекта след подадено от страната заявление за достъп до документи.

(323) Един от участниците в консултацията твърди, че ограничената отговорност на оператора на ядрена електроцентрала е недостатъчна за покриване на потенциалните щети от ядрена авария, като посочва отказа на Чехия да се присъедини към Допълнителния протокол към Виенската конвенция от 1997 г. за гражданска отговорност за ядрена вреда, който изисква минимално ниво на отговорност за щети от 300 милиона СПТ (специални права на тираж). Освен това участникът в консултацията твърди, че ще бъде предоставена допълнителна държавна помощ за разходи за изграждане, пренос и специална полицейска защита на площадката на централата.

(324) Според няколко становища проектът ще допринесе за общоевропейските цели за постигане на енергийните цели и за принос към „Зеления пакт“.

(325) Няколко трети страни обърнаха внимание и на социалните и икономическите ползи от ядрената енергия, като отбелязаха по-специално осигурените работни места и големия принос на ядрената енергетика към икономиките на държавите — членки на ЕС. По-специално, на равнище ЕС, според анализ на Deloitte от 2019 г., ядрената енергетика поддържа повече от 1,1 милиона преки и непреки работни места и генерира повече от половин трилион евро БВП ([141]).

6. **МНЕНИЯ ОТ ČEZ**

(326) ČEZ представи мненията си на 5 септември 2022 г. В своето становище ČEZ представя доказателства и анализ в подкрепа на твърдението си, че някои от съмненията, повдигнати от Комисията в решението ѝ за откриване на процедурата, не са обосновани.

(327) Основните доводи на ČEZ са очертани по-подробно по-долу.

6.1. **Позиция на ČEZ относно целесъобразността на помощта**

(328) В становището си ČEZ посочи, че предложените мерки осигуряват подходяща и целенасочена подкрепа за справяне с основните видове неефективност на пазара, признати от Комисията (а именно с мащаба на капиталовите изисквания, с дълготрайността на излагане на риска, свързан с пазарни ценови сигнали, и с дълготрайността на излагане на риска, свързан с политически решения). По-специално ČEZ заяви, че предложеният пакет за държавна подкрепа (а именно ДЗ, ВФП и механизмът за защита при промяна на законодателството или политиката) е подходящ в своята цялост, тъй като в случай че една от мерките бъде премахната, няма да се постигне ограничаване на основните рискове. При такъв сценарий жизнеспособността на проекта би била подкопана.

(329) Освен това ČEZ отбеляза, че подобни пакети за подкрепа (като този за атомната електроцентрала Hinkley Point C) са били одобрявани от Комисията в миналото.

(330) Накрая ČEZ обясни, че предложените мерки са подходящи за намаляване на риска от евентуален неуспех на проекта и свързаните с него публични разходи.

6.2. **Позиция на ČEZ относно някои елементи на пропорционалността на помощта**

6.2.1. *Риск от свръхкомпенсация*

(331) В отговор на съмненията на Комисията във връзка с риска от свръхкомпенсация ČEZ заяви, че предложените мерки включват подходящ механизъм за контрол на свръхкомпенсацията, който дава възможност за постигане на основана на пазара норма на възвръщаемост, съизмерима с рисковете по проекта. Според ČEZ целта на предложените механизми не е да се предотврати изцяло свръхкомпенсацията, тъй като ČEZ ще бъде изправено пред значителни рискове, свързани с проекта.

([140]) https://www.transparency.cz/kauzy/netransparentni-projekt-dostavby-jaderne-elektrarny-dukovany/
([141]) https://www.nuclear-europe.eu/press-release/investing-in-low-carbon-nuclear-generates-jobs-and-economic-growth-in-europe/

(332) По мнение на ČEZ наличието на допълнителни мерки за премахване на всякакъв по-нататъшен потенциал за растеж извън механизма за разпределение на печалбата ще засегне баланса между експозицията към растеж и експозицията към спад. Потенциалните допълнителни премии за риска биха довели до въздействие в посока повишение върху нормата на възвръщаемост, което би увеличило цената по ДЗ, а следователно и разходите, свързани с държавната подкрепа.

(333) Освен това ČEZ заяви, че свръхкомпенсацията би била управлявана чрез механизма за разпределение на печалбата по време на етапа на експлоатация на EDU II. Предложеният механизъм за разпределение на печалбата се основава на одобрения преди това механизъм за Hinkley Point C и е по-строг от него, като печалба се разпределя в по-голяма степен при по-ниска възвръщаемост на собствения капитал. Механизмът за разпределение на печалбата е предназначен да отразява реализираната по-висока доходност на собствения капитал чрез проследяване на действителните стойности по проекта на EDU II и на вътрешната норма на възвръщаемост на собствения капитал. Този механизъм измерва резултатите на проекта през целия му експлоатационен срок и гарантира, че всяка по-висока доходност се взема предвид.

6.2.2. *Оценка на нормата на възвръщаемост*

(334) ČEZ представи анализ на сравнителните рискове и съизмеримата възвръщаемост на EDU II спрямо други проекти за енергийна инфраструктура (а именно Hinkley Point C, Paks II, проекти за конвенционални независими електроцентрали и вятърна енергия от разположени в морето инсталации). Анализът показа, че подходящият диапазон на нормата на възвръщаемост за EDU II би бил между [...] %. Освен това дружеството посочи, че правилното определяне на RoE ще зависи от по-нататъшното изясняване на параметрите на проекта, разпределението на риска и ключовите характеристики на участието на държавата.

(335) По-специално оценка на RoE, която е по-близо до горната граница на горепосочения диапазон, би съответствала на сценарий, при който EDU II има непропорционално разпределение на риска към високи равнища и е налице голям риск от изоставяне на проекта. Обратно, оценка на RoE, която е по-близо до долната граница на горепосочения диапазон, би отразявала сценарий, при който има пропорционално разпределение на риска, подсилено от защитни мерки спрямо EDU II при неблагоприятни сценарии, и ограничен риск от изоставяне на проекта.

6.3. **Позиция на ČEZ относно избора му за спонсор на проекта**

(336) В отговора си на решението за откриване на процедурата ČEZ обяснява, че има дългогодишен опит, възможности и познания в Чешката република по отношение на проектирането, разработването, изграждането и експлоатацията на АЕЦ. По-конкретно ČEZ Group е разработила и построила двете АЕЦ в страната — АЕЦ Temelín и АЕЦ Dukovany, а също така разработва нова атомна електроцентрала в Словакия.

(337) Освен това ČEZ има богат опит в работата с чешкия орган по ядрена енергетика и познава в дълбочина регулаторните изисквания за атомните електроцентрали. В качеството си на собственик и оператор на активи за производство на ядрена електроенергия в страната ČEZ познава отлично действащата законодателна рамка и изискванията за издаване на лицензи/разрешителни в Чешката република.

(338) ČEZ е активен член на международни организации като WANO, EUR, EPRI, WNA и NUGENIA. Дружеството следва стандартите и процесите, установени и признати от регулаторните органи в цял свят, за да насърчава непрекъснатото подобряване, безопасността и най-съвременните познания във връзка с експлоатацията на атомните електроцентрали.

(339) И накрая, ČEZ твърди, че като настоящ собственик на площадката и предприемач може да осигури своевременното изпълнение на проекта по икономически ефективен начин. По-конкретно според оценките на ČEZ предварителните и подготвителните дейности на площадката (включително техникоикономически проучвания, придобиване на земя и т.н.) са ускорили графика на проекта с поне 10—12 години и потенциално са намалили разходите по проекта с приблизително [200—700] милиона евро в сравнение с АЕЦ на зелено, построена от трети оператор.

7. **ОТГОВОР НА ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА НА МНЕНИЯТА ОТ ТРЕТИ СТРАНИ**

(340) Чешките органи изпратиха своя отговор на мненията, представени от трети страни, на 21 октомври 2022 г.

(341) Като цяло Чехия констатира, че повечето мнения са положителни и в огромна степен подкрепят проекта. Освен това Чехия обясни, че повечето от повдигнатите въпроси вече са били разгледани в предишните ѝ становища. Основните доводи, представени от Чехия в отговор на опасенията, изразени от трети страни, ще бъдат посочени по-долу. Ще бъдат подчертани само отговорите на мненията, които имат пряко отношение към оценката за наличието на държавна помощ.

(342) В отговор на мненията относно целесъобразността и пропорционалността на помощта Чехия се позова на своите предишни становища и спомена, че държавната помощ е била планирана с цел да се сведе до минимум размерът на помощта, доколкото е възможно, като същевременно се гарантира осъществимостта на проекта.

(343) Освен това чешките органи заявиха, че са готови да изпълнят техническите критерии на таксономията на ЕС във връзка с проекта, включително през 2050 г. да въведат в експлоатация съоръжение за дълбоко погребване на високорадиоактивни отпадъци. По-специално Чехия обясни, че националната политика за управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, одобрена през 2019 г., ще бъде актуализирана в съответствие с изискванията на таксономията на ЕС след процеса на партньорска проверка на програмата в рамките на мисията Artemis, извършвана от МААЕ съгласно член 14, параграф 3 от Директива 2011/70/Евратом на Съвета от 19 юли 2011 г., която ще се проведе през четвъртото тримесечие на 2023 г.

(344) И накрая, в отговор на конкретни опасения във връзка с околната среда, повдигнати от трети страни, чешките органи заявиха, че i) дейностите, свързани с ядрената енергетика, са дейности с ниски равнища на въглеродни емисии ([142]) и експлоатацията на АЕЦ е една от най-рентабилните възможности за инвестиции ([143]); ii) методиката, използвана за създаване на разпоредби за извеждане от експлоатация на ядрени инсталации, е в съответствие с правилата на ЕС ([144]); iii) предвидени са достатъчни квоти за бъдещо погребване на радиоактивни отпадъци и отработено гориво въз основа на чешкото законодателство; iv) оценката на въздействието на проекта върху околната среда показва, че са разгледани всички опасения във връзка с околната среда, включително съобразяването с наличието на достатъчно повърхностни води за охлаждане на АЕЦ. Във всеки случай чешките органи обясниха, че въпросът за осигуряването на достатъчно вода ще бъде постоянно наблюдаван в съответствие с условията на оценката на въздействието върху околната среда и че v) чешките правила за гражданска отговорност за ядрена вреда са в съответствие с международното право ([145]).

8. **ОЦЕНКА НА МЯРКАТА**

8.1. **Наличие на държавна помощ**

(345) Съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС всяка помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите членки, е несъвместима с вътрешния пазар.

(346) Дадена мярка представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС, ако отговаря кумулативно на четири условия. Първо, мярката трябва да се предоставя от държавата или чрез ресурси на държавата. Второ, мярката трябва да предоставя предимство на получателя на помощ. Трето, мярката трябва да поставя в по-благоприятно положение определени предприятия или стопански дейности (т.е. трябва да има степен на избирателност). Четвърто, мярката трябва да е в състояние потенциално да засегне търговията между държавите членки и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар. В раздел 4.2 от решението за откриване на процедурата

([142]) Вж. окончателния доклад на техническата експертна група по въпросите на устойчивото финансиране от март 2020 г., на разположение на адрес: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/ 200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf. В този доклад се посочва, че *производството на електроенергия с помощта на ядрена енергия има почти нулеви емисии на парникови газове на етапа на производство на енергия* и че *съществуват многобройни и ясни доказателства за потенциалния значителен принос на ядрената енергия за целите за смекчаване на последиците от изменението на климата*.

([143]) Вж. Международна агенция по енергетика (МАЕ), Projected Costs of Generating Electricity („Прогнозни разходи за производство на електроенергия“), 2020 г.

([144]) Тази методика е заложена в Постановление № 250/2020 Coll. относно създаването на резерв за извеждане от експлоатация на ядрена инсталация и работно място от категория III и категория IV, което според чешките органи е в пълно съответствие с Директива 2011/70/Евратом.

([145]) По-специално със Закон № 18/1997 Coll. за използване на ядрената енергия и йонизиращото лъчение за мирни цели („Закон за използване на атомната енергия“), с измененията, се транспонира Виенската конвенция за гражданска отговорност за ядрена вреда.

Комисията обясни, че трите мерки, за които е постъпило уведомление, са били планирани заедно и са неделими една от друга ([146]). Съгласно точка 81 от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ различни мерки биха могли да се разглеждат като „единна намеса“. Такъв може да е по-конкретно случаят, когато последователните мерки на намеса са така тясно свързани предвид хронологията на приемането им, целта им и положението на предприятието към момента на приемането им, че е невъзможно да бъдат отделени една от друга ([147]). Например поредица държавни намеси, които са извършени по отношение на едно и също предприятие през относително кратък период от време и са свързани една с друга или всички те са били планирани или предвидими в момента на първата намеса, могат да се оценяват като една намеса.

(347) В решението за откриване на процедурата Комисията обясни, че и трите мерки имат един и същ предмет и цел, а именно да се даде възможност за изграждане и експлоатация на нова атомна електроцентрала на площадката в Дуковани ([148]). Мерките се планират и договарят заедно по такъв начин, че всяка мярка да има пряко въздействие върху останалите и мерките заедно да създават финансовите предпоставки за изграждането и експлоатацията на централата. Безспорно е, че възложителят на трите мерки е чешката държава и че хронологически те съвпадат. По-конкретно, всички намеси са били планирани (и следователно са били предвидими при договарянето) заедно ([149]). Например понижаването на търговските рискове чрез механизъм за защита при промяна на законодателството и понижаването на изискванията за първоначален собствен капитал чрез ВФП оказват влияние върху размера на помощта, необходима за договора за изкупуване. Трите разглеждани мерки са тясно свързани и би било невъзможно да бъдат отделени.

(348) С оглед на гореизложеното Комисията установи, че трите мерки следва да бъдат разгледани заедно като единна намеса, тъй като те са взаимозависими и имат взаимно засилващи се ефекти за изпълнението на проекта. Комисията също така направи предварителната констатация, която се отнася за трите мерки, разгледани заедно, че намесата може да представлява държавна помощ, тъй като е предоставена от държавни ресурси, които могат да бъдат приписани на чешката държава, че мярката може да предоставя избирателно икономическо предимство и че тя може да е в състояние потенциално да засегне търговията между държавите членки и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар.

(349) Комисията не е открила причини да промени оценката си по тези аспекти по време на официалното разследване.

8.1.1. *Приписване на мярката на държавата и наличие на държавни ресурси*

(350) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, чешката държава е взела решение за мерките за подкрепа по този проект въз основа на разпоредбите на ЗНВЕ (вж. съображение 27) и сключването на рамковото споразумение (вж. съображение 190) и на първия договор за изпълнение (вж. съображения 69, 183 и 380). В ДЗ се предвижда и задължението на чешката държава за създаване на дружество с изцяло държавна собственост — ДСЦ (относно ДЗ вж. съображения 83—93 по-горе). Органът, който отпуска средства за всички мерки, е чешката държава, действаща чрез министерството.

(351) Органите на Чехия не оспорват факта, че мерките ще бъдат финансирани с ресурси под контрола на държавата.

(352) Както е споменато в съображение 107, в член 9 от ЗНВЕ се уточнява, че нови мощности за производство на ядрена електроенергия може да се финансират чрез един или комбинация от следните елементи: i) приходите от продажби на електроенергия на дружеството със специална цел (ДСЦ), ii) ценови компонент, начисляван от операторите на преносна и разпределителна мрежа на ползвателите на мрежата, ако е взето такова решение, и iii) вноски от държавния бюджет. Изборът на действителния поток от приходи за финансиране на различните мерки зависи от преценката на министерството. Чешките органи не оспорват, че всички потоци от приходи се контролират или ще се контролират от държавата.

([146]) Съображение 143 от решението за откриване на процедурата.

([147]) Решение от 19 март 2013 г., *Bouygues and Bouygues Télécom/Комисия и други*, съединени дела C-399/10 P и C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, т. 104; решение от 13 септември 2010 г., *Гърция и др./Комисия*, съединени дела T-415/05, T-416/05 и T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, т. 177; решение от 15 септември 1998 г., *BP Chemicals/Комисия*, T-11/95, ECLI:EU EU:T:1998:199, т. 170 и 171.

([148]) Съображение 144 от решението за откриване на процедурата.

([149]) Решение от 15 декември 2021 г., *Oltchim SA/Комисия*, T-565/19, т. 93—197.

(353) Освен това в член 4 от ЗНВЕ се посочва, че ВФП ще бъде предоставена от държавния бюджет и ще бъде отпусната от Чешката национална банка. Тъй като ВФП се финансира пряко от държавния бюджет, а трите мерки са взаимозависими и представляват единна намеса (вж. съображение 348), за наличието на държавни ресурси е без значение дали (все още неустановената, ако има такава) такса би довела до предоставянето на държавни ресурси, ако с нея се финансираше именно мярка 1. Предоставянето на няколко милиарда евро от държавния бюджет чрез ВФП при изгодни финансови условия вече е достатъчно, за да се установи, че цялостната намеса се основава на предоставянето на държавни ресурси. Това е допълнително подкрепено чрез мярката за защита при промяна на законодателството или политиката, с която се осигурява правна защита на проекта, като се предоставят права с финансова стойност срещу държавата, пряко засягащи държавните ресурси, в случай че бъдат упражнени.

(354) Въз основа на гореизложеното Комисията стига до заключението, че мярката е предоставена чрез държавни ресурси и може да бъде приписана на държавата по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

8.1.2. *Избирателно икономическо предимство*

(355) Една мярка се счита за избирателна, ако поставя в по-благоприятно положение само определени предприятия или производството на някои стоки. Комисията препотвърждава, че въпросните мерки, оценени както заедно, така и поотделно, предоставят избирателно предимство по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

(356) С мярка 1 (вж. раздел 3.6) EDU II се предпазва от всякаква волатилност на цените на пазара на електроенергия през периода на действие на ДЗ, тъй като EDU II получава стабилно възнаграждение по предварително определена цена на упражняване също и в ситуации, когато пазарните цени паднат под това равнище. Това гарантира постоянен поток от приходи за EDU II през първите 40 години от експлоатацията на АЕЦ, какъвто не получават други оператори, които не се възползват от подобна мярка за подкрепа.

(357) С мярка 2 (вж. раздел 3.7) се предоставя заем с благоприятен лихвен процент, който не съответства на пазарните условия. По-конкретно ВФП ще покрие 100 % от разходите за изграждане на АЕЦ, включително превишаване на разходите, дължащо се на законни основания, и превишаване на разходите, дължащо се на събития, които не са свързани със законни основания, които надхвърлят максималния размер на капиталово финансиране на ČEZ за проекта (вж. съображение 197). Заемът ще бъде с нулев лихвен процент по време на етапа на строителство. Начисленият лихвен процент ще бъде разходите по държавния дълг плюс 1 %, но не по-малко от 2 % за 30 години, считано от датата на въвеждане в експлоатация на АЕЦ. Следователно мярката предоставя предимство на бенефициера, тъй като освобождава EDU II от разходите за финансиране, които би трябвало да понесе при нормални пазарни условия. Други предприятия, включително тези, които извършват дългосрочни инвестиции, не получават държавни заеми при подобни условия.

(358) С мярка 3 (вж. раздел 3.8) се осигурява защита във връзка с възстановяването на разходите в случай на промяна на законодателството или политиката или в случай на други събития, които се квалифицират като законни основания, като по този начин се намалява инвестиционният риск и той се прехвърля на държавата и се предоставя икономическа полза, която не би могла да бъде получена при нормални пазарни условия и която не е на разположение на други пазарни оператори.

(359) Поради това Комисията стига до заключението, че и трите обсъждани мерки представляват индивидуална помощ и предоставят избирателно предимство на ČEZ Group, включително на нейното дъщерно дружество EDU II.

8.1.3. *Заплаха за нарушаване на конкуренцията и въздействие върху търговията*

(360) Както Комисията посочи в решението за откриване на процедурата, пазарът на електроенергия е либерализиран и производителите на електроенергия участват в търговията между държавите членки, така че съществува вероятност предимство, предоставено на производителите на ядрена електроенергия, да наруши конкуренцията и да засегне търговията между държавите членки. Електроенергията от ядрени източници обикновено се продава на вътрешния пазар на електроенергия, където тя се конкурира с всички източници на електроенергия, включително и с тези в други държави членки.

(361) Поради това Комисията отново заявява, че предимството, предоставено на бенефициера на мерки 1—3, заплашва да наруши конкуренцията и да засегне търговията между държавите членки. Тъй като и с трите мерки се предоставят предимства на производството на електроенергия в качеството му на конкурентна дейност, това заключение отново би било същото, ако мерките се разглеждаха поотделно.

8.1.4. *Заключение относно наличието на помощ*

(362) Поради това Комисията стига до заключението, че ДЗ, възстановимата финансова помощ и механизмът за защита при промяна на законодателството или политиката като различни мерки, отнасящи се до една държавна намеса, включват държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

8.2. **Законосъобразност на помощта**

(363) Както Комисията посочва в решението за откриване на процедурата ([150]), Комисията е била уведомена за мерките на 15 март 2022 г. и до този момент те не са били приведени в действие. Освен това привеждането на мерките в действие е обусловено от одобрението им от страна на Комисията (вж. съображение 190). Следователно чешките органи са изпълнили задълженията си за уведомяване и отлагане съгласно член 108, параграф 3 от ДФЕС.

8.3. **Съвместимост на мерките с вътрешния пазар**

(364) Тъй като беше установено, че мерките съдържат държавна помощ, Комисията допълнително проучи дали те могат да се считат за съвместими с вътрешния пазар.

8.3.1. *Правно основание за оценката*

(365) Комисията оцени мярката, за която е постъпило уведомление, въз основа на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, където се предвижда, че Комисията може да обяви за съвместими „*помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес*“.

8.3.2. *Положително условие: развитие на икономическа дейност*

8.3.2.1. Принос към развитието на икономическа дейност

(366) Член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС предвижда, че Комисията може да обяви за съвместими „*помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес*“. Следователно съвместимата помощ съгласно тази разпоредба на Договора трябва да допринася за развитието на някои икономически дейности ([151]).

(367) Държавната намеса може да се окаже необходима за улесняване или стимулиране на развитието на някои икономически дейности, които при липса на помощ не биха се развили или не биха се развили със същите темпове или при същите условия.

(368) Както е обяснено в раздел 2 и в раздел 4.4.1 от решението за откриване на процедурата, целта на мерките, предмет на настоящото решение, е да се даде възможност за инвестиране в нови мощности за производство на ядрена електроенергия и да се осигури тяхната експлоатация за продължителен период от време. По-конкретно подкрепата, предоставена от държавата, е насочена пряко към изграждането, пускането в експлоатация и експлоатацията на новата мощност. Според чешките органи ДЗ има за цел да гарантира, че централата ще произвежда електроенергия и ще позволи връщането на ВФП (вж. раздел 3.6). ВФП е необходима, за да може организаторът на проекта да покрие голяма част от инвестиционните разходи за проекта (вж. раздел 3.7). Защитата при промяна на законодателството се изисква с цел намаляване на размера на помощта, необходима за осъществяването на проекта, чрез ограничаване на някои рискове, за които се счита, че са извън контрола на инвеститора (вж. раздел 3.8).

([150]) Пак там, съображение 157.
([151]) Решение от 22 септември 2020 г., *Австрия/Комисия*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, т. 20 и 24.

(369) И с трите мерки се намаляват основните рискови фактори, които в противен случай биха възникнали при инвестиции в големи активи за производство на ядрена енергия. Взети заедно, те значително намаляват цялостния риск по проекта за инвеститора. Както посочват чешките органи, редица инвестиционни проекти в областта на ядрената енергия не са били осъществени вследствие на тези рискове (вж. съображение 220). По този начин мерките допринасят за развитието на производството на електроенергия от ядрени енергийни източници в Чехия.

(370) Комисията припомня, че Съдът е признал развитието на нови ядрени мощности за икономическа дейност по смисъла на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС ([152]) и е установил, че член 107 от ДФЕС може да се прилага за инвестиции в ядрени електроцентрали ([153])

(371) Поради това Комисията счита, че мерките улесняват развитието на определена икономическа дейност, както се изисква в член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.

8.3.2.2. Стимулиращ ефект

(372) Може да се счита, че държавната помощ улеснява дадена икономическа дейност, само ако има стимулиращ ефект. Стимулиращ ефект е налице, когато помощта стимулира бенефициера да промени поведението си в посока развитие на икономическа дейност, към която е насочена помощта, и ако тази промяна в поведението не би настъпила без помощта.

(373) Чехия обясни, че при липсата на помощ инвеститорът не би имал необходимите стимули да инвестира в разработването на нови мощности за производство на ядрена електроенергия ([154]). Пазарът се характеризира с висока променливост, нестабилност на регулаторната среда, а икономическите аспекти на ядрените ресурси под формата на високи инвестиционни разходи за материали за влагане също представляват пречка пред навлизането в отрасъла. Инвестициите в ядрена енергетика без държавна подкрепа е малко вероятно да бъдат рентабилни поради несигурността в тенденциите на пазара на електроенергия.

(374) Комисията отбелязва, че без подкрепата на държавата осъществяването на проекта не би продължило с оглед на настоящите несигурни и бързо променящи се пазарни условия и неефективността на пазара, свързана с развитието на ядрената енергетика (т.е. мащабът на капиталовите изисквания, дълготрайността на излагане на пазарни ценови сигнали и дълготрайността на излагане на политически решения) ([155]).

(375) Освен това Комисията отбелязва, че без помощта недостигът на финансиране по проекта не би бил попълнен. Това се дължи на по-високите разходи за финансиране, които вероятно биха се възникнали по проекта в отсъствието на ВФП, и на липсата на стабилност на приходите, осигурена от ДЗ. Освен това без държавна намеса инвеститорът ще трябва да поеме значителни допълнителни рискове, които иначе се намаляват чрез мерките за подкрепа, като например риска, свързан с пазарната цена, и политическия риск (вж. съображение 498), което предполага, че при липса на помощ инвеститорът би очаквал сравнително по-висока възвръщаемост, за да реализира проекта.

(376) С оглед на гореизложеното Комисията счита, че помощта има стимулиращ ефект, тъй като подтиква бенефициера да се ангажира с икономическа дейност, която той не би извършвал без помощта.

([152]) Пак там, т. 63.
([153]) Пак там, т. 32.
([154]) Съображение 163 от решението за откриване на процедурата.
([155]) Съображение 182 от решението за откриване на процедурата.

8.3.2.3. Спазване на приложимите разпоредби на правото на ЕС

(377) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, Съдът е постановил в решението по делото Hinkley Point C ([156]), че *държавна помощ, която нарушава разпоредби или общи принципи на правото на Съюза, не може да бъде обявена за съвместима с вътрешния пазар*. По-специално, що се отнася до ядрената енергетика, Съдът е пояснил, че за секторите, *попадащи в обхвата на Договора за Евратом, държавна помощ за принадлежаща към този сектор икономическа дейност, чието разглеждане разкрие, че тя нарушава норми от правото на Съюза в областта на околната среда, не би могла да се обяви за съвместима с вътрешния пазар съгласно тази разпоредба* ([157]).

(378) Освен това Съдът подчертава, че вторичното законодателство, като например Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда ([158]), съгласно която някои проекти подлежат на оценка на въздействието върху околната среда, се прилага за атомните електроцентрали и други ядрени реактори.

(379) Съдът също така уточнява, че инвестициите в ядрена енергетика не са изключени от приложното поле на член 194 от ДФЕС относно политиката на Съюза в областта на енергетиката ([159]). Както е посочено в съдебната практика ([160]), тъй като съгласно ДФЕС изборът на ядрената енергетика принадлежи на държавите членки, изглежда, че целите и принципите на правото на ЕС в областта на околната среда и преследваните с Договора за ЕОАЕ цели не са в противоречие, поради което не може да се счита, че при всички обстоятелства принципите на опазване на околната среда, на предпазните мерки, на „замърсителят плаща“ и на устойчивост не допускат предоставяне на държавни помощи за изграждането или експлоатацията на атомна електроцентрала.

(380) Следователно фактът, че проектът и мерките се отнасят до ядрената енергия, не прави мерките несъвместими с вътрешния пазар. Чехия е избрала ядрената енергетика, за да се справи с предизвикателството на декарбонизацията, както и с бъдещите проблеми, свързани с адекватността на ресурсите и сигурността на доставките (вж. раздел 2.2 по-горе).

(381) Комисията не разполага с данни, че проектът нарушава разпоредби на законодателството в областта на околната среда. Чешките органи обясниха, че разработването на проекта е било предшествано от обширен и открит процес на оценка на въздействието върху околната среда (вж. съображение 78), проведен в съответствие с изискванията на вторичното законодателство на ЕС ([161]).

(382) Всъщност по силата на постоянна съдебна практика, [к]*огато Комисията прилага производството в областта на държавните помощи, тя е длъжна по силата на общата структура на Договора да зачита съответствието между разпоредбите, уреждащи държавните помощи и специфичните разпоредби, различни от тези относно държавите помощи, и по този начин да прецени съвместимостта на разглежданата помощ с тези специфични разпоредби. При все това подобно задължение се налага на Комисията единствено що се отнася до условията на помощ, които са до такава степен неразривно свързани с предмета на помощта, че не би могло да бъдат преценени поотделно.* […] *За сметка на това, ако разглежданото условие може да бъде отделено от предмета на помощта, Комисията не е длъжна да прецени неговата съвместимост с разпоредбите, различни от тези относно държавните помощи в рамките на производството по член 108 ДФЕС* ([162]).

([156]) Решение на Съда от 22 септември 2020 г, *Австрия/Комисия*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, т. 44 и 45.

([157]) Комисията подчертава, че е необходимо тази мярка сега и за в бъдеще да се прилага с оглед на съответното вторично законодателство, включително законодателството, което не е било прието все още по времето на настоящото решение. Във връзка с това Комисията би искала да насочи вниманието към предложението за Регламент за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза, COM(2023) 148, и по-специално към разпоредбите относно схемите за пряко ценово подпомагане под формата на двупосочни договори за разлика за инвестиции в ядрени съоръжения за производство на електроенергия, в съответствие с окончателния текст на регламента, когато той влезе в сила.

([158]) ОВ L 26, 2012 г., стр. 1.

([159]) Решение на Съда от 22 септември 2020 г, *Австрия/Комисия*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, т. 48 и 49.

([160]) Пак там, т. 49.

([161]) Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 26, 28.1.2012 г., стр. 1). Вж. решението за откриване на процедурата, съображение 168.

([162]) Вж. решение от 3 декември 2014 г., *Castelnou Energía*, дело T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, т. 181—184 с допълнителни позовавания. Вж. също решение от 30 ноември 2022 г., *Австрия/Комисия*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, т. 31.

(383) В решението си относно държавната помощ за атомната електроцентрала Paks II Общият съд потвърди, че Комисията не е длъжна да проверява относно всяко условие на мярка за помощ или всяко отнасящо се до нея обстоятелство — дори да не е неразривно свързано с нея — дали е в съответствие с правото на Съюза ([163]). По съответното дело Общият съд отбелязва още, че *[п]ровеждането на процедура за обществена поръчка и евентуалното възлагане на друго дружество да изгради реакторите не биха променили нито предмета на помощта — […] — нито получателя на помощта […]* ([164]).

(384) В настоящия случай Комисията счита, че не съществува „неразривна връзка“ между условията на държавната помощ и на обществените поръчки, тъй като е възможно те да бъдат оценени поотделно. С мерките за държавна помощ (ДЗ, ВФП, механизма за защита при промяна на законодателството или политиката) се подпомага дейността (създаване и експлоатация на атомна електроцентрала) независимо от начина, по който е избран изпълнителят на ИСС. Привеждането в действие на мерките за помощ също така не зависи от точното прилагане на правилата за обществените поръчки. В оценяваните мерки резултатът от процеса на възлагане на обществена поръчка (т.е. инвестиционните разходи) се разглежда като входни данни за финансовия модел, с който се определя цената на упражняване по ДЗ ([165]). Дори и при хипотетичен сценарий, при който тези входни данни са завишени вследствие на неправилно прилагане на изискванията за възлагане на обществени поръчки, това не би довело до създаване на допълнителни нарушения от оценяваните мерки за помощ. Всъщност евентуалното неспазване на правилата за обществените поръчки може да доведе до нарушаващи търговията ефекти само върху пазара на строителни работи в ядрената енергетика, но не и върху пазара на електроенергия. Следователно експлоатацията на електроцентралата и условията за продажба на електроенергия са отделени от условията на обществените поръчки, свързани с изграждането на електроцентралата. Поради това Комисията може да оцени мярката, без да оценява засягащите обществените поръчки условия на договора за ИСС, тъй като тези условия не са неразривно свързани нито с икономическата дейност, насърчавана от помощта, нито с нейните условия.

(385) В областта на енергетиката всяка такса, която има за цел финансиране на мярка за държавна помощ, превръщайки се в съставна част от тази мярка, трябва да отговаря по-специално на членове 30 и 110 от ДФЕС ([166]).

(386) Съгласно установената съдебна практика, за да може данък да се разглежда като съставна част от мярка за помощ, трябва да има задължителна връзка по предназначението на данъка и помощта, съгласно релевантното национално законодателство, в смисъл че приходите от данъка задължително са предназначени за финансирането на помощта и влияят пряко върху нейния размер, а следователно и върху преценката за съвместимостта на тази помощ с общия пазар ([167]). По-специално, въпросната такса трябва да се събира конкретно и единствено с цел финансиране на въпросната помощ ([168]).

(387) Освен това от съдебната практика е видно, че такава задължителна връзка по предназначение може да липсва, когато размерът на отпуснатите помощи се определя единствено в зависимост от обективни критерии, без връзка с целевите данъчни приходи, и е ограничен с абсолютен законоустановен праг ([169]). По-специално Съдът е постановил, че не е налице задължителна връзка по предназначението, когато националното законодателство установява размера на помощта между минимална и максимална стойност, независимо от приходите от данъка ([170]). Освен това Съдът неотдавна постанови, че не е налице задължителна връзка по предназначението между данъка и предоставената

([163]) Решение от 30 ноември 2022 г., *Австрия/Комисия*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, т. 32.

([164]) Решение от 30 ноември 2022 г., *Австрия/Комисия*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, т. 37. Доводите относно необходимостта от „неразривна връзка“, за да може Комисията да оценява съвместимостта на определени условия на мярка за помощ със законодателството на ЕС, бяха подкрепени от Съда в решението по делото *Braesch*. Вж. решение от 31 януари 2023 г. по дело C-284/21 P — *Комисия/Braesch и други*, т. 96—99.

([165]) По-конкретно, резултатът от процедурата за възлагане на поръчка за ИСС ще бъде взет под внимание в мерките по проекта само доколкото той оказва влияние върху изчисляването на CAPEX на проекта, което би представлявало входни данни за изчисляването на размера на помощта (например за изчисляването на точния размер на ВФП или за изчисляването на цената на упражняване по ДЗ), както и във връзка с техническите възможности на електроцентралата, произтичащи от избора на технология в договора за ИСС.

([166]) Решение от 17 юли 2008 г., *Essent Netwerk Noord и др.*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, т. 40—59.

([167]) Решение от 22 декември 2008 г. *Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne*, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, т. 99 и цитираната съдебна практика.

([168]) Решение от 22 декември 2008 г., *Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne*, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, т. 100 и 104.

([169]) Решение от 20 септември 2018 г., *Carrefour Hypermarchés и др.*, C-510/16, ECLI:EU:C:2018:751, т. 21.

([170]) Решение от 27 октомври 2005 г., *Distribution Casino France и др.*, C-266/04—C-270/04, C-276/04 и C-321/04—C-325/04, ECLI:EU:C:2005:657, т. 52.

помощ в случай, в който размерът на помощта е определен съгласно критерии, които не са свързани с целевите данъчни приходи, и в който националното законодателство предвижда, че всеки излишък във връзка с тази помощ трябва да бъде преразпределен според случая съответно в резервен фонд или в държавния бюджет, като освен това за тези приходи е предвидена абсолютна граница, така че всички средства над тази граница се преразпределят към общия държавен бюджет ([171]). За да изключи наличието на задължителна връзка по предназначението, Съдът взе предвид и факта, че когато приходите от таксата са недостатъчни за покриване на общия размер на помощта, съответната държава членка е длъжна да покрие недостига чрез вноски от общия си бюджет.

(388) В настоящия случай финансирането на мярка 1, както е посочено по-горе (съображение 107), ще бъде покрито от Министерството от средствата, които са формирани от: i) приходите от продажби на електроенергия на ДСЦ; ii) такса, начислявана от мрежовите оператори на крайните потребители на електроенергия, подобно на съществуващото финансиране на ВЕИ; и iii) вноски от държавния бюджет. Въпреки това, както беше разгледано по-горе (съображение 41), в случай че цената на упражняване по ДЗ е по-висока от пазарните цени на електроенергията, държавата ще трябва да финансира разликата в цените чрез държавни ресурси, а именно чрез държавния бюджет и чрез налози върху потреблението.

(389) Чехия потвърди също така, че въпреки че такса може да допринесе за финансирането на мерките, финансирането няма да зависи от такава такса и държавният бюджет ще покрие разходите, когато е необходимо. По-конкретно, излишъците от таксата, ако има такива, ще бъдат преразпределени към общия държавен бюджет, а дефицитите, ако има такива, ще бъдат покрити в крайна сметка от общия държавен бюджет (вж. съображение 42).

(390) От това следва, че евентуалното въвеждане на такса в проекта във връзка с финансирането на ДЗ няма пряко въздействие върху размера на помощта и следователно не представлява съставна част от мярката, тъй като не е свързана с помощта чрез задължителна връзка по предназначението съгласно съответните национални правила. В резултат на това в настоящото решение не се оценява съответствието на таксата с членове 30 и 110 от ДФЕС.

(391) Накрая Комисията отбелязва, че чешките органи са поели ангажимент да изпълнят задължението си да уведомят Комисията за проекта съгласно член 41 от Договора за ЕОАЕ.

(392) Поради това Комисията стига до заключението, че предложените мерки или подпомаганата дейност сами по себе си не нарушават съответните разпоредби на правото на ЕС.

8.3.2.4. Заключение

(393) С оглед на гореизложеното Комисията стига до заключението, че проектът отговаря на първото (положително) условие на оценката за съвместимост (т.е. че помощта улеснява развитието на икономическа дейност).

8.3.3. *Отрицателно условие: помощта не може да влияе неправомерно върху условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес*

8.3.3.1. Определяне на пазара, засегнат от помощта

(394) Както е посочено в решението за откриване на процедурата, проектът е разработен, за да подпомогне декарбонизацията на енергийната система на Чехия и да отговори на проблема със сигурността на доставките на електроенергия на чешкия пазар (вж. съображение 8 и следващите). В същото време е установено, че чешкият пазар е добре междусистемно свързан с региона CORE ([172]) (вж. съображение 16).

(395) С оглед на гореизложеното съответните пазари за оценка на въпросните мерки са пазарите на електроенергия в Чехия и пазарът на електроенергия в региона CORE.

([171]) Решение от 20 септември 2018 г., *Carrefour Hypermarchés и др.*, C-510/16, ECLI:EU:C:2018:751, т. 22 и решение от 10 ноември 2016 г., *DTS Distribuidora de Televisión Digital/Комисия*, C 449/14 P, ECLI:EU:C:2016:848, т. 70—72.

([172]) Регионът CORE обхваща границите между тръжните зони на Австрия, Белгия, Германия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Франция, Хърватия и Чехия. За повече подробности вж. бележка под линия 8.

8.3.3.2. Определяне на положителните ефекти от мярката за помощ

(396) Както е обяснено в раздел 4.4.2.2 от решението за откриване на процедура, преходът към неутралност по отношение на климата включва поетапното спиране на употребата на изкопаеми горива, като се започне от най-замърсяващите. Повечето държави членки вече обявиха плановете си за поетапно спиране на употребата на въглища през следващите години ([173]). В най-новия НПЕК на Чехия е поставена стратегическа цел за пълно прекратяване на използването на въглища за производството на електроенергия до 2033 г. Според проучванията на ČEPS (вж. съображение 12) тези тенденции водят до проблеми с адекватността в средносрочен до дългосрочен план. Очаква се посочената тенденция да се наблюдава и в други държави членки, които поетапно спират използването на въглища.

(397) Допълнителните инвестиции в ядрени енергийни източници осигуряват надеждни производствени активи с ниски равнища на въглеродни емисии, които имат определена степен на гъвкавост. Като гарантира сигурни доставки при поетапното спиране на употребата на най-замърсяващите горива и като намалява зависимостта от природния газ, производството на електроенергия от ядрени източници с ниски въглеродни емисии на MWh произведена електроенергия допринася (заедно с развитието на възобновяемите енергийни източници) за постигането на националните и европейските цели за декарбонизация.

(398) Както обясни Чехия, проектът също така ще допринесе пряко за целите на REPowerEU, тъй като ще намали зависимостта от внос на изкопаеми горива, които са предмет на ценови колебания и геополитически рискове, и по този начин ще засили енергийната сигурност.

(399) Освен това инсталирането на нови ядрени производствени мощности допринася за поддържане на необходимото производство от страната на предлагането. Това е необходимо, за да се отговори на очакваното нарастване на търсенето на електроенергия в Чехия успоредно с мерките за намаляване на търсенето, приети съгласно Директивата за енергийната ефективност (вж. съображение 15).

(400) Комисията отбелязва, че чешките органи ще гарантират, че проектът отговаря на техническите критерии за проверка за икономическите дейности в сектора на ядрената енергетика, както е посочено в Регламента на ЕС за таксономията ([174]). Макар че този регламент не създава правно обвързващи задължения за изграждането или експлоатацията на атомни електроцентрали, нито допълнителни изисквания за отпускането на държавна помощ, той установява критериите за определяне дали дадена икономическа дейност може да се квалифицира като екологично устойчива. Ангажиментът на Чехия да изпълни тези изисквания позволява да се заключи, че проектът е устойчив, няма да нанесе значителни вреди във връзка с постигането на някоя от другите екологични цели и е съобразен с траекторията към нулево нетно замърсяване до 2050 г.

(401) По-конкретно, за изграждането и безопасната експлоатация на нови ядрени електроцентрали за производство на електроенергия или топлинна енергия, включително за производство на водород, като се използват най-добрите налични технологии, в раздел 4.27 от приложение I към делегирания регламент на Комисията ([175]) се установяват редица критерии за проверка за инвестициите в нови активи за производство на ядрена енергия. Това включва държавата членка да докаже, че ще разполага с ресурси в края на прогнозния експлоатационен срок на ядрената електроцентрала, съответстващи на очакваните разходи за управление и извеждане от експлоатация на радиоактивни отпадъци, държавата членка да разполага с действащи съоръжения за окончателно погребване на всички много ниско-, ниско- и среднорадиоактивни отпадъци, държавата членка да разполага с документиран план с подробни стъпки за въвеждане в експлоатация до 2050 г. на съоръжение за погребване на високорадиоактивни отпадъци и проектът напълно да прилага най-добрата налична технология и от 2025 г. в него да се използва устойчиво на аварии гориво. Чешките органи са поели ангажимент да изпълнят всички тези изисквания (вж. съображения 81 и 82).

([173]) https://energy.ec.europa.eu/topics/clean-energy-transition/eu-coal-regions-transition_en?prefLang=bg.

([174]) Вж. Делегиран регламент (ЕС) 2022/1214 на Комисията от 9 март 2022 г. за изменение на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139 по отношение на икономическите дейности в някои сектори на енергетиката и на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 по отношение на специфичното публично оповестяване на информация за тези икономически дейности, (ОВ L 188, 15.7.2022 г., стр. 1).

([175]) Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139 на Комисията от 4 юни 2021 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета чрез установяване на техническите критерии за проверка с цел определяне на условията, при които дадена икономическа дейност се квалифицира като допринасяща съществено за смекчаването на изменението на климата или за адаптирането към изменението на климата, и с цел определяне дали тази икономическа дейност не нанася значителни вреди във връзка с постигането на някоя от другите екологични цели.

(402) Макар че трети страни са посочили, че публичните изявления на чешки длъжностни лица показват, че те ще се опитат да повлияят на законодателния процес, за да изменят или отложат условията на таксономията относно въвеждането в експлоатация до 2050 г. на дълбоко хранилище за погребване на високорадиоактивни отпадъци, Комисията не разполага с информация, която да поставя под съмнение ангажимента на чешките органи. На 11 януари 2023 г. Чехия прие Резолюция № 24/2023 на правителството относно изискването за изпълнение на техническите критерии за проверка по отношение на управлението на радиоактивни отпадъци. Съгласно тази резолюция Чехия ще направи всичко възможно, за да изпълни техническите критерии, определени в съответното законодателство на ЕС, включително до 2050 г. да въведе в експлоатация дълбокото геоложко хранилище за ядрени отпадъци (вж. съображения 81 и 82).

(403) В светлината на горните съображения Комисията стига до заключението, че проектът има положително въздействие върху пазара, тъй като ще допринесе за декарбонизацията на енергийния микс по екологично устойчив начин и ще повиши сигурността на доставките. Тъй като регионът CORE има добра междусистемна свързаност, това положително въздействие вероятно ще бъде от полза за съседните държави членки, които внасят електроенергия от Чехия.

8.3.3.3. Необходимост от държавна намеса

(404) За да определи дали дадена мярка за помощ е необходима, Комисията трябва да прецени дали мярката е насочена към ситуация, в която мярката може да доведе до съществено подобрение, което пазарът сам по себе си не може да постигне. Помощ, която подобрява финансовото състояние на предприятието получател, но не е необходима за постигането на планираната цел, не може да се счита за съвместима с вътрешния пазар.

(405) В конкретния случай Чехия насърчава нови инвестиции в ядрената енергетика, както е предвидено в Договора за ЕОАЕ, за да се справи с предизвикателството за декарбонизация и с недостига на национална инсталирана мощност като цяло, който скоро ще се появи поради планираното извеждане от експлоатация на съществуващите мощности за производство на електроенергия от изкопаеми горива и на ядрена енергия (вж. съображения 8 и 19). Комисията трябва да прецени дали държавната помощ е необходима за постигане на целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика.

(406) В решението за откриване на процедурата Комисията обясни, че наличието на неефективност на пазара е важен фактор за оценката на необходимостта от помощта и призна някои случаи на неефективност на пазара, които изискват държавна намеса по отношение на развитието на ядрената енергетика ([176]). По-конкретно, при новите инвестиции в ядрена енергия неефективността на пазара се дължи основно на три аспекта: i) мащаба на капиталовите изисквания, ii) дълготрайността на излагане на пазарни ценови сигнали, които сами по себе си са засегнати от нарушения поради намеса, и iii) дълготрайността на излагане на политически решения.

(407) Първо, мащабът на капиталовите изисквания за инвестиции в ядрената енергетика е особено висок. Макар че изравнените разходи за енергия при ядреното производство не са непременно по-високи от тези при други технологии ([177]), дългият експлоатационен срок и големият производствен капацитет на ядрените електроцентрали могат да се сравняват само с най-големите проекти за водноелектрически централи. Тези нужди от капитал, които достигат няколко милиарда евро, се изострят допълнително от честите и значителни увеличения на инвестиционните разходи за новопостроени съоръжения за производство на ядрена енергия. Всъщност първите по рода си инвестиции в съоръжения от поколение III в държавите от ОИСР бяха особено засегнати от забавяне на строителството и увеличаване на разходите ([178]).

(408) Второ, планираното време за експлоатация от 60 години затруднява привеждането на типичните срокове на частните инвестиции или търговските заеми в съответствие с експлоатационния срок на проекта. Това е още по-актуално за настоящите пазари на електроенергия, които са значително променени от енергийния преход и бързото внедряване на възобновяеми енергийни източници, както и от регулаторните реформи, съпътстващи този преход. В резултат на това дори най-опитните участници на пазара се затрудняват да правят сигурни прогнози за цените на електроенергията в далечното бъдеще и повечето сделки с електроенергия се сключват за не повече от 5 години напред.

([176]) Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“ (съображения 382—385).

([177]) Вж. Международна агенция по енергетика (МАЕ), Projected Costs of Generating Electricity („Прогнозни разходи за производство на електроенергия“), 2020 г., https://iea.blob.core.windows.net/assets/ae17da3d-e8a5-4163-a3ec-2e6fb0b5677d/Projected-Costs-of-Generating-Electricity-2020.pdf, стр. 46.

([178]) МАЕ „Прогнозни разходи за производство на електроенергия“, 2020 г., стр. 145.

(409) И накрая, ядрената енергия продължава да бъде обект на обществени и политически противоречия, а инвестициите в активи за производство на ядрена енергия трябва да отчитат риска от промяна на политиката.

(410) Комисията също така призна, че комбинацията от тези елементи е уникална за ядрената технология ([179]) и представлява обща характеристика на всички пазари на ЕС, включително и на чешкия пазар на електроенергия.

(411) Становищата от заинтересованите страни потвърдиха предварителната оценка на Комисията в решението за откриване на процедурата. Комисията отбелязва, че в мненията си по решението за откриване на процедурата Чехия се позовава на по-скорошните неблагоприятни пазарни условия, които значително увеличават рисковете за организаторите на проекти за нови ядрени мощности, сред които са макроикономическата обстановка и инфлационният натиск, повишаването на лихвените проценти, както и уникални събития като нахлуването на Русия в Украйна, което доведе до значителни смущения на пазара и на веригата на доставките. Поради това чешките органи твърдят, че е малко вероятно да се осъществи изграждане на атомни електроцентрали, ако не бъде предоставена държавна помощ.

(412) Чешките органи изтъкнаха също така повишената нестабилност на енергийните пазари, причинена отчасти от нарастващия дял на ресурсите с нулеви пределни разходи, като вятърната и слънчевата енергия, но също така и от колебанията в цените на газа, които създават непредсказуема възвръщаемост за участниците на пазара и следователно ограничават стимулите за разработване на мащабни проекти за ядрени мощности, освен ако инвеститорите не са в състояние да хеджират експозицията си към пазарните цени. За хеджирането чрез дългосрочни договори обаче са необходими контрагенти, готови да приемат цени, които са достатъчно високи, за да осигурят адекватна възвръщаемост за инвеститорите в много дълъг период от време. Подобни становища бяха представени и в мненията на няколко трети страни, които заключиха, че на настоящия европейски пазар на електроенергия не е възможно да се изграждат проекти за нови ядрени мощности без държавна подкрепа.

(413) Както е обяснено в съвместен доклад на Международната агенция по енергетика (МАЕ) и Агенцията за атомна енергия (ААЕ) ([180]), последните тенденции в новото строителство на ядрени мощности на западните пазари показват значително нарастване на разходите и забавяне на строителството. Това може да бъде обяснено отчасти с факта, че новите проекти са започнати след продължително прекъсване на изграждането на ядрени мощности, което значително ерозира веригата на доставките на ядрени материали и капацитета на отрасъла, и отчасти с липсата на зрялост на проекта и на планиране на изпълнението по време на започването на изграждането, както и с все по-несигурния политически контекст. В доклада се констатира, че тази ситуация е подкопала доверието на заинтересованите страни в способността на ядрената енергетика да реализира проекти за ново строителство и е повишила нивото на възприемания инвестиционен риск, което плаши инвеститорите и допълнително намалява шансовете за привличане на финансиране за бъдещи проекти.

(414) В доклада обаче се обяснява, че в други държави, като Китай и Корея, новите инвестиции в ядрената енергетика се осъществяват навреме и в рамките на бюджета, и се стига до заключението, че разликата със западните държави не може да се обясни само със специфичните за площадките условия. Следователно предизвикателствата, с които се сблъскват западните държави, не са присъщи на самата технология, а зависят от условията, при които се разработват и изпълняват проектите, и от взаимодействието между различните заинтересовани страни.

(415) Комисията припомня мненията на трети страни, които твърдят, че енергийните доставки могат да бъдат гарантирани и чрез по-евтини технологии, и смятат, че субсидиите за ядрения сектор ще забавят напредъка на други по-евтини и по-щадящи климата технологии. Чешките органи заявиха, че потенциалът на възобновяемата енергия в Чехия е ограничен, но че увеличаването на производството на енергия от ядрени и възобновяеми източници е важна част от националната стратегия в областта на енергетиката и климата (вж. съображение 21). Те също така твърдят, че въпреки че инвестициите във вятърна енергия биха се появили по-късно при наличието на проекта, отколкото в отсъствието му, общото натрупване на мощности за вятърна енергия би било идентично и при двата сценария (вж. съображение 270). Това обяснение е правдоподобно. Всъщност инвестициите във вятърни и слънчеви мощности за енергопроизводство могат да бъдат реализирани много по-бързо и при по-ниски капиталови разходи от

([179]) Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“, съображение 385.

([180]) „Прогнозни разходи за производство на електроенергия“, издание от 2020 г., на разположение на следния адрес: https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_51110/projected-costs-of-generating-electricity-2020-edition.

необходимите за проекта. Те обаче са ограничени от други фактори, като например налични терени и капацитет за присъединяване към мрежата. Освен това очакваното ограничено въздействие на проекта върху пазарните цени на пазара на едро (2 EUR/MWh) предполага, че той ще има минимално въздействие върху инвестициите във възобновяеми източници. Стимулите обаче, предоставени от формулата съгласно ДЗ за увеличаване на производството в часовете с високи цени и намаляването му в периодите с ниски цени, също така намаляват конкурентното въздействие на мярката върху пазарните инвестиции във възобновяеми източници, тъй като може да се очаква, че активите за производство на енергия от възобновяеми източници ще работят особено често в периодите с по-ниски цени (защото в тези периоди наличните възобновяеми ресурси са големи, което намалява пазарните цени).

(416) Друг участник в консултацията заяви, че през следващите десетилетия се очакват високи цени на електроенергията. Прогнозирането на цените на електроенергията за дълъг период от време е свързано със значителна несигурност. Ако цените на електроенергията са значително по-високи от очакваните, ДЗ и механизмът за разпределение на печалбата ще осигурят приходи за чешката държава, като по този начин ще ограничат свръхкомпенсацията в полза на ČEZ. Ако, от друга страна, пазарните цени са по-ниски от очакваните, особено с оглед на по-ниско от очакваното търсене или бързото въвеждане на възобновяеми енергийни източници, проектът не би бил в състояние да покрие капиталовите си разходи, ако мярката не бъде приведена в действие.

(417) Комисията заключава, че са налице ясно установени случаи на неефективност на пазара по отношение на инвестициите в нови ядрени енергийни източници в Чехия. Поради много дългия инвестиционен период няма достатъчна сигурност, че високите понастоящем цени на енергията ще останат високи за достатъчно дълъг период, за да повлияят на тази оценка. С оглед на липсата на достатъчно мощности за производство на електроенергия в Чехия, на тази неефективност на пазара и на стратегическата цел на чешката енергийна политика, която се стреми към относителна независимост в производството на електроенергия, успоредно с дългосрочна декарбонизация на производството на електроенергия, държавната подкрепа за изграждането на проекта в Чехия изглежда необходима.

(418) Действително продължава да е малко вероятно пазарните механизми сами по себе си да са в състояние да гарантират своевременното доставяне на същите ядрени мощности като осигурените по проекта, които са необходими за улесняване на развитието на производството на електроенергия от ядрени енергийни източници в Чехия.

(419) В светлината на гореизложеното Комисията стига до заключението, че държавната помощ е необходима, за да се гарантира развитието на нови ядрени мощности в Чехия. Освен това Комисията стига до заключението, че мерките имат стимулиращ ефект за бенефициера, като по този начин гарантират, че проектът ще бъде успешно реализиран.

8.3.3.4. Целесъобразност

(420) В своята оценка Комисията трябва да определи дали предложената мярка е подходящ инструмент на политиката за постигане на нейната цел, в този случай насърчаване на развитието на производството на ядрена енергия, за да се компенсира бъдещият недостиг на доставки.

(421) В решението за откриване на процедурата Комисията отбеляза, че Чехия е разгледала няколко алтернативни механизма за подпомагане на инвестициите в производството на ядрена енергия, като данъчен кредит, механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности, пряка инвестиционна помощ, определяне на модел на регулирани инвестиционни цени (RAB) и др., които са били счетени за по-малко подходящи от мерките, избрани в крайна сметка за предоставяне на помощ.

(422) Комисията е съгласна, че такива други инструменти на политиката сами по себе си вероятно няма да са достатъчни за постигане на същите резултати предвид спецификата на проекта и размера на необходимите финансови ресурси. По-специално, ако просто се премахне една от трите мерки без допълнителни корекции, ще останат неуредени големи рискове за инвеститора, тъй като всяка от тях е насочена към различна неефективност на пазара ([181]). Когато алтернативните механизми за подпомагане са свързани предимно с други източници на финансиране (данъчен кредит), те не намаляват непременно въздействието върху конкуренцията. Механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности и моделите на RAB са общи понятия, които могат да приемат различни форми. Официалното разследване не представи доказателства, че за конкретната мярка такива концепции биха осигурили по-подходящи решения на посочените случаи на неефективност на пазара.

([181]) Съображение 187 от решението за откриване на процедурата.

(423) В решението си за откриване на процедурата обаче Комисията постави под въпрос дали комбинацията от трите мерки (т.е. ВФП, договорът за изкупуване и защитата при промяна на законодателството) може да се счита за подходяща за предоставяне на държавна помощ и повдигна въпроса дали по-висока степен на излагане на пазарни рискове би била по-подходяща. По-конкретно, Комисията счита, че комбинацията от трите мерки и първоначалната структура на проекта може да премахне важни пазарни рискове и по този начин да възпрепятства някои стимули за конкурентно поведение.

(424) Комисията също така изрази съмнения дали комбинацията от тези три мерки е подходяща, за да се гарантира разработването на проекта, като се вземе предвид, че в миналото по-ограничен брой мерки, които може да са били с по-малка степен на намеса, изглежда са били достатъчни, за да стане възможна инвестицията.

(425) Освен това Комисията постави под въпрос дали предложеният от Чехия баланс при използването на множество инструменти е правилен и дали алтернативни инструменти или разглеждането само на някои от тях не биха могли да постигнат същите цели при по-малък размер на помощта или по-ограничено нарушаване на конкуренцията.

(426) Доводите на чешките органи в подкрепа на комбинацията от предложените мерки са свързани с основните видове неефективност на пазара, които мерките са предназначени да отстранят, както е описано в раздел 4.1 по-горе, а именно: мащаба на капиталовите изисквания, дълготрайността на излагане на пазарни ценови сигнали и дълготрайността на излагане на политически решения. Комисията вече призна, че поради тези рискове проектът не би бил предприет от частен инвеститор при нормални пазарни условия ([182]).

(427) Както е обяснено по-горе (вж. съображения 83—106), по време на официалното разследване, за да разсее съмненията на Комисията във връзка със степента на излагане на проекта на пазарни рискове, Чехия е включила излагането на пазарни цени във формулата за изчисляване на последващия сетълмент за EDU II и е намалила продължителността на договора за изкупуване на 40 години, като по този начин е увеличила излагането на проекта на пазарни рискове. Това също така означава, че EDU II има икономически стимули да оптимизира производството на електроенергия по начин, при който се осъществява максимално диспечиране в периодите на високи цени, като същевременно диспечирането се намалява (и например се планира техническо обслужване) в периодите на ниски цени. Това намалява нарушаващия търговията ефект на мярката.

(428) Освен това Комисията припомня, че подобна комбинация от мерки беше счетена за подходяща от Комисията в случая на Hinkley Point C ([183]).

(429) Комисията счита, че комбинацията от трите мерки, за които Чехия е подала уведомления в официалното разследване, и съответната структура на проекта представляват подходящ инструмент за осигуряване на възможност за инвестиране в АЕЦ. Комисията счита, че трите мерки са необходими, взети заедно, за да се преодолеят случаите на неефективност на пазара, които са налице при разработването на нови ядрени електроцентрали.

(430) Първо, до степента, в която са налични такива случаи на неефективност на пазарите за дългосрочен капитал, предоставянето на ВФП само по себе си няма да бъде достатъчно за осигуряването на възможност за инвестиции в нова атомна електроцентрала, тъй като то отговаря само на необходимостта да се получи капитал за изграждането на нова ядрена мощност, но не разрешава конкретните въпроси, свързани с ядрената енергетика, като например специфичните рискове, произтичащи от изграждането на електроцентралата и нейния дълъг и сложен жизнен цикъл. ВФП осигурява почти целия капитал, необходим за изграждането на новата атомна електроцентрала, а договорът за

([182]) Съображение 152 от решението за откриване на процедурата.

([183]) Вж. Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“, съображения 392—405. По-специално, в случая на Hinkley Point C комбинацията от ДзР с кредитната гаранция и споразумението с министъра (относно защита при промяна на законодателството и/или политиката) беше счетена за подходящ набор от инструменти за предоставяне на помощ. За проекта използването на ВФП беше предпочетено пред държавната гаранция, тъй като i) ВФП елиминира риска от недостиг на търговско финансиране за проекта; ii) ВФП предлага по-навременно решение за организиране на цялостния пакет за финансиране в сравнение с механизъм за отпускане на търговски заеми; и iii) ВФП ще доведе до по-ниска цена на дълга с оглед на прякото кредитиране от държавата, както и до по-ниски такси във връзка с организирането и поемането на ангажименти за финансиране през целия период на изграждане. За повече информация вж. съображение 166 по-горе.

изкупуване позволява на инвеститора да вложи собствен капитал в проекта. ВФП обаче сама по себе си не би могла да гарантира, че заемът може да бъде възстановен, а периодите на ниски цени биха могли да застрашат жизнеспособността на проекта. По този начин ВФП сама по себе си се основава на съществуването на договора за изкупуване и е неразривно свързана с него, тъй като в рейтинга на проекта се отчита наличието на ДЗ. Само гарантираните приходи от ДЗ биха могли да компенсират дългосрочния рисков профил на проекта.

(431) Освен това Комисията счита, че ВФП е подходяща за осигуряване на възможност за инвестиране и за преодоляване на дългосрочната неефективност на капиталовия пазар, също и в сравнение с държавната гаранция по пазарен механизъм за отпускане на заеми, тъй като тя се справя с риска от необезпечаване на достатъчно финансиране за осъществяване на проекта от частни кредитори, осигурява по-ниска цена на дълга и по-ниски такси, свързани с организирането и поемането на ангажименти за финансирането през целия период на изграждане, изисква по-малко време за организиране на пакета за финансиране, също и в случай на увеличение на разходите. Тъй като всяко увеличение на капиталовите разходи би се отразило пряко върху изчисляването на цената на упражняване по ДЗ (вж. съображение 171), ВФП дава възможност за по-ниска цена на упражняване по ДЗ, което намалява общите разходи по мярката.

(432) На второ място ДЗ с продължителност 40 години отговаря на необходимостта да се осигурят стабилност на цените и предсказуемост на нормата на възвръщаемост, които са от особено значение за инвестиции в такъв размер и с такава продължителност и следователно са жизненоважни, за да стане възможна инвестицията. В този смисъл с ДЗ се отговаря на неефективността на пазара, свързана с дълготрайността на излагане на пазарни ценови сигнали, посочена по-горе.

(433) На трето място компенсациите, предоставяни в случай на политически или законодателни форми на дискриминационно санкциониране на ядрената технология (т.е. защитата при промяна на законодателството), са насочени към допълнителните рискове, които могат да се считат за специфични за ядрената енергетика (най-вече възможността за „задържане“ на инвестициите поради промени в законодателната рамка, например по политически причини). Корекциите на входните елементи на формулата съгласно ДЗ в случай на увеличение на разходите въз основа на законни основания също ограничават риска от увеличение на разходите, присъщ на инвестициите в производство на ядрена енергия.

(434) В светлината на гореизложеното Комисията заключава, че комбинацията от договор за закупуване със срок на действие 40 години, ВФП и механизъм за защита при промяна на законодателството или политиката, както са структурирани в мерките, за които е постъпило уведомление, са подходящи инструменти за предоставяне на държавна помощ по проекта.

8.3.3.5. Пропорционалност

(435) За да оцени пропорционалността на дадена мярка, Комисията трябва да се увери, че мярката е ограничена до минимума, който позволява успешното завършване на проекта за постигането на преследваната цел.

(436) В решението за откриване на процедурата Комисията обясни, че при оценката на пропорционалността трябва да се вземе предвид комбинацията от мерки за подкрепа, предложени от чешките органи. Имаше три основни опасения по отношение на пропорционалността на мярката, за която е постъпило уведомление, които са от значение за оценката на Комисията.

(437) На първо място срокът на договора за изкупуване от 60 години, за който е постъпило уведомление, беше счетен за твърде дълъг, тъй като той значително надвишаваше предвидения срок за изплащане на ВФП, както и срока на мерките за пряка ценова подкрепа при предходни инвестиции в ядрената енергетика ([184]). В решението за откриване на процедурата Комисията постави въпроса дали компенсацията на инвестиционните разходи по проекта не следва да бъде по-тясно обвързана с условията и продължителността на изплащането на ВФП.

([184]) Пак там, съображения 197—198. По-конкретно, договорът за изкупуване при Hinkley Point C е сключен за 35 години, докато срокът за изплащане на ВФП при Paks II е само 21 години и мярката не е придружена от друга форма на оперативна помощ.

(438) На второ място предвидената норма на възвръщаемост беше счетена за твърде висока, за да не може да се изключи свръхкомпенсация, като се вземат предвид комбинацията от мерки за подкрепа, за които е подадено уведомление, и произтичащият от това рисков профил на проекта. По-специално, с първоначалното СЗЕ с фиксирана цена, за което е постъпило уведомление, както рисковете, свързани с цената, така и тези, свързани с пазара, се прехвърлят върху ДСЦ и следователно върху държавата, докато с възстановимата финансова помощ значително се намалява финансовият риск, като се предлага финансиране при много атрактивни условия, без да се начислява лихвен процент през периода на строителство. И накрая, механизмът за защита при промяна на законодателството или политиката предвижда защита при промени в политиката и други събития извън контрола на EDU II. Това включва промени в националната политика на Чехия в областта на ядрената енергетика, решения да не се предоставят другите мерки за подкрепа или да се спре изпълнението им чрез отхвърляне на участниците в търга за изграждане на централата, но също така и увеличения на разходите поради включените в изчерпателен списък законни основания. С оглед на разпределението на рисковете между бенефициера и държавата Комисията счита, че включването на премията за изграждане и експлоатация на ядрени съоръжения в оценката по МОКА не е оправдано.

(439) Освен това Комисията изрази съмнения дали механизмът за предотвратяване на свръхкомпенсация, предложен от Чехия, ще предотврати в достатъчна степен свръхкомпенсацията, по-специално понеже той включва разпределение на тежестта в съотношение 50:50 между държавата и EDU II ([185]).

(440) Трето, Комисията изрази съмнения относно това дали изборът на завареното дружество ČEZ за организатор на проекта без открит процес на подбор би могъл да означава, че необходимата подкрепа по проекта е била по-висока, отколкото би била в други случаи.

(441) В разделите по-долу тези въпроси ще бъдат анализирани в светлината на промените в мерките за подкрепа, предложени от чешките органи, преди да се направят окончателни заключения относно цялостния пакет за помощ.

8.3.3.5.1. Договорът за закупуване

8.3.3.5.1.1. Продължителност на ДЗ

(442) Както бе посочено в съображение 437, срокът на договора за изкупуване от 60 години, за който е постъпило уведомление, бе сметнат за твърде дълъг. Комисията е на мнение, че компенсацията за инвестиционните разходи по проекта следва да бъде съобразена с условията и продължителността на изплащане на ВФП, която е приблизително 30 години при базовия сценарий, представен от чешките органи.

(443) Чехия изтъкна, че е необходим буфер (или „остатъчен“ период) между срока на изтичане на ДЗ и изплащането на ВФП, за да се гарантира, че проектът остава финансово жизнеспособен, а именно, за да се осигури окончателното изплащане на ВФП при потенциални неблагоприятни събития. По-конкретно чешките органи представиха данни от Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), които показват, че при последните мащабни проекти за атомни електроцентрали е имало дълги периоди, преди да се стабилизира диспечирането на актива и следователно да се постигне целевият коефициент на натоварване, който да направи възможно финансирането на проекта.

Таблица 9

Време за стабилизиране на коефициента на натоварване

VENDOR	NPP TYPE	COUNTRY	UNIT	DESIGN NET CAPACITY	COD	LOAD FACTOR STABILIZATION TIME
WEC	AP1000	China	SANMEN_1	1157 MWe	21 June 2018	4 years
	AP1000	China	SANMEN-2	1157 MWe	17 Aug 2018	2 years
	AP1000	China	HAIYANG-1	1126 MWe	08 Aug 2018	4 years
	AP1000	China	HAIYANG-2	1126 MWe	29 Sep 2018	2 years
EdF	EPR1750	China	Taishan-1	1660 MWe	13 Dec 2018	5 years
	EPR1750	China	Taishan-1	1660 MWe	29 May 2019	4 years
KHNP	OPR1000	S.Korea	Shin-Kori-1	998 MWe	28 Feb 2011	10 years
	OPR1000	S.Korea	Shin-Kori-1	998 MWe	20 Jul 2012	8 years
	APR1400	UAE	Barakah-1	1310 MWe	01 Apr 2021	2 years (so far)
ŠKODA Praha a.s.	VVER V320	CZ	Temelin-1	1027 MWe	10 Jun 2002	8 years
	VVER V320	CZ	Temelin-2	1029 MWe	18 Apr 2003	8 years
Source: IAEA_PRIS - Reactor Details, 20 June 2023						

([185]) Пак там, съображение 205.

(444) Чешките органи представиха преразгледана продължителност на ДЗ, като намалиха срока от 60 на 40 години. Това е по-близко до продължителността на ВФП, въпреки че все още я надвишава със значителен период от време. Макар че определен период за стабилизиране на работата на електроцентралата след пускането ѝ в експлоатация е оправдан с оглед на техническите трудности, възникнали след пускането в експлоатация при други проекти, продължителността е близо до горната граница на периодите, наблюдавани при други проекти.

(445) Важно е обаче да се отбележи, че началото на периода на договора за закупуване не е непременно идентично с началото на експлоатацията на електроцентралата. Всъщност периодът на изкупуване започва да тече от по-скорошната от следните дати: i) дата на започване на експлоатацията, т.е. денят, в който АЕЦ изнася за първи път електроенергия в електроенергийната мрежа и EDU II е уведомило държавата/ДСЦ, че желае датата на пускане в експлоатация да настъпи при спазване на крайни срокове, които ще бъдат определени в ДЗ; и ii) окончателната дата за изпълнение, т.е. денят след последния ден от планирания период за въвеждане в експлоатация, който е с продължителност пет години, като започва от планираната дата за въвеждане в експлоатация (вж. бележка под линия 39). Целевата дата за въвеждане в експлоатация ще бъде удължена, за да се отчетат всички закъснения, причинени от събития, представляващи законни основания. Следователно в случай на забавяне, различно от това на законни основания, периодът, обхванат от ДЗ, се съкращава в съответна степен. Макар че това предвижда 5-годишен буфер в случай на закъснение, предвид неотдавнашните закъснения в ядрените проекти за генератори от трето поколение+ закъсненията с повече от 5 години представляват значителен риск. Взети заедно, рискът от съкращаване на срока на действие на ДЗ и времето, необходимо за стабилизиране на производството на електроцентралата след започване на работа, означават, че срокът на действие на ДЗ се доближава до срока за изплащане на ВФП.

(446) И накрая, в случай на превишаване на разходите не е изключено изплащането на ВФП да изисква частично рефинансиране с частни заеми при пазарни условия. В този случай изплащането на инвестиционните разходи вече не е пряко свързано с периода на ВФП (вж. съображение 180). По-специално, ако пазарните приходи през срока на действие на ДЗ не са достатъчни за покриване на разходите за изплащане на ВФП, заеми при пазарни условия могат да се използват за финансиране на част от разходите за погасяване на ВФП. Изплащането на тези заеми при пазарни условия ще се извърши след изплащането на ВФП въз основа на пазарните приходи в периода след ДЗ.

(447) В своята съвкупност изложените по-горе елементи са достатъчни, за да може Комисията да счита продължителността на ДЗ от 40 години за пропорционална.

(448) Комисията отбелязва, че това не означава, че проектът би бил жизнеспособен при експлоатационен срок от само 40 години. Всъщност във финансовия модел е прието допускане за експлоатационен срок от 60 години и се разчита на пазарните приходи след края на срока на действие на ДЗ, за да се постигне целевата ВНВ на собствения капитал от [9—11] %. Макар че анализът на чувствителността при допускане за ниски пазарни цени след края на срока на действие на ДЗ показва, че централата може да спре да работи в този момент поради липса на финансови стимули (вж. съображение 148), това не означава, че инвестицията ще бъде направена с оглед на експлоатационен срок от само 40 години. Всъщност, за да бъде инвестицията жизнеспособна, инвеститорът трябва да счита с голяма вероятност, че пазарната среда ще позволи дейността да продължи след края на срока на действие на ДЗ. Целевата вътрешна норма на възвръщаемост е определена за 60-годишен експлоатационен срок на проекта. Ако пазарните цени след срока на действие на ДЗ са значително по-ниски от очакваните, това би се отразило отрицателно на реализираната възвръщаемост на инвестицията, което ще намали ВНВ под целевата стойност от [9—11] %.

8.3.3.5.1.2. Компенсация по формулата на възнаграждението

(449) Както е посочено в съображения 88—91, формулата на възнаграждението съгласно ДЗ се състои от два компонента: компонента на последващ сетълмент и компонента на излагане на пазара. Тази структура наподобява структурата на двупосочните договори за разлика (ДзР) ([186]) и следователно има сходни ефекти по отношение на осигуряването на стабилност на приходите и ограничаването на свръхкомпенсацията, както и на стимули за ефикасна експлоатация на електроцентралата. В настоящия раздел Комисията оценява аспектите, свързани с пропорционалността (компенсацията), а в раздел 8.3.3.6.2 — аспектите, свързани със стимулите за ефикасна експлоатация.

([186]) Например в случая на Hinkley Point C е използвана подобна формула за ДзР.

(450) Компонентът на годишен последващ сетълмент гарантира стабилност на приходите за електроцентралата, но и същевременно ограничава компенсациите. Чрез компонента на сетълмент електроцентралата се хеджира срещу риска от несигурни тенденции при средните пазарни цени и като се има предвид, че сетълментът се изчислява за фиксиран референтен обем (подлежащ на корекции по формулата, както е описано в съображения 88 и 90), допълнително осигурява хеджиране срещу рискове, свързани с обема. От една страна, компонентът на сетълмент гарантира, че след всяка година ядрената централа ще получава всички необходими добавки към средните пазарни цени, за да постигне целевото възнаграждение. По-конкретно, ако последващата средногодишна стойност на почасовите цени на спот пазара на пазара за ден напред (т.е. референтната цена) е под цената на упражняване, размерът на сетълмента дава възнаграждението, което пазарът не е предоставил. От друга страна, компонентът на сетълмент гарантира, че ако средногодишната пазарна цена е повече от достатъчна за постигане на целевото възнаграждение, превишението (т.е. разликата между референтната цена и цената на упражняване) се изплаща обратно от електроцентралата, за да се избегне свръхкомпенсация.

(451) Що се отнася до корекциите в компонента на последващ сетълмент във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ, както е описано в съображения 88 и 90, първата корекция (когато референтната цена (*p'*) е по-висока от оперативните променливи разходи (*c*) осигурява допълнителна сигурност на приходите на електроцентралата в случай на непланирани прекъсвания на електрозахранването през години с високи средни пазарни цени. Възвръщаемостта обаче се ограничава до разликата между референтната цена и цената на упражняване, умножена по действителното количество вместо по референтното количество. Втората корекция (когато пазарната референтна цена (*p'*) е равна на или по-ниска от оперативните променливи разходи (*c*) въвежда таван на компонента на сетълмента и по този начин ограничава свръхкомпенсацията. Например в ситуации на много ниски пазарни цени, когато централата е стимулирана да намали ефективно производството, компенсацията чрез компонента на сетълмент е ограничена до разликата между цената на упражняване и оперативните разходи за референтното количество. Поради това Комисията счита, че компонентът на последващия сетълмент, включително корекциите, гарантира, че електроцентралата няма да получи по-голяма компенсация, отколкото е необходимо за постигане на целевото възнаграждение, като същевременно осигурява стабилност на приходите и стимули за ефикасна експлоатация.

(452) Освен това, както е разгледано в раздел 8.3.3.6.2, формулата на възнаграждението съгласно ДзР в ДЗ осигурява ефективни стимули за електроцентралата да максимизира печалбата си вместо стимули за максимизиране на производството. Този ефект върху рентабилността може да се види и от факта, че според оценката на чешките органи електроцентралата по формулата на възнаграждението съгласно ДзР постига средно по-високи приходи и по-ниски разходи, отколкото при максимизиране на производството (вж. съображение 150). Вследствие на това замяната на подхода за СЗЕ с фиксирана цена с базирания на формули подход при ДЗ води до по-малък недостиг на финансиране (по-високи очаквани приходи и по-ниски очаквани разходи), като по този начин се намаляват цената на упражняване и размерът на необходимата помощ.

8.3.3.5.1.3. Механизъм за предотвратяване на свръхкомпенсация

(453) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмнения дали предложеният от Чехия механизъм за разпределение на печалбата от собствения капитал ще предотврати в достатъчна степен свръхкомпенсацията и счете, че коефициентът на разпределение 50:50 не е съобразен с разпределението на рисковете между бенефициера и държавата, предвидено в първоначалната мярка, за която е постъпило уведомление.

(454) На първо място, Комисията припомня, че както е обяснено в предходния раздел, метод на преразгледано възнаграждение съгласно договора за закупуване намалява риска от свръхкомпенсация в ситуации на високи пазарни цени, тъй като операторът е длъжен да върне на ДСЦ пазарните приходи, които надвишават цената на упражняване по договора за закупуване. Признава се, че възнаграждението по фиксирана цена за единица произведена електроенергия, за което Чехия е уведомила първоначално, би имало подобен ефект, но би се прилагало за по-дълъг период (т.е. за целия експлоатационен срок на актива в сравнение с максималния срок на ДЗ от 40 години). Комисията обаче отбелязва, че резултатите от моделирането показват, че стимулите за ефикасна експлоатация, заложени в преразгледаната формула на възнаграждението съгласно ДЗ, вероятно ще доведат до намаляване на цената на упражняване в сравнение с договор за изкупуване на енергия на фиксирана цена поради по-ниските експлоатационни разходи и по-високата пазарна възвръщаемост, а оттам и до по-ниски равнища на подпомагане през срока на действие на ДЗ.

(455) На второ място, по отношение на коефициента за разпределение на печалбата Комисията отбелязва, че Чехия запазва разпределението в съотношение 50:50 по време на ДЗ и леко го увеличава до 60:40 в полза на бенефициера през 20-те години след изтичането на ДЗ. Чехия обосновава това увеличение с необходимостта да се отрази по-високата експозиция на бенефициера на риск, свързан с пазарните цени. Комисията е съгласна, че намаляването на продължителността на ДЗ до 40 години увеличава общия рисков профил на проекта, тъй като въвежда риск от пазарна цена през значителен период, който обхваща една трета от очаквания експлоатационен срок на актива. Поради това Комисията счита, че преразгледаните коефициенти за разпределение на печалбата са в съответствие с цялостния по-висок рисков профил на проекта, произтичащ от корекциите на мярка 1, по-специално от намаляването на продължителността на пряката ценова подкрепа. Механизмът за разпределение на печалбата от собствения капитал ще гарантира, че всички печалби за EDU II ще бъдат споделени с държавата, като същевременно ще остави достатъчно стимули за EDU II да търси реализация на тези печалби, например чрез намаляване на разходите.

(456) Чехия посочва, че дори с леката си корекция за периода след ДЗ предложеният коефициент на разпределение осигурява разпределение на по-голям дял от печалбата между оператора и държавата (т.е. 50:50 по време на ДЗ и 60:40 за останалата част от експлоатационния срок на АЕЦ) в сравнение с предходна инвестиция в ядрената енергетика, разгледана в решението Hinkley Point C (HPC), където Комисията оцени като пропорционален първоначален коефициент на разпределение от 70:30, който е бил приложим вследствие на по-висока вътрешна норма на възвръщаемост по проекта в сравнение с настоящия случай. Комисията отбелязва, че механизмът за разпределение на печалбата от собствения капитал при HPC всъщност се основава на два прага, при които коефициентите на разпределение между бенефициера и държавата се променят от 70:30 на 40:60, когато реализираната ВНВ на собствения капитал е над втория (по-висок) праг. Поради това механизмът за разпределение на печалбата от собствения капитал при HPC не предвижда при всички възможни обстоятелства по-малко благоприятен коефициент на разпределение за държавата в сравнение с този по настоящия проект. В същото време Комисията счита, че механизмът за разпределяне на печалбата при HPC не е непременно добър ориентир за оценка на предложения механизъм за предотвратяване на свръхкомпенсация по проекта, тъй като между проектите има значителни разлики по отношение на техните рискови профили, обстоятелства на пазара и пакети за подкрепа.

(457) На трето място, чешките органи се позовават и на конкурентната тръжна процедура за ИСС, която според тях включва пазарен механизъм, премахващ потенциалните неоправдани непредвидени разходи в основните допускания за инвестиционните разходи във финансовия модел. Комисията е съгласна, че провеждането на конкурентна процедура за избор на изпълнител на ИСС, при която потенциалните доставчици наддават един срещу друг за спечелване на договора, вероятно ще осигури по-добро съотношение между качество и цена в сравнение например с прякото възлагане (т.е. без конкуренция) на договора за ИСС. Ето защо, като се има предвид, че инвестиционните разходи, използвани във финансовия модел за калибриране на цената на упражняване по ДЗ, се определят в рамките на конкурентна тръжна процедура, това може да допринесе за намаляване на рисковете от свръхкомпенсация.

(458) Накрая, Комисията отбелязва, че печалбите на ДСЦ в резултат на корекциите за свръхкомпенсация или ще бъдат под формата на еднократно плащане от бенефициера към ДСЦ, или ще доведат до намаляване на спот цената по ДЗ, като по този начин ще се понижи нивото на подпомагане, което държавата трябва да предостави през целия период на експлоатация на централата.

(459) С оглед на горепосочените доводи Комисията счита, че механизмите за контрол на свръхкомпенсацията, заложени във формулата на възнаграждението съгласно ДЗ и преразгледания механизъм за разпределение на печалбата от собствения капитал, са подходящи и съобразени с разпределението на рисковете между бенефициера и държавата.

8.3.3.5.2. Първоначални допускания и анализ на сценариите във финансовия модел

(460) Чешките органи са предоставили редица допускания за параметри, които все още не са известни, но които оказват значително влияние върху цената на упражняване. Това се отнася по-специално до очакванията за пазарните цени, наличността на централата, разходите за изграждане, оперативните разходи, разходите за извеждане от експлоатация и капиталовите разходи.

(461) Тези допускания се използват като входни данни за финансовия модел, за да се изчисли очакваната към момента цена на упражняване (вж. раздел 3.6.2), с цел постигане на ВНВ от [9—11] % през експлоатационния срок на проекта. Следователно цената на упражняване е краен резултат от финансовия модел и ще бъде изчислявана в съответствие с това.

(462) Някои допускания също така имат пряко отражение върху очакваната ВНВ на собствения капитал. Макар че моделът като цяло има за цел да постигне целева ВНВ на собствения капитал от [9—11] %, модификациите на все още неизвестни входни параметри могат да доведат до отклонения от тази целева ВНВ на собствения капитал. Например:

а) ако техническата наличност спадне под целевата наличност от [70—100] %, като по този начин попречи на централата да произвежда в периоди, когато разходите *c* са по-ниски от пазарната цена *p*, това води до по-ниска възвръщаемост; когато това се случи по причини, различни от законни основания, това води до намаляване на ВНВ на собствения капитал;

б) ако пазарните цени *p* за голяма част от експлоатационния срок на проекта са по-ниски от оперативните разходи *c*, електроцентралата няма да работи. В този случай втората част на формулата на възнаграждението ограничава компенсацията, като намалява ВНВ на собствения капитал до очаквано равнище от […] %;

в) ако пък пазарните цени след края на срока на действие на ДЗ са значително по-високи от очакваните при базовия сценарий, това би довело до възвръщаемост, надвишаваща целевата ВНВ на собствения капитал от [9—11] %. В този случай ще се приложи механизмът за разпределение на печалбата, като 60 % от тези превишаващи приходи ще останат за EDU II, а 40 % ще се върнат на държавата.

(463) Поради изложените по-горе причини надеждните допускания, включително относно бъдещите пазарни цени, разходите за изграждане, оперативните разходи, наличността на централата, разходите за извеждане от експлоатация и други съответни параметри, като например капиталовите разходи и финансирането на проекта, са от голямо значение за осигуряване на пропорционална възвръщаемост по проекта. Много от тези допускания обаче са обект на значителна несигурност за проектите за нови ядрени електроцентрали. Допусканията за разходите за изграждане на АЕЦ от поколение III+ многократно се оказаха ненадеждни при няколко европейски проекта в близкото минало. Оценките на разходите за 60 години експлоатационен срок представляват предизвикателство. Същото важи и за прогнозите за пазарните цени до края на века. В този контекст чешките органи трябва не само да гарантират, че допусканията, залегнали в основата на първоначалния акт за предоставяне на помощ, са надеждни, но и че когато се налагат актуализации на тези параметри, те се извършват по предвидим, прозрачен, обективен и проверим начин.

(464) Чешките органи са предоставили допускания за различните входни параметри на приходите и разходите във финансовия модел, както е посочено в раздел 3.6.6.

(465) Що се отнася до оценките на пазарните цени, следва да се отбележи, че няма налични пазарни цени за форуърдни сделки за периоди, които да се простират достатъчно далеч в бъдещето, за да обхванат периода след ДЗ. Докато по време на срока на действие на ДЗ отклоненията от прогнозата за пазарните цени се компенсират до голяма степен от ефектите на ДЗ, което предпазва EDU II от отклоненията в средните цени, същото не може да се каже за бъдещето след изтичането на ДЗ. Чехия се е позовала на търговските допускания на ČEZ за развитието на средногодишните пазарни цени на електроенергията в Чехия между 2035 г. и 2050 г. За периода 2051—2096 г., който включва периода след ДЗ, за да се обхване целият очакван експлоатационен срок на централата, чешките органи приемат, че пазарните цени постепенно ще намаляват с постоянен темп от […] % годишно, за да се отрази очакването, че тенденцията при пазарните цени в по-дългосрочен план ще бъде към намаление поради увеличаването на ВЕИ в системата. Без корекциите за инфлацията допускането за цената на централния пазар започва от […] EUR за MWh през 2036 г., намалява до […] EUR за MWh до 2050 г. и постепенно се понижава до […] EUR за MWh през 2076 г. и до […] EUR за MWh през 2096 г.

(466) Комисията не може да предвиди със сигурност дали тези цени действително ще бъдат реализирани на пазара. В оценката на въздействието от 2016 г., придружаваща преработения Регламент (ЕС) 2019/943 за електроенергията, се посочва, че *през 2050 г. дялът на електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници (Е-ВЕИ), се очаква да достигне 60 %. В този случай разликата между цените за базов и върхов товар се увеличава значително главно поради по-ниските цени за базов товар в сравнение с предходните периоди. Средните цени на пазара за ден напред обаче остават високи през целия прогнозен период, тъй като се очаква през повечето часове на годината производството на топлинна енергия все още да бъде незначително (като по този начин определя цената на пазара за ден напред).* ([187]) При тези допускания моделът в оценката на въздействието предвижда средните цени на пазара за

([187]) Раздел 6.2.6.4, Равнище и волатилност на цените на едро, работен документ на службите на Комисията, оценка на въздействието, придружаваща Предложението за директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (преработен текст), SWD/2016/0410 final — 2016/0379, 30 ноември 2016 г.

ден напред в ЕС да се повишат от 74 EUR/MWh през 2020 г. до 118 EUR/MWh през 2035 г., а след това да останат относително стабилни и да достигнат 122 EUR/MWh през 2050 г. Следователно въз основа на оценката от 2016 г. прогнозата за бавно спадащи цени от 2036 г. нататък не съответства на проучванията, проведени от Комисията.

(467) Оттогава обаче амбицията по отношение на дела на възобновяемите енергийни източници се е увеличила значително. Директивата за енергията от възобновяеми източници, приета през 2018 г. и изготвена успоредно с гореспоменатата оценка на въздействието, предвижда цел за 30 % дял на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия до 2030 г. В преразгледаната Директива за енергията от възобновяеми източници, приета през 2023 г., обвързващата цел на ЕС за 2030 г. за енергията от възобновяеми източници е повишена до минимум 42,5 % с оглед постигане на 45 %. В Европейския закон за климата ([188]) се посочва, че емисиите на парникови газове и поглъщанията в целия Съюз, уредени в правото на Съюза, трябва да бъдат балансирани в рамките на Съюза най-късно до 2050 г., като към тази дата се постигне намаление до нулеви нетни емисии, а след това Съюзът ще се стреми към постигането на отрицателни емисии. Тази повишена амбиция по отношение на производството на електроенергия от възобновяеми източници, което е предимно производство на електроенергия с ниски пределни разходи, и целите за декарбонизация означават, че допускането, залегнало в основата на оценката от 2016 г., че *се очаква през повечето часове на годината производството на топлинна енергия все още да бъде незначително (като по този начин определя цената на пазара за ден напред*), не може да се приеме като даденост още за прогнозния период до 2050 г. Макар да не може да се изключи възможността производството с високи пределни разходи да продължи да играе важна роля (например чрез използване на технология за улавяне и съхранение на въглероден диоксид или използване на нисковъглеродни горива, като водород), в други сценарии може обосновано да се предвидят голям дял часове с много ниски пределни разходи. Всъщност това е нещо, което вече може да се наблюдава за кратки периоди от време в някои части на пазара на електроенергия в Съюза ([189]). Ако това вече се случва по изключение сега в периоди с високо производство на енергия от възобновяеми източници и ниско търсене, то може да се разглежда като един от няколкото вероятни сценария за периода след края на ДЗ, започващ през 2078 г. Чешките органи обаче не твърдят, че се приема, че средните цени на електроенергията ще бъдат близки до нулата след края на ДЗ. Вместо това те приемат, че средните цени бавно ще намаляват ([190]), достигайки все още средна стойност от […] EUR/MWh през 2096 г.

(468) За да демонстрират въздействието на различните допускания за цените върху модела, чешките органи представиха анализи на ценовата чувствителност в рамките на финансовия модел с помощта на допълнителни сценарии, в които се предполагат очаквания за постоянни средногодишни пазарни цени, вариращи от -10 EUR за MWh до 150 EUR за MWh. При сценариите с пазарни цени от -10 EUR за MWh, 10 EUR за MWh и 20 EUR за MWh се очаква централата да бъде спряна от експлоатация след изтичането на срока на ЗД, тъй като приходите ще бъдат под оперативните разходи. При това положение не е налице риск от свръхкомпенсация. От друга страна, ако цените на електроенергията са значително по-високи от заложените в допусканията, това би довело до увеличаване на вътрешната норма на възвръщаемост. Ако обаче вътрешната норма на възвръщаемост се увеличи над целевата стойност от [9—11] %, се прилага механизъм за разпределение на печалбата, при който държавата си възстановява 40 % от допълнителната възвръщаемост от EDU II. Вследствие на това, ако цените на електроенергията през експлоатационния срок на централата са 150 EUR/MWh, ВНВ на собствения капитал през експлоатационния срок на проекта би била [...] % преди прилагането на механизма за разпределение на печалбата и [...] % след разпределянето на печалбата. Това гарантира, че дори в случай на значително по-високи цени на електроенергията от очакваните рискът от свръхкомпенсация е ограничен.

(469) Въз основа на горепосочените съображения допусканията за цените на електроенергията са правдоподобни и прилагането на механизъм за разпределение на печалбата по отношение на евентуални превишаващи приходи от по-високи цени на електроенергията, особено след периода на ДЗ, осигурява пропорционалност в това отношение.

(470) Други основни допускания (по-специално за разходите за изграждане и наличността) се основават на опита от други проекти и на описанията на доставчиците на технологии относно техническите възможности. Ако допусканията, използвани в базовия сценарий, се окажат прекалено оптимистични, това може да доведе или до стабилна ВНВ (в случай че увеличенията на разходите се дължат на законни основания и съответно не оказват влияние върху ВНВ), или до намаляване на ВНВ. Въз основа на предоставената информация за опита по други скорошни проекти за

([188]) Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) *(ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1)*.

([189]) Например цените на едро на електроенергията на пазара за ден напред на Иберийския полуостров са били под 10 EUR/MWh в 63 % от часовете през трите седмици между 26 февруари и 17 март 2024 г.; Източник: платформата за прозрачност на ЕМОПС-Е.

([190]) Бавният спад с [1—2] % годишно спрямо цените през 2020 г. в номинални стойности се компенсира от приетата инфлация от 2 %, поради което се приема, че в номинални стойности цените бавно се увеличават през този период.

ядрени мощности чешките органи са представили достатъчно основания, за да се счита, че значително намаление на разходите е малко вероятно. Дори и в този случай, ако подобно намаление на разходите доведе до увеличаване на ВНВ, то ще бъде ограничено от механизма за разпределение на печалбата. Въпреки че съществува значителен риск от увеличаване на разходите над допусканията в базовия сценарий, това няма да доведе до свръхкомпенсация.

(471) Що се отнася до разходите за финансиране, прогнозите са много по-надеждни, отколкото тези за техническите елементи. Това се основава на ясно определените разходи за финансиране съгласно ВФП. Допусканията за частно рефинансиране могат да окажат незначително въздействие на ВНВ, но се основават на добавки към лихвения процент по ВФП. Въз основа на това допусканията за разходите за финансиране са достатъчно правдоподобни.

(472) Финансовият модел, както е описан в раздел 3.6.2, се използва за изчисляване на цената на упражняване, необходима за постигане на ВНВ на собствения капитал от [9—11] % през експлоатационния срок на проекта. В първоначалния (или базовия) сценарий във финансовия модел като входни данни се използват няколко допускания, много от които ще бъдат актуализирани след сключването на договора за ИСС. Както беше описано по-горе, Комисията счита тези първоначални допускания за правдоподобни. Процесът на актуализирането им се основава на списъка с параметри, предоставен в приложението. В този изчерпателен списък е изложено кои параметри могат да бъдат актуализирани и да доведат до корекция (както в посока нагоре, така и в посока надолу) на цената на упражняване, за да се запази целевата ВНВ на собствения капитал. Следователно процесът на актуализиране е достатъчно прозрачен и предвидим.

(473) Комисията оцени функционалността на финансовия модел и счита, че той е подходящ за изчисляване на минималната цена на упражняване, необходима за постигане на целевата възвръщаемост, като се използват няколко входни променливи. Комисията се увери, че във финансовия модел се вземат предвид първоначалните допускания, включително функцията за следене на натоварването, както е описано в съображение 149, за да се изчисли първоначалната цена на упражняване от [65—80] EUR, с което се постига целевата възвръщаемост от [9—11] %.

(474) Освен това Комисията се увери, че във финансовия модел може да се вземат предвид редица допускания (сценарии) за входните променливи и че ВНВ на собствения капитал, изчислена чрез финансовия модел, ги отразява по съответния начин. В допълнение Комисията се увери, че финансовият модел може да се използва за определяне на необходимата цена на упражняване, за да се постигне целевата възвръщаемост при тези различни сценарии.

(475) Поради това Комисията стига до заключението, че финансовият модел на проекта, включително неговото функциониране и основните допускания, е правдоподобен и подходящ за осигуряване на предложената целева възвръщаемост по проекта.

8.3.3.5.3. Съпоставителен анализ на нормата на възвръщаемост

8.3.3.5.3.1. Въведение

(476) В настоящия раздел Комисията разглежда своята оценка на нормата на възвръщаемост (RoE) на инвестицията в EDU II. За да се осигури пропорционалността на мярката за държавна помощ и да се избегне свръхкомпенсация, мярката за държавна помощ трябва да гарантира минималната норма на възвръщаемост, за да може бенефициерът да предприеме инвестицията в EDU II. С други думи това е минималният процент, при който се попълва недостигът на финансиране по проекта. Недостигът на финансиране се определя като разликата между нетната настояща стойност (ННС) при фактическия сценарий и при съпоставителния сценарий и същевременно представлява минималният размер на държавната помощ, необходим, за да може мярката да има стимулиращ ефект върху предприятието, и максималният размер на пропорционална държавна помощ, при която инвестицията ще бъде направена.

(477) Концепцията за недостига на финансиране е дълбоко залегнала в процеса на вземане на стопански решения при обичайни условия. Когато дружества, стремящи се към максимизиране на печалбата, решават дали да предприемат даден проект, те оценяват стойността, генерирана от въпросния проект, спрямо алтернативни начини на действие и избират този с най-висока очаквана възвръщаемост. Следователно, за да бъдат дружествата склонни да предприемат проект, който не е проектът с най-висока очаквана възвръщаемост, може да се наложи те да бъдат стимулирани чрез държавна помощ, която да покрива недостига на финансиране.

(478) В този случай фактическият сценарий се състои в инвестиране в проекта на EDU II, докато съпоставителният сценарий се състои в отсъствието на инвестиция. Финансовият модел на Чехия предоставя очакваната стойност на проекта на EDU II към датата на оценката, 31 декември 2023 г., чрез дисконтиране на положителните и отрицателните парични потоци, които се очаква проектът да генерира през целия си експлоатационен срок. Финансовият модел на Чехия за фактическия сценарий (т.е. инвестицията в EDU II) показва, че предложените мерки за държавна помощ водят до ННС при фактическия сценарий, равна на нула, и параметрите на тези мерки за държавна помощ са определени с тази цел (т.е. цената на упражняване по договора за закупуване е изчислена така, че нетната стойност на проекта, включително помощта, да е нула). В този случай съпоставителният сценарий се състои в отсъствието на инвестиция (т.е. ННС на инвестицията при съпоставителния сценарий е нула). Фактът, че ННС при фактическия сценарий, включващ предложената държавна помощ, и ННС при съпоставителния сценарий са еднакви, означава, че с предложените мерки за държавна помощ се попълва недостигът на финансиране, като се стимулира инвестицията в EDU II, без да се генерира свръхкомпенсация ([191]).

(479) Нулевата ННС при фактическия сценарий (при инвестицията в EDU II, получена благодарение на включването на мерките за държавна помощ) означава, че WACC по проекта, или цената на капитала, и вътрешната норма на възвръщаемост по проекта (ВНВ по проекта), или възвръщаемостта по проекта, са еднакви. WACC е среднопретеглената стойност на цената на собствения капитал (CoE) и цената на дълга (CoD), както е разгледано в раздел 3.6.5. Следователно в нормата на възвръщаемост по проекта се взема предвид цялата структура на капитала, който се използва за финансиране на проекта, т.е. собственият капитал, предоставен от акционерите, и дълговият капитал, предоставен от кредиторите.

(480) В случая на EDU II Комисията се съсредоточи върху оценката на целевата RoE. Това е така, защото в този случай собственият капитал се осигурява от ČEZ, а дългът се осигурява от държавата (ВФП) по субсидиран лихвен процент (вж. раздел 3.7). Дългът, т.е. заемът със субсидиран лихвен процент, и договорът за разлика чрез цената на упражняване са мерките, с които се попълва недостигът на финансиране по проекта на EDU II. Следователно установяването на пропорционалността на CoE (възвръщаемостта на собствения капитал) гарантира пропорционалността на цялата държавна помощ.

(481) След това оценката на CoE има за цел да се оцени дали възвръщаемостта за акционерите е пропорционална. Като се има предвид цената на дълга (CoD) при ВФП, след като се установи, че целевата RoE е пропорционална, цената на упражняване по договора за разлики се калибрира така, че общият размер на държавната помощ да запълни недостига на финансиране, т.е. да доведе до нулева ННС при фактическия сценарий ([192]). С други думи пропорционалността на държавната помощ се осигурява чрез калибриране на цената на упражняване, като се имат предвид субсидираната CoD и пропорционалната RoE. Поради тези причини в останалата част от настоящия раздел Комисията се съсредоточава върху оценката на пропорционалността на целевата RoE.

8.3.3.5.3.2. Оценка

8.3.3.5.3.2.1. Самостоятелна премия за основния риск

(482) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмнения относно пропорционалността на предложената от Чехия целева RoE, и по-специално относно необходимостта от включване на самостоятелна премия за основния риск („СПОР“) в размер на 3—3,5 % в допълнение към базовата възвръщаемост ([193]).

(483) По отношение на СПОР Чехия твърди, че АЕЦ имат някои уникални характеристики и рискове в сравнение с други проекти за производство на електроенергия, които трябва да бъдат взети предвид чрез включването на СПОР в RoE, изведена по модела за оценка на капиталови активи (МОКА). Оценката на Чехия от 3—3,5 % ще отчете тези рискове, които не са обхванати от оценките на коефициента „бета“ на диверсифицираните енергийни предприятия за комунални услуги, участващи в по-традиционни форми на производство, и регулираните мрежови компании ([194]).

([191]) Нулевата ННС при съпоставителния сценарий означава, че при този сценарий дружеството е готово да продължи с проект, който осигурява възвръщаемост на капитала, равна на разходите за този капитал (т.е. WACC = ВНВ по проекта). Така, като се има предвид, че тук недостигът на финансиране е равен на ННС при фактическия сценарий, фактът, че държавната помощ гарантира, че ННС при фактическия сценарий е нула, означава да се приеме, че и при фактическия сценарий WACC е равна на ВНВ по проекта, както е при съпоставителния сценарий.

([192]) С норма на дисконтиране, или WACC, която отразява съответната CoD (цена на дълга) и CoE (възвръщаемост на собствения капитал).

([193]) Съображение 67 от решението за откриване на процедурата.

([194]) Съображение 69 от решението за откриване на процедурата.

(484) В решението за откриване на процедурата Комисията постави под въпрос необходимостта от СПОР предвид трите мерки за помощ, които бяха предложени за справяне с рисковете, свързани с АЕЦ. Комисията посочи, че рисковете, които инвеститорът понася след отчитане на защитата, осигурена чрез ДЗ, ВФП и оценка на въздействието, са отразени в RoE, изведена по MOKA, и поради това тя се съмнява в необходимостта от допълнителна премия за риска ([195]).

(485) След решението за откриване на процедурата, на 25 септември 2023 г., Чехия представи документ, целящ да подкрепи включването на СПОР ([196]). Комисията отбелязва, че препратките към публикации, предоставени от Чехия в това становище ([197]), не са в подкрепа на включването на такава премия, когато се предвижда държавна намеса. Това е така, защото държавната помощ премахва необходимостта от по-високо възнаграждение, като премахва поне част от рисковете, които в противен случай биха били характерни за инвестиционните проекти в областта на ядрената енергетика. Освен това СПОР не е отчетена нито при Hinkley Point C, нито при Paks II ([198]). Поради това Комисията стига до заключението, че в настоящия случай добавянето на СПОР към прогнозния диапазон на CoE не би било пропорционално.

(486) В хода на разследването чешките органи се съгласиха, че при изчисляването на CoE няма да се взема предвид СПОР. По този начин се разпръсква съмнението относно включването на СПОР, изразено в решението за откриване на процедурата.

8.3.3.5.3.2.2. Целева норма на възвръщаемост на собствения капитал

(487) В настоящия раздел Комисията оценява дали целевата RoE от [9—11] % е пропорционална. За тази цел Комисията сравнява целевата RoE на Чехия с основан на пазара диапазон на CoE. Целева RoE, която е по-висока от диапазона, означава непропорционално висока възвръщаемост, а целева RoE, която е по-ниска от диапазона, означава непропорционално ниска възвръщаемост (т.е. възвръщаемост, която пазарно ориентиран инвеститор не би приел).

(488) За да оцени основания на пазара диапазон на CoE, Комисията следва стандартния подход на модела за оценка на капиталови активи (MOKA) ([199]), при който се извежда теоретична CoE или диапазон на CoE, като всеки един от нейните компоненти се оценява въз основа на пазарни данни. След това Комисията сравнява своя анализ, като прави съпоставка на изведения диапазон на CoE с този на отрасли, които са сравними с ядрената енергетика и следователно — с EDU II.

(489) След като бъде оценен диапазонът на CoE, Комисията прави заключението си относно пропорционалността на целевата RoE. И накрая, Комисията оценява как целевата RoE би се променила в случай на промени в разходите и крайните срокове.

8.3.3.5.3.3. Оценяване на цената на собствения капитал

(490) В настоящия раздел Комисията оценява своя собствена базова CoE, както и диапазон на CoE. Диапазонът на CoE се определя, като се установяват сценарий „при ниска стойност“ и сценарий „при висока стойност“. За всеки от параметрите на CoE Комисията обяснява причините да приеме или да отхвърли допусканията на Чехия и предоставя референтни стойности въз основа на общоприети източници.

(491) Използваната от Комисията методика за изчисляване на CoE се основава на стандартната формула за MOKA, която е използвана и от Чехия и е описана в раздел 3.6.5.1. Комисията оцени параметрите на CoE, както е описано по-долу.

(492) По отношение на безрисковия лихвен процент Комисията отбелязва, че Чехия е изчислила своя диапазон, като е разчитала на средни дву- и 20-годишни стойности на 30-годишни държавни облигации от еврозоната, 30-годишни германски държавни облигации и европейски корпоративни облигации с рейтинг AAA 10+Y (с падеж 10 и повече години), след което е добавила премия, за да превърне тези средни стойности в диапазон на безрисковия лихвен процент за Чешката република ([200]). Комисията счита, че е по-подходящо корпоративните облигации да не се

([195]) Съображение 207 от решението за откриване на процедурата.
([196]) Вж. становището на Чехия от 25 септември 2023 г.
([197]) Вж. становището на Чехия от 25 септември 2023 г., таблица 15 „Проучвания на премията за риска“.
([198]) Решението Paks II, т. 258. В решението Hinkley Point C не се споменава за СПОР или подобен вид премия.
([199]) Този подход се основава на формулата Harris-Pringle и е описан в раздел 3.6.5.
([200]) За допълнителни подробности вж. раздел 3.6.5.1.

разглеждат като аналог на безрисковия лихвен процент, тъй като те не могат да се считат за безрискови. Освен това Комисията счита, че е по-подходящо да се разглеждат данни за 6 и 12 месеца от същите периоди, а не данни за 2 или 20 години ([201]). Съответно Комисията изчислява безрисковия лихвен процент, като взема средна стойност на доходността на 30-годишните държавни облигации с рейтинг AAA на Германия и еврозоната за 6-месечния период, започващ през юли 2023 г., и за 12-месечния период, започващ през януари 2023 г. Тези средни стойности се равняват съответно на 2,72 % и 2,55 % ([202]). Като прибавя премия за риска ([203]) от 0,6 % към тези безрискови лихвени проценти, Комисията получава коригиран диапазон на безрисковия лихвен процент от 3,09—3,26 %. С цел консервативност Комисията приема допускането на Чехия за 2,3 % в нейния сценарий „при ниска стойност“, допускането за 2,72 % в нейния базов сценарий и допускането за 3,26 % в нейния сценарий „при висока стойност“. Следователно установеният от Комисията диапазон на безрисковия лихвен процент е 2,30—3,26 %, за разлика от този на Чехия в размер на [2—5] %.

(493) За премията за пазарен риск Чехия приема диапазон между [5 и 7] % въз основа на данните на Damodaran и Fernandez, както е разгледано в раздел 3.6.5.1. Тези бази данни са общопризнати и на тях се разчита в средите на финансите и бизнеса. Комисията намира тези източници за надеждни и в своя сценарий при ниска стойност приема средната стойност на данните на Damodaran (5,6 % ([204])), а в сценария си при висока стойност — консервативната стойност на Чехия от 6,3 % ([205]). В своя базов сценарий Комисията използва консервативната стойност от 6,1 %, която е средноаритметична стойност от данните според Damodaran и според Fernandez ([206]).

(494) По отношение на коефициента „бета“ без ливъридж Комисията оцени методиката, представена от Чехия, която се основава на среднопретеглена стойност на коефициентите „бета“ на дружествата аналози и представлява коефициент „бета“ от […] ([207]). Комисията установи, че тази методика е в съответствие с общоприетите методики. ([208]) Комисията намира тази цифра за консервативна, ако я сравни с информацията за отрасъла, предоставена от Damodaran, който изчислява средна стойност на коефициента „бета“ без ливъридж от 0,54 за извадка от енергийни дружества ([209]). Комисията приема стойността на коефициента „бета“ според Чехия от 0,54 в своя сценарий при висока стойност. Въпреки това, с цел консервативност, Комисията приема коефициент „бета“ от 0,51, за разлика от този на Чехия, който е […], в своя базов сценарий и в своя сценарий при ниска стойност ([210]). Този коефициент „бета“ е получен в резултат на консервативна оценка въз основа на данните, предоставени от Чехия ([211]), ([212]). Следва да се отбележи, че с

([201]) Това е и в съответствие с подхода, който Комисията възприе в решението Paks II.

([202]) За доходността на 30-годишните държавни облигации с рейтинг AAA в еврозоната данните са от Портала за данни на ЕЦБ, Yield curve spot rate, 30-year maturity - Government bond, nominal, all issuers whose rating is triple A - Euro area (Спот процент на кривата на доходността, 30-годишен падеж — Държавни облигации, номинални, всички емитенти, чийто рейтинг е AAA — Еврозона) (https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/YC/YC.B.U2.EUR.4F.G_N_A.SV_C_YM.SR_30Y). За доходността на германските 30-годишни държавни облигации данните са от уебсайта на Deutsche Bundesbank, Daily yield of the current 30 year federal bond (Дневна доходност на текущата 30-годишна федерална облигация), динамични редове BBSSY.D.REN.EUR.A640.000000WT3030.A (Daily yields of current Federal securities | Deutsche Bundesbank).

([203]) За допълнителни подробности вж. раздел 3.6.5.1.

([204]) Вж. бележка под линия 65 за подробности относно начина на изчисляване на тази стойност.

([205]) Тази цифра е консервативна в сравнение с най-новото проучване на Fernandez за премията за пазарен риск (MRP), публикувано през юни 2022 г., в което е показана медианна MRP от 6,7 %. За допълнителни подробности вж. бележка под линия 66.

([206]) Средната стойност между стойността според Damodaran от 5,6 % и тази според Fernandez от 6,7 %. Този подход е в съответствие с подхода на Комисията, следван в решението Paks II.

([207]) За допълнителни подробности вж. раздел 3.6.5.1.

([208]) Тази методика, приложена от Чехия, се състои в използването на комбинация от двугодишния коефициент „бета“ и петгодишния коефициент „бета“, изчислени с регресионен анализ, като тежестта на първия е 2/3, а на втория — 1/3. Бета = (2/3) двугодишен регресионен коефициент „бета“ + (1/3) 5-годишен регресионен коефициент „бета“. Това е същата методика, използвана от проф. Damodaran, както е обяснено тук: Variables used in Data Set (Променливи, използвани в множество от данни) (nyu.edu).

([209]) Вж. уебсайта на проф. Damodaran, данни за 2023 г., файла betaEurope, промишлен сектор енергетика (power), където е показан коефициент „бета“ без ливъридж, коригиран за парични средства, от 0,54.

([210]) Това е средноаритметичната стойност на 5-годишните седмични регресионни коефициенти „бета“ на дружествата аналози на EDU II. Петгодишният регресионен коефициент „бета“ е най-консервативният от двата набора бети (другият е двугодишният седмичен коефициент „бета“), използвани от Чехия и Damodaran при оценката на бетите. Всъщност средноаритметичната стойност на 2-годишните седмични коефициенти „бета“ е 0,55. Освен това Комисията отбелязва, че коефициент „бета“ със стойност 0,51 съответства на консервативната некоригирана за парични средства средноаритметична стойност на коефициента „бета“ на трите отрасъла, която може да се използва за сравнителен анализ на проекта на EDU II: Green and Renewable, Power and Utility (екологосъобразни и възобновяеми източници, енергия и комунални услуги) (източник: уебсайтът на проф. Damodaran, файл betaEurope).

([211]) Комисията, въз основа на същата извадка, като използваната от Чехия, премахна ливъриджа от коефициентите „бета“ на дружествата аналози, отчитани за данъчни цели (като използва глобалната данъчна ставка на Damodaran от 24,8 %, съгласно файла betaEurope от януари 2023 г. на уебсайта на проф. Damodaran, betaEurope22.xls (live.com)). Това е в съответствие с подхода Hamada, описан в бележка под линия 213, при който данъците се вземат предвид при изчисляването на коефициента „бета“. Това води до оценка на коефициента „бета“ без ливъридж от 0,595, получена по подхода Damodaran, обяснен в бележки под линия 69 и 208, който се състои в използването на среднопретеглената стойност на седмичните коефициенти „бета“ за 2-годишен и за 5-годишен период на дружествата аналози. От съображения за консервативност Комисията премахна от извадката дружеството Nuclearelectrica. По този начин общата стойност на коефициента „бета“ без ливъридж става 0,516.

([212]) Това допускане също така е в съответствие с допусканията по Paks II.

цел консервативност Комисията приема стандартния подход Hamada ([213]) за оценката на коефициента „бета“ с ливъридж, за разлика от Чехия, която е използвала подхода Harris-Pringle ([214]).

(495) Чехия е приела стойност от […] % за ливъриджа ([215]). Комисията отбелязва, че [...] % е целевият ливъридж по проекта ([216]), както и средният ливъридж по проекта през целия му експлоатационен срок ([217]). Освен това Комисията отбелязва, че ливъридж от […] % е в рамките на ливъриджа на дружествата аналози по проекта през последната налична пълна финансова година ([218]), както и че е значително по-консервативен от ливъриджа от 98 %, основан на структурата на капитала по проекта ([219]). Освен това Комисията отбелязва, че ливъридж от […] % като цяло съответства на информацията за отрасъла, предоставена от Damodaran, който изчислява средна стойност на ливъриджа от 61,2 % за извадка от енергийни дружества ([220]). Съответно в трите си сценария Комисията приема ливъридж в размер на […] %.

8.3.3.5.3.3.1. Заключение

(496) Заключенията на Комисията относно CoE са представени в *Table 10* по-долу. В таблицата са показани три сценария по отношение на CoE, изготвени в резултат на три набора от допускания: сценарий при ниска стойност, базов сценарий и сценарий при висока стойност.

Таблица 10

Заключения относно CoE

Сценарии	При ниска стойност	Базов ([1])	При висока стойност ([2])
Безрисков лихвен процент	2,3 %	2,7 %	3,3 %
Рискова премия върху собствения капитал	5,6 %	6,1 %	6,3 %
Коефициент „бета“ (без ливъридж)	0,51	0,51	0,54
Ливъридж (D/(D+E))	[…] %	[…] %	[…] %
CoE	[…] %	[…] %	[…] %
Средна част на диапазона на CoE	**[…] %**		

([1]) Комисията отбелязва, че ако при „базовия“ сценарий 6-месечният безрисков лихвен процент от 2,7 % се замени с 12-месечния безрисков лихвен процент от 2,5 %, дори тогава още се постига целевата възвръщаемост на собствения капитал от [9—11] %.

([2]) Комисията отбелязва, че ако при сценария при висока стойност целевият ливъридж на EDU II от […] % се замени със средния ливъридж от 56 % на дружествата аналози на EDU II през последната пълна година, за която са налични данни в Bloomberg (т.е. 2022 г.), тогава CoE ще бъде […] %. Следователно целевата възвръщаемост на собствения капитал от [9—11] % все пак ще бъде постигната.

Източник: анализ на Комисията.

([213]) Този подход се основава на формулата на Hamada. При този подход при корекциите на коефициента „бета“ за включване на ливъридж се използва данъчният щит за лихвите (т.е. намалението на данъка в резултат на допустимото приспадане от облагаемия доход), като по този начин се намалява коефициентът „бета“ с ливъридж и на свой ред се намалява RoE. Формулата на Hamada гласи следното: $\beta_L = \beta_U + \left[1 + \frac{D}{E}(1-T)\right]$, където β_L е коефициентът „бета“ с ливъридж, β_U е коефициентът „бета“ без ливъридж, D е дълг, E е собствен капитал, T е данъчната ставка и $(1-T)$ е данъчният щит. Приема се, че данъчната ставка е равна на 21 % в съответствие с финансовия модел на Чехия. Следва да се отбележи, че в тази формула се приема, че коефициентът „бета“ на дълга е равен на нула.

([214]) За допълнителни подробности вж. раздел 3.6.5.1. и бележка под линия 57.

([215]) Това е средният ливъридж по проекта за целия експлоатационен срок на договора. За допълнителни подробности вж. раздел 3.6.5.1.

([216]) Вж. становището на Чехия от 21 март 2024 г.

([217]) Финансовият модел на Чехия.

([218]) Коефициентът на ливъридж на дружествата аналози на EDU II през последната пълна година, за която са налични данни в Bloomberg (т.е. 2022 г.), варира от 41,8 % до 75,6 % със средна стойност от 56,3 %, като стойността 68,4 % е прагът за 75[ия] процентил. Следователно целевият ливъридж от […] % е под 75[ия] процентил.

([219]) Цифрата […] % е консервативна също и в сравнение с диапазона от 67—78 %, който се основава на методиката за „ефективния ливъридж“, представена от Чехия и описана в раздел 3.6.5.1, бележка под линия 76.

([220]) Вж. уебсайта на проф. Damodaran, данни за 2023 г., файла dbtfundEurope23, промишлен отрасъл енергетика (power).

(497) Въз основа на параметрите на CoE, показани в Table 10, се получават диапазон на CoE от […]—[…] % и средна стойност от […] %, като допускането в базовия сценарий е за стойност от […] %. Целевата RoE от [9—11] % е в рамките на този диапазон и е по-ниска от средната стойност на трите сценария. Следва да се отбележи, че тези цифри не включват СПОР по причините, обяснени в раздел 8.3.3.5.3.2.1. Тези цифри са съпоставими с диапазона на CoE на Чехия от […]—[…] и средната стойност от […], без отчитане на СПОР, както беше разгледано в раздел 3.6.5.1.

(498) Тези стойности на CoE са консервативни, тъй като единственият специфичен за отрасъла параметър на това изчисление е коефициентът „бета“, който е получен на база група дружества, инвестирали в ядрена енергия, но с разнообразен портфейл. Макар че с мерките за подкрепа се ограничават съществени рискове, отделните проекти за ядрени мощности все още са изложени на значителни рискове, много от които остават за EDU II. Това включва значително по-ниска от очакваната наличност, увеличение на разходите за изграждане или експлоатация, различни от тези поради законни основания, забавяне на изграждането след окончателната дата за изпълнение, непланирани прекъсвания на електрозахранването, особено в периоди на високи цени, и цени на електроенергията след края на срока на действие на ДЗ, които могат да бъдат значително по-ниски от очакваните в момента. Много от тези рискове могат да бъдат частично смекчени от дружества с по-голям брой активи за производство на електроенергия и други дейности на енергийния пазар, а ако тези рискове настъпят за тези дружества анализи, те засягат само част от дейността им. EDU II е индивидуален проект за ядрени мощности и поради това е по-рисков отколкото при дружествата анализи с диверсифициран портфейл.

(499) Освен това Комисията се позова на базата данни на Damodaran за CoE на равнище отрасъл, за да направи сравнителен анализ на изискваната RoE ([221]). За тази цел Комисията разгледа средната CoE за отраслите, които са най-близки до ядрения, и получи средна CoE от 10,21 %–10,26 % ([222]). Стойностите на CoE, изчислени за тези отрасли, могат да се считат за консервативни оценки за атомните електроцентрали, като се има предвид, че единственият специфичен за отрасъла параметър е коефициентът „бета“, както е обяснено в съображение 498.

(500) Комисията използва финансовия модел, предоставен от Чехия ([223]), за да оцени как ще се промени ВНВ на собствения капитал (или целевият капитал) в резултат на промени в разходите за изграждане и времето за изграждане ([224]).

— Комисията констатира, че чрез прилагането на реалистичен сценарий с 10 % превишаване на разходите по причини, различни от законни основания, ВНВ на собствения капитал ще падне до […] %. Това е вероятен сценарий, като се има предвид най-новата история на ядрената енергетика ([225]). Ако вместо това действителните разходи са с 10 % по-ниски от очакваните, ВНВ на собствения капитал ще се увеличи до […] %. Това обаче е малко вероятен сценарий в ядрената енергетика.

— Освен това Комисията установи, че петгодишно забавяне на строителството би довело до ВНВ на собствения капитал в размер на […] %, докато ако строителството бъде завършено 5 години по-рано, ВНВ на собствения капитал би била […] %. Забавянето на строителството е реалистичен сценарий, основан на историята на отрасъла, докато съкращаването на периода на строителство е нереалистично.

(501) Съответно въз основа на тези проучвания на чувствителността Комисията установи диапазон на собствения капитал на АЕЦ от […] % до […] % със средна стойност […] %. Този диапазон никога не надвишава диапазона на CoE от […] % до […] % и като средна стойност е под изискваната норма на възвръщаемост от [9—11] %, с което се гарантира пропорционалността на мярката за помощ.

([221]) За специфичните за държавата данни за WACC за 2023 г. вж. „Data“ > „Archived data“ > „Cost of capital by industry“ > „Europe“ > „1/23“ на адрес http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/. Тази база данни е част от глобална база данни и включва европейски държави (обозначени като „Западна Европа“). Държавите обаче са допълнително групирани и Чешката република е част от подгрупа, наречена Developed Europe („Развита Европа“), вж. разделите Global alphabetical („По азбучен ред в световен мащаб“) и Europe by industry („Европа по отрасли“), файл http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/indname.xls.

([222]) Тези отрасли са Green and Renewables (Екологосъобразни и възобновяеми енергийни източници), Power (Енергия) и Utilities (General) (Комунални услуги — общ профил). CoE за екологосъобразни и възобновяеми енергийни източници е 10,65 %, за енергия — 9,98 %, а за комунални услуги — общ профил — 10,01 %. Средноаритметичната стойност на тези данни е 10,21 %, а среднопретеглената стойност (където тежестта отговаря на броя на фирмите, включени в извадката) е 10,26 %. Вж. Damodaran, януари 2023 г., файл waccEurope.

([223]) Финансовият модел на Чехия.

([224]) За да извърши тези анализи на чувствителността, Комисията не промени нито едно от другите допускания, включително цената на упражняване.

([225]) Вж. раздел 8.3.3.3.

8.3.3.5.4. Изборът на ČEZ за организатор на проекта

(502) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази съмнение дали ČEZ би било най-ефективният оператор и по-специално се запита дали провеждането на открита процедура за подбор на организатор на проекта е можело да доведе до намаляване на необходимата подкрепа за осъществяването на проекта.

(503) На първо място, в мненията си по решението за откриване на процедурата и Чехия, и ČEZ твърдят, че в резултат на избора на ČEZ за организатор на проекта са постигнати значителни икономии на разходи и време. По-специално Чехия отбеляза, че изборът на ČEZ води до избягване на допълнителни разходи в размер на приблизително [200—700] милиона евро (вж. съображение 254 по-горе). По подобен начин ČEZ отбеляза, че изборът му за организатор на проекта потенциално е намалил разходите по проекта с приблизително [200 до 700] милиона евро в сравнение с АЕЦ на зелено, построена от друг оператор (вж. съображение 339). Комисията счита, че посочените икономии на разходи, състоящи се от стойността на придобитата площадка, разходите за лицензиране и дейностите по разработване, които вече са извършени от ČEZ, изглеждат правдоподобни и не са обхванати от оценките на CAPEX за проекта, поради което намаляват размера на помощта за проекта в сравнение със ситуации, при които се провежда открит подбор. На тази основа формулата на възнаграждението и механизмът за предотвратяване на свръхкомпенсация (вж. раздели 8.3.3.5.1—8.3.3.5.3) гарантират, че помощта е ограничена до необходимия минимум.

(504) На второ място цялостната структура на проекта, разпределението на рисковете между бенефициера и държавата, както и структурата на стимулите, заложени в мерките за подкрепа, следва да гарантират, че разходите за изграждане и експлоатация са сведени до минимум. Макар че много рискове са ограничени чрез мерките за подкрепа, EDU II продължава да бъде изложено на рискове от увеличаване на разходите за изграждане и експлоатация, различни от тези на законни основания, или от забавяне на строителството след окончателната дата за изпълнение, което представлява стимул за минимизиране на разходите и забавянията. По време на етапа на изграждане и разработване на проекта общият максимален размер на предвидения условен собствен капитал на ČEZ за финансиране на всяко евентуално превишаване на разходите ще бъде 1,95 милиарда евро (съображение 197). В допълнение, както е обяснено от Чехия, актуализирането на входните стойности за финансовия модел, за да се отразят резултатите от тръжната процедура за ИСС, следва да гарантира, че действителните разходи за изграждане, въз основа на които се изчислява цената на упражняване по ДЗ, са конкурентни, като по този начин се премахват потенциалните неоправдани непредвидени разходи в основните допускания за разходите във финансовия модел (съображение 457). И накрая, механизмът за разпределение на печалбата насърчава EDU II да се стреми към допълнително намаляване на разходите и да постигне по-голяма възвръщаемост, която ще бъде частично споделена с държавата.

(505) С оглед на гореизложеното Комисията стига до заключението, че пакетът за помощ по проекта включва необходимите гаранции и стимули за свеждане до минимум на разходите и следователно на размера на помощта, необходима за проекта, и счита, че е малко вероятно открита процедура за подбор на организатор на проекта да би довела до по-ниски размери на помощта.

8.3.3.6. Избягване на неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията и сравнителен тест

(506) За да бъде мярката съвместима с вътрешния пазар, нейните отрицателни ефекти, изразяващи се в нарушаване на конкуренцията и въздействие върху търговията между държавите членки, трябва да бъдат ограничени и да бъдат компенсирани от положителните ефекти от помощта.

(507) В решението за откриване на процедурата Комисията счете, че проектът може да наруши конкуренцията по няколко начина.

(508) На първо място Комисията оспори техническите и икономическите основания, въз основа на които ČEZ (като единствен собственик на EDU II) е било избрано за бенефициер на мярката, като се има предвид липсата на търг или на процедура за подбор. По-специално, на този етап не е било ясно дали е имало други, потенциално по-ефективни оператори, които са били готови да осъществят проекта с по-малко помощ.

(509) На второ място Комисията изрази опасения, че условията на договора за изкупуване между EDU II и ДСЦ ще доведат до поведение на неефикасна експлоатация на EDU II и ще нарушат подреждането по пределни разходи на пазара на електроенергия, като изместят по-евтините технологии, като например възобновяемите енергийни източници.

(510) На трето място Комисията се позова на силната позиция на ČEZ на чешкия пазар на електроенергия и изрази загриженост за потенциални нарушения на структурата на пазара поради обсъжданата мярка за помощ, например чрез изместване на алтернативни инвестиции.

(511) На четвърто място, към момента на решението за откриване на процедурата Комисията не беше в състояние напълно да изключи възможността ČEZ да нарушава функционирането на пазара надолу по веригата чрез въздействие върху пазарната цена или други видове стратегическо поведение, улеснено от големите обеми на производството, като например задържане на мощности.

(512) Накрая, Комисията не разполагаше с достатъчно установена информация, за да оцени въздействието на ДСЦ върху пазара.

8.3.3.6.1.Избор на ČEZ за организатор на проекта ([226])

(513) В решението за откриване на процедурата Комисията отбеляза, че ČEZ е избрано за организатор на проекта без търг, процедура за подбор или публична покана за изразяване на интерес, и отправи питане на какви технически и икономически основания е избрано ČEZ. Въз основа на гореизложеното Комисията изрази съмнения относно това дали изборът на ČEZ за организатор на проекта би могъл да доведе до потенциално нарушаване на структурата на пазара.

(514) След решението за откриване на процедурата чешките органи обясниха, че са били разгледани алтернативни решения за ролята на организатор на проекта и ČEZ е било избрано като предпочитан вариант (вж. съображения 50—59 по-горе).

(515) Чешките органи посочиха още, че ČEZ е най-подходящият избор за организатор на проекта с оглед на неговата способност и стимул да осъществи проекта, съображенията за сигурност на енергийните доставки, интересите на националната сигурност и технологичната неутралност (вж. съображение 247 по-горе).

(516) Освен това чешките органи обясниха, че изборът на ČEZ води до значителна ефективност, избягват се допълнителни разходи и не се изисква отделно разработване на площадка. По този начин този избор създава значителни предимства по отношение на сроковете за изпълнение на проекта, които не биха могли да бъдат възпроизведени от алтернативни структури (вж. съображение 248 по-горе).

(517) Предимствата на сроковете за изпълнение бяха обяснени от чешките органи с предприетите до момента подготвителни дейности от страна на ČEZ. ČEZ Group е собственик на предложената площадка за АЕЦ. Процесът на придобиване на земята, необходима за строителната площадка, започва през април 2008 г. и приключва през 2021 г. (съображение 249 по-горе). Освен това ČEZ е предприело техникоикономически проучвания, както и дейности по получаване на лицензи и по разработване, които имат за цел да се намалят времето и разходите на Чехия за разработването на проекта. В допълнение от началото на 2021 г. ČEZ е получило всички основни лицензи и разрешителни, необходими за напредъка по проекта в съответствие с плана на проекта (като например лиценза за разполагане на ядрената инсталация и ОВОС (съображение 250 по-горе). Лицензът за разполагане на ядрената инсталация обикновено отнема 6—7 години, а ОВОС — 3—5 години.

(518) Освен това чешките органи обясниха, че ČEZ като собственик и оператор на атомна електроцентрала има задълбочени познания и разбиране на регулаторните изисквания, включително изискванията за издаване на лиценз за нова АЕЦ, и на законодателството в Чехия (съображение 251 по-горе). Допълнително ČEZ и EDU II са членове на няколко международни организации и като такива имат достъп до стандарти и процеси, които са признати и насърчавани от регулаторните органи по целия свят с цел поощряване на непрекъснатото усъвършенстване (вж. съображение 251 по-горе).

(519) Чешките органи подчертаха също така ключовата роля на проекта за сигурността на електроснабдяването в Чехия в бъдеще, особено с оглед на извеждането от експлоатация на въглищните електроцентрали. По-конкретно, чешките органи обясниха, че по-краткият период на развитие на проекта ще допринесе за преодоляване на прогнозирания недостиг на мощности. Разработването на друг проект на друго място със значително по-дълъг времеви хоризонт не би отговорило на непосредствените нужди на системата за сигурност на доставките (вж. съображение 252 по-горе).

([226]) От съображения за по-голяма яснота в раздел 8.3.3.5.4 по-горе изборът на ČEZ за организатор на проекта беше оценен във връзка с въздействието му върху пропорционалността на помощта. В настоящия раздел изборът на ČEZ за организатор на проекта се оценява по отношение на евентуалните му неоправдани отрицателни последици за конкуренцията и търговията.

(520) Освен това Чехия обясни, че ако някой алтернативен организатор на проекта би трябвало да се сдобие с потенциално подходяща площадка за атомна електроцентрала на територията на Чехия, това щеше да доведе до значително забавяне на осъществяването на проекта в сравнение със сценария при ČEZ. По-конкретно, при този съпоставителен сценарий чешките органи оценяват забавяне от до 14 години в сравнение с графика за изпълнение на проекта. При съпоставителния сценарий не би могла да се изключи възможността на етапите на характеризиране на площадката или на планиране, които са били успешни за EDU II, да възникнат някакви проблеми или забавяния, което ще увеличи рисковете и разходите за разработването на проекта. Във всеки случай чешките органи твърдят, че няма данни за технологично неутрален оператор с опит в ядрената област в Европа, който да разработва АЕЦ извън собствената си държава (вж. съображение 253 по-горе) ([227]).

(521) Чехия посочва и допълнителните разходи, които биха възникнали, ако проектът беше разработен от организатор на проекта, различен от ČEZ. Чехия смята, че тези разходи ще възлизат на поне [200—700] милиона евро (вж. съображение 254 по-горе). Подобно на това ČEZ оценява икономиите на разходи в сравнение с други оператори на приблизително [200—700] милиона евро.

(522) Чешките органи споменаха още, че изборът на ČEZ за организатор на проекта е бил в съответствие с предишни случаи в сектора на ядрената енергетика, оценени от Комисията, при които не са били проведени процедури на открит конкурс за избор на организатори на проект поради спецификата на тези проекти (вж. съображение 255 по-горе).

(523) Чехия предостави и доказателства за опита на ČEZ в успешното доставяне и експлоатация на АЕЦ (вж. съображение 256 по-горе).

(524) Освен това, освен съображенията, свързани със сигурността на доставките и националната сигурност, Чехия подчертава и перспективата за финансова сигурност, тъй като ČEZ се ползва от висок кредитен рейтинг пред правителството (вж. съображение 257 по-горе).

(525) И накрая, Чехия уточни, че търгът за избор на организатор на проекта, в резултат на който би могъл да се избере субект, различен от ČEZ, би довел до значителни недостатъци. По същество Чехия подчертава, че в този случай конкуренцията на това равнище на проекта не би дала никакви резултати с оглед на избора на най-ефикасния оператор. Като изтъква горепосочените причини, Чехия изразява мнение, че тъй като не би имало свързани с конкуренцията предимства да се иска изразяване на интерес от страна на други участници или да се организира търг, следователно недостатъците на този процес, по-специално закъсненията и допълнителните разходи, както и опасенията за сигурността, свързани с всеки друг потенциален кандидат, не биха могли да бъдат компенсирани. Чехия също така заявява, че на нито един етап от планирането на проекта трета страна не е подала жалба или възражение относно определянето на ČEZ за организатор на проекта.

(526) Освен това нито един конкурент или друга трета страна не е изразил(а) безпокойство във връзка с избора на ČEZ за организатор на проекта. От друга страна, някои трети страни изрично отбелязаха, че не споделят опасенията на Комисията относно избора на ČEZ без търг или консултация и смятат, че е напълно оправдано да се възложи на държавно енергийно дружество задължението да разработи изграждането и експлоатацията на нови АЕЦ (вж. съображения 300—301 по-горе).

(527) С оглед на гореизложеното Комисията счита, че доводите, изтъкнати от Чехия и от трети страни по време на официалното разследване, в достатъчна степен разсейват на нейните съмнения, изразени в решението за откриване на процедурата, относно избора на ČEZ за организатор на проекта и потенциалното нарушаване на структурата на пазара. Комисията отбелязва, че това не засяга въпроса дали бъдещите проекти за ядрени мощности могат да изискват по-открит процес на подбор, за да се гарантира, че помощта е ограничена до необходимия минимум.

(528) Накрая, Комисията счита, че е малко вероятно изборът на ČEZ за организатор на проекта да доведе до неоправдано нарушаване на конкуренцията, както е обяснено в раздел 8.3.3.6.3. Освен това по време на официалното разследване нито един конкурент или друга трета страна не изтъкна наличието на неоправдано нарушаване на конкуренцията в резултат на избора на ČEZ за организатор на проекта.

([227]) Комисията отбелязва, че макар много АЕЦ да се експлоатират от оператори със седалище в държавата членка на инвестицията, това невинаги е така (например по отношение на EDF, което е избрано за оператор в Обединеното кралство).

8.3.3.6.2. Договорът за закупуване на електроенергия

(529) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази загриженост, че условията на СЗЕ между EDU II и ДСЦ по същество ще обезсилят предоставените чрез промените на цените на електроенергията стимули да се произвежда електроенергия тогава, когато тя е най-необходима. Комисията отбеляза, че фиксираната цена в СЗЕ би могла да създаде стимул за EDU II да поддържа производството на техническия максимум също и при пазарни условия, при които намаляването на производството би било по-ефективно от гледна точка на системата. Това е от особено значение с оглед на дългия експлоатационен срок от 60 години на новата АЕЦ, като се има предвид, че бъдещият производствен микс, характеризиращ се с по-висок дял на възобновяемите енергийни източници с обикновено много ниски пределни разходи, би могъл, в зависимост от други развития, като например съхранението или производството на водород, да доведе до по-голяма волатилност, включително периоди на ниски или дори отрицателни цени ([228]). Комисията изрази съмнения дали това въздействие върху сигналите за ефикасно диспечиране не може да бъде сведено до минимум, като същевременно се постигнат целите на мярката ([229]).

(530) Всъщност ако производителят получава фиксирано възнаграждение за всеки произведен MWh, той няма да има никаква полза от следването на пазарния ценови сигнал и от увеличаването на производството в периоди на високи цени (оскъдност) или от намаляването на производството в периоди на ниски или отрицателни цени (концентрация), или от планирането на техническо обслужване в периоди на слабо търсене (например през летните месеци). Точно обратното, при фиксирано възнаграждение за MWh производителят има стимул да произвежда на максимална мощност в периоди на отрицателни цени, като по този начин създава отрицателен ефект от гледна точка на системата и евентуално измества дори възобновяемите енергийни източници с ниски пределни разходи. Освен това възнаграждението с фиксирана цена за всички часове на производство стимулира инвестициите в централи, оптимизирани за работа при базово натоварване, на които липсва гъвкавост за бързо увеличаване и намаляване на мощността или за следене на натоварването. По-специално, предвид необходимостта от ускоряване на внедряването на възобновяеми енергийни източници за декарбонизиране на производството на електроенергия в ЕС и променливата енергийна мощност на много съоръжения за производство на електроенергия от възобновяеми източници, нисковъглеродните електроцентрали, които са технически способни да осигурят гъвкавост на системата и са икономически стимулирани да използват тази гъвкавост, са особено ценни за осигуряване на ползи за електроенергийната система.

(531) Комисията счита, че формулата на възнаграждението съгласно ДзР в ДЗ, както е описана в съображения 88—91, освен че осигурява стабилност на приходите и ограничава свръхкомпенсирането (както е разгледано в раздел 8.3.3.5.1.1), осигурява стимули за ефикасна експлоатация на електроцентралата и следователно ограничава отрицателните последици за конкуренцията и търговията. Това се постига главно благодарение на компонента на излагане на рисковете на пазара, както и на избора на някои параметри в компонента на последващ сетълмент.

(532) Компонентът на излагане на рисковете на пазара стимулира ефикасната експлоатация на електроцентралата, тъй като тя получава възнаграждение за всяка единица продукция по действителната почасова цена на пазара за ден напред ([230]). Въз основа на пазарния ценови сигнал и собствените си оперативни разходи централата се стимулира да диспечира ефективно, като използва своя потенциал за техническа гъвкавост. Електроцентралата е стимулирана да намали производството, когато пазарната цена е по-ниска от оперативните ѝ разходи, и да увеличи производството, когато пазарната цена е по-висока. Въпреки че електроцентралата подлежи на технически ограничения (като например скорост на увеличаване и намаляване на мощността и изисквания за минимално натоварване, за да се

([228]) Вж. например раздел 6.2.6.4 „Равнище и волатилност на цените на едро“ от оценката на въздействието, придружаваща пакета „Чиста енергия за всички европейци“, SWD(2016) 410 final от 30 ноември 2016 г., в който се посочва, че „подобрената структура на пазара ще доведе до по-волатилни средни почасови цени, отчасти поради въвеждането на локационни сигнали, които разкриват различната стойност на електроенергията в различните възли. Тази волатилност обаче ще бъде доста ограничена и няма да бъде резултат от екстремни колебания на цените между нула и VoLL. Наблюдаваните ценови диапазони ще бъдат сравнително ограничени, докато дялът на Е-ВЕИ с променлив режим остава в определени граници. Когато обаче дялът на Е-ВЕИ, и по-специално на технологиите за Е-ВЕИ с променлив режим, надхвърли тези приблизителни граници, волатилността на цените може да се увеличи значително, ако все още не са налице други ресурси, като например съхранение, които да поемат голяма част от тях. Както се вижда от таблицата по-долу, през 2050 г. дялът на Е-ВЕИ се очаква да достигне 60 %. В този случай разликата между цените за базов и за върхов товар се увеличава значително главно поради по-ниските цени за базов товар в сравнение с предходните периоди. Средните цени на пазара за ден напред обаче остават високи през целия прогнозен период, тъй като се очаква през повечето часове на годината производството на топлинна енергия все още да бъде незначително (като по този начин определя цената на пазара за ден напред).

([229]) Съображение 224 от решението за откриване на процедурата.

([230]) Въз основа на ДЗ и цялостната структура на помощта възнаграждението за пазарен компонент се изплаща на електроцентралата чрез ДСЦ. Независимо от това, тъй като всички права за диспечиране остават за електроцентралата и възнаграждението е пряко свързано с действителните почасови цени на пазара за ден напред, стимулите за експлоатация на електроцентралата следва да бъдат такива, сякаш самата електроцентрала търгува директно на пазара.

предотврати пълното спиране), това стимулира оператора на електроцентралата да използва възможно най-оптимално наличната техническа гъвкавост. Освен това електроцентралата е стимулирана да планира ефективно техническото обслужване и зареждането с гориво за периоди с по-ниски очаквани цени.

(533) Изборът на параметри за компонента на последващ сетълмент допълва стимулите за ефикасна експлоатация, осигурени от излагането на пазарните цени.

1) Първо, референтната цена се определя като последваща средна стойност на почасовите пазарни цени за една година. В рамките на годината компонентът на сетълмент не се определя и следователно като цяло централата е стимулирана да взема незасегнати от нарушения решения за диспечиране, основани само на пазарния ценови сигнал. Освен това се ограничават стимулите за неправомерно поведение, водещо до по-високи пазарни цени (например задържане на мощности, вж. раздел 8.3.3.6.3), тъй като по-високите пазарни цени биха довели до по-висока референтна цена и следователно до по-нисък размер на плащането за компонента на сетълмент.

2) Второ, референтният период от една година е достатъчно дълъг, за да се гарантира, че електроцентралата е изложена на въздействието на пазарната цена в рамките на референтния период, като по този начин има повече стимули за ефикасно диспечиране, както и за планиране на техническото обслужване и на зареждането с гориво, в сравнение с по-кратък референтен период. Електроцентралата се стимулира да използва гъвкавостта си, за да работи повече в моменти, когато пазарните цени са особено високи, и по-малко, когато пазарните цени са особено ниски.

3) Трето, компонентът на сетълмент се определя за фиксирана, предварително определена годишна продукция (референтно количество), подлежаща на корекциите, разгледани по-долу. Поради това като цяло решенията за диспечиране и произтичащото от тях количество продукция на електроцентралата не влияят на компонента на сетълмент, което позволява да се формират незасегнати от нарушения и ефективни стимули за експлоатация на електроцентралата, основани само на пазарния сигнал. Референтното количество се определя въз основа на целевото равнище на енергийно производство на електроцентралата през референтния период.

(534) Корекциите на компонента на последващ сетълмент, описани в съображения 88 и 90, от една страна, ограничават потенциалното връщане на печалба от страна на централата, като осигуряват предпазване от прекомерни рискове от непланирани прекъсвания на електрозахранването, когато цените са високи, а от друга страна, ограничават компонента на сетълмент, когато цените са много ниски, като осигуряват предпазване от прекомерно възнаграждение при отрицателни цени. Структурата на тези корекции е калибрирана така, че до голяма степен да запази равнището на стимулите за ефикасна експлоатация, осигурени от елементите на формулата съгласно ДзР, както е описано по-горе. Като цяло стимулите за ефикасна експлоатация, предвидени във формулата на възнаграждението съгласно ДзР в договора за закупуване, гарантират, че помощта не стимулира електроцентралата да работи неефикасно, когато пазарните цени са под оперативните ѝ разходи. Подобна неефикасна експлоатация би нарушила подреждането по пределни разходи на пазара на електроенергия и би създала риск от изместване на по-евтини технологии, като например възобновяеми енергийни източници. Освен това това може да има отрицателно въздействие върху интегрирането на пазара и развитието на възобновяемите енергийни източници. Този ефект във връзка с ефикасността може да се види и от факта, че чешките органи смятат, че електроцентралата ще работи по формулата на възнаграждението съгласно ДзР средно с по-малка мощност, отколкото при максимизиране на производството (сравн. съображение 150), като по този начин оставя повече „пространство“ за по-евтини технологии, като например възобновяеми енергийни източници.

(535) Комисията също така отбелязва, че ДЗ не предвижда пряко преразпределение на приходите от ДЗ към потребителите на електроенергия. Освен това не се очаква АЕЦ често да бъде централата, която определя цените на чешкия пазар. ВФП и мерките за защита при промяна на законодателството или политиката намаляват разходите по проекта като цяло и по този начин увеличават потенциалните приходи от ДЗ в сравнение с тези по мярка, финансирана изключително чрез ДзР, следователно това не води до по-голямо разпределение на приходите от ДзР за потребителите в сравнение с мярка, финансирана изключително чрез ДзР. Следователно комбинацията от трите мерки не може да доведе до нарушаване на конкуренцията на равнище потребители чрез механизмите за разпределение на приходите.

(536) Въз основа на гореизложеното Комисията счита, че промените, въведени от Чехия по време на официалното разследване, в достатъчна степен отстраняват съмненията ѝ, изразени в решението за откриване на процедурата, относно стимулите, произтичащи от формулата на възнаграждението.

8.3.3.6.3. Ефекти върху структурата на пазара, потенциалното манипулиране на цените и задържането на мощности от страна на ČEZ

(537) В решението за откриване на процедурата Комисията изрази загриженост относно въздействието върху структурата на пазара чрез създаването на EDU II, както и относно възможностите на EDU II да манипулира пазара в полза на ČEZ. По-конкретно, Комисията се позова на силната позиция на ČEZ на чешкия пазар на електроенергия и не можа напълно да изключи потенциални нарушения на структурата на пазара поради обсъжданата мярка за помощ, например чрез консолидиране на пазарна мощ, изместване на алтернативни инвестиции или нарушаване на трансграничните потоци. Освен това Комисията не можеше напълно да изключи възможността EDU II да нарушава функционирането на пазара, като влияе на пазарните цени или като следва определени видове стратегическо поведение, улеснено от големите обеми на производството, като например задържане на мощности. Например Комисията постави въпроса дали в период на високи пазарни цени EDU II ще има икономически стимули да намали производството, за да повиши пазарната цена, така че другите блокове на ČEZ да могат да продават повече енергия на по-високи пазарни цени.

Ефекти върху структурата на пазара

(538) Комисията отбелязва, че чешкият пазар за производство на електроенергия се характеризира с висока пазарна концентрация, тъй като през 2020 г. на ČEZ Group се пада значителен дял от 60,29 % от диспечируемите ([231]) производствени мощности, включително нетния внос. Еквивалентният пазарен дял, като се вземат предвид общите производствени мощности през 2020 г., е 64,29 %. Такава концентрация на пазара би могли да бъдат в ущърб на ефективната пазарна конкуренция, тъй като би могла да служи като пречка за навлизането на нови участници на пазара и би могла да създаде риск за ликвидността, като ограничат броя на наличните оферти от страната на предлагането.

(539) Чехия обяснява, че пазарният дял на ČEZ се очаква да намалее значително и че производствените мощности („проектът“), чието изграждане се стимулира с обсъждания пакет за помощ, няма да повлияят значително на позицията на ČEZ на чешкия пазар на електроенергия. По-конкретно пазарният дял на ČEZ от диспечируемите производствени мощности (без да се взема предвид EDU II) се очаква да спадне до 45,06 % през 2040 г. и до 28,40 % през 2050 г., докато увеличението, дължащо се на проекта, ще бъде 4,19 процентни пункта през 2040 г. и 5,23 процентни пункта през 2050 г. По подобен начин пазарният дял на ČEZ от общите производствени мощности се очаква да спадне до 45,15 % през 2040 г. и до 18,98 % през 2050 г., докато проектът ще добави 12,83 процентни пункта през 2040 г. и 10,27 процентни пункта през 2050 г.

(540) Комисията направи оценка на данните, на които се основават тези разчети, и ги счита за правдоподобни, но консервативни, като се има предвид, че плановете за декарбонизация на чешките органи междувременно са станали по-амбициозни. По-конкретно, горните оценки на пазарния дял, взети от доклада на Oxera, се основават на допусканията, че повечето от въглищните централи ще бъдат изведени от експлоатация до 2038 г. (по-конкретно Чехия се позовава на плановете на ČEZ да намали мощностите на въглищните централи почти наполовина до 3 GW до 2025 г. и до 2 GW до 2030 г.) и че четирите блока в Dukovany I ще бъдат изведени от експлоатация между 2045 г. и 2047 г. Комисията счита, че тези допускания са по-скоро консервативни, тъй като Чехия потвърди плановете си да се откаже от въглищата до 2033 г. Така пазарният дял на ČEZ вероятно ще намалее по-бързо през следващите години в резултат на закриването на централите на лигнитни въглища и ще бъде на по-ниско равнище в очаквания момент на въвеждане на EDU II в експлоатация, отколкото е предвидено в доклада на Oxera. Освен това, за да продължи експлоатацията на съществуващите ядрени активи в Dukovany I до 2045—2047 г., е необходимо одобрение от Службата за ядрена безопасност (Office for Nuclear Safety), което към момента на приемане на решението все още не е осигурено.

(541) Комисията счита, че структурата на проекта, според която цялата електроенергия, произведена от EDU II по време на ДЗ, трябва да бъде продадена на ДСЦ, фактът, че ДСЦ и EDU II/ČEZ не могат да координират търговията с електроенергия, и търговските ангажименти, приложими към EDU II/ČEZ след изтичането на ДЗ, смекчават в достатъчна степен всяко потенциално допълнително засилено влияние на ČEZ върху чешкия пазар на електроенергия в резултат на проекта.

([231]) Диспечируемите мощности включват всички топлинни, ядрени и помпено-акумулиращи водноелектрически централи.

(542) Комисията отбелязва, че изискването ДСЦ да търгува с електроенергия в съответствие с ангажиментите за търговия с електроенергия (вж. раздел 3.6.4) ще допринесе за ликвидността на краткосрочните пазари в Чехия. Осигуряването на стабилно предлагане на електроенергия на краткосрочния пазар при недискриминационни условия би могло потенциално да улесни навлизането на пазара или разширяването на доставчиците, които се конкурират с ČEZ на пазара на дребно. Това важи в особена степен за случаите, когато електроенергията, продавана от ДСЦ, замества друго съществуващо производство на ČEZ, което ČEZ може да използва директно за своите дейности на дребно, заобикаляйки пазара на едро.

(543) Що се отнася до потенциалните последици от мярката върху навлизането на нови участници на пазара за производство на електроенергия, Комисията припомня своята оценка в съображение 415, която показва, че е малко вероятно проектът да измести алтернативни инвестиции, освен най-много чрез потенциално леко забавяне на изграждането на централи за производство на енергия от вятър. Освен това формулата на възнаграждението съгласно ДЗ намалява конкурентното въздействие на мярката върху пазарните инвестиции във възобновяеми източници, тъй като предоставя финансови стимули за ефикасна експлоатация и по този начин ограничава потенциалните нарушения на подреждането по пределни разходи на пазара на електроенергия или изместването на по-евтините технологии (вж. съображение 534).

(544) В допълнение Комисията отбелязва, че според оценките на Чехия очакваното извеждане от експлоатация на производството на електроенергия от каменни и лигнитни въглища ще доведе до значително намаляване на мощностите с около 6,5 GW, а очакваното поетапно извеждане от експлоатация на съществуващите ядрени блокове в Dukovany I в периода 2045—2047 г. ще създаде допълнителен недостиг на електроенергия от около 2 GW, от които проектът ще осигури само 1,2 GW. Нещо повече, през следващото десетилетие и половина се очаква значително увеличение на прогнозното търсене на електроенергия (вж. съображение 14).

(545) Комисията също така взема под внимание мненията на Чехия във връзка с географския пазар, който е по-широк от този на Чехия. Всъщност електроенергийната мрежа на Чехия има тясна междусистемна свързаност със съседните държави членки (вж. бележка под линия 134) и производството на електроенергия в други държави членки често определя цените на чешкия пазар (вж. съображения 262, 551 и 552). Ако се определи пазар, по-широк от този на Чехия, пазарният дял на ČEZ би бил значително по-малък, което допълнително намалява потенциала на ČEZ да оказва отрицателно въздействие върху конкуренцията, като влияе върху поведението на EDU II. Също и при възможно определяне на пазар с по-тесен обхват, разглеждащо отделен чешки пазар на електроенергия, междусистемната свързаност на чешката система със съседните държави представлява значителна пречка за подобно поведение.

(546) Поради това Комисията счита, че помощта не води до увеличаване на пазарната концентрация и има ограничено въздействие върху инвестициите.

Потенциално манипулиране на цените и задържане на мощности от страна на ČEZ

(547) Според ACER ([232]) манипулативното задържане на мощности се проявява например *когато участник на пазара с относителна способност да влияе върху цената или върху взаимодействието между търсенето и предлагането на енергиен продукт на едро реши, без да има основание, да не предлага или икономически да задържи налични производствени мощности, капацитет за съхранение или за пренос на пазара. По-специално задържането на мощности за производство на електроенергия се отнася до практиката наличното производство на електроенергия да не се предлага на конкурентен принцип на пазара за електроенергия на едро, въпреки че конкурентното му предлагане би довело до изгодни сделки при преобладаващите пазарни цени*. Поради това е необходимо да се прецени дали въпросният участник на пазара е в състояние да влияе върху цената или взаимодействието между търсенето и предлагането на пазара на електроенергия на едро, като предприема такова поведение.

(548) Чехия твърди, че ČEZ Group няма да има икономически стимули, нито възможност да завишава цените на пазара на едро чрез ограничаване на производството на EDU II. На първо място, Чехия твърди, че загубата на приходи за ČEZ Group при хипотетичен сценарий, при който EDU II няма да произвежда електроенергия през цялата година, далеч не би могла да бъде възстановена чрез допълнителни приходи, генерирани от продажбата на нехеджираната част от производството през следващата година. Чехия изтъква факта, че намаленото производство от EDU II ще означава загуба на парични потоци и че при значително намаляване на коефициента на натоварване няма да постъпват разполагаемите парични средства за обслужване на дълга и потенциално това ще доведе до неспособност на EDU II да обслужва ВФП или дори може да доведе до това паричните потоци да са недостатъчни за покриване на оперативните разходи.

([232]) https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/en/remit/Documents/ACER_Guidance_on_REMIT_application_6th_Edition_Final.pd.

(549) Както е обяснено в съображение 39, проектът е от решаващо значение за ČEZ Group, особено след постепенното извеждане от експлоатация на съществуващите въглищни производствени мощности и потенциално на активи за производство на ядрена енергия, което се очаква да стане до 2033 г. за мощностите на въглища и между 2045 г. и 2047 г. за активите за производство на ядрена енергия. Очаква се проектът да допринесе за увеличаване на EBITDA на ČEZ Group с [10—20] %, поради което всяко поведение, което може да намали финансовите резултати от проекта, би имало значително въздействие върху финансовите резултати на ČEZ Group.

(550) На второ място, Комисията отбелязва, че формулата на възнаграждението съгласно ДЗ съдържа вградени елементи, които значително ограничават ползите, които бенефициерът може да извлече от манипулативното поведение, състоящо се в задържане на мощности. Както е обяснено в съображение 533, злоупотребите, водещи до по-високи пазарни цени (като задържане на мощности), се ограничават, тъй като биха довели до по-висока референтна цена и следователно до по-нисък размер на плащането по компонента на последващ сетълмент. Независимо от факта, че тези гаранции срещу поведение на задържане изчезват през периода след ДЗ, важно е да се отбележи, че все още ще има ограничени стимули за манипулативно поведение, състоящо се в задържане на мощности. Въпреки липсата на последващ сетълмент ČEZ Group няма да намери задържането за изгодно поради значителните разходи за експлоатация и техническо обслужване на такава електроцентрала. Освен това бъдещото поведение на злоупотреба е ограничено от значителната междусистемна свързаност със съседните пазари, тъй като се очаква производството на електроенергия да разчита на по-разнообразен и развит микс от енергийни източници, което намалява капацитета за въздействие върху цените чрез задържане.

(551) На трето място, Чехия посочва, че предвид високата степен на междусистемна свързаност на чешкия пазар на електроенергия с Австрия, Германия, Полша и Словакия се очаква проектът да няма или да има много ограничено въздействие върху определянето на цените в Чехия в периода 2030—2050 г., тъй като се очаква пазарната цена за свързания регион да се основава на цената на електроенергията, произведена извън Чехия през преобладаващата част от часовете. Всъщност, както е изложено по-подробно в бележка под линия 139, Чехия има особено добра междусистемна свързаност със съседните електроенергийни системи, които поради това могат да оказват значително влияние върху ценообразуването на чешкия пазар. Това е в съответствие с констатациите в доклада на Oxera, в който се оценява технологията на ценообразуване на чешкия електроенергиен пазар за периода 2030—2050 г. и се стига до заключението, че проектът ще трябва да приеме цената, тъй като тя ще се определя в голяма част от часовете от външни производители, а в останалите часове — главно от чешките централи на газ и лигнитни въглища. С пускането в експлоатация на повече инсталации на възобновяеми енергийни източници се очаква броят на часовете с нулева цена също да се увеличи значително и да достигне около 16 % до 2050 г.

(552) Комисията отбелязва, че тези заключения са в съответствие с констатациите в анализа ([233]) на Съвместния изследователски център (СИЦ) на Комисията, който показва, че през 2022 г. поради географското си положение и високото равнище на мощностите за междусистемна свързаност цените на чешкия пазар на електроенергия са били в преобладаващата си част определяни от пазарната динамика на съседните държави, както показва фактът, че в Чехия дялът на часовете с цени, определяни от външни производители, е бил над 90 %, което е едно от най-високите съотношения в ЕС. Основен фактор, влияещ върху цените на електроенергията в Чехия, е съседният германски пазар, който поради големия си размер и нарастващото производство на електроенергия от възобновяеми източници оказва все по-голямо влияние върху ценовите модели на търговските си партньори. Тъй като Германия търгува все по-големи количества електроенергия със своите съседи, техните цени на електроенергията зависят във все по-голяма степен от колебанията в Германия ([234]). Всъщност чешките почасови цени на електроенергията на пазара за ден напред са почти идентични (т.е. различават се с по-малко от 1 %) в 48 % от часовете през периода 2021—2023 г. ([235]). Според анализа на СИЦ същата тенденция се очаква да се запази и през периода до 2030 г., когато външните производители ще определят цените в около 80 % от часовете в Чехия. През 2030 г. технологията, определяща цените на чешкия пазар на електроенергия, се очаква да бъде природният газ (в около 50 % от случаите), следван от лигнитните въглища, нефта, ВЕИ и ядрената енергия.

([233]) The merit order and price-setting dynamics in European electricity markets (Динамиката на подреждането по пределни разходи и ценообразуването на европейските пазари на електроенергия), на разположение на следния адрес: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC134300.

([234]) BloombergNEF: EU Power Weekly: Identifying Europe's 'Macrogrids' (Определяне на електроенергийните макромрежи на Европа), 10 февруари 2020 г.

([235]) Платформата за прозрачност на ЕМОПС-Е.

(553) На четвърто място, Чехия твърди, че резултатите на пазара на електроенергия могат да варират значително в различните периоди на почасово отчитане и че общите пазарни дялове на производството не дават пълна представа за пазарната мощ. Чехия счита, че показатели като индекса на остатъчните доставки ([236]) са полезни за оценяване на способността на даден производител да действа независимо от своите конкуренти, тъй като измерват степента, до която от производителя се изисква да задоволи остатъчното търсене. Както показва анализът в доклада на Oxera, очаква се от 2030 г. до 2050 г. ключовата важност на ČEZ въз основа на индекса на остатъчните доставки значително да намалее. Въпреки че през 2030 г. се очаква ČEZ да бъде с ключова важност в почти всички часове, делът на часовете, в които ČEZ е с ключова важност, намалява под 10 % до 2050 г. Важно е да се отбележи, че тази тенденция е само незначително повлияна от пускането в експлоатация на проекта, тъй като благодарение на проекта ключовата важност на ČEZ се увеличава едва с 14 % и се очаква до 2050 г. този ефект да изчезне. Комисията отбелязва, че вероятността за манипулиране на цените като цяло се увеличава, когато ČEZ е с господстващо положение. С пазарни дялове на конкретен съответен пазар, които обикновено надхвърлят 50 %, съществува презумпция за господстващо положение, според която, освен при изключителни обстоятелства, много големите дялове сами по себе си са доказателство за съществуването на господстващо положение ([237]). В същото време за оценката на господстващото положение пазарните дялове са само отправна точка и трябва да се вземат предвид и други аспекти ([238]). В този контекст Комисията отбелязва, че пазарните дялове на ČEZ в производството на електроенергия намаляват с течение на времето и ще намалеят значително по-специално през 2040 г. и във всички случаи под 45 % до 2050 г. Освен това Комисията не е установила никакви признаци, че разработката относно ключовата важност от страна на ČEZ не е точна и правдоподобна. По-специално в мненията на трети страни загриженост по отношение на възможното нарушаване на пазара чрез проекта е изразена само в много ограничена степен.

(554) На пето място, Чехия се позовава на констатациите в доклада на Oxera, според които въвеждането в експлоатация на EDU II ще има малък ефект, като между 2040 г. и 2050 г. ще намали цената на електроенергията на чешкия пазар с около 2 EUR на MWh.

(555) В заключение, в светлината на гореизложените доводи, Комисията счита, че нарушенията на конкуренцията по отношение на потенциалното задържане на мощности са сведени до минимум. Освен това Комисията счита, че в сегашния си вид мярката би могла да доведе до незначителни рискове за пазарната ликвидност и да сведе до минимум въздействието върху цените, инвестициите и трансграничните потоци.

8.3.3.6.4. Роля на ДСЦ на пазара

(556) В решението за откриване на процедурата Комисията първоначално счете, че структурата на ДСЦ, както е била известна към онзи момент, като цяло е подходяща за намаляване на евентуалните опасения, свързани с конкуренцията. Въпреки това въздействието на създаването на проекта върху пазара, и по-специално на ролята на ДСЦ, все още е трудно да се оцени с оглед на промените, които Чехия непрекъснато въвежда в структурата на проекта, и следователно поради липсата на достатъчно установена информация. По тази причина Комисията изрази съмнения относно въздействието на ДСЦ върху пазара.

(557) След решението за откриване на процедурата Чехия допълнително уточни в няколко свои становища ролята на ДСЦ по отношение на положението на пазара в Чехия (вж. съображения 273—278 по-горе).

(558) С оглед на тези становища Комисията стига до заключението, че Чехия е изяснила в достатъчна степен фактите, въз основа на които Комисията изрази съмнения в решението за откриване на процедурата, също и като е добавила допълнителни обяснения. Това е направено по следните причини:

([236]) Индексът на остатъчните доставки се изчислява като съотношение между общия наличен капацитет минус капацитета на фирмата, разделен на остатъчното търсене.

([237]) Решение от 3 юли 1991 г., *AKZO Chemie BV/Комисия на Европейските общности*, C-62/86, ECLI:EU:C:1991:286, т. 60.

([238]) Решение от 13 февруари 1979 г., *Hoffmann-La Roche & Co./Комисия*, 85/76, ECLI:EU:C:1979:36, т. 39—41.

(559) На първо място, Комисията изрази загриженост относно автономността на ДСЦ, по-специално дали дружеството ще действа в достатъчна степен като частен субект, който се стреми към максимална печалба. За тази цел е важно ДСЦ и EDU II да не могат да координират експлоатацията на атомната електроцентрала, от една страна, и търговията с произведената електроенергия, от друга. Въпреки че ČEZ е единственият акционер в EDU II (вж. раздел 3.2.1 по-горе), акциите в ДСЦ се притежават единствено от Чехия и следователно ČEZ не може да упражнява евентуална координация. Въпреки това, тъй като Чехия притежава контролен пакет акции както в ČEZ (вж. съображение 32), така и в ДСЦ, би било възможно самата Чехия да координира експлоатацията на атомната електроцентрала, от една страна, и търговското поведение на ДСЦ, от друга, за да максимизира печалбите на ČEZ.

(560) Комисията отбелязва, че структурата на управление на ДСЦ отделя вземането на решения за търговската стратегия от EDU II, като по този начин се осигурява автономност и се свеждат до минимум рисковете от неправомерно влияние. Това е особено важно, тъй като намалява вероятността Чехия да използва контролния си пакет акции в ČEZ и следователно в EDU II, от една страна, и контрола си върху ДСЦ, от друга, за да максимизира печалбите на ČEZ, от които потенциално и косвено се възползва чрез изплащане на дивиденти, чрез увеличаване на производствените мощности на ČEZ и чрез едновременната нова вертикална връзка с пазарите на едро и дребно чрез ДСЦ. Съответно Комисията счита, че е гарантирано, че функционирането и търговската стратегия на ДСЦ няма да бъдат повлияни от лични интереси на един участник на пазара (ČEZ) и ще останат съобразени с по-широките цели от обществен интерес за сигурност на доставките и достъпни цени на енергията.

(561) На второ място, загриженост буди възможността структурата на ДСЦ да нарушава пазарните сигнали, особено по отношение на диспечирането на електроцентралата. Съгласно преразгледания ДЗ обаче ДСЦ не оказва влияние върху решението за диспечиране на електроцентралата, което е изцяло под контрола на EDU II. Както е посочено в раздел 8.3.3.5.1.2, формулата на възнаграждението осигурява достатъчно стимули за EDU II да работи ефикасно на пазара на електроенергия, като ограничава нарушенията на пазарния ценови сигнал или на подреждането по пределни разходи.

(562) Освен това Комисията отбелязва, че анализът на Oxera ([239]), цитиран от Чехия, показва, че пускането в експлоатация на АЕЦ няма да повлияе съществено на цените на едро на електроенергията или на позицията на ČEZ на пазара. АЕЦ няма да оказва съществено влияние върху цените на едро на електроенергията, което потвърждава, че експлоатацията на ДСЦ и пускането в експлоатация на централата няма да нарушат динамиката на пазара или да предоставят неоправдано предимство на определени участници.

(563) На трето място, сериозно опасение представляваше несигурността относно начина, по който ДСЦ ще продава електроенергията си, особено на промишлени потребители. В отговор Чехия пое ангажимент ДСЦ да продава минимум 70 % от електроенергията, произведена от EDU II, на борси (вж. съображение 112 по-горе), а останалата част — чрез тръжни процедури, които подлежат на условия, предотвратяващи нарушаването на конкуренцията на пазара(ите) на електроенергия (вж. съображение 113 по-горе).

(564) Чехия обясни, че предвидените параметри на бъдещите търгове за ядрена енергия ще включват прогнозни размери на партидите от 1—10 MW, продължителност на тръжните договори от една година, една четвърт от годината или по-кратък срок. Търговете ще бъдат организирани според правилото за ценообразуване въз основа на офертната цена с предварително определена минимална цена, която ще бъде обявена не по-рано от един до два дни преди приключването на оферирането. Освен това честотата на търговете се определя на тримесечна или годишна база с прозрачни правила за период на обявяване от 30 дни преди началото на търга. И накрая, продължителността на търговете няма да надхвърля седем календарни дни, а резултатите ще бъдат обявявани през следващата седмица. Това важи както за търговете в рамките на срока на действие на ДЗ, така и в периода след ДЗ. Тези предвидени параметри дават достатъчна яснота, че действително може да се очаква търговете да се провеждат по недискриминационен начин, позволявайки на достатъчно голяма група участници на пазара да подават ефективно оферти по прозрачен начин.

([239]) Вж. доклада на Oxera.

(565) При изключителни обстоятелства EDU II има право да продава директно електроенергия на пазара на едро. Това обаче се случва само в случаите, когато ДСЦ не изпълнява задължението си за изкупуване съгласно ДЗ. При тези обстоятелства електроцентралата продължава да работи и електроенергията трябва да бъде пусната на пазара. Поради това резервната възможност EDU II да продава директно електроенергията изглежда разумна. Трябва обаче да се избягва възможността това да позволи на EDU II да заобикаля всички въведени ограничения, които имат за цел да гарантират недискриминационна продажба на електроенергия. Комисията отбелязва, че Чехия е поела ангажимент в този случай EDU II да продава цялата произведена електроенергия на спот пазара като участник, който е получател на цената. По този начин EDU II не може нито да избира конкретен купувач (тъй като продажбата се извършва на анонимна борса), нито да определя цената или условията на продажба (тъй като стандартните продукти се продават на пределната цена на борсата). Това е в синхрон и с основния проблем, който трябва да бъде решен: ако ДСЦ не изкупува произведената електроенергия, това налага бързо решение за продажба на продукцията на електроцентралата. Използването на спот пазара в качеството на участник, който е получател на цената, осигурява това бързо и надеждно решение. На фона на тези ангажименти Комисията счита, че резервното решение за извънредни преки продажби от EDU II не води до допълнителни опасения относно конкуренцията.

(566) Дори в изключителни случаи, когато ликвидността на съответните борси значително намалее, тези условия за търговия няма да се променят и ДСЦ може само временно да промени съотношението на разпределяне на произведената електроенергия към платформите за търговия. По-конкретно в такива случаи 50 % от произведената електроенергия може да се търгува на борсите и 50 % — чрез търгове (вж. съображения 117—118). Тази прозрачна операция осигурява справедлив достъп до произведената електроенергия и укрепва целостта на пазара.

(567) На четвърто място, Чехия даде уверения, че ДСЦ и ČEZ ще работят независимо с отделни структури за управление и стопанисване. Ако ДСЦ възложи търговските си дейности на външни изпълнители, това ще стане чрез недискриминационен публичен търг, като се гарантира, че няма да се даде неоправдано предимство на конкретен субект. По отношение на ČEZ обаче ДСЦ не трябва да възлагат търговията с електроенергия на ČEZ Group или на субекти, които са част от ČEZ Group (вж. съображение 46). Този ангажимент на Чехия гарантира, че ČEZ няма да си възвърне фактически контрола върху продажбата на производството на EDU II чрез делегиране, като по този начин заобиколи ефекта от структурата на ДСЦ.

(568) Комисията отбелязва, че ČEZ ще упражнява надзор върху дейността на EDU II в качеството на спонсор на проекта и единствен акционер в EDU II. Прякото участие на ČEZ ще бъде ограничено до предоставяне на собствен капитал на EDU II и евентуално до предоставяне на споделени услуги на EDU II при справедливи пазарни условия.

(569) Комисията също така отбелязва, че структурата на управление ще отдели ČEZ от тази на получателя на държавна помощ, EDU II (като организатор на проекта, собственик и оператор на АЕЦ). EDU II ще бъде отделно юридическо лице с отделен управителен съвет и ръководство с фидуциарно задължение към дружеството EDU II. EDU II ще бъде управлявана независимо, както във финансово, така и в оперативно отношение, и ще бъде обект на регулаторен контрол. EDU II ще има определена структура за отчитане, създадена за комуникациите с ČEZ в качеството му на дружество майка. Структурата на управление ще гарантира независимостта на EDU II от ČEZ, като ефективно ще ограничи възможностите на ČEZ за неоправдана намеса в ежедневните дейности на EDU II. EDU II ще действа в съответствие със стимулите, предоставени чрез формулата на възнаграждението, съобразно със собствената си оперативна стратегия. Комисията стига до заключението, че Чехия е изяснила в достатъчна степен фактите, които са я накарали да изрази съмнения в решението за откриване на процедурата, като е добавила допълнителни обяснения относно връзката между ДСЦ, EDU II и ČEZ.

(570) Комисията признава възможността за неправомерно влияние, ако търговските дейности на ДСЦ бъдат възложени на външни изпълнители. Ангажиментът на Чехия за провеждане на открит, недискриминационен търг за всяко такова възлагане на дейности на външни изпълнители, с изключение на възлагането на дейности на ČEZ, в съчетание с договорните разпоредби за запазване на собствеността върху търговската стратегия в ДСЦ обаче значително намалява тези рискове.

(571) Предвид гореизложеното Комисията заключава, че първоначално повдигнатите опасения са били разгледани адекватно от Чехия. Описаните мерки и въведените предпазни механизми гарантират функционалността и адекватната конкурентоспособност на пазара. Поради това Комисията няма съмнения относно въздействието на предложената роля на ДСЦ върху пазара.

8.3.3.6.5. Заключение относно неоправданите отрицателни последици за конкуренцията и търговията

(572) Като се основава на съображенията в раздели 8.3.3.6.1, 8.3.3.6.2, 8.3.3.6.3, 8.3.3.6.4 по-горе и като взема предвид ангажиментите, които Чехия предлага да поеме, Комисията заключава, че като цяло потенциалът за нарушаване на конкуренцията е ограничен.

8.3.4. *Съпоставяне на положителните ефекти от помощта с неблагоприятните последици за конкуренцията и търговията*

(573) След внимателна оценка в раздел 8.3.2 от настоящото решение Комисията признава, че пакетът от мерки има за цел да насърчава инвестициите в ядрена енергия и следователно да допринася за развитието на икономическа дейност, а именно производството на електроенергия от ядрени енергийни източници, като същевременно допринася за сигурността на доставките на електроенергия.

(574) Комисията също така отбелязва, че въз основа на ангажимента за прилагане на техническите критерии за проверка за икономическите дейности в сектора на ядрената енергетика, както е посочено в Регламента на ЕС за таксономията, тази дейност ще се счита за екологично устойчива инвестиция съгласно посочения регламент.

(575) Комисията признава, че без помощта, включително и трите мерки, съставляващи пакета за помощ, не би могло да се очаква инвестицията да бъде осъществена. Следователно помощта е необходима за развитието на тази икономическа дейност.

(576) Комисията установи, че комбинацията от ДЗ с намален 40-годишен срок на действие, ВФП и механизъм за защита при промяна на законодателството или политиката, както са структурирани в мерките, за които е постъпило уведомление, са подходящи инструменти. В хода на официалното разследване не бяха представени доказателства, че други мерки биха били също толкова ефективни и биха имали по-малки нарушаващи търговията ефекти.

(577) Помощта ще бъде предоставена по пропорционален начин, тъй като бенефициерът няма да задържа допълнителни печалби, надхвърлящи строго необходимото за осигуряване на икономическата експлоатация и жизнеспособност на атомната електроцентрала. Намаленият срок на договора за закупуване гарантира, че след възстановяването на капиталовите разходи централата ще бъде изцяло изложена на ценови рискове.

(578) По-конкретно Комисията отбелязва, че и по време на срока на действие на ДЗ формулата на възнаграждението предоставя силни стимули на EDU II да експлоатира централата по ефикасен начин, като използва съществуващите гъвкави възможности за реагиране на пазарните цени.

(579) Редовният преглед на ясно определен набор от входни стойности за финансовия модел, който позволява корекции в посока повишение и намаление, гарантира, че значителната несигурност, която съществува понастоящем по отношение на капиталовите и оперативните разходи, не води до свръхкомпенсация в полза на бенефициера. Прилагането на механизъм за разпределение на печалбата допълнително гарантира, че EDU II остава стимулирано да работи възможно най-ефикасно, като същевременно споделя с държавата увеличената възвръщаемост на собствения капитал, като по този начин ограничава свръхкомпенсацията в случай на по-добро от очакваното развитие на разходите или приходите.

(580) Целевата норма на възвръщаемост на собствения капитал от [9—11] % е пропорционална, като се има предвид рискът по проекта и се отчитат надлежно ефектите от мерките за помощ, с които се намалява рискът.

(581) Комисията също така отбелязва, че ČEZ няма да контролира търговските дейности на ДСЦ и ще подлежи на ограничения, ограничаващи стимулите и възможностите за злоупотреба с всяка засилена пазарна позиция в резултат на мярката. Високата степен на междусистемна свързаност на чешката система също ще осигури допълнителни ограничения за упражняване на пазарна мощ. Освен това Комисията отбелязва, че търговските ангажименти гарантират постоянна продажба на електроенергия от ДСЦ и след това от ČEZ при недискриминационни условия на всички участници на пазара, което може да подобри ликвидността на краткосрочния пазар на електроенергия на едро и да благоприятства конкуренцията на пазарите на дребно.

(582) Като се основава на съображенията в раздел 8.3.3 по-горе и като взема предвид ангажиментите, които чешките органи и бенефициерът на помощта предлагат да поемат, Комисията заключава, че като цяло потенциалът за нарушаване на конкуренцията е ограничен.

(583) След цялостно балансиране и като взема предвид предложените ангажименти, Комисията стигна до заключението, че случаите на нарушаване на конкуренцията в резултат на мярката са сведени до необходимия минимум и се компенсират от положителните въздействия на мерките.

8.3.5. *Заключение относно съвместимостта на помощта*

(584) Въз основа на извършената оценка и с оглед на конкретните обстоятелства на настоящия случай Комисията счита, че пакетът от мерки, за които чешките органи са подали уведомление и които впоследствие са изменили, е съвместим с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.

9. **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

(585) Мярката, както е изменена, е съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.

(586) Комисията отбелязва, че са ѝ предоставени за оценка проектоусловията на договора за закупуване, споразумението с инвеститорите и възстановимата финансова помощ, както са договорени до момента между чешката държава, ČEZ и EDU II. Органите на Чехия декларират, че останалата част от условията и сроковете, както и окончателните документи във връзка с финансирането, ще съдържат стандартни клаузи, към каквито всеки инвеститор би се стремил за подобни проекти (вж. съображение 194). Тъй като Комисията не е имала възможност да провери окончателните документи, ако с тях се изменя мярката, представена в настоящото решение, чешките органи ще трябва да уведомят Комисията за тях.

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Помощта, която Чехия възнамерява да приведе в действие в подкрепа на изграждането и експлоатацията на нова атомна електроцентрала в Дуковани, е съвместима с вътрешния пазар.

Член 2

Адресат на настоящото решение е Чешката република.

Съставено в Брюксел на 30 април 2024 година.

За Комисията
Margrethe VESTAGER
Изпълнителен заместник-председател

ПРИЛОЖЕНИЕ

Входни данни за финансовия модел, които подлежат на промени

След тръжната процедура за ИСС

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Етап на разработване 2 — продължителност	Продължителност на етап 2 от разработването на проекта	Inp_C	43	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Точният график ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Продължителност на периода на изграждане	Продължителност на периода на изграждане за проекта	Inp_C	47	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Точният график ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Период на функциониране с пълен капацитет	Продължителност на периода на функциониране с пълен капацитет по проекта (без пробната експлоатация)	Inp_C	51	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Точният график ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Базови капиталови разходи — етап на разработване 2	Разходи за етап 2 от разработването на проекта	Inp_C	59	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Базови капиталови разходи — етап на изграждане	Разходи за етапа на изграждане по проекта	Inp_C	60	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Брутен капацитет на централата	Брутният капацитет на централата (без да се включва приспадане на собственото потребление)	Inp_C	112	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Собствено потребление	Размер на потреблението, необходимо за експлоатацията на централата	Inp_C	113	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Наличност през пробния период	Наличност на централата по време на пробния период	Inp_C	132	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Наличност след пробния период	Наличност на централата по време на функциониране-то с пълен капацитет	Inp_C	135, 138	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Етап на разработване 2, поетапно увеличаване на капиталовите разходи	Профил на разходите по време на фаза 2 от етапа на разработване на проекта	Inp_V	43—48 (избрани в Inp_C 65)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите и точният график ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Поетапно увеличение на капиталовите разходи за изграждане	Профил на разходите по време на изграждането	Inp_V	53—61 (избрани в Inp_C 66)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите и точният график ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Допускания за наличността	Годишен профил на наличността на централата	Inp_V	70—82 (избрани в Inp_C 138)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметрите, засягащи допусканията за наличие, зависят от техническите спецификации на централата и ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС. Актуализацията обаче не може да намали допусканията за наличност във финансовия модел от 15 март 2024 г., които се основават на проектите на централата, отговарящи на минималните европейските изисквания за комунални услуги за атомни електроцентрали с реактор с лека вода.
Променливи разходи	Разходи, които до голяма степен се определят от производител-ността на централата (например гориво, погребване на нерадиоактивни отпадъци, извеждане от експлоатация).	Inp_V	143—220 (избрани в Inp_C 226)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Фиксирани разходи	Разходи, които ще възникнат независимо от производител-ността на централата (например заплати, офис консумативи, сигурност)	Inp_V	237—279 (избрани в Inp_C 225)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Разходи в рамките на целия жизнен цикъл	Разходи, които ще възникнат за подмяна и основен ремонт на компоненти в АЕЦ	Inp_V	286—295 (избрани в Inp_C 227)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Оперативни разходи	Профил на стойностите на параметъра *c* във формулата на възнаграждение-то.	Inp_V	502—506	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Разходите ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Допълнителни разходи поради следене на натоварването	Разходи, които не са включени в други елементи на разходите и се влияят от следенето на натоварването при експлоатацията на централата	Inp_V	300—304 (избрани в Inp_C 228)	Обосновани с резултата от ИСС (разходите ще бъдат определени въз основа на техническата спецификация на оферента)
Първоначален дълг — фиксиран/плаващ лихвен процент	Определя дали лихвеният процент за ВФП е фиксиран или плаващ.	Inp_C	337	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.
Първоначален дълг — лихвен процент — марж по време на експлоатацията	Цената на дълга за ВФП по време на етапа на експлоатация	Inp_C	346—356	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.
Първоначален дълг — такси	Такси, свързани с обезпечаването на ВФП	Inp_C	359—361	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.
Начин на погасяване на стендбай акредитив	Възможност за плащане на главницата на всеки стендбай акредитив	Inp_C	376	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Стендбай акредитив — фиксиран/плаващ лихвен процент	Определя дали лихвеният процент за стендбай акредитива е фиксиран или плаващ.	Inp_C	380	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.
Стендбай акредитив — лихвен процент — марж по време на експлоатацията	Цената на дълга за стендбай акредитива по време на етапа на изграждане	Inp_C	389—399	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.
Стендбай акредитив — такси	Такси, свързани с осигуряването на стендбай акредитива	Inp_C	402—404	Актуализирано, за да отрази условията на ВФП.
Амортизация на разходите за гориво	Продължителност на амортизацията на разходите за гориво	Inp_C	230	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Амортизация на разходите за целия жизнен цикъл	Продължителност на амортизацията на разходите за целия жизнен цикъл	Inp_C	233	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Оборотен капитал в дни	Дни между производството на електроенергия и плащането	Inp_C	251—253	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС (условия за плащане с доставчика на ИСС и с ДСЦ). Текущото допускане в модела може да бъде актуализирано, за да се приведе в съответствие с условията за усвояване и за погасяване на ВФП и всички договорни разпоредби в договора за ИСС.
Начало на периода на активно финансиране на дълга	Начало на усвояването на ВФП	Inp_C	276	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Точното време е обвързано с началото на етап 2 на разработването и ще бъде потвърдено въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Ограничаване на дивидентите чрез неразпределена печалба	Определя дали дивидентите са ограничени чрез неразпределена печалба	Inp_C	455	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Тръжната процедура за ИСС ще определи разходите за изграждане и следователно размера на дълга и окончателната структура на финансиране. Тези входни данни може да бъдат повлияни и от формата на собствения капитал

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Профил на референтното количество (k)	Профил на стойностите за параметъра *k* във формулата на възнаграждението	Inp_V	473—485 (избрани в Inp_C 185)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Профил на параметъра *алфа*	Профил на стойностите за параметъра *алфа* във формулата на възнаграждението	Inp_V	489—493 (избрани в Inp_C 187)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметърът зависи от техническите спецификации и оперативните разходи на централата и ще бъде потвърден въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Допускания, свързани със следенето на натоварването — взети от модела на приходите — % от приходите	Въздействие върху приходите, което представлява ползата от следенето на натоварването (моделирано в модела на приходите)	Inp_V	523—540 (избрани в Inp_C 198)	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметрите, засягащи допусканията за наличие на следене на натоварването, зависят от техническите спецификации на централата и ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС. Актуализацията обаче не може да намали допусканията за наличност във финансовия модел от 15 март 2024 г., които се основават на проектите на централата, отговарящи на минималните европейските изисквания за комунални услуги за атомни електроцентрали с реактор с лека вода.
Допускания, свързани със следенето на натоварването — взети от модела на приходите — % от оперативните разходи	Въздействие върху разходите, което представлява ползата от следенето на натоварването (моделирано в модела на приходите)	Inp_V	536—542 (избрани в Inp_C 199	Актуализирано, за да отрази резултата от подбора на ИСС. Параметрите, засягащи допусканията за наличие на следене на натоварването, зависят от техническите спецификации на централата и ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС. Актуализацията обаче не може да намали допусканията за наличност във финансовия модел от 15 март 2024 г., които се основават на проектите на централата, отговарящи на минималните европейските изисквания за комунални услуги за атомни електроцентрали с реактор с лека вода.
Целеви КДП	Целевият коефициент на дългово покритие за общото обслужване на дълга	Inp_C	297, 328—330	Обосновано с финализирането на ВФП и тръжната процедура за ИСС (разходите за изграждане ще бъдат потвърдени чрез тръжната процедура за ИСС).
Целеви КППК	Целевият коефициент на покритие на продължителността на кредита за общото обслужване на дълга	Inp_C	301	Обосновано с финализирането на ВФП и тръжната процедура за ИСС (разходите за изграждане ще бъдат потвърдени чрез тръжната процедура за ИСС).

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Целеви КПЖЦП	Целевият коефициент на покритие на жизнения цикъл на проекта за общото обслужване на дълга	Inp_C	304	Обосновано с финализирането на ВФП и тръжната процедура за ИСС (разходите за изграждане ще бъдат потвърдени чрез тръжната процедура за ИСС).
Първоначален дълг — срок на дълга и период на мораториум	Общ срок на действие на ВФП	Inp_C	311—312	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Начин на погасяване на първоначалния дълг	Профил на плащане на главницата по ВФП	Inp_C	329	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Данни за сметката за резерва за техническо обслужване	Сметка, използвана за покриване на част от очакваното техническо обслужване за определен прогнозен период	Inp_C	466—472	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Сметка за резерв за обслужване на дълга	Сметка, използвана за покриване на част от очакваното обслужване на дълга през определен прогнозен период	Inp_C	482—502	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Детайли за сметката за резерв за извеждане от експлоатация	Сметка за покриване на предвидените разходи за извеждане от експлоатация	Inp_C	474—480	Актуализирани в случай на увеличения на разходите, обхванати от законни основания.
Резерв за извеждане от експлоатация	Профил на изискването за финансиране за резерв за извеждане от експлоатация	Inp_V	310—315 (избрани в Inp_C 477)	Актуализирани в случай на увеличения на разходите, обхванати от законни основания.
Коефициент на съобразяване на първоначалния дълг с паричните потоци (debt sculpting)	Коефициент на съобразяване на първоначалния дълг с паричните потоци за плащането на главницата по ВФП	Inp_V	354—364 (избрани в Inp_C 330)	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Погасяване на фиксиран дълг	Профил на погасяването на главницата на фиксирания дълг годишно	Inp_V	378—388 (избрани в Inp_C 335)	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Плаващ лихвен процент за първоначалния дълг	Профил на плаващия лихвен процент за разходите по дълга за ВФП	Inp_V	390—397 (избрани в Inp_C 340)	Актуализирано, за да се отрази резултатът от избора на ИСС и ВФП, тъй като инвестиционните разходи и размерът на ВФП ще бъдат потвърдени въз основа на спечелилата оферта за ИСС.
Допускания за инфлацията	Макроикономически допускания, свързани с избраните механизми за индексиране	Inp_V	15—24 (избрани в Inp_C 239—245)	Актуализирано, за да се изчисли номиналната стойност на капиталовите разходи от входните данни за капиталовите овърнайт разходи, получени в офертата за ИСС.
Ставка на ДДС	Ставка на данъка върху добавената стойност, приложима за проекта	Inp_C	548	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Приложимост на ДДС	Елементи на приходите и разходите, за които е приложим ДДС	Inp_C	544—556	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Корпоративен данък — максимално допустима лихва като % от EBITDA	Максимално допустими разходи за лихви, изразени като процент от EBITDA, който се използва за изчисляване на облагаемия доход	Inp_C	562	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Ставка на корпоративния данък	Ставка на корпоративния данък, приложима за проекта	Inp_C	576	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Ставка на капиталовите отчисления — група на общи и специални ставки	Ставки за капиталови отчисления	Inp_C	581—583	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Облагане на разходите по проекта	Определя облагането на капиталовите отчисления, свързани с конкретни елементи на разходите	Inp_C	587—589	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Счетоводна амортизация	Информация за счетоводната амортизация при различните категории активи	Inp_V	324—336	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Данъчна амортизация	Информация за данъчната амортизация при различните категории активи	Inp_V	338—350	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).

По време на ДЗ

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Променливи разходи	Разходи, които се определят от производителността на централата (например гориво, изхвърля на нерадиоактивни отпадъци, извеждане от експлоатация).	Inp_V	143—220 (избрани в Inp_C 226)	Променливите разходи ще бъдат актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания Променливите разходи, които съставляват *c*, ще се актуализират периодично като част от прегледа на формулата на възнаграждението.
Фиксирани разходи	Разходи, които ще възникнат независимо от производителността на централата (например заплати, офис консумативи, сигурност)	Inp_V	237—279 (избрани в Inp_C 225)	Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания.

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Допълнителни разходи поради следене на натоварването	Разходи, които не са включени в други елементи на разходите и се влияят от следенето на натоварването при експлоатацията на централата	Inp_V	297—306 (избрани в Inp_C 228)	В случай че събитие, обхванато от законни основания, води до превишаване на допълнителните разходи поради следене на натоварването, входните данни „допълнителни разходи поради следене на натоварването“ ще бъдат съответно актуализиран във финансовия модел. Допълнителните разходи поради следене на натоварването също ще бъдат преразгледани и актуализирани като част от периодичния преглед на формулата на възнаграждението съгласно ДЗ.
Превишаване на капиталовите разходи — етап на разработване 1	Размер на превишаване на разходите през първия етап на разработване	Inp_C	70	Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания.
Превишаване на капиталовите разходи — етап на разработване 2	Размер на превишаване на разходите през втория етап на разработване	Inp_C	71	Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания.
Превишаване на капиталовите разходи — етап на изграждане	Размер на превишаване на разходите през етапа на изграждане	Inp_C	72	Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания.
Процент на превишаване на разходите, дължащо се на ЗО	Дял на превишените разходи поради събития, обхванати от законни основания	Inp_C	77	Обосновано с превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания. Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събитията, представляващи законни основания.
Превишаване на капиталовите разходи — етап на разработване 1	Профил на случаи на превишаване на разходите, възникнали по време на първия етап на разработване	Inp_V	415—420 (избрани в Inp_C 83)	Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания.

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Превишаване на капиталовите разходи — етап на разработване 2	Профил на случаи на превишаване на разходите, възникнали по време на втория етап на разработване	Inp_V	425—430 (избрани в Inp_C 84)	Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания.
Превишаване на капиталовите разходи — етап на изграждане	Профил на случаи на превишаване на разходите, възникнали по време на изграждането	Inp_V	435—440 (избрани в Inp_C 85)	Обосновано с превишаване на разходите поради събития, представляващи законни основания. Актуализирани, за да се отрази превишаване на разходите поради събитията, представляващи законни основания.
Допускания за инфлацията	Макроикономически допускания, свързани с избраните механизми за индексиране	Inp_V	15—24 (избрани в Inp_C 239—245)	Актуализации, за да се отразят движенията в стойността на съответните индекси с течение на времето. Актуализирането на стойностите ще се контролира от MIT.
Ставка на ДДС	Ставка на данъка върху добавената стойност, приложима за проекта	Inp_C	548	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Приложимост на ДДС	Елементи на приходите и разходите, за които е приложим ДДС	Inp_C	544—556	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Данък върху стопанската дейност — максимално допустима лихва като % от EBITDA	Максимално допустими разходи за лихви, изразени като процент от EBITDA, който се използва за изчисляване на облагаемия доход	Inp_C	562	Обосновано с промени в данъчното законодателство. Актуализирано в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).

Входни данни	Описание на входните данни	Работен лист	Ред	Обосновка на актуализацията
Ставка на корпоративния данък	Ставка на корпоративния данък, приложима за проекта	Inp_C	576	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Облагане на разходите по проекта	Определя облагането на капиталовите отчисления, свързани с конкретни разходни елементи	Inp_C	587—589	Актуализира се в случай на промени в законодателството и в двете посоки (увеличение или намаление в сравнение с първоначалните допускания).
Профил на референтното количество (k)	Профил на стойностите на параметъра *k*, използван във формулата на възнаграждението	Inp_V	473—485 (избрани в Inp_C 185)	Референтното количество ще се определя предварително на всеки пет години. Стойността на k ще се променя през срока на действие на ДЗ (по време на тези периодични прегледи), за да отрази очакваната производителност на централата за всяка година въз основа на дейностите по техническо обслужване, преди въздействието на всяка операция по следене на натоварването. Този параметър ще бъде актуализиран и в случай на законни основания.
Профил на параметъра *алфа*	Профил на стойностите за параметъра *алфа* във формулата на възнаграждението	Inp_V	489—493 (избрани в Inp_C 187)	Параметърът *алфа* ще се определя предварително на всеки пет години (както е посочено в съображение 97). Параметърът „алфа“ се определя като равен на f/c всяка година и неговата стойност ще трябва да се актуализира в съответствие с всяка актуализация на *c* през срока на действие на ДЗ.